

Jesień 2023

BŁĘDOWA ZGŁOBIĘŃSKA ❖ BRATKOWICE ❖ DĄBROWA ❖ MROWLA ❖ RUDNA WIELKA ❖ ŚWILCZA ❖ TRZCIANA ❖ WOLICZKA

KWARTALNIK SPOŁECZNO-KULTURALNY SAMORZĄDU GMINY ŚWILCZA I GMINNEGO
CENTRUM KULTURY SPORTU I REKREACJI W ŚWILCZY Z SIEDZIBĄ W TRZCIANIE

Trzcionka

STOWARZYSZENIE
ROF
RZESZÓWSKIEGO OBSZARU FUNKCJONALNEGO

I my – jak ojcowie nasi
będziemy Ojczyzny strzec

WARSZAWA 1944

WARSZAWA 2023

1 sierpnia 2023 r.
Śpiewamy (nie)zakazane piosenki

nr **107**

cena 6 zł

JUBILEUSZ PAR MAŁŻEŃSKICH ZŁOTE GODY

Bratkowice-Trzciana, 3 września 2023 r.

*Niech im gwiazdka pomysłności
nigdy nie zagaśnie!*

Fot. archiwum GCKSiR

Trzcionka

Rok założenia:
17.01.1997

WYDAWCA: Samorząd Gminy Świlcza i Gminne Centrum Kultury, Sportu i Rekreacji w Świlczy z siedzibą w Trzcianiu.

ISSN 1506-1086

REDAGUJE KOLEGIUM w składzie:
Zofia Dziedzic, Władysław Kwoczyński,
Zbigniew Lis, Artur Szary.
ADRES REDAKCJI: 36-071 Trzciana
– Gminne Centrum Kultury w Świlczy
z siedzibą w Trzcianiu,
tel. 17 85 14 438, www.swilcza.com.pl,
e-mail: gcksir1212@gmail.com.

NAKLAD: 500 egz. Nr ident. 690473296.
Pismo zarejestrowano
w Sądzie Wojewódzkim w Rzeszowie,
Sygn. Akt. I Ns Rej. Pr. 18/97.
OPRAC. GRAFICZNE: Dorota Wadiak.
DRUK: DUET Drukarnia Wydawnictwo
Mariusz Michalik, tel. 603 703 003.

Za treść poszczególnych artykułów od-
powiadają autorzy. Nie przyjmujemy
przedruków z książek, gazet czy Inter-
netu. Nie zwracamy materiałów nie za-
mówionych i zastrzegamy sobie prawo se-
gregacji nadsyłanych materiałów, dokony-
wania skrótów i poprawek. Nie płacimy
wierszówki.

Do druku oddano: 22.09.2023 r.

Czytelnicy, Sympatycy i Korespondenci „Trzcionki”!

Redakcja „Trzcionki” uprzejmie
prosi o nadsyłanie wspomnień, reflek-
sji, własnych przemyśleń, artykułów
problemowych do każdego kolejnego
numeru na miesiąc przed upływem
kolejnego kwartału, **do nr 108 – do
1 GRUDNIA 2023 r.**

Po upływie tego terminu mate-
riałów nie przyjmujemy!

Redakcja przypomina o właści-
wym wykorzystywaniu danych osobo-
wych wg przepisów RODO (Rozporzą-
dzenie Parlamentu Europejskiego
i Rady Unii Europejskiej 2016/679
z dn. 27 kwietnia 2016 r.).

Zofia Dziedzic

TYTUŁEM WSTĘPU	4	EDUKACJA NAJCENNIJSZYM SKARBEM	60
Szanowni Czytelnicy!	4	Fakty o alkoholu	60
WIADOMOŚCI SAMORZĄDOWE ...	5	Wielka mazurska przygoda – podczas „Zielonej Szkoły”	61
Rok szkolny 2022/2023 – uważam za zakończony!	5	Piknik Rodzinny w NSP w Bratkowicach	63
Przyszłość edukacji i teraźniejszość – musi napawać nas troską	9	Półkolonia w NSP w Bratkowicach	65
Główne założenia oraz efekty realizacji Lokalnej Strategii Rozwoju LGD „Trygon – Rozwój i Innowacja” (Gmin Boguchwała, Lubenia, Świlcza)	10	O atrakcjach dla seniorów Gminy Świlcza	66
Kultura bez barier – dziedzictwo	11	Kim będę w przyszłości, czyli poznajemy zawody	69
Bezpieczna droga do szkoły	12	KULTURA I TRADYCJA	72
Pierwszego września szkoły otworzyły swoje podwoje	13	Impreza plenerowa na góralską nutę	72
Gminna Inauguracja Roku Szkolnego 2023/2024	14	XIX Światowy Festiwal Polonijnych Zespołów Folklorystycznych	76
Dzień Świadomości Znęcania się nad Osobami Starszymi	16	Turniej Sołectw Gminy Świlcza	79
Żegnaj lato na rok	18	Dożynki parafialne w Bratkowicach ...	80
Dożynki 2023	18	Dożynki w Błędowej Zgłobieńskiej ...	82
Dożynki Gminne – Świlcza 2023	19	Kobiety z KGW Słotwinka – to serce i ostoja polskiej tradycji	83
Prezentacje dożynkowe sołectw Gminy Świlcza	22	Historia Gminnego Centrum Kultury Sportu i Rekreacji w Świlczy z siedzibą w Trzcianiu (cz. II) – lata 2011-2016 ...	85
Żniwa i dożynki dawnymi czasy	26	O rozwoju muzyki chóralnej na terenie Gminy Świlcza	96
„Ocalić od zapomnienia”	28	W niedzielny wieczór – spektakl taneczny	98
Wakacyjne zajęcia w Gminnej Bibliotece Publicznej w Świlczy z siedzibą w Trzcianiu	29	Zakończenie roku Grupy Teatralnej Tespis	100
Złote Gody	32	Koncert folklorystyczny	101
Diaamentowe i Złote Gody 2023 – uroczystość w Gminie Świlcza (3.09.2023 r.)	33	Kino plenerowe	102
W KRĘGU WIARY I TRADYCJI	38	Warsztaty Kapeli Ludowej GCKSiR ...	103
Boże Ciało	38	Grupa Obrzędowa na Festiwalu Zespołów Ludowych w Chorwacji ...	104
Ołtarz Matki Bożej	39	Wypoczywają, pracują, śpiewają i uczują... z życia Chóru Resonantae	107
Odpust parafialny	39	ŚRODOWISKO NATURALNE – EKOLOGIA – ZDROWIE	109
Nowy wikariusz	40	Zawody drwali	109
W drodze na Jasną Górę	41	Jak rośliny chronią się przed zagałdą	112
46. Rzeszowska Piesza Pielgrzymka na Jasną Górę	45	Tradycyjna kuchnia regionalna w nowoczesnej formie	114
POWROTY DO PRZESZŁOŚCI. HISTORIA	46	Kwiaty mogą leczyć... ..	115
Kalendarium historyczne – III kwartał 2023 r.	46	ŻYCIE TO RUCH I SPORT	116
Odnowili zabytkową sikawkę	47	Puchar Wójta Gminy Świlcza w piłce nożnej 2023	116
Rocznica akcji „Burza”	48	„Bratek” Bratkowice i „Trzcianka” Trzciana z awansem do A-klasy	118
„Miłość istnieje zawsze” – to hasło tegorocznych obchodów 79. rocznicy wybuchu Powstania Warszawskiego ...	50	Gminne Zawody Sportowo- Pożarnicze	122
Rzeź Wołyńska – ludobójstwo i hekatomba polskich rodzin	51	ROZMAITOŚCI	124
84. rocznica tragicznego września 1939 r.	52	Czarna kontra zielona herbata – która zdrowsza	124
Ze Świlczy za wielką wodę – historia rodziny Karola Rzucidło w USA	53	Na grzyby	125
Z działalności Towarzystwa Przyjaciół Świlczy w 2023 r.	58	Humor z zeszytów szkolnych	126
		Czy wiesz, że... ..	126

Wrześniowy numer „Trzcionki” zamknęliśmy oficjalnie 4 września gminną uroczystością rozpoczęcia nowego roku szkolnego 2023/24. Wcześniej odbyły się uroczystości gminne: Dożynki i Złote Gody. Większość z Państwa wróciła już z wakacyjnych wyjazdów i przygotowała dzieci do nowego roku szkolnego i przedszkolnego. Mam nadzieję, że każdy z Państwa znalazł czas na oddech i odpoczął w sposób, jaki najbardziej lubi.

Zofia Dzedzic

Szanowni Czytelnicy!

W gminie Świlcza wakacje to czas, kiedy wszystkie sołectwa organizują zebrania wiejskie, w trakcie których mieszkańcy decydują o podziale środków sołeckich na przyszły rok.

Pozostajemy wciąż pod presją wydarzeń na Ukrainie i Białorusi. A tu jeszcze kampania przedwyborcza, która skończy się wyborami posłów do polskiego Parlamentu w dn. 15 października 2023 r.

Jeszcze tylko trzy bardzo ważne rocznice: 31 VIII 1943 r. rocznica powstania NSZZ „Solidarność”, 1 września rocznica – już 84. napaści Niemiec na Polskę w 1939 r., a potem

17 IX tego samego roku napadu sowieckiej Rosji na nasz kraj. Zarzuca się Polakom, że świętują klęski zamiast cieszyć się ze zwycięstw. Tacy już jesteście. Szanujemy historię naszej ojczyzny, wiare, dbamy o pamięć historyczną, szanujemy swoje korzenie, bo to wszystko wynika z tradycji i dziejów Polski. Wszak wszyscy dorosli wiedzą – śmiem twierdzić, że Polski nie było na mapach Europy i świata przez 123 lata.

Wspominając czasy najtrudniejsze i ofiary tych czasów przypominamy historię współczesnym, bohaterom tamtych lat składamy hołd, bowiem

walczyli oni i ginęli za Ojczyznę tylko dlatego, że byli Polakami. I niech tak pozostanie.

Najważniejsza jest jednak obecnie pogoda ducha. Aura nas nie rozpieszczała: upały, burze z niszczycielskim huraganem i powodziami, wreszcie spory polityczne i barbarzyńska wojna – po sąsiedzku, która trwa już ponad 500 dób.

Tematyka wakacyjna tego numeru spleta się z wydarzeniami codziennymi z życia władz samorządowych i zwykłych mieszkańców. Mija czas kwiatów, ogrodów, uniesień, westchnień. Nadchodzi grzybobranie i kontakt z naturą, a tam i kleszcze, i woda w rzekach, konkretnie w Wiśloku, zbyt ciepła, spowodowała epidemię legionelli – tyle żyjemy, nie było tego, a dziś eksperci mówią i ostrzegają, że to nic, tylko trzeba uważać i zachowywać czystość. A ludzie chorują i umierają... Coraz to słyszymy także o „zabłąkanych” pociągach.

Nie zabraknie w bieżącym numerze informacji o osiągnięciach sportowych i sprawnościowych dzieci i dorosłych oraz o wakacyjnym wypoczynku.

Życzymy Państwu miłej lektury i radości, choć wrzesień zawsze nam przywołuje na myśl pełne żałoby dni w historii naszej Polski. Jesteśmy patriotami, a jak pisał B. Prus: „Prawdziwy patriotyzm nie polega na tym, ażeby kochać jakąś idealną ojczyznę, ale ażeby kochać, badać i pracować dla realnych składników tej ojczyzny, którymi są: ziemia, społeczeństwo, ludzie i wszelkie ich bogactwa”.

W 2023 r. zajęcia lekcyjne dla ponad 4,7 mln uczniów skończyły się 23 czerwca, a więc szybciej niż w latach ubiegłych. Wakacje rozpoczęły się 24 czerwca i będą trwać do 3 września 2023 r. Zgodnie z kalendarzem MEiN na rok 2023/24 zajęcia dydaktyczno-wychowawcze w przyszłym roku szkolnym rozpoczną się dopiero 4 września br., tj. w poniedziałek, a zakończą już 21 czerwca 2024 r.

Zofia Dziedzic

Rok szkolny 2022/2023 – uważam za zakończony!

Szkola to piękny ogród, gdzie wzrastają, skąd odfruwają najcudowniejsze motyle – dzieci.

23 czerwca 2023 roku w Szkole Podstawowej Nr 1 im. Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Bratkowicach odbyło się już tradycyjnie – uroczyste gminne zakończenie roku nauki szkolnej 2022/23 uczniów Szkół Podstawowych i Przedszkoli sołectw Gminy Świlcza.

W tym podniosłym spotkaniu wzięli udział tegoroczni ósmoklasiści, nauczyciele, dyrekcja oraz zaproszeni goście, a wśród nich – delegacje uczniów na czele z dyrektorami i zastępcami dyrektorów wszystkich szkół gminy.

Część oficjalna uroczystości

Uroczystego otwarcia z wejściem Poczty Sztandarowego i odśpiewaniem Hymnu Państwowego dokonała dyr. Joanna Różańska. Całością uroczystości – sprawnie i z kulturą języka kierowała polonistka tutejszej szkoły Monika Garbaczewska.

Dyrektor SP Nr 1 w Bratkowicach Joanna Różańska powitała wszystkich przybyłych, uroczystą przemową. Wśród nich byli: dyrektorzy lub wicedyrektorzy z wszystkich szkół i przedszkoli gminy, delegacje uczniowskie – laureaci Nagród Wójta Gminy Świlcza, a także samorządowcy lokalni. Reprezentowali ich: wójt Gminy Świlcza Adam Dziedzic, wicewójt Sławomir Styka, radni Rady Gminy i urzędnicy UG, związani z sektorem oświaty i edukacji. Obecni byli: Sołtys i Radni Bratkowic oraz przewodniczący i prezesi miejscowych stowarzyszeń i organizacji społecznych. Np. długoletnia

przewodnicząca KGW, aktywistka i działaczka społeczna Maria Nowożeńska oraz pełna zapału i pomysłów obecna przewodnicząca Towarzystwa Miłośników Ziemi Bratkowickiej – Katarzyna Wdowik. Zaszczycili organizatorów swą obecnością na uroczystości przedstawiciele duchowieństwa aktywnie współpracujący ze szkołami: ks. dr Piotr Potyrała – przedstawiciel „Caritas” Rzeszów, ks. proboszcz i duszpasterz nauczycieli Ryszard Tokarz z Mrowli i ks. T. Kawalec – katecheta

Dyrektor Różańska – zwracając się do nich mówiła m.in.:

– Drodzy Absolwenci! Wasza naukowa przygoda z „podstawówką” dobiega końca. Dziękuję za zaufanie, jakim nas obdarzyliście, przekraczając progi tej szkoły. Wierzę, że każdy z Was znalazł tu swojego nauczyciela i mistrza, który z troską i chęcią poprowadził go przez meandry nauki. Wasz rocznik z pewnością zapisze się złotymi zgłoskami w historii naszej placówki, ponieważ jest to rocznik

z miejscowej parafii. Mile witany był przedstawiciel nauczycielskich związków zawodowych ZNP Zarząd Gminy Świlcza Janusz Biliński oraz Przewodnicząca Oddziału Regionalnego „Solidarność” Bogusława Buda. Najważniejszymi uczestnikami tego typu spotkań byli jednak uczniowie – ósmoklasiści.

uczniów kreatywnych, świadomych swojej wartości, gotowych zmieniać świat na lepsze, równocześnie szanujących tradycje i swą małą i dużą Ojczyznę.

Życzyła absolwentom dostania się do wymarzonych szkół oraz wypoczynku po całym roku pracy szkolnej.

Absolwenci podziękowali całą społeczność szkolną za 8 lat efektywnej nauki w szkole.

Dyrektor serdecznie podziękowała również Rodzicom uczniów za wsparcie i zrozumienie potrzeb szkoły oraz owocną długoletnią współpracę.

W imieniu Rady Rodziców głos zabrała przewodnicząca Monika Piątek, która w pięknych słowach i z ogromnym wzruszeniem podziękowała Uczniom, Dyrekcji, Nauczycielom i wszystkim Pracownikom Szkoły za rzetelną trudną pracę całoroczną, wręczając w podziękowaniu na ręce dyr. Różańskiej – wiązanek urokliwych kwiatów.

Z kolei głos zabrał Wójt Adam Dziedzic.

– [...] W życiu każdego człowieka są chwile ważne, niezwykle i piękne, które na stałe zapadają w świadomość. I tak jest dzisiaj w tak donio-

łym wydarzeniu jakim jest zakończenie roku szkolnego, który przechodzi

do historii. Dziękuję za obecność podczas dzisiejszej uroczystości wszystkim rodzicom.

Kilka lat temu, kiedy objąłem samorządową funkcję Wójta Gminy Świlcza jednym z celów, które sobie postawiłem było nadanie wszystkim szkołom i nauczycielom należnej rangi. Dziś jestem zadowolony. Mamy na naszym terenie przedszkola i żłobki. Szkoły podstawowe i średnie, świetlice i zakłady wychowawcze.

To nasze małe, gminne terytorium edukacyjne napawa mnie dumą, wciąż zyskuje nowe oblicze, wciąż się rozwija, daje swym dzieciakom żłobkowym i przedszkolnym, uczniom i absolwentom nieograniczone możliwości rozwoju. Może

kończyć się uzyskaniem świadectw z wyróżnieniem, dyplomów za szczególne różnorodne osiągnięcia, nagród książkowych, samorządowych i rzeczowych, a droga na wyższe szczeble kształcenia przed każdym może stać otworem. Ta wizja tworzenia też miała swoją cenę i o szkolną renomę trzeba było stoczyć niejedną walkę.[...]

Z okazji zakończenia roku szkolnego 2022/2023 gratuluję wszystkim Uczniom osiągniętych wyników. Życzę słonecznych i bezpiecznych wakacji. Oby były one pełne niezapomnianych chwil i fantastycznych przygód. [...]. Uczniom życzę interesujących podróży, niezapomnianych wrażeń, uśmiechu na co dzień oraz –po wakacjach– szczęśliwego powrotu do szkoły.

Laureaci „Pióra Wójta”.

Przed absolwentami szkół
– wiele dróg,
co w świat prowadzą

– Chciałbym pożegnać odchodzących od nas ósmoklasistów, którzy dziś po raz ostatni odbierają świadectwa. Przed Wami wiele dróg, co w świat prowadzą. Mam nadzieję, że każdy z Was odnajdzie w sobie chęć robienia rzeczy pięknych i ważnych. Życzę Wam uśmiechów losu, byście mogli z tysiąca dróg wybrać tę jedną? Najlepszą...

Wszystkim Dyrektorom, Nauczycielom i Pracownikom szkół serdecznie dziękuję za kolejny rok wyjątkowej pracy. Życzę, aby okres wakacyjny był dla Państwa czasem peł-

nym radości i zasłużonego odpoczynku. [...]

Szczególne wyrazy uznania skierował do Uczniów, którzy uzyskali w klasyfikacji końcowej najwyższą możliwą średnią – 6,0. Najzdolniejsi Uczniowie otrzymali „Złote Pióra” i Dyplomy gratulacyjne.

Wójt A. Dziedzic i dyr. J. Różańska oraz dyr. J. Oleszak wręczyli wszystkim prymusom szkół gminy nagrody i wyróżnienia. Było wiele wzruszeń i podziękowań.

Zakończenie roku to dobra okazja, by pogratulować uczniom sukcesów w olimpiadach oraz konkursach przedmiotowych i tematycznych. Nasi wzorowi gminni absolwenci to: 16 laureatów Złotego Pióra Wójta Gminy Świlcza i 2 stypendystów.

Za wybitne wyniki sportowe uczniowie otrzymali nagrody z nominacji Gminnego Koordynatora Sportu Szkolnego Aliny Kulczyckiej. Z dużym powodzeniem realizowano programy sportowe, w tym zwłaszcza lekkoatletyczne i piłkarskie dbając o dobry stan ducha i ciała. Są to według miejsc:

I. Szkoła Podstawowa w Trzcianie
II. Niepubliczna Szkoła Podstawowa im. Żołnierzy AK Nr 2 w Bratkowicach

III. Szkoła Podstawowa im. Marii Konopnickiej w Mrowli

Jak co roku z dużym powodzeniem realizowane były akcje, kampanie i programy. Wszystkie z nich poszerzały wiedzę, rozwijały zainteresowania uczniowskie w różnych zakresach tematycznych począwszy od wychowania patriotycznego i obywatelskiego, programowania, ekologii i ochrony środowiska po akcje i projekty edukacyjne, prozdrowotne i czytelnicze. Nie zabrakło realizacji treści dotyczących bezpieczeństwa. Młodzież z Samorządu Uczniowskiego realizowała i projekty mające na celu kształtowanie postaw pro obywatelskich i samorządowych. Uczniowie wzięli udział w wielu szkoleniach, dyskusjach i warsztatach oraz reprezentowali szkoły np. w Warszawie na spotkaniu w Sejmie RP poświęconym tematyce demokracji. Nie obca nam również debata gminna i Młodzieżowa Rada Gminy

Lp.	Jednostka	Pióro Wójta dla...
1.	Szkoła Podstawowa nr 1 im. Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Bratkowicach	Jakuba Kuśmidera Oliwii Piętowskiej
2.	Szkoła Podstawowa nr 2 im. Jana Pawła II w Bratkowicach	Tomasza Arczewskiego
3.	Szkoła Podstawowa im. Stanisława Dąbskiego w Rudnej Wielkiej	Weroniki Gwizdak Elizy Kapicy Michaliny Madery Jakuba Salacha Anny Szydelko Wiktorii Bednarz
4.	Szkoła Podstawowa nr 1 im. Marii Konopnickiej w Mrowli	Piotra Jandzisia
5.	Szkoła Podstawowa im. św. Jana Kantego w Świlczy	Julii Piwody
6.	Szkoła Podstawowa im. Konstytucji 3 Maja w Dąbrowie	Magdaleny Charchut
7.	Szkoła Podstawowa w Trzcianie	Amelii Świstary
8.	Niepubliczna Szkoła Podstawowa im. Żołnierzy Armii Krajowej w Bratkowicach	Blanki Bachórz Cypriana Bednarza
9.	Niepubliczna Szkoła Podstawowa w Błędowej Zgłobieńskiej	Julii Batóg

Świlcza działająca od kilku lat jako namiastka działań „obywatelskich”.

Z poczuciem satysfakcji i dumy, włączając się w działania ogólnopolskie dotyczące patriotyzmu i pamięci historycznej, ekologii i walki ze szkodnikami, chroniąc przyrodę, czuliśmy satysfakcję.

Reasumując tegoroczną pracę nie można pominąć sfery opiekuńczej w naszej gminie: świetlice, biblioteka, klasy oddziału przedszkolnego działały bardzo prężnie realizując swoje programy i przedsięwzięcia. Pracowaliśmy w wolontariacie uczestnicząc w zbiórkach charytatywnych, niesieniu pomocy potrzebującym. Nie obce nam oszczędzanie w Szkolnej Kasie Oszczędności oraz pomaganie zwierzętom.

Za nami wiele konkursów i zawodów sportowych, jesteśmy gminą aktywną w wielu dziedzinach nauki

i sportu. Nie obce nam również osiągnięcia w konkursach artystycznych oraz liczne innowacje pedagogiczne realizowane przez nauczycieli.

Dodać należy, że to wszystko, o czym wspomniano ma ogromne znaczenie. Buduje szkołę jej klimat, sprawia, że uczniowie zdobywają wiedzę i umiejętności potrzebne na dalszych etapach edukacji i w dorosłym życiu. Ilość działań, przedsięwzięć i innych wydarzeń z życia szkolnego ilustrują strony szkolne w Internecie, i okazjonalne gazetki wystawy, wydawnictwa. Przeglądając fotorelacje, odnosimy wrażenie, że w szkole codziennie zdarzało się coś ciekawego. Młodsze dzieci korzystały z bogatej oferty ćwiczeń i zabaw edukacyjnych. Uczniowie chcą i lubią się uczyć, występować, tworzyć. Szczególne słowa uznania należą się rodziców, którzy wspierali, nauczycieli, w codziennym trudzie.

Każde zakończenie oznacza początek czegoś nowego

Zakończenie roku szkolnego odbyło się także w atmosferze pożegnania odchodzącej na emeryturę długoletniej, zasłużonej nauczycielki SP Nr 1 w Bratkowicach Wioletty Oreńczuk. Dyrektorka Różańska podziękowała pani Wiolę za rzetelną pracę, serce i troskę o sprawy uczniów i szkoły. Podkreśliła, że jej droga zawodowa ukazywała prawdziwe zamiłowanie do pracy nauczycielskiej i wykonywanie swoich obowiązków z pasją. Złożono podziękowanie za każdy dzień spędzony w naszej szkole. Do życzeń dołączyli się przedstawiciele związków zawodowych ZNP – obecny na uroczystości Prezes ZG ZNP Świlcza Janusz Biliński i przewodnicząca Regionalnej Sekcji Oświaty i Wychowania NSZZ „Solidarność” w Rzeszowie Bogusława Buda. W imieniu wszystkich zebranych życzyć należy z szacunkiem: „Szczęśliwej drogi już czas, mapę życia w sercu masz. Jesteś jak, młody ptak...”.

Część artystyczna w wykonaniu uczniów i zakończenie

Nie byłoby uroczystego spotkania podsumowującego pracę szkół, gdyby nie było popisów artystycznych. Montaż słowno-muzyczny o szkole i wakacjach, tańce nowoczesne i tradycyjne na ludowo to tylko krótki wyimek całości. Przygotowuje ją w danym roku szkoła urządzająca uroczystość. Wysiłek to niebagatelny, ale satysfakcji sporo. Były śpiewy i tańce rytmiczne, pokazy multimedialne, i chociaż nie wszystko każdemu wykonawcy się udało „na medal”, to każdy zasługiwał na uznanie za podjęty trud i chęci do aktywnego udziału.

Po wspólnych zdjęciach pamiątkowych, goście miło spędzili czas rozmawiając o przeżyciach przy suto i elegancko zastawionych stołach przygotowanych przez Panie z kuchni szkolnej stołówki. Choć początek uroczystości natura ubogaciła burzą z wyładowaniami atmosferycznymi i ulewą – zakończenie było eleganckie, serdeczne i słoneczne i tak wspominajmy uroczyste jego zakończenie dziękując Organizatorom, Wykonawcom i Gościom za „kawał dobrej roboty”.

Dane o uczniach/wychowankach na podstawie danych z Systemu Informacji Oświatowej wg stanu na 30.09.2022 r.

Nazwa szkoły / placówki	Liczba uczniów ogółem	Liczba uczniów w klasach I-VIII	Liczba absolwentów klas VIII	Liczba uczniów * z Ukrainy	Liczba wychowanków w przedszkolach / oddziałach przedszkolnych		
					Ogółem	w tym dzieci 6-letnie	w tym dzieci w wieku od 3 do 5 lat
SZKOŁA PODSTAWOWA NR 2 IM. JANA PAWŁA II W BRATKOWICACH	90	78	12	0	12	7	5
SZKOŁA PODSTAWOWA NR 1 IM. MARIII KONOPNICKIEJ W MROWLI	185	112	13	1	73	22	51
PRZEDSZKOLE IM.JANA PAWŁA II W BRATKOWICACH	149	0	0	0	149	13	136
PRZEDSZKOLE W TRZCIANIE	71	0	0	1	71	0	71
PRZEDSZKOLE W ŚWILCZY	125	0	0	0	125	29	96
SZKOŁA PODSTAWOWA NR 1 IM. KARDYNAŁA STEFANA WYSZYŃSKIEGO W BRATKOWICACH	192	167	27	0	25	25	0
SZKOŁA PODSTAWOWA W TRZCIANIE	231	206	24	0	25	21	4
SZKOŁA PODSTAWOWA IM. ŚW. JANA KANTEGO W ŚWILCZY	282	282	46	2	0	0	0
SZKOŁA PODSTAWOWA IM.STANISŁAWA DĄBSKIEGO W RUDNEJ WIELKIEJ	287	212	36	6	75	24	51
ZESPÓŁ SZKÓL W DĄBROWIE /PRZEDSZKOLE W DĄBROWIE	52	0	0	0	52	12	40
ZESPÓŁ SZKÓL W DĄBROWIE / SZKOŁA PODSTAWOWA IM. KONSTYTUCJI 3 MAJA W DĄBROWIE	115	115	14	0	0	0	0
NIEPUBLICZNA SZKOŁA PODSTAWOWA W BRATKOWICACH	65	65	13	6	0	0	0
NIEPUBLICZNA SZKOŁA PODSTAWOWA W BŁĘDOWEJ ZGŁOBIENSKIEJ	57	57	5	0	0	0	0
NIEPUBLICZNE PRZEDSZKOLE „KOLOROWY ŚWIAT MALUSZKA” W BŁĘDOWEJ ZGŁOBIENSKIEJ	27	0	0	0	27	8	19
NIEPUBLICZNE PRZEDSZKOLE „BAJKOWY ZAKĄTEK” WIOLETTA CABAJ	32	0	0	0	32	2	30
PUBLICZNE	1 779	1 172	172	10	607	153	454
NIEPUBLICZNE	181	122	18	6	59	10	49
RAZEM	1 960	1 294	190	16	666	163	503

* Stan na 23.06.2023 r.

Przyszłość edukacji i terażniejszość – musi napawać nas troską

Od ponad 20 lat jesteśmy świadkami wielkich zmian organizacyjnych i programowych w polskiej oświacie i edukacji dzieci i młodzieży. Wpierw system 8+4 czyli szkoła podstawowa i gimnazjum. Ten wzór przeniesiony z innych krajów nie zdał u nas egzaminu, nie sprawdził się, czego dowodem miały być niskie wyniki nauczania przedmiotów humanistycznych. I powrócono do znanego wzorca podstawówka i szkoła średnia. I znów żenada – niskie wyniki na maturach z matematyki. Ubiegły rok szkolny przyniósł lepsze wyniki i na egzaminie ósmoklasisty i na maturach.

Ponad 509 tys. uczniów szkół ponadpodstawowych w klasach o liczbie uczniów 36 będzie się uczyć w roku szk. 2023/24 w szkołach.

W tym samym czasie zamiast zawodówek – rzekomo okpiwanych jako szkoła – wprowadzono tzw. branżówki (szkoły branżowe). I co? Jest lepiej, więcej chętnych do nauki konkretnego zawodu i przygotowania uczniów? Nie ma jeszcze badań! Nie wiadomo.

W roku szk. 2022/23 w branżówkach, LO i technikach wprowadzono nowy przedmiot nauczania „Historia i terażniejszość”, zniknął WOS, tj. Wiedza o społeczeństwie. Będzie jeszcze w kl. następnej. Nowym przedmiotem od nowego roku i w podstawówkach ma być przedmiot „Biznes i zarządzanie” – biznesem przemysłowym, rodzinnym, domowym.

W perspektywie 4 najbliższych lat – ma być obowiązkowa nowa matura?

Na sukces ucznia składa się wiele czynników, a jeden z nich związany ze szkołą jako instytucją – to nauczyciel i jego autorytet. Nauczyciel to ktoś wyjątkowy, kto potrafi wykorzystać swoją pomysłowość, dobroć, dociekliwość, umysł do wypracowania wielkiej rzadkiej umiejętności i zachęcania innych do myślenia, marzenia, poznawania, próbowania i działania.

Nie zawsze, co stare jest złe

Nauczyciel powinien być wzorem przymiotów i kompetencji wychowawczych, które pozwolą mu na po-

zytywne oddziaływanie na wychowanków, na przekazywanie im wiedzy postaw, wartości ogólnoludzkich i określonych umiejętności. Niestety, jest teraz pilna potrzeba, w niektórych środowiskach w kraju, do powrotu do autorytetu nauczyciela uznanego zarówno przez uczniów jak i ich rodziców. Czy owe relacje zniszczyła tylko pandemia, którą przeżyliśmy? Trzeba wrócić do hasła „mistrz – uczeń”. Będzie wówczas bliskość relacji, zadowolenie i satysfakcja.

ustawy Karta Nauczyciela, a także ponad 100 tys. pracowników naukowych. Jeżeli rząd nie podejmie decyzji, 1 września i 1 października może być protest antyrządowy. I paraliż szkół.

Szkoła wolna od smartfonów!

Sprawa komórek uczniowskich, prywatnych – w szkołach jest problemem skrywanym i trudnym do załatwienia. Codzienne widoki w środkach komunikacji miejskich – młodzi

Musimy pamiętać, że w szkole wszyscy nauczyciele, uczniowie, rodzice mają swoje kompetencje, miejsce i pole działania.

Obecna szkoła potrzebuje nauczyciela-przewodnika, opiekuna oraz organizatora życia i działania zbiorowego uczniów. Musi to być człowiek umiejący współpracować ze swoimi wychowankami w atmosferze wzajemnej życzliwości, a zarazem taki, który jest wyposażony w umiejętności kierowania nimi.

A w procesie wychowania zaufanie jest konieczne

I to nauczyciel powinien je zdobyć, bo on kształtuje osobowość ucznia. Dziś edukacja jest najważniejsza! Oświatowa zapaść trwa. ZNP w dn. 4 IV br. skierowało pismo do MENiN domagając się od lipca br. 20% podwyżki płac dla sfery budżetowej. Dotyczy to: ponad 600 tys. pracujących na podstawie

pasażerowie zatopieni w ekranach smartfonów – nie są nam obce. Używanie na przerwach szkolnych, a nawet podczas lekcji skrycie, pod ławką przez uczniów – nie jest wyjątkiem. Zaburzenia koncentracji uwagi, nadpobudliwość, stany lękowe i depresyjne, upośledzenie umiejętności – to tylko niektóre skutki ciągłego patrzenia w ekranik. Tego typu urządzenia przeszkadzają w zdobywaniu wiedzy, bo przez silne bodźce odciągają uwagę uczniów od nauki. Francja i Włochy np. wprowadziły odgórnie, ministerialnie – zakaz przynoszenia do szkół komórek. W Polsce – nie ma zakazu. Dlaczego? „Szkoła wolna od smartfonów” – to hasło wybrzmiało w petycji organizacji Centrum Życia i Rodziny do MEiN w Warszawie, jak do tej pory – bezskutecznie. Póki co: spokoju w kraju i oświacie, normalności, dobrych nauczycieli, uczniów i szkół życzymy sobie wzajemnie.

Nauczyciel – emeryt

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”

Główne założenia oraz efekty realizacji Lokalnej Strategii Rozwoju LGD „Trygon – Rozwój i Innowacja” (Gmin Boguchwała, Lubenia, Świlcza)

Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Trygon – Rozwój i Innowacja” kończy realizację strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność wdrażanej w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020. Rok 2023 był ostatnim rokiem, w którym ogłoszono nabory w związku z kończącym się okresem programowania. Uwolnione środki w drodze konsultacji społecznych zostały przeznaczone na następujące przedsięwzięcia: Wsparcie osób rozpoczynających prowadzenie działalności gospodarczej; Kulturowanie lokalnych tradycji; Stworzenie warunków aby obszar LGD stał się przyjazny mieszkańcom i turystom. Największym zainteresowaniem cieszył się nabór z zakresu podejmowania działalności gospodarczej, gdzie wpłynęło 18 wniosków, a dofinansowanie mogło uzyskać jedynie 4 wnioskodawcy. Wnioskodawcy, którzy otrzymali dofinansowanie po podpisaniu umowy z Zarządem Województwa Podkarpackiego ze względu na kończący się okres programowania, będą mieli krótszy termin realizacji wniosku do 30 czerwca 2024 r.

W latach 2016-2023 Zarząd Lokalnej Grupy Działania „Trygon – Rozwój i Innowacja” przeprowadzał bieżącą aktualizację Strategii Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność na lata 2014-2020, która nastąpiła na skutek otrzymania dodatkowych środków za sprawną realizację strategii i osiągnięcie założonych wskaźników. Kolejne aktualizacje zwiększające budżet przeznaczony na realizację strategii nastąpiły na skutek pozyskania dodatkowych środków finansowych wynikających z różnicy kursowej oraz wydłużenia obecnego okresu programowania do roku 2023. Dzięki tym działaniom wysokość wsparcia finansowego EFSI w ramach realizacji LSR

wzrosło w poszczególnych latach z kwoty 6 000 000,00 zł na kwotę 7 696 000, 00 zł.

Lokalna Strategia Rozwoju LGD „Trygon – Rozwój i Innowacja” realizowała cztery cele ogólne.

Cel ogólny 1 „Podniesienie standardu życia mieszkańców poprzez tworzenie i rozwój lokalnych podmiotów gospodarczych z wykorzystaniem unikalnych zasobów obszaru”.

Cel szczegółowy 1.1 „Rozwój lokalnych podmiotów gospodarczych oraz wspieranie rozwiązań innowacyjnych, proekologicznych” – zrealizowano 5 operacji polegających na rozwijaniu działalności gospodarczej na kwotę 823 282,96 zł.

Cel szczegółowy 1.2 „Tworzenie warunków powstawania miejsc pracy oraz podejmowania i rozwoju działalności gospodarczej” – zrealizowano 44 operacje polegające na podejmowaniu działalności gospodarczej, kolejne 4 operacje w trakcie realizacji, łącznie na kwotę 2 679 727,56 zł.

W ramach realizacji powyższych celów ważne było wspieranie osób, które zamierzają rozwinąć działalność gospodarczą co dało możliwość zatrudnienia nowych pracowników, również rekrutujących się z grup defaworyzowanych. W ramach LSR zaplanowane również było kompleksowe wsparcie przyszłych przedsiębiorców chcących dokonać samozatrudnienia.

W tym zakresie możliwe było podnoszenie kompetencji przedsiębiorców – wsparcie szkoleniowe.

Cel ogólny 2 „Rozwój aktywności społecznej poprzez wykorzystanie lokalnych walorów rekreacyjnych, kulturowych, środowiskowych”.

Cel szczegółowy 2.1 „Zachowanie i promowanie lokalnych tradycji i zwyczajów” – zrealizowano 9 operacji (6 zrealizowanych, 3 w trakcie re-

alizacji) polegających na zakupie wyposażenia strojów ludowych, strojów galowych dla OSP oraz 5 operacji (4 zrealizowane, 1 w trakcie realizacji) polegających na wydawaniu publikacji, łącznie na kwotę 279 972,40 zł.

Cel szczegółowy 2.2 „Włączenie społeczne mieszkańców poprzez aktywizację i podnoszenie kompetencji z uwzględnieniem promocji działań proekologicznych” – zrealizowano 11 operacji polegających na zorganizowaniu szkoleń/ warsztatów z zakresu ochrony środowiska na kwotę 94 022,48 zł.

Cel szczegółowy 2.3 „Pobudzenie aktywności mieszkańców poprzez realizację innowacyjnych inicjatyw społecznych opartych na lokalnych zasobach” – zorganizowano 10 operacji mających na celu promocję obszaru poprzez zorganizowanie innowacyjnych form spędzania wolnego czasu na kwotę 90 264,64 zł.

Cel szczegółowy 2.4 „Umożliwienie dostępu mieszkańcom obszaru LGD do instytucji realizującej wdrażanie LSR – udzielono doradztwa 239 podmiotom w zakresie pomocy w przygotowaniu dokumentacji aplikacyjnej oraz z zakresie rozliczania projektów. LGD zrealizowała 28 zadań w zakresie informowania o obszarze poprzez organizowane spotkania z mieszkańcami, wydawanie plakatów, ulotek oraz artykułów w prasie lokalnej.

Realizowane cele miały pozwolić na odkrycie i utrwalenie wśród mieszkańców wiedzy na temat tradycji ludowych wciąż żywych na terenie LGD, pokazując i przybliżając produkty, dawne obrzędy i obyczaje. Podejmowane działania edukacyjne promowały postawy proekologiczne, wzmacniające świadomość wartości, jaką jest dbanie o region i jego środowisko. W powyższe działania włączane zostały organi-

zacje pozarządowe, oraz nieformalne grupy działające na naszym terenie. W cele te wpisuje się również kwestia organizacji różnego rodzaju imprez kulturalnych, które z jednej strony miały za zadanie aktywizację społeczną, a z drugiej promocję regionu i zwiększenie ruchu turystycznego.

Cel ogólny 3 „Poprawa dostępności infrastruktury społecznej, drogowej, turystycznej i rekreacyjnej na obszarze LGD”.

Cel szczegółowy 3.1 „Poprawa stanu infrastruktury drogowej” zrealizowano 10 operacji polegających na budowie, przebudowie dróg gminnych i powiatowych, w ramach których przebudowano 6,69 km dróg na kwotę 2 566 973,52 zł.

Cel szczegółowy 3.2 „Rozwój i promocja infrastruktury służącej wzrostowi atrakcyjności rekreacyjnej i turystycznej obszaru” – zrealizowano 8 operacji (7 zrealizowanych, 1 w trakcie realizacji) polegających na wybudowaniu obiektów infrastruktury turystycznej oraz stworzono 1 stronę internetową związaną z ofertą turystyczną obszaru, zadania te zrealizowano łącznie na kwotę 724 955,52 zł.

Cel szczegółowy 3.3 „Poprawa atrakcyjności turystycznej obszaru poprzez zachowanie, odtwarzanie, promowanie, oznakowanie lokalnego dziedzictwa krajobrazowego i przyrodniczego oraz kulturowego i historycznego” – odrestaurowano 3 obiekty zabytkowe oraz wydano 4 publikacje, kolejne 4 obiekty w trakcie realizacji, zadania zrealizowano łącznie na kwotę 235 556,76 zł. Na kolejny obiekt zabytkowy i publikację zostanie ogłoszony nabór.

Realizacja celów mocno i bezpośrednio wpisuje się w założenia celu głównego. Poprawa stanu i ilości dróg miała na celu wesprzeć możliwość mobilności oraz dostępu przez turystów i mieszkańców do istotnych miejsc regionu. Równolegle z tymi działaniami zrealizowano działania promocyjne, mające zachęcić do odwiedzin region LGD. Jednocześnie, żeby uatrakcyjnić region ważne będzie odnowienie i całościowe zadbanie o spuściznę kulturową i krajobrazową

Cel ogólny 4 „Wzmacnianie potencjału lokalnych liderów na arenie krajowej i międzynarodowej”.

Cel szczegółowy 4.1 „Rozwój lokalnego kapitału społecznego poprzez budowanie relacji, wymianę doświad-

czeń z podmiotami zagranicznymi” – zrealizowano 1 projekt współpracy międzynarodowej z partnerami LGD „Partnerstwo 5 Gmin” i LGD „Rozwój Ziemi Lubaczowskiej” oraz partnerem zagranicznym ze Słowacji LGD MAS Dusa. Na kwotę 242 317,00 zł, w tym wkład LGD „Trygon – Rozwój i Innowacja” to 74 000,00 zł.

Cel szczegółowy 4.2 „Wymiana dobrych praktyk poprzez współpracę na zasadach dialogu międzyregionalnego” – zrealizowano 1 projekt współpracy międzyregionalnej z partnerami z województwa lubelskiego LGD „Owocowy Szlak”, LGD „Zielony Pierścień”, LGD „Lepsza Przyszłość Ziemi Ryckiej”, LGD „Doliną Wieprza i Leśnym Szlakiem” oraz LGD „Jagiellońska Przzystań” na kwotę 1 628 156,13 zł, w tym wkład LGD „Trygon – Rozwój i Innowacja” to 60 440,00 zł.

Głównym adresatem projektu byli działający na obszarze LGD przedstawiciele sektora gospodarczego. Współpraca międzynarodowa zwiększyła możliwości wymiany biznesowej

dla przedsiębiorców i poszerzyła wiedzę oraz doświadczenie. Lepsze zrozumienie własnego regionu i kontakty międzyregionalne przyczyniły się do tego, że lokalne podmioty stały się bardziej skłonne do jego reprezentowania i stały się tym sposobem jego „ambasadorami”. Drugi projekt został skierowany do mieszkańców obszaru, w tym: osób z grup defaworyzowanych, organizacji pozarządowych, przedsiębiorców, lokalnych liderów, osób starszych, KGW, OSP.

Rok 2023r. był dla LGD „Trygon – Rozwój i Innowacja” strategicznym w związku z ogłoszonym konkursem na wybór LSR na lata 2023-2027. LGD „Trygon – Rozwój i Innowacja” opracowała nową Lokalną Strategię Rozwoju na kolejne lata 2023-2027. Będzie to strategia wielofunduszowa. Środki na realizacja mają pochodzić z PSWPR raz EFS+. Obecnie nowa strategia jest w trakcie rozpatrywania w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Podkarpackiego.

KULTURA bez barier – DZIEDZICTWO

Międzynarodowy projekt „Subcarpathian Culture without barriers”

Gmina Świlcza bierze udział w międzynarodowym projekcie „Subcarpathian Culture without barriers”, którego celem jest opracowanie i wdrożenie Strategii przedsiębiorczości kulturalnej, dotyczącej lokalnego dziedzictwa kulturowego dla naszej gminy. W projekcie biorą udział również 4 inne gminy (Gmina Kołaczyce, Niwiska, Narol, Czarna Łąncucka). Dzięki naszemu udziałowi w projekcie, zostaną zbadane potrzeby społeczności naszej gminy w zakresie uczestnictwa w życiu kulturalnym oraz zwiększonym kompetencje i zaangażowanie różnych interesariuszy w tworzenie i wdrożenie strategii rozwoju kultury w naszej gminie. Oprócz tego, w najbliższym czasie zostanie zorganizowane wydarzenie w naszej gminie, włączając w wydarzenie mniejszości zamieszkujące naszą gminę.

Projekt został zainaugurowany podczas Festiwalu Twórców Kultury w Rzeszowie, podczas którego za-

prezentowali się artyści z Polski i Norwegii. Nasz 3-osobowy gminny zespół projektowy składający się z jednego reprezentanta urzędu gminy, jednego reprezentanta instytucji kultury oraz lokalnego artysty, który wziął udział już w 2 szkoleniach (3 szkolenie jeszcze przed nami), weźmie udział w wizycie studyjnej w Norwegii podczas której będziemy mogli bliżej poznać skuteczne, norweskie praktyki w zakresie przedsiębiorczości kulturalnej.

O szczegółach przebiegu projektu, będziemy informowali na naszych social mediach oraz stronie internetowej gminy.

Projekt pod nazwą „Subcarpathian Culture without barriers” korzysta z dofinansowania o wartości 313 842,82 EUR otrzymanego od Islandii, Liechtensteinu i Norwegii w ramach funduszy EOG i funduszy norweskich. Łączna wartość projektu wraz z wkładem własnym wynosi 1 685 963,64 PLN.

(źródło: swilcza.com.pl)

POLICJA informuje, przypomina, ostrzega

Po wakacyjnej przerwie uczniowie wracają do szkół. Wraz z rozpoczęciem nowego roku szkolnego, w pobliżu placówek oświatowo-wychowawczych, należy spodziewać się większego ruchu samochodów, jak i pieszych.

st. asp. Mateusz Jarosz

Bezpieczna droga do szkoły

Powrót do szkoły, szczególnie po długiej przerwie, to wyzwanie nie tylko dla uczniów, ale też dla dorosłych. W pierwszych dniach września, policyjne patrole będą pełnić służbę w rejonach szkół oraz zwracać uwagę na wszystkie nieprawidłowe zachowania uczestników ruchu drogowego. Powracające po długiej przerwie dzieci i młodzież często zapominają o własnym bezpieczeństwie. Dlatego obowiązkiem nas, dorosłych jest dbanie o ich bezpieczeństwo nie tylko w domu, szkole, ale też na drodze.

Jeśli odwozisz dzieci, młodzież do szkoły pamiętaj o:

- korzystaniu z pasów bezpieczeństwa oraz przewożeniu najmłodszych w fotelikach bezpieczeństwa lub innych urządzeniach przytrzymaujących,

- zatrzymaniu swojego pojazdu w miejscu dozwolonym, aby nie ograniczać widoczności innym kierującym oraz pieszym, którzy przechodzą przez jezdnię,
- zachowaniu bezpieczeństwa podczas wysiadania dziecka z samochodu.

Kierowcy! Pamiętajcie o zachowaniu szczególnej ostrożności w rejonach przejść dla pieszych i dostosowaniu prędkości do warunków panujących na drodze.

Piesi! Również jesteście zobowiązani do zachowania szczególnej ostrożności podczas wchodzenia i przechodzenia przez jezdnię lub torowisko, pamiętajcie też, że zabronione jest wchodzenie na jezdnię bezpośrednio przed jadącym pojazdem, w tym na przejściu dla pieszych.

Należy pamiętać, że pieszemu zabrania się wchodzenia na jezdnię:

- bezpośrednio przed jadącym pojazdem, w tym również na przejściu dla pieszych,
- spoza pojazdu lub innej przeszkody ograniczającej widoczność drogi,
- korzystania z telefonu lub innego urządzenia elektronicznego podczas wchodzenia lub przechodzenia przez jezdnię lub torowisko, w tym również podczas wchodzenia lub przechodzenia przez przejście dla pieszych,
- w sposób, który prowadzi do ograniczenia możliwości obserwacji sytuacji na jezdni, torowisku lub przejściu dla pieszych.

Przypominamy, aby stosować się do zasady, o której już może część osób zapomnieć, a która jest nadal aktualna i uczyliśmy się jej od najmłodszych lat. **Zatrzymaj się, a następnie spójrz w lewo, później w prawo, jeszcze raz w lewo i jeśli czujesz się bezpiecznie, to skorzystaj z oznakowanego przejścia dla pieszych.**

Elementy odblaskowe założone także podczas poruszania się na terenie obszaru zabudowanego (poza obszarem zabudowanym obowiązkowe) powodują, że kierujący widzi pieszego z odległości ponad 100 metrów! Odblaski ratują życie.

Wspólnie zadbajmy o nasze bezpieczeństwo!

SŁOWO WÓJTA GMINY ŚWILCZA ADAMA DZIEDZICA DO NAUCZYCIELI I UCZNIÓW

Pierwszego września szkoły otworzyły swoje podwoje

WITAJ NOWY SZKOLNY ROK 2023/24

Ledwo stary się skończył nowy się już zaczął...

Witam bohaterów dzisiejszego dnia – Uczniów i Dyrektę oraz Nauczycieli i innych pracowników instytucji oświatowych. Z powodów służbowych nie mogę być z Wami.

*Przyjaźnie i wesoło żegnamy rzekę, las
ach witaj, witaj szkoło!, Już czas do pracy, czas!
Pociąg jak wicher pędzi, dźwięczy piosenka pól.
Z wakacji jadą dzieci do szkół, do szkół, do szkół!*

(Roman Pisarski)

Z radością powracamy do szkół. Oderwani na dwa długie miesiące od domowej rzeczywistości pragniemy poczuć smak codziennego szkolnego dnia.

Wszyscy, nauczyciele, uczniowie, rodzice. Chcemy być razem, cieszyć się wzajemną obecnością, odpowiedzialnie podejść do szkolnych obowiązków, żyć w przyjaźni.

Szkoła Podstawowa w Świlczy powiała radością tego uroczystego dla szkół i przedszkoli całej gminy czwartego dnia września (poniedziałek) – gminnej uroczystości inauguracyjnej rok szkolny 2023/24.

Optymistycznie zaprosiła w swoje progi najmłodszych pierwszoklasistów, śledząc jednocześnie dalsze losy ósmoklasistów. Powrócił szkolny gwar, cisza lekcji i czasem wątpliwości, Czy będzie bez pandemicznej izolacji, czy skończy się barbarzyńska wojna w pobliżu nas – w Ukrainie? Oby nie, bo tego, co odbiera się dzieciom i młodzieży nie nadrobią nawet na najbardziej intensywnych korepetycjach. I nie o materię tu chodzi, a o uczucie, więź, wspólnotę.

Przez pokolenia mijamy się na szkolnych korytarzach. Dzieci, Rodzice, Dziadkowie. Pióro maczane kiedyś w kałamarzu dziś zastąpił zmazywalny długopis. To z pewnością wynik postępu, ale czy ten postęp dotyczy wszystkich ludzkich zakątków?

To pytanie otwarte, a odpowiedź zweryfikuje życie.

Nie może braknąć również tego dnia wspomnienia rocznicy wybuchu II wojny światowej. Niech i nasza pamięć, z szacunku dla ofiar wojen i konfliktów, dotyka tego niełatwego czasu wojny. Nie zapominajmy o tych, dzięki którym żyjemy. Kto wie jak potoczyłyby się nasze losy i czy właśnie dziś moglibyśmy zawołać: „Witaj szkoło!” Polska szkoło, Nasza Szkoło!”

Czwartego września szkoły otworzyły swoje podwoje, a korytarze i sale lekcyjne wypełnił dziecięcy gwar. Trafne jest porównanie szkoły do huczącego ula.

Przypomnijmy, że dwa miesiące wcześniej rozpoczęły się wakacje z przeświadczeniem, że rok szkolny 2022/2023 w Gminie Świlcza był owocny i niezapomniany z wielu powodów.

Wyzwaniem okazało się zorganizowanie nauki dla dzieci uchodźców z Ukrainy. Dzieci zostały objęte pomocą psychologiczną, zapewniono im pomoc socjalną i materialną, ale to nie zastąpi prawdziwego domu i ojczyzny.

Intensywna nauka skutkowała sukcesami naszych uczniów.

Czas słonecznych, upalnych dni powoli dobiega końca. Dlatego korzystając z uroków powoli żegnaliśmy kończące się lato. Wygrzewając się w promieniach słońca, wspominaliśmy miniony rok, dzieliliśmy się wrażeniami z wycieczek, opowiadaliśmy o planach na najbliższy czas, zacieśniając w ten sposób relacje koleżeńskie.

Stare powiedzenie mówi, że „wspólna praca popłaca”.

*Chcesz być uczonym – wyznam ci skrycie
Uczyć się musisz przez całe życie
Dzisiaj wiedza, nauka się rozwinęła
Nauka na wysokim poziomie stanęła.
Gdy przypadkowo w XXI wieku
Przeczytasz wiersz ten młody człowieku
Tak długo póki żyjesz i w piersi serce Ci puka
Pamiętaj! – najpotężniejsza na świecie jest NAUKA!*

Rok szkolny 2023/24 przyniesie nowe nieznanne – oby szczęśliwe i radosne dni. Nowy rok szkolny 2023/24 uważam za otwarty.

Nowy roku, nowy roku, daj nam szczęście, pokój.
WSZYSTKIM!

J. Cupak

Korzenie

Wypuszczam myśli swe w powrotną drogę.
Gdzie się zamyka horyzont pamięci
I czią otaczam to co wspomnieć mogę
Tam te obrazy moja pamięć świeci.
I choć są dzisiaj reliktem przeszłości
Bo wszystko wokół tak szybko się zmienia
Trzeba utrwać je dla potomności
By móc zrozumieć własny sens istnienia.
Bo z tamtych czasów i miejsc wyrastamy
My tamtych źródeł pojeni mądrością
Co budujemy wszystko opieramy
Na fundamencie co zwie się przeszłością.
Gdy fundamentów zburzymy kamienie
Runie budowla naszej tożsamości
Uschnie jak drzewo co straci korzenie
Bo dzień dzisiejszy jest dzieckiem przeszłości.

(2011 r.)

Gminna Inauguracja Roku Szkolnego 2023/2024

4 września 2023r. w Szkole Podstawowej im. św. Jana Kantego w Świlczy odbyła się Gminna Inauguracja Roku Szkolnego 2023/2024, w czasie której dokonano uroczystego otwarcia oddziału przedszkolnego.

Przedszkole w szkole w Świlczy powstało w szybkim tempie, a wszystko to było możliwe dzięki zaangażowaniu wielu ludzi. Na pierwszym miejscu wymienił Wójta Gminy Świlcza Adama Dziedzica. Prace postępo-

my się podejmować konstruktywne decyzje i osiągać swoje cele. W słowach skierowanych do rodziców wyraził zaproszenie do współpracy i angażowanie się w życie placówki.

Dyrektor krótko przypomniał historię września 1939r. Wrzesień to miesiąc cudownego babiego lata, kwitnących wrzosów, dojrzewających kasztanów i spotkań z przyjaciółmi po wakacyjnej rozłące. Pierwszy września to także ważna data z innego względu. Tego dnia, w 1939 roku, atakiem hitlerowskich Niemiec na polską placówkę na Westerplatte rozpoczęła się II wojna światowa. Najstraszniejsza wojna w historii Polski i całego świata trwała 6 lat i pochłonęła ponad 50 milionów istnień ludzkich. Należy pamiętać, że w tych ciężkich czasach polska młodzież nie przerwała nauki, chociaż groziła im za to kara śmierci. W wyniku hitlerowskiego terroru zamordowano w latach 1939-1945 ponad dwa miliony dzieci i młodzieży w wieku do 18 lat. Około 20 tysięcy okupant wywiózł z Polski w celach germanizacyjnych na obszar Trzeciej Rzeszy. Druga wojna światowa zakończyła się w Europie 8 maja 1945 roku. Niemcy zostały pokonane. Polscy żołnierze odbierali kapitulację nieprzyjaciela na jego własnej ziemi. Radość tych, którzy przeżyli była wielka. Towarzyszyły jej jednak

Podczas odśpiewania Hymnu Państwowego.

Gospodarz szkoły – Dyrektor Grzegorz Patruś powitał Szanownych Gości: władze gminy, radnych powiatu, radnych gminy Świlcza, dyrektorów placówek oświatowych, księży, najmłodszych uczniów, rodziców, nauczycieli, pracowników administracji i obsługi.

Dzień ten należał przede wszystkim do najmłodszych uczniów – do przedszkolaków, którzy są największą wartością nowego oddziału przedszkolnego oraz szkoły. Dyrektor Patruś pochwalił się przestronną i nowoczesną salą, z węzłem sanitarnym oraz szatnią dostosowaną do potrzeb najmłodszych. To w szkole w Świlczy, od 1 września, 25 dzieci w przyjaznych warunkach pod okiem doświadczonej kadry pedagogicznej będzie mogło poszerzać wiedzę, zdobywać nowe umiejętności i rozwijać zainteresowania w przyjaznym, kolorowym wnętrzu. Zapewnił, że zrobi wszystko, aby atmosfera panująca w zerówce sprzyjała efektywnej pracy, radosnej zabawie oraz mądrym wychowaniu. Zachęcił do połączenia sił, współpracy, zrozumienia i szacunku. Wtedy z pewnością odniesiemy sukces.

wały zgodnie z planowanym harmonogramem, wszystko po to by 1 września 2023 r. sześciolatki mogli rozpocząć naukę w nowym obiekcie. Kolejne słowa Dyrektor szkoły skierował do najmłodszych uczniów. Wskazał im plany na najbliższy czas – czas nowych wyzwań i nowych celów, bo to szkoła stawia przed nimi różne wyzwania, czasem łatwe, czasem trudniejsze. Ważne by umieć im stawić czoła. Tylko w ten sposób uczy-

Krótką część artystyczną.

ból i łzy po poległych, zmarłych i zamordowanych oraz obawa o zaginionych. O ofiarach poniesionych przez nasz kraj podczas najkrwawszej z wojen przypominają dziś miejsca pamięci narodowej. Uczestnicy spotkania uczcili chwilą ciszy pamięć tych, którzy wywalczyli wolność o niezależność.

Na koniec wystąpienia dyr. G. Patruś życzył wszystkim, aby rok szkolny 2023/2024 obfitował w radosne chwile, sukcesy i zadowolenie. Uczniom życzył, by nie opuszczał ich zapał do nauki, by nie zabrakło im energii i zapału w rozwijaniu pasji i kształtowaniu charakterów. Pedagogom i pracownikom szkoły życzył, aby ich zaangażowanie i profesjonalizm w nauczaniu, wychowaniu i codziennych czynnościach były źródłem satysfakcji i spełnienia zawodowego. Rodzicom życzył przede wszystkim jak najmniej stresu i jak największej powodów do dumy.

Słowami: „Mam nadzieję, że czeka nas wspólna bezpieczna podróż po ścieżkach i zakamarkach wiedzy” – zakończył wystąpienie.

Kolejno głos zabrał Wicewójt Gminy Świlcza Sławomir Styka, który przedstawił etapy powstawania oddziału przedszkolnego w szkole w Świlczy. Wymienił wykonawców projektu, podał dokładne koszty inwestycji. Skierował życzenia do dyrektorów szkół z terenu gminy, pracowników administracji i obsługi, uczniów i rodziców.

Po części artystycznej na którą złożyły się występy uczniów zgromadzeni goście udali się za sztandarem szkoły pod drzwi wejściowe do oddziału przedszkolnego. Uroczystego przecięcia wstęgi dokonali: Wicewójt Gminy Świlcza Sławomir Styka, Wiceprzewodniczący Rady Gminy Świlcza Tomasz Biały oraz Dyrektor SP w Świlczy Grzegorz Patruś. Obiekt poświęcił Proboszcz Parafii Świlcza Ksiądz Kanonik Antoni Czerak. Dyrektor szkoły na ręce Wicewójta złożył pamiątkową tablicę dla Wójta Gminy Świlcza Adama Dziedzica, który od lat wspiera szkołę w Świlczy, widzi potrzebę zmian, unowocześnienia i wzbogacenia obiektu.

Po części oficjalnej zaproszeni goście, rodzice, uczniowie zwiedzili sale nowego oddziału w szkole. Po pamiątkowych zdjęciach m.in. przy kamieniu upamiętniającym to wyda-

Uroczyste przecięcie wstęgi – otwarcie Oddziału Przedszkolnego.

rzenie zgromadzono się w holu szkoły gdzie w miłej i przyjaznej atmosferze toczono rozmowy, wspominano wakacje i omawiano plany na nowy rok szkolny.

Za przygotowanie gminnej uroczystości odpowiedzialny był Dyrek-

tor Szkoły Podstawowej im. św. Jana Kantego w Świlczy Grzegorz Patruś wraz z kadrą i obsługą szkoły. Dziękujemy wszystkim, którzy przyczynili się do uświetnienia uroczystego otwarcia oddziału przedszkolnego w szkole w Świlczy.

Dzień Świadomości Znęcania się nad Osobami Starszymi został ustanowiony przez Organizację Narodów Zjednoczonych w 2011 r. i obchodzony jest corocznie 15 czerwca.

Dzień Świadomości Znęcania się nad Osobami Starszymi

Małgorzata Magda

Raport Polskiej Policji wskazuje na ponad 46 tys. zgłoszonych przypadków przemocy wobec seniorów 65+ w 2021 roku. Według danych GUS na koniec 2020 roku Polskę zamieszkiwało ok. 7,1 mln osób w wieku 65+. Jeśli przyjąć wskazania WHO mówiące o 15,7% populacji seniorów doświadczających przemocy, daje nam to liczbę ok 1,1 mln przypadków. Najczęściej odnotowywana jest przemoc ekonomiczna (75%), następnie fizyczna (15%) i psychiczna (10%). Niski odsetek zgłoszeń dotyczących przemocy psychicznej, podczas gdy jest to najczęściej zgłaszana forma przemocy wobec osób starszych na świecie, daje podstawy przypuszczać, że polscy seniorzy szukają pomocy dopiero, gdy sytuacja staje się skrajna.

Jednak wiele tych przypadków nigdy nie wychodzi na światło dzienne, bo do takich aktów dochodzi w zaciszu domu, gdzie mieszka starsza osoba ze swoim opiekunem. Seniorzy są w grupie zwiększonego ryzyka złego traktowania, szczególnie gdy są zależni w codziennym funkcjonowaniu od innej osoby, gdy mają trudną sytuację finansową lub są zależni materialnie/mieszkaniowo od opiekuna, są osobami z obniżoną sprawnością fizyczną lub psychiczną, mają ograniczone kontakty z osobami spoza najbliższego otoczenia.

Wyróżnić możemy następujące rodzaje przemocy wobec osoby starszej:

- **Przemoc fizyczna** – zachowanie wiążące się z ryzykiem uszkodzenia ciała związane z zadawaniem bólu fizycznego lub powodowanie obrażeń np. bicie, szarpanie, popychanie, krępowanie ruchów seniora, wymuszanie kontaktów seksualnych.
- **Przemoc seksualna** – molestowanie seksualne, seks bez świadomej zgody, zmuszanie starszej osoby do oglądania czynności seksualnych lub rozbierania się.
- **Przemoc psychiczna** – czyli znęcanie się emocjonalne, słowne np.:
  - wyzywanie, zastraszanie, grożenie, szantaż („Jak dalek taki będziesz to oddam cię do domu opieki”),
  - obwinianie za niepowodzenia, oskarżanie („Sama jesteś sobie win-

na! Dobrze wiesz jaką byłaś dla mnie matką”),

- szydzenie („W końcu masz za swoje, za swoją podłość!”),
- nieuzasadnione zakazy (chowanie przed osobą straszą pamiętek i przedmiotów, które są dla niej ważne, ale według opiekuna są już niepotrzebne),
- ośmieszanie, poniżanie i upokarzanie („Znowu narobiłaś w majtki, jak dziecko!”),
- wmawianie choroby psychicznej,
- milczenie i ignorowanie,
- izolowanie seniora od osób, z którymi chce utrzymywać kontakt (zabranianie mu dzwonienia do jego znajomych, niewybieranie mu numeru telefonu do jego bliskich, gdy nie jest on w stanie zrobić tego samodzielnie),
- wymuszanie (na przykład zmiany testamentu lub przeprowadzki do domu opieki wbrew woli osoby starszej).
- **Zaniedbanie** – odmowa wypełniania obowiązku opieki lub należyte jej sprawowanie np.:
  - ograniczanie seniorowi jedzenia i picia,
  - niezmiennianie mu środków ochrony osobistej lub niepodawanie leków (gdy sam nie potrafi zaspokoić swoich potrzeb),
  - ograniczanie dostępu osoby starszej do pomocy lekarskiej,
  - pozostawienie seniora w szpitalu lub placówce całodobowej i nieinteresowanie się jego stanem zdrowia.
- **Przemoc ekonomiczna** to np.:
  - wydzielanie pieniędzy osobie starszej z jej własnych środków,
  - wymuszanie dostępu do konta bankowego seniora,
  - zaciąganie pożyczek na nazwisko osoby starszej bez jej świadomej zgody lub zmuszanie jej do tego,
  - samowolne dysponowanie majątkiem seniora np. zabieranie rzeczy z jego mieszkania, używanie sprzętów będących własnością osoby starszej bez jej zgody,

- kontrola wydatków seniora (gdy on sam jest w stanie decydować o nich),
- nieudzielanie pomocy przez osoby z najbliższej rodziny, gdy wydatki osoby starszej na leki czy środki higieny osobistej przekraczają jej możliwości.

Co może świadczyć o przemocy wobec osoby starszej, jakie objawy, sygnały powinny wywołać zainteresowanie?

- Siniaki i rany u seniora, które występują w miejscach, które nie świadczą o tym, że są wynikiem upadków (np. na szyi, ramionach, okolicach żeber),
- Reagowanie agresją przy próbie dotyku,
- Obniżony nastrój osoby starszej,
- Niechęć seniora do rozmowy o swojej sytuacji rodzinnej,
- Ignorowane przez seniora lub nieleczone problemy zdrowotne,
- Odwodnienia lub niedożywienie, a także zaniedbanie w zakresie higieny,
- Brak chęci powrotu do miejsca swojego zamieszkania (np. senior jest tak bardzo zadowolony z pobytu w szpitalu, że nie chce wracać do domu),
- Niestaranne lub niezabezpieczone warunki mieszkaniowe (np. brak ogrzewania, insekty itp.),
- Odcięcie od kontaktów z innymi ludźmi,
- Brak chęci spożywania posiłków i napojów, odmowa przyjmowania leków (myśli samobójcze wyrażone nie wprost).

Warto zwrócić uwagę na to jak opiekun odnosi się do seniora, jak reaguje, jak się zachowuje:

- Czy jest niechętny do pozostawienia seniora na indywidualną rozmowę ze specjalistą (np. lekarzem, psychologiem)?
- Czy dąży do sprawowania opieki w pojedynkę i odmawia pomocy ze strony innych osób (przy jednoczesnym podkreślanu że inni tej pomocy udzielić nie chcą lub chcą ją udzielić w niewłaściwy sposób)?
- Czy opiekun podaje niejasne wyjaśnienia odnośnie zdrowia i stanu psychicznego seniora?

Mając na uwadze ochronę życia i zdrowia osób doświadczających przemocy, a zwłaszcza osób starszych, niesamodzielnych należy bezzwłocznie zawiadomić służby lub instytucje w celu udzielenia

osobie dotkniętej przemocą właściwej ochrony i pomocy:

- Telefon alarmowy 112,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Świlczy, tel. 17 8670 122,

- Posterunek Policji w Świlczy z siedzibą w Trzcianie, tel. 47 82 139 60,
- Ogólnopolskie Pogotowie dla Ofiar Przemocy w Rodzinie – Telefon Zaufania „Niebieska Linia”, tel. 800 120 002.

ZAPROSZENIE

DO UCZESTNICTWA
W GMINNYM KLUBIE
SENIORA W TRZCIANIE
ORAZ DZIENNYM DOMU

POMOCY W BRATKOWICACH

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Świlczy informuje, że w najbliższym czasie będzie prowadził nabór w ramach trwałości projektu do uczestnictwa od października 2023 roku w Gminnym Klubie Seniora w Trzcianie oraz od stycznia 2024 r. w Dziennym Domu Pomocy w Bratkowicach.

Zapraszamy wszystkich którzy:

- zamieszkują w gminie Świlcza,
- ukończyli 60 rok życia,
- ze względu na wiek, stan zdrowia lub niepełnosprawność zaliczeni są do grupy osób niesamodzielnych

Mamy dla Seniorów wiele ciekawych propozycji spędzenia wolnego czasu m. in.:

- czas indywidualny tzw. „poranna i popołudniowa pora dla seniora”,
- zajęcia ruchowe prowadzone przez specjalistę,
- zajęcia: artystyczne, komputerowe, z arteterapii, florystyczne, kulinarne,
- przygotowanie i konsumpcja ciepłego posiłku,
- spotkanie z ekspertami z różnych dziedzin (min: onkolog, dietetyk, podolog, radca prawny),
- zajęcia aktywizujące społecznie w ramach wolontariatu (min. spotkania z artystami, fryzjerem i kosmetyczką, służbami mundurowymi),
- zajęcia relaksacyjne w grocie solnej i sali doświadczenia świata,
- warsztaty wspomagające pamięć i koncentrację, rękodzieło,
- pikniki integracyjne, imprezy okolicznościowe, wycieczki, wyjazdy na wydarzenia kulturalne.

WYCIEZKA SENIORÓW GMINNEGO KLUBU SENIORA DO KRAKOWA

ZAJĘCIA ARTYSTYCZNE UCZESTNIKÓW GMINNEGO KLUBU SENIORA W TRZCIANIE

JEŚLI CZUJESZ SIĘ SAMOTNY LUB PO PROSTU CHCESZ WYJŚĆ Z DOMU I AKTYWNIIE ŻYĆ, TO WSTĄP W NASZE SZEREGI, CZEKAMY NA CIEBIE!!

TEL: 17 86-70-136, 17 86-70-118

Dożynki 2023

Szanowni Państwo, Mieszkańcy i Goście Gminy Świlcza. Rolnicy. Pracownicy wszystkich resortów rolnictwa – ludzie rolniczego trudu. Witam wszystkich serdecznie!

Gromadzi nas tu gminna uroczystość dożynkowa.

Bądź pozdrowiona ziemio rodząca, lany zbóż, tony owoców i warzyw świat odradzająca ziarnami zboża, chlebnymi kłosami, wstęgami rzek chłodem lasów, pięknem i zapachem kwiatów oraz roślin i czystą wodą...

Nadszedł czas, w którym jak Ojczyzna nasza długa i szeroka rozpoczyna się wielkie i szczere tradycyjne dziękczynienie składane Bogu przez rolników polskich za tegoroczne plony – przypomina nam kolor polskiego, niesfałszowanego chleba i kolor nieskażonego czystego miodu z polskich pasiek.

Dożynki to dostojny Staropolski Obyczaj, którego zawsze symbolizował dożynkowy wieniec i pachnący bochen chleba. Ten kojarzy nam się zawsze z ziarnem, z siewem, ze żniwami, ze świeżym podpłomykiem, pieczonym kiedyś przez nasze babcie. Piękne czasy i zwyczaj zawsze nastroją wzruszeniem.

Dlatego dzisiaj spoglądając z zachwytem na te cudowne dożynkowe wieńce „prawdziwe dzieła sztuki” warto się zastanowić... jakie są dzisiejsze żniwa i dzisiejsze czasy... bez podpłomyków, jużyny, bańki zimnej wody na polu, bez rzenia koni i turkotu drabiniastych wozów?

Dożynki to okazja, by oddać szacunek tym, którzy najbardziej z nas znają wartość chleba. Dla rolników nie ma określonej godziny na rozpoczęcie i zakończenie pracy.

Pragnę podziękować rolnikom za ich ciężką całoroczną pracę, za wspaniały dar Waszych rąk, za owoce Waszej pracy, jakże ciężkiej i mozolnej. Składam Wam słowa najwyższego uznania”. Życzę rolnikom, mieszkań-

com gminy i gościom, „aby nigdy nie zabrakło na Waszych stołach chleba – najważniejszego symbolu dożynek, symbolu dostatku, sytości i obfitości” naszej rzeszowskiej ziemi.

Drodzy Rolnicy

To ze szczerego serca dawane nam owoce Waszej pracy, pozwalają budować naszą ziemię, realizować plany i pięknie żyć. To w Waszych sercach kształtuje się Polska – piękna i wymagająca.

Dziękuję Wam za to, że jesteście ciągle wierni ziemi, Ojczyźnie, tradycji i wierze. Dziękuję, że potraficie, mimo licznych przeciwności, zmagają, a nawet porażek w pokorze i z cierpliwością trwać na straży tego, co najpiękniejsze i najlepsze, a co zwiemy Polską.

Dożynki to dziękczynienie za plony, radość z owoców ciężkiej pracy, to święto chleba.

Dożynki to okazja, by oddać szacunek tym, którzy najbardziej z nas znają wartość chleba.

*O zlepku żytni! Okruszyło marna
Jakże twe dzieje ciekawe dla człeka!
Z twoimi losy jak ściśle się splata
I jasny pałac, i chruściana chata!
(W. Syrokomla)*

Tak możemy za poetą zawołać dziś, gdy świętujemy nasze gminne dożynki – święto chleba powszedniego i tych, którzy go współtworzą.

Kochani rolnicy – ludzie ciężkiej, ale pięknej pracy. Dożynki są Waszym świętem, ale mają również przypominać nam wszystkim, że to dzięki ciężkiej pracy rolnika – codziennie na nasze stoły trafia polski chleb.

Życzę Wam, mieszkańcy i goście, aby nigdy nie zabrakło nam tego najważniejszego symbolu dożynek – chleba. W imieniu wszystkich dziękuję za Wasz wielki trud, za dobrą pracę i za jakże godną postawę mimo wielu trudności i problemów.

Już historyczny przywódca ludowców Wincenty Witos powiedział: „W chłopie żyje i odradza się naród, z niego czerpie swą siłę państwo. On najwięcej daje, najmniej wymaga. Bez niego nie ma i nie może być zdrowe-

go narodu i silnego państwa”. Dziś w formie festynowej chcemy, szczególnie poprzez udział w uroczystości, pokazać dorobek rolników i złożyć im podziękowania.

Symbolika dożynkowa to wieniec

Dożynki to dla rolnika – radość i odpoczynek po ciężkiej pracy. Z tegorocznych plonów zebranych z pól naszych – został upleciony wieniec dożynkowy. W tym okazałym i misternie wykonanym wieńcu kryła się nie tylko satysfakcja z pomyślnie zakończonych żniw i wdzięczność za zbiory, ale także owocna współpraca wszystkich grup społecznych działających w naszych wsiach i poszczególnych sołectwach: Kół Gospodyń Wiejskich, OSP i innych organizacji czy stowarzyszeń.

Dożynki to jedna z najpiękniejszych tradycji staropolskich obrzędów rolniczych, który od wieków jest zakorzeniony w tradycji Naszego Narodu. Jest to święto przede wszystkim Rolników, ale i również nas wszystkich skupionych wokół podstawowych humanitarnych wartości.

Składamy serdeczne podziękowania Mieszkańcom Polskiej Wsi za codzienny trud, odmierzany rytmem odwiecznych pór roku. Praca rolnika jest trudna i wyjątkowa, w dużej mierze zależy od zjawisk świata i natury, na które nie zawsze mamy wpływ. Uczy nas pokory i skłania do podziękowań za każdy rok, w którym na polskich stołach nie brakuje chleba.

W imieniu Samorządu Gminy Świlcza składam wszystkim Rolnikom serdeczne podziękowania za pracę, zaangażowanie i poświęcenie. Życzę udanych plonów i radości płynącej z codziennej dobrze wykonanej pracy. Życzę zdrowia, pomyślności i zadowolenia.

Obchodzone w Gminie Świlcza Święto Plonów jest swoistym zwieńczeniem całorocznej i ciężkiej pracy wszystkich Rolników. Wasza praca, która w obliczu kaprysów pogody wybryków świata zwierząt, niepewnego jutra atmosfery, strachu i niepewności z powodów od nas niezależnych tym bardziej zasługuje na szczególne uznanie.

Składam Wam i Waszym Rodzinom, a zwłaszcza Kołom i organizacjom wiejskim, szczególnie Kołom Gospodyń Wiejskich w mojej wsi, najserdeczniejsze życzenia zdrowia oraz wszelkiej pomyślności oraz dobrych, urodzajnych lat dla Waszych gospodarstw.

Wyrażam głęboką nadzieję, że w następnym roku sytuacja ulegnie znacznej poprawie i bez żadnych przeszkód lub przy minimalnych ograniczeniach Gmina nadal będzie mogła wspólnie dziękować za plony i z tej racji świętować.

Życzę Państwu z całego serca, abyście Państwo w pracy mieli jak najmniej trosk i zmartwień, jak najmniej niepokoju związanego z niekorzystną pogodą i aby praca była dla Państwa zawsze źródłem radości i satysfakcji.

Szacunek jaki mamy do chleba, odziedziczyliśmy po naszych przodkach

Chlebem dzielimy się przy wigilijnym stole, święcimy chleb w wielkanocnym koszyku, chleb towarzyszy nam we wszystkich ważnych momentach życia, podczas świąt i obrzędów. Gdy byliśmy mali, uczono nas, że chleba nie wolno marnować, nie

wolno go wyrzucać, a gdy upadnie na ziemię, trzeba go podnieść i ucałować. Szacunek jaki mamy dla chleba, jest również szacunkiem dla rolników oraz ciężkiej pracy, jaką wkładają w to, by ten chleb zawsze był.

Rola była, jest i zawsze będzie naszą żywicielką. Dzisiaj z wdzięcznością patrzymy na owoce ciężkiej, rolniczej pracy, precyzyjnie wplecione w dożynkowe wieńce i doceniając to, jak bardzo są dla nas ważne.

We wspomnieniach dziś tylko starci słyszą wciąż klepanie kos, rzenie koni, brzęk kosiarek, gwar żniwiarzy, którzy w upale i znoju ścigali się z czasem i niepogodą... Ciągłe upominanie dzieci, aby nie wchodziły w zboże, zbierały kłosa i równo układały powrosła... Półkosa, półkopki, mendle, chochoły – kopy, fury, ściernia, bańka z wodą na miedzy i w końcu pracowite zawodzenie maszyny do młócenia. Pamiętacie Państwo?

Tak było jeszcze 40 czy nawet 30 lat temu. Zniknęło już wiele wysmaganych słońcem i wiatrem, spracowanych twarzy, ucichły młockarnie, żniwiarki... Dziś znany mi z opowiadań z dzieciństwa obraz zniknął.

Z jednej strony może i dobrze, bo za tym obrazem kryła się ciężka praca. Ale z drugiej strony szkoda tych

łanów zbóż, szkoda tego wesołego rwetesu... Dziś jest inaczej, bo kosa i kosiarka zastępuje nowoczesny sprzęt. Teraz jest szybciej i łatwiej uprawiać ziemię. Mieszkając na roli, tak jak zapewne każdy mój rówieśnik ze wsi, wiem, co znaczy rolniczy trud, ciężka praca, spoglądanie na chmurzące się niebo. Wiem, co znaczy położone po ulewie zboże, wiem, jak przykro patrzeć na zniszczone przez zwierzynę uprawy.

Wiem, rozumiem i tym bardziej podziwiam wszystkich Rolników, którzy pomimo trudu i różnych przeszkód uprawiają swoją rolę. Teren, na którym przyszło nam żyć, nie jest terenem łatwym do uprawy. Pagórki o stromych zboczach, mroźne i zawiejne zimy, burze i ulewy albo susze. To wszystko dokłada obciążenia i sprawia, że nasz chleb jest cenniejszy niż gdzie indziej. Wiem, że muszę dbać i walczyć m.in. o Wasze – rolników prawa i interesy, także na forum województwa i Polski. Praca na podkarpackiej, Waszej roli musi się w końcu opłacać!

I tego życzę Wam i sobie – wszystkim i każdemu z osobna.

Dziękuję za uwagę, a na dziś życzę wesołej zabawy!

Świlcza, sierpień 2023 r.

Zofia Dziedzic

W piękne niedzielne popołudnie 20 sierpnia br. tuż po święcie kościelnym Matki Boskiej Zielnej, władze gminy Świlcza, zaproszeni goście, mieszkańcy wsi, starostowie dożynek i grupy wieńcowe Święta Plonów, uczestniczyli w dziękczynnej, za dorodne plony, Mszy św. w kościele parafialnym pw. Wniebowzięcia NMP w Świlczy. Mszę św. odprawił i okolicznościową homilię wygłosił proboszcz parafii ks. Antoni Czerak.

Dożynki Gminne – Świlcza 2023

„Bez chleba, wieńców i przyspiewek – nie ma dożynek!”

Imponująco, różnobarwnie i dostojnie wyglądało wnętrze kościoła z dodatkową niecodzienną ozdobą – szpalerem 10 misternie wykonanych wieńców dożynkowych w formie tradycyjnych insygniów, znaków wiary jak np. obrazy świętych, krzyże, kielichy, hostia i elementów wiejskości – kapliczki przydrożne, studnie, wiatraki. A wszystko z ziaren zbóż, kłosów nawet fasoli, kwiatów, ziół itp. roślin ozdobnych.

Mieszkańcy terenu Gminy Świlcza po zakończonych żniwach zwykli dziękować Bogu i Najświętszej Marii Pannie za łaskawe i obfite urodzaje. Tegoroczne Święto Plonów – Dożynki Gminne skupiły rolników wszystkich gminnych wsi w stolicy gminy Świlczy.

Rolnicy gorliwie dziękowali za zbiory w czasie Uroczystej Mszy Dziękczynnej, składając dary z tegorocznie zebranych plonów oraz święcąc wieńce dożynkowe.

Grupy dożynkowe w swoich orszakach gromadziły się przy kościele parafialnym – przy akompaniamencie melodii regionalnych Kapeli Ludowej GCKSiR pod dyr. Justyny Drozd-Ochał.

Po nabożeństwie piękny, kolorowy i rozśpiewany orszak wszystkich zespołów dożynkowych w asyście ochronnej Policji z Posterunku Policji Gminy Świlcza z/s w Trzcianie przeemaszerował przez wieś na stadion

sportowy, by na boisku LKS „Świlczanka” wspaniale przygotowanym na tego rodzaju uroczystość – razem biesiadować, świętując najważniejsze święto rolniczego stanu.

„Plon niesiemy, plon... w gospodarski dom”

Całość uroczystości i prowadzenie leżało w gestii Gminnego Centrum Kultury Sportu i Rekreacji Gminy Świlcza z/s w Trzcionce, tj. dyrektora Adama Majki oraz licznego grona pracowników. Na wstępie głos zabrał dyr. Majka witając serdecznie wszystkich zgromadzonych zaprosił na część obrzędową dożynek, oddając głos gospodarzowi gminy Wójtowi Adamowi Dziedzic i jego małżonce – Renacie.

Wójt Adam Dziedzic wygłosił okolicznościowe przemówienie. Obszer-

ny konkretny referat okazjonalny został z uwagą wysłuchany przez zgromadzonych. Wójt mówił m.in.:

– Dożynki to okazja, by oddać szacunek tym, którzy najbardziej z nas znają wartość chleba. Dla rolników nie ma określonej godziny na rozpoczęcie i zakończenie pracy.

Pragnę podziękować rolnikom za ich ciężką całoroczną pracę, za wspaniałą dar Waszych rąk, za owoce Waszej pracy, jakże ciężkiej i mozolnej. Składam Wam słowa najwyższego uznania. Życzę rolnikom, mieszkańcom gminy i gościom, aby nigdy nie zabrakło na Waszych stołach chleba – najważniejszego symbolu dożynek, symbolu dostatku, sytości i obfitości, naszej rzeszowskiej ziemi [...].

Muzyka – Kapeli Ludowej GCKSiR i pieśni żniwne, wprowadziły wszystkich do kolejnej z ważniejszych części dożynek:

przekazania daru ziemi,
z jednych do drugich
gospodarskich rąk

Wspaniała muzyka była podkładem dla szczerzej i serdecznej wypowiedzi starosty i starościny dożynek. Byli to państwo Bogumiła i Adam Mazurowie – zasłużeni, wieloletni rolnicy i społecznicy swej wsi. Pan Mazur jest też sołtysiem wsi Świlcza – sołectwa – gospodarza tegorocznych dożynek.

Przekazanie bochna dorodnego chleba poprzedziło krótkie wystąpienie Starosty:

– To tradycyjne polskie święto plonów, które ma głębokie korzenie w kulturze wiejskiej. Jest zwieńczeniem całorocznej pracy rolników. Organizuje się je tradycyjnie po zakończeniu prac polowych, gdy wszystkie plony są już zebrane. Niech bochen chleba – tradycyjnie wypieczony z mąki otrzymanej z tegorocznych żniw, który wraz z solą symbolizuje najcenniejsze dary ziemi, mające zapewnić urodzaj i dostatek, będzie dzielony sprawiedliwie, by nigdy i nikomu nie zabrakło go w gminie i całym kraju.

Wójt odbierając symboliczny bochen chleba zgodnie z rytuałem dożynekowym ucałował go i wspólnie ze Starostą pokroili na małe kęski chleba – symbolicznie dla każdego. Wszyscy uczestnicy zostali nim poczęstowani.

W dalszej części programu zaplanowano tradycyjne obrzędy dożynekowe i prezentacje dożynekowych wieńców.

Tradycja przekazywania wieńców dożynekowych

Jak było dawniej? Najważniejszym elementem był wieniec dożynekowy. Do jego wykonania używano pierwsze zebrane i przechowywane kłosa lub też ostatnie. Wieniec spleciony był najczęściej z kłosów żyta i pszenicy. Często wykonywano dwa, każdy z innego zboża. Dekorowano je kwiatami, owocami jarzębiny, bukszpanem, mirtem i gałązkami leszczyny, sitowiem, jabłkami, wreszcie kolorowymi wstążkami. Gdzieś na jego czubku umieszczano żywego ptaka – kurczaka, koguta, kaczkę albo figurki bociana, symbolizującego płodność, albo elementy symboliki

- Leśniczy Nadleśnictwa Lasów Państwowych Głogów Młp. Bernard Dworak
- Prezesi i dyrektorzy szkół i przedszkoli gminnych oraz instytucji, a także licznie przybyli mieszkańcy gminy i jej sympatycy.

Atrakcje towarzyszące dożynkom

Podczas prezentacji poszczególnych sołectw prowadzący uroczystość dyr. A. Majka nie tylko przedstawiał sylwetki nagrodzonych osób ale, już tradycyjnie, w encyklopedycznym skrócie wymieniał wszystkich zasłużonych rolników – właścicieli gospodarstw wielohektarowych, tym samym promując ich pożyteczną pracę.

Informacja o środowisku przyrodniczym, infrastrukturze, życiu społecznym, gospodarczym i kulturalnym mieszkańców każdego sołectwa gminy przygotowana i przedstawiona przez instruktorkę GCKSiR Karolinę Salach, dopełniała wizytówki poszczególnych sołectw gminy.

Duet młodych akordeonistów grał krótko. Zabawa ludowa trwała do późnych godzin wieczornych. Dożynki kończyły się huczną, radosną zabawą. Wieńce pozostawiane, zapewne zostaną do przyszłych zasiewów, wierząc iż ziarno z nich wrzucone w ziemię zapewni najlepszy i najobfitszy zbiór.

Dodać należy, że podczas uroczystości odbyły się akcje charytatywne na wsparcie leczenia chorych dzieci, którą przeprowadzali młodzieżowi wolontariusze.

Można było w specjalistycznych stoiskach np. z medykamentami, zasięgnąć porad kosmetycznych, nabyć

religijnej. Kształt wieńca przypominał różne kształty, najczęściej krzyż, korona, wito go na drewnianych lub wiklinowych obręczach.

Wieńcami podczas uroczystości nagrodzeni zostali: Wójt Gminy – Adam Dziedziec, Zastępca Wójta – Sławomir Styka, Sekretarz UG Wojciech Słowik, Dyr. GOPS Benedykta Piątek, ks. proboszcz Błędowej Zgł. Stanisław Szeliga, zasłużeni i wzorowi rolnicy, sołtysi wsi i działacze społeczni zasłużeni dla lokalnych środowisk.

Święto uświetnili swoją obecnością:

- Proboszczowie Parafii Rzymskokatolickiej w Świlczy ks. Antoni Czera oraz Parafii Rzymskokatolickiej w Błędowej Zgłobieńskiej ks. Stanisław Szeliga
- Przewodniczący Rady Gminy Świlcza Piotr Wanat i Radni Rady Gminy
- Wójt Gminy Świlcza Adam Dziedziec wraz z Małżonką

- Wicewójt Sławomir Styka z Małżonką
- Pracownicy Urzędu Gminy Świlcza: Dyr. CUW Jadwiga Oleszak, Dyr. GBP Dorota Madej, Skarbnik UG Natalia Gawron, Sekretarz UG Wojciech Słowik, Dyr. GOPS Benedykta Piątek, Kier. USC Wioletta Bajek
- Zbigniew Micał – Dyr. Biura Zarządu Województwa PSL w Rzeszowie
- Płk. Krzysztof Kulczycki – Dyr. Okręgowej Służby Więziennej w Rzeszowie wraz z Małżonką
- Kierownik Posterunku Policji Gminy Świlcza z/s w Trzcianie aspirant Mateusz Jarosz
- Wojciech Grubarczyk – Kier. Powiatowego Zespołu Doradztwa Rolniczego w Boguchwale
- Sołtysi sołectw gminy oraz prezesi i przewodniczący oraz członkowie organizacji społecznych, stowarzyszeń i towarzystw oraz mediów lokalnych

Fot. Anna i Paweł Styka

wytwory lub zaznajomić się z ich działaniem „odmładzającym”.

Dzieci mogły korzystać z dmuchańców i zjeżdżalni, a pod namiotami nie tylko rolnictwo było przedmiotem rozmów.

Stoiska produktów regionalnych, stoiska z napojami chłodzącymi, bo

upał doskwierał, miały powodzenie. Występy kapeli, duetu akordeonistów i gościnne występy zespołu „Tekla Klebetnica” – dopełniały przeżyć. Szkoda, że zabrakło prezentacji dorobku artystycznego miejscowych różnorodnych zespołów. Do tańca przygrywał zespół instrumentalistów „Legato”.

Serdecznie dziękujemy organizatorom, wykonawcom i sponsorom oraz członkom – zwłaszcza KGW, OSP i Posterunku Policji za zapewnienie bezpieczeństwa i nadzór nad całością uroczystości.

Wykorzystano Internet i afisz dożynkowy.

Ciekawym punktem programu była prezentacja wszystkich sołectw oraz przyśpiewki grup wieńcowych, opowiadających o tym, czym wioska żyła od ostatnich dożynek, kogo docenia obecnie społeczność, co wprost powiedziane i w bawełnę owijane – ale szczerze i wesole. Wszystkie prezentacje wypadły bardzo pomyślnie i zostały nagrodzone gromkimi oklaskami widowni.

Karolina Salach

Prezentacje dożynkowe sołectw Gminy Świlcza

Błędowa Zgłobieńska

Sołectwo Błędowa Zgłobieńska liczy 580 mieszkańców, w tym 296 kobiet i 284 mężczyzn. Jest to taka sama liczba ludności, jak w ubiegłym roku. Powierzchnia sołectwa – to 527 hektarów. Sołtysem Błędowej Zgłobieńskiej i radną Rady Gminy jest Wiesława Szczepanik. Proboszczem parafii jest ks. Stanisław Szeliga. Prezesem Ochotniczej Straży Pożarnej jest druh Artur Szwed, a przewodniczącą Koła Gospodyń Wiejskich jest Danuta Si-

wiec. W sołectwie funkcjonuje Niepubliczna Szkoła Podstawowa i Niepubliczne Przedszkole „Kolorowy Świat Maluszka” założone przez Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Błędowej Zgłobieńskiej, którego prezesem jest Patrycja Złamaniec. Dyrektorem tejże placówki jest Patrycja Rel.

Bratkowice

Sołectwo Bratkowice liczy 4456 mieszkańców, w tym 2198 kobiet

i 2258 mężczyzn. Jest to wzrost liczby mieszkańców o 42 osoby w stosunku do roku poprzedniego. Powierzchnia sołectwa to 4697 hektarów.

Sołtysem Bratkowic jest Ryszard Franczyk, radnymi są zaś Barbara Buda, Natalia Skuba-Więclaw, Andrzej Kozdęba oraz Mieczysław Leja. Radnym Powiatowym z Gminy Świlcza jest mieszkaniec Bratkowic Tomasz Wojton pełniący w tej kadencji funkcję Przewodniczącego Rady Powiatu Rzeszowskiego. Proboszczem parafii jest ks. Józef Książek. Ksiądz proboszcz jest również kapelanem powiatowym strażaków. Prezesem Ochotniczej Straży Pożarnej jest druh Piotr Chmaj, przewodniczącą Koła Gospodyń Wiejskich – Maria Nowożeńska. Jest również Przewodniczącą Rady Gminnej Kół Gospodyń Wiejskich. Prezesem Ludowego Klubu Sportowego BRATEK Bratkowice jest Marek Kowal. W sołectwie działa także Akademia Piłkarska „BRATEK” oraz Gminny Uczniowski Klub Lekkiej Atletyki GUKLA „Bratkowice-Korzeniowski.pl”.

W 2023 roku otwarty został Dzieny Dom Pomocy dla Seniorów.

W Bratkowicach funkcjonuje również Towarzystwo Miłośników Ziemi Bratkowickiej. Prezesem jest Katarzyna Wdowik, stowarzyszenie to wydało czasopismo „Ziemia Bratkowicka”. Na terenie Bratkowic funkcjonują

Wieniec przygotowany przez KGW przekazano Władysławie Łyszczek – aktywnej członkini Koła.

Wieniec otrzymali Agata Zdun-Słowik i Wojciech Słowik – sekretarz Urzędu Gminy Świlcza.

3 szkoły. Dyrektorem Szkoły Podstawowej nr 1 jest Jolanta Różańska, dyrektorem Szkoły Podstawowej nr 2 jest Barbara Wasilewska-Naróg, dyrektorem Niepublicznej Szkoły Podstawowej jest Danuta Rudzka, a dyrektorem Przedszkola i Żłobka Gminnego jest Krystyna Kubas.

Na terenie Bratkowic funkcjonują również: filia Gminnej Biblioteki Publicznej oraz filia Gminnego Centrum Kultury, Sportu i Rekreacji, w której prowadzone są zajęcia Zespołu Taniecznego KOLORET, chóru męskiego RESONANTAE oraz Studia Wokalnego.

Dąbrowa

Sołectwo Dąbrowa liczy 1189 mieszkańców, w tym 616 kobiet i 573 mężczyzn. Jest to wzrost liczby mieszkańców o 34 osoby w stosunku do roku poprzedniego. Powierzchnia sołectwa to 791 hektarów.

Sołtysiem Dąbrowy jest Zdzisława Wojnowska-Skóra, radnym Rady Gminy zaś jest Damian Trala. Proboszczem parafii jest ks. Stanisław Szcząchor, prezesem Ochotniczej Straży Pożarnej jest druh Rafał Wozowicz, przewodniczącą Koła Gospodyń Wiejskich jest Grażyna Mikołajczyk, prezesem

Ludowego Klubu Sportowego DĄB Dąbrowa jest Miłosz Łoboda. Na terenie Dąbrowy funkcjonuje Zespół Szkół, którego dyrektorem jest Krzysztof Potocki. Na terenie sołectwa działa również filia Gminnej Biblioteki Publicznej, której dyrektorem jest Dorota Madej oraz filia Gminnego Centrum Kultury, Sportu i Rekreacji, w której odbywają się próby chóru GAUDEAMUS.

Mrowla

Sołectwo Mrowla liczy 1470 mieszkańców, w tym 755 kobiet i 715 mężczyzn. Jest to spadek liczby mieszkańców o 11 osób w stosunku do roku poprzedniego. Powierzchnia sołectwa to 826 hektarów. Sołtysiem Mrowli jest Piotr Pokrywa, radnym jest zaś Mariusz Wojton. Proboszczem parafii jest ks. Ryszard Tokarz, prezesem Ochotniczej Straży Pożarnej jest druh Piotr Gargala, przewodniczącą Koła Gospodyń Wiejskich jest Anna Kwoka, prezesem Ludowego Klubu Sportowego MROW-LANKA Mrowla jest Dominik Zajac.

Na terenie Mrowli funkcjonuje Szkoła Podstawowa, której dyrektorem jest Janusz Ostrowski, a także żłobek gminny i przedszkole. Na terenie sołectwa działa również Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy którego dyrektorem jest Elżbieta Świder, Dom Ludowy administrowany przez Gminne Centrum Kultury, Sportu i Rekreacji oraz filia Gminnej Biblioteki Publicznej.

Sołectwo Dąbrowa prezentowało wieniec przygotowany przez KGW.

Wieniec otrzymał Piotr Pokrywa – sołtys sołectwa Mrowla.

Wieniec otrzymali Jadwiga i Sławomir Stykowie.

Wieniec od sołectwa Świlcza otrzymał Wójt Gminy Świlcza – Adam Dziedzic.

Rudna Wielka

Sołectwo Rudna Wielka liczy 1713 mieszkańców, w tym 892 kobiety i 821 mężczyzn. Jest to wzrost liczby mieszkańców o 41 osób w stosunku do roku poprzedniego. Powierzchnia sołectwa to 542 hektary.

Sołtysem Rudnej Wielkiej jest Tomasz Salach, radnymi są Piotr Wanat – przewodniczący Rady Gminy Świlcza oraz Tomasz Salach. Proboszczem parafii jest ks. dr Wacław Sopel, prezesem Ochotniczej Straży Pożarnej jest druh Rafał Wójcik, a przewodniczącą Koła Gospodyń Wiejskich jest Helena Batóg, prezesem Ludowego Klubu Sportowego RUDNIAŃKA Rudna Wielka jest Grzegorz Kor-naga.

W sołectwie funkcjonuje Stowarzyszenie „Wspólnie dla Rudnej Wielkiej”, którego prezesem jest Olga Rusin-Przywara. Stowarzyszenie to wydaje kwartalnik „Rudnian”.

Na terenie sołectwa działa Szkoła Podstawowa, której dyrektorem jest Małgorzata Mazepa, a w której odbywają się zajęcia Zespołu Tanecznego KOLORET, Mieści się tam również filia Gminnej Biblioteki Publicznej i Dom Ludowy.

Świlcza

Sołectwo Świlcza liczy 3488 mieszkańców, w tym 1741 kobiet i 1747 mężczyzn. Jest to wzrost liczby mieszkańców o 6 osób w stosunku do roku

poprzedniego. Powierzchnia sołectwa to 1865 hektarów. Sołtysem Świlczy jest Adam Mazur, radnymi zaś są Tomasz Biały, Tomasz Gazda oraz Elżbieta Ocoś. Radnym Powiatowym ze Świlczy jest Tadeusz Pachorek członek Zarządu Rady Powiatu Rzeszowskiego.

Proboszczem Parafii jest ks Antoni Czerak. Prezesem Ochotniczej Straży Pożarnej jest druh Mariusz Dobrzański, a przewodniczącą Koła Gospodyń Wiejskich jest Dorota Drozd, natomiast prezesem Ludowego Klubu Sportowego ŚWILCZANKA Świlcza jest Tomasz Kędzia. Na terenie Świlczy funkcjonuje Szkoła Podstawowa, której dyrektorem jest dr Grzegorz Patruś, dyrektorem Przedszkola Publicznego jest Danuta Rusin. W Świlczy funkcjonuje także Niepubliczne Przedszkole „Bajkowy Zakątek”. W sołectwie działa również Towarzystwo Przyjaciół Świlczy, prezesem towarzystwa jest Artur Szary oraz Bractwo Kapituły Wielkiego Godła Świleckiego. Od wielu lat funkcjonuje również filia Gminnej Biblioteki Publicznej i filia Gminnego Centrum Kultury, Sportu i Rekreacji, w której odbywają się zajęcia Zespołu Tanecznego KOLORET, chóru GAMA oraz Grupy Teatralnej TESPIS.

Trzciana

Sołectwo Trzciana liczy 2602 mieszkańców, w tym 1340 kobiet i 1262 mężczyzn. Jest to spadek liczby mieszkańców o 12 osób w stosunku do roku poprzedniego. Powierzchnia sołectwa to 1176 hektarów. Sołtysem Trzciany jest Kazimierz Łagowski, radnymi zaś są Marcin Czech oraz Paweł Piela. Radnym Powiatowym z Trzciany jest Sławomir Miłek. Proboszczem parafii jest ks. dr Janusz Winiarski, prezesem Ochotniczej Straży Pożarnej jest druh Paweł Piela, a prezesem Ludowego Klubu Sportowego TRZCIANKA Trzciana jest Mariusz Pabian, zaś prezesem Uczniowskiego Klubu Sportowego MARATON – Alicja Basznianin. Przewodniczącą Koła Gospodyń Wiejskich jest Edyta Salach, na terenie sołectwa działa także drugie Koło Gospodyń Wiejskich Trzciana-Słotwinka.

Na terenie Trzciany funkcjonuje kilka jednostek oświatowych – Szkoła Podstawowa, której dyrektorem

Wieniec od KGW Trzciana otrzymali Państwo Edyta i Wojciech Salachowie.

Od KGW Słotwinka wieniec otrzymał ks. Stanisław Szeliga.

Od Gminnego Klubu Seniora w Trzcanie wieniec otrzymała Benedykta Piątek.

Trzciany, którego prezesem jest Jan Czech.

Woliczka

Sołectwo Woliczka liczy 572 mieszkańców, w tym 308 kobiet i 264 mężczyzn. Jest to spadek liczby mieszkańców o 9 osób w stosunku do roku poprzedniego. Powierzchnia sołectwa to 395 hektarów. Sołtysem Woliczki i radnym Rady Gminy jest Zbigniew Nowak. Prezesem Ochotniczej Straży Pożarnej jest druż Bogdan Wąsik, a przewodniczącą Koła Gospodyń Wiejskich jest Renata Pieknik. Woliczka należy do Parafii Świlcza.

W sołectwie funkcjonuje również Środowiskowy Dom Samopomocy służący osobom z niepełnosprawnościami z terenu całej gminy. Dyrektorem placówki jest Anna Gniewek-Marek.

jest Artur Szary, Żłobek Gminny i Przedszkole Publiczne, których dyrektorem jest Agnieszka Szostak, Zespół Szkół Techniczno-Weterynaryjnych, którego dyrektorem jest Janusz Jakubek, a także Niepubliczna Szkoła Muzyczna I stopnia, której dyrektorem jest Izabela Ziemińska.

Od 2005 r. działa Gminne Centrum Kultury Sportu i Rekreacji w Świlczy z siedzibą w Trzcanie skupiające ponad 400 osób w 13 różnych grupach amatorskiego ruchu artystycznego. Dyrektorem jest Adam Majka. W trzciańskiej siedzibie Gminnego Centrum Kultury swoje zajęcia mają Zespół Pieśni i Tańca Pułanie, Grupa Obrzędowa im. Marii i Józefa Dziedziców, Kapela Ludowa, chóry CANTUS i KANTUSKI. W tym roku centrum obchodzi jubileusz 18-lecia. W Trzcanie powstał w 1997 r. i do dnia dzisiejszego systematycznie jest wydawany kwartalnik „Trzcionka”, redaktorem naczelnym obecnie jest Zofia Dziedzic. W sołectwie główną siedzibę ma także Gminna Biblioteka Publiczna, której dyrektorem jest Dorota Madej. Mieści się tu również

Gminny Klub Seniora, którego kierownikiem jest Dorota Jędrał. Unikatową instytucją na polskiej wsi jest działający od 2011 r. w Trzcanie – Regionalny Dom Tradycji Ludowych (placówka muzealna), kierowany przez Zbigniewa Lisa. W sołectwie działa także Towarzystwo Przyjaciół

Fot. archiwum GCKSiR

Sołectwo Woliczka prezentowało wieniec przygotowany przez KGW.

Całym naszym światem rządzą reguły. Tak jest dzisiaj, tak było i dawniej. Reguły ustalone przez ludzi, musiały być dostosowywane do niezmiennych praw przyrody. Ich współbrzmienie zapewniało pomyślność w wielu dziedzinach, zwłaszcza w rolnictwie.

Stanisława Stasiej

Żniwa i dożynki dawnymi czasy

Od czasów prehistorycznych poprzez starożytny Egipt, początki dziejów nowożytnych i po czasy współczesne, wszystkie ludy i narody żyły wobec cyklicznie zachodzących przemian w przyrodzie, swoistymi zasadami, których stosowanie przynosiło korzyści. W cyklu przeobrażeń przyrody, związanych z porami roku, zasady stosowane w rolnictwie miały swoją kulminację pod koniec lata. Wówczas cały roczny wysiłek, polegający na dbałości o dobry zasiew jesienią i wiosną a następnie o dobry wzrost roślin kończył się zebraniem plonów. Pory roku i dnia były wyznacznikiem prac rolniczych.

Im bardziej spojrzymy wstecz w obyczajowość ludową, tym więcej poznamy zwyczajów, obrzędów i wszelakich zachowań ludzkich, których zadaniem było zabezpieczenie i pomoc w uzyskaniu dobrych efektów ciężkiej pracy na roli.

Nie tak dawnymi jeszcze czasy żniwa, by dały korzystny wynik musiały być obwarowane odpowiednim zachowaniem uczestniczących w nich ludzi.

Do pracy w polu służyły sierp i kosa, używana przecież jeszcze do dziś. W niektórych regionach Polski do pierwszego koszenia ksiądz święcił kosy, a kosiarze przygotowywali się starannie do rozpoczęcia dzieła. Ubierali się w czyste ubrania, kobiety przystrajały włosy w wianki

zrobione z ziół. Na polu ustawiano się w szeregu, tyłem do słońca i poruszano w kierunku ze wschodu na zachód. Taki kierunek zapewniał dobry skutek pracy, tak jak pozorna wędrówka słońca po nieboskłonie wyznaczała właściwy rytm dla życia – początek i korzystne zakończenie.

Do pracy przy żniwach stawano od świtu do południa

Po godzinnej przerwie w południe odmówieniu modlitwy „Anioł Pański” i posiłku żęto zboże aż do zmierzchu. O zmroku nie należało pracować, gdyż jak wierzono, wówczas można było łatwo paść ofiarą boginek albo topielców i diabłów, które szkodziły zdrowiu i uniemożliwiały wszelkie działania. Często także żniwiarze śpiący w południowej przerwie, byli atakowani, duszeni przez ubrane w białe szaty, przechadzające się południce. Zamieniały one dzieci na własne, chore lub porzywały ludzkie, pozostawione bez opieki. Powodowały też u dorosłych różne bóleści. Żyją jeszcze w sołectwach gminy tacy, którzy pamiętają południce z początków XX w. i straszenie nimi – zwłaszcza dzieci.

Najlepszym dniem do rozpoczęcia i zakończenia żniw była sobota, dzień poświęcony Matce Bożej. Uważano, że wówczas pogoda powinna sprzyjać. Za korzystne dni uważano także wtorek i czwartek. Poniedziałek, zbyt blisko święta, nie był dobrym terminem, a piątek traktowano wręcz za dzień feralny, przypominający mękę i śmierć Chrystusa, dlatego nie rozpoczynano tego dnia żniw ani innych poważnych prac polowych.

Zamiast sierpa – kosa

Gdy w XVII wieku rozpowszechniło się, w miejsce sierpów, ścinanie zbóż kosą, w większości regionów Polski pojawił się zwyczaj tzw. wyzwolin kosiara. Dotyczył on młodzieńca, który po raz pierwszy przystępował do koszenia podczas żniw. Doświadczeni kosiarze bawili się jego kosztem, przystrajali go w zielone rośliny, tudzież wieńiec na głowę i prowadzili z muzyką do dworu, gdzie właściciel dawał im poczęstunek lub pieniądze.

Przed rozpoczęciem koszenia, w czterech rogach pola kładziono chleb, na ozdobnej serwecie, prowokując tym sposobem zboże, by przemielone w przyszłości na mąkę dawało smaczne pieczywo. Pierwsze kłosy, ścinane w pierwsze dni żniw, były traktowane z należytym szacunkiem. Właściciel ziemi – gospodarz lub dziedzic ukła-

Konstanty Ćwierk

Złota jesień

Piękna jest polska jesień w liściach złotych,
W uśmiechach słońca bladych i łagodnych.
Liść spada cicho jak złocisty motyl:
Wieczór gwiazdzisty jest rzeźwiąco chłodny
Do lasu teraz iść bierze ochota:
Ileż tam teraz z liści żółtych złota.
Jesień jest złota, sny bywały złote
I złote włosy, tudzież złote serca,
Teraz sny z zdarzeń bardzo szarych plotę,
Bo chłód jesieni ich urok uśmierca.
Złote zaś serce w samotni łzawi,
A co do włosów złotych – to nie bawi.
Jeszcze została tylko złota jesień.
Pogodne niebo wrześnieowym wieczorem;
Po latach złudzeń, wiosny i uniesień
Liść żółty z ziemi jak skarb cenny biorę,
Ten zachód życia dziwnie mnie rozmarza,
Cóż jest u diabła... czyżbym się zestarzał?

dał je na polu w kształt krzyża. Gdzieniegdzie pierwszy snopek zanoszono do domów i ustawiano pod krzyżem lub obrazem, gdzie czekał na zakończenie żniw chroniąc dom przed piorunami.

Zakończenie żniw nazywano dożynkami (wyrzynkiem, obrzynkiem, wieńczynami)

Odbывały się one w pierwszy dzień jesieni, 23 września, a im bliżej czasów współczesnych data ta przesunęła się w kierunku święta Matki Boskiej Zielnej, czyli 15 sierpnia.

Święto to traktowano jako zapewniające urodzaj na cały przyszły rok, dlatego obfitowało ono w magiczne obrzędy. Jego historia sięga czasów pogańskich i jest związana z kultem bóstw urodzaju. Dla nich, na polu pozostawiano nieco nie zżętego zboża, spośród którego wrywano wszystkie chwasty aby dar dla bóstw i wszelkich duchów był nieskazitelny i zapewnił ich przychylność na rok następny.

Najważniejszym elementem tego święta był wieniec dożynkowy. Do jego wykonania używano pierwsze zebrane i przechowywane kłosa lub też ostatnie. Gospodarz wracając z pola nakładał je na kosę i zanosił do domu, gdzie żona witała go wieczerzą. Wieniec splatany był najczęściej z kłosów żyta i pszenicy. Dekorowano je kwiatami, owocami jarzębiny, bukszpanem, mirtem i gałązkami leszczyny, sitowiem, jabłkami, wreszcie kolorowymi wstążkami. Tak przystrojone wieńce zanoszono w uroczystej procesji do kościoła, gdzie były święcone. Następnie, w czasach, kiedy właścicielami pól byli ziemianie, najlepsi żniwiarze w wieńcach na głowach, z muzyką szli do dworu by obdarować dziedzica i otrzymać od niego często sówitą zapłatę. Takie spotkanie kończyło się huczną, radosną zabawą. Wieńce pozostawiano do przyszłych zasiewów, wierząc iż ziarno z nich wrzucone w ziemię zapewni najlepszy zbiór.

Dożynki i wieńce, zwyczaje dożynkowe

Dożynki urządzali właściciele ziemscy dla swoich żniwiarzy w formie zabawy z tańcami i poczęstunkiem. Obrzędowi dożynkowemu towarzyszył zwyczaj pozostawiania na pustym już polu niezżętego pasma zboża, co miało przysłużyć się ciągłości wegetacji zbóż i urodzaju. Ów fragment, najczęściej nazywany przepiórką przystrajano wstążkami i kwiatami, dookoła starannie pielono, a na płaskim kamieniu pomiędzy kłosami kładziono chleb, sól oraz monetę na ofiarę dla ptactwa i myszy, by nie mściły się na gospodarzu i nie wyrządziły w kolejnym roku szkody.

Tym zabiegom towarzyszyły odpowiednie pieśni do tego obrzędu przeznaczone. Wierzono powszechnie, że ostatnie zebrane z pola kłosa mają niezwykłą moc, która decydować będzie o ciągłości wegetacji roślin i obfitości w przyszłym roku, stąd kłosa z przepiórki musiały koniecznie znaleźć się w wieńcu dożynkowym, a ziarno wykruszone z tych kłosów dodawano do jesiennego siewu.

Najważniejsze miejsce w ceremonii dożynkowej przypadło wieńcowi, nazywanemu również plonem – symbolizować miał bowiem zebrane plony oraz urodzaj. Tradycyjnie w dniu dożynek wieniec zanoszono najpierw

do kościoła na poświęcenie. Przodująca w żniwach dziewczyna (postatnica, wiochna) niosła go na głowie lub wyciągniętych rękach, czasem z pomocą silnych parobków. Jeśli zaś był duży i ciężki układano go na płótnie lub drewnianym stelażu, niesiony był wtedy przez wyróżniające się żniwiarki.

Za wieńcem na początku orszaku szli przodownicy i przodownice żniw, z chlebem upieczonym z tegorocznej mąki, z jabłkami i orzechami zawiązanymi w chusty lub niesionymi w fartuchach przez dziewczęta.

Za nimi z kolei szli pozostali żniwiarze, wszyscy odświętnie ubrani, ze starannie wyczyszczonymi kosami i sierpami udekorowanymi kwiatami i kolorowymi chusteczkami. Po poświęceniu wieńca korowód dożynkowy zmierział do Gospodarza dożynek (dziedzica lub włościanina). Ten przyjmował wieniec i chleb, który całował z szacunkiem. Gospodarz wznosił toast za wszystkich zebranych, wedle zwyczaju oblewał kieliszkiem wódki najlepszą żniwiarkę i obdarowywał ją srebrną monetą, a pomiędzy resztę rozrzucił pieniądze do podziału na wszystkich.

Następnie dziedzic wnosił wieniec do domu i ustawił na stole, po czym zapraszał do tańca przodownicę, od której ten wieniec odebrał w darze. Po tym pierwszym tańcu częstował wszystkich jadłem ustawionym na stołach na podjeździe dworskim lub w stodole, tak, żeby wszyscy mogli się pomieścić. Taka biesiada z tańcami odbywała się nierzadko do rana.

Obecne dożynki pozostają świętem rolniczego stanu, ale stanowią również uroczystość religijną wyrażającą dziękczynienie Bogu i Matce Bożej za szczęśliwie zakończone żniwa i zebrane plony. Święto to stanowi okazję, aby docenić trud pracy na roli, wytrwałość w nieustannym zmaganiu się z żywiołem natury i problemami dnia codziennego, dzięki czemu codziennie na stoły w naszych domach trafia chleb. Jest również okazją do tego by wyrazić wdzięczność za przywiązanie do Matki-Ziemi, za szacunek do tradycji, za polską kulturę.

Gospodarze przygotowywali się do żniw bardzo starannie: młotkiem klepali kosy na żelaznych tzw. „babkach”, wbitych w drewniany pniak. Dobijano także klinki przy kosisku. Odgłos klepanych kos rozchodził się po całej wsi. Później przychodził czas na przypięcie pałaka, dzięki któremu o wiele łatwiej postępowano koszeniem, a zboże leciało na jedną stronę.

Rano, najlepiej w sobotę (dzień Matki Bożej) cała rodzina (bardzo często z sąsiadami) wyruszała na żniwa, w domu zostawali jedynie chorzy, dziadkowie, babcie, a także (niekiedy) małe dzieci. Jednakże trzeba powiedzieć, że dzieci i niemowlaki również nie rzadko żniwiarze zabierali ze sobą. Starsze bawiły się na miedzach lub przy pracujących żniwiarzach a najmłodsze leżały w kołyskach z rozciągniętą nad nieckami (kołyską) płachtą, aby je zabezpieczyć od słońca. Piecze nad nimi sprawowali Ci członkowie rodziny, którzy akurat odpoczywali.

Kosiarz osełką, zamoczoną w wodzie, ostrzył bardzo często tępiącą się kosę. Za kosiarzem szły kobiety, które odbierały zboże z pakosa. Powrosła robiły dzieci, gdyż tej sztuki można było się szybko nauczyć i była to stosunkowo lekka praca. Jednakże snopy wiązały tylko starsze lub tą część pracy wykonywali dorośli. Żniwiarze niecierpliwie czekali do południa, co chwilę patrzyło się na słońce, czy już jest wysoko.

Południe to był czas odpoczynku od ciężkiej pracy

Wszyscy zasiadali w cieniu pod drzewem albo ustawionym dziesiątkiem zboża i jedli to co rano zostało przyniesione z chałupy. Jeśli była to większa grupa żniwiarzy to jedna z kobiet przygotowywała w domu zupę: żur czy krupnik, był także świeży chleb, masło, czy maślanka. Zdarzało się, że zabierano także krowy, które pasły się na pobliskim pastwisku lub po prostu na miedzach, dzięki temu żniwiarze pili mleko „prosto od krowy”. Po wielkim trudzie jadło się ze smakiem i uśmiechem na ustach. Następnie była chwila przerwy, gdzie kto mógł tam kładł się lub siadał, żeby nieco odpocząć i nabrać sił przed zbliżającą się popołudniową pracą. Całym naszym światem rządzą reguły. Tak jest dzisiaj, tak było i dawniej. Reguły ustalane przez ludzi, musiały być dostosowywane do niezmiennych praw przyrody. Ich współbrzmienie zapewniało pomyślność w wielu dziedzinach, zwłaszcza w rolnictwie. Od czasów prehistorycznych poprzez starożytny Egipt,

początki dziejów nowożytnych i po czasy współczesne, wszystkie ludy i narody żyły wobec cyklicznie zachodzących przemian w przyrodzie, swoistymi zasadami, których stosowanie przynosiło korzyści.

Dożynki to święto szczególne i jedna z najpiękniejszych tradycji polskiej wsi

To także doskonała okazja, by wyrazić wdzięczność Bogu za plony, a ludziom za wypracowane w trudzie i wysiłku dary ziemi. Obchodzone w Gminie Świlcza Święto Plonów jest swoistym zwieńczeniem całorocznej i ciężkiej pracy wszystkich Rolników i zawodów związanych z rolnictwem. Dożynkowy wieniec i bochen chleba są symbolem tego, jak wielką wartość ma praca Rolnika oraz wyrażają wszystko to, co najpiękniejsze w tradycji polskiej wsi – umiłowanie do ziemi.

(Wykorzystano także artykuły medialne i Internet)

„Ocalić od zapomnienia”

Proponujemy wszystkim entuzjastom historii Gminy Świlcza materiały z przeszłości związane z naszym regionem. Do redakcji „Trzcionki” napłynęły bardzo ciekawe fotografie na dożynkowy temat z przeszłości. Warto je obejrzeć, czy ktoś znajdzie kogoś znajomego, czy rozpozna i przypomni sobie nazwiska ówczesnych przedstawicieli władz samorządowych gminy?

„Trzcionka” jest czasopismem samorządowym, którego celem (między

innymi) jest „ocalić od zapomnienia” ludzi i fakty związane z sołectwami gminy Świlcza, np. na tematy: przeszłość, architektura, obyczaje, przedszkola, szkoły, prasa, usługi itp. (krótki opis mile widziany).

Chodzi o to, by zachęcić Państwa do podzielenia się swymi wspomnieniami, by młodzi ludzie dowiedzieli się czegoś więcej na temat naszej miejscowości, kultury, obyczajów i ludzi, którzy tu mieszkali.

A może ktoś nakreśli historię swego rodu? Pamiętajmy, że wraz z nami odejdą w niepamięć fakty i ludzie. Ocalmy to od niepamięci, by było przekazywane dalej. Dlatego wszystkich entuzjastów historii dawnej Gminy Świlcza prosimy o kontakt.

Redakcja

Dorota Madej

Wakacyjne zajęcia w Gminnej Bibliotece Publicznej w Świlczy z siedzibą w Trzcianie

Wraz z końcem wakacji, zakończyły się również wakacyjne zajęcia organizowane w Gminnej Bibliotece Publicznej w Trzcianie oraz Filiach w Bratkowicach, Dąbrowie oraz Świlczy. Celem tegorocznych spotkań była promocja literatury dla dzieci, młodzieży oraz dorosłych, rozbudzenie kreatywnego myślenia, rozwijania zainteresowań artystycznych oraz pasji a także uświadomienie uczestnikom, że biblioteka to nie tylko miejsce, gdzie można wypożyczyć książki, ale także spotkać swoich rówieśników i ciekawie spędzić czas dzięki różnym zabawom jakie przygotowano specjalnie z myślą o różnorodnych zainteresowaniach uczestników. W każdej z bibliotek zajęcia upłynęły pracowicie, kreatywnie i bardzo kolorowo.

Gminna Biblioteka Publiczna w Trzcianie

Dobiegły końca wakacyjne zajęcia organizowane w Gminnej Bibliotece Publicznej w Trzcianie. Teraz czas na krótkie podsumowanie. Lato spędzane na wsi wcale nie musi być nudne, pod warunkiem, że spędzicie je z biblioteką! Oferta podczas tegorocznych wakacji była bardzo różnorodna, zaproponowaliśmy uczestnikom niezwykle zajęcia, warsztaty i przedstawienia. Spotkania pozwoliły nie tylko miło i ciekawie spędzić czas, ale również pobudzić wyobraźnię i fantazję. Spotkania odbywały się w lipcu i sierpniu. Tegoroczne zajęcia odbywały się pod hasłem „Wakacje w Bibliotece”.

Podczas wspólnych spotkań na dzieci czekały różnorodne atrakcje. W planie zajęć były gry, zabawy, projekcje filmowe, warsztaty tematyczne i zajęcia plastyczne, nie zabrakło grillowania przez uczestników wakacyjnych spotkań. Niespodzianką i nowym wyzwaniem było nakręcenie reklamy naszej biblioteki. Dzieci świetnie się bawiły wcielając się w role poszczególnych postaci książkowych.

Oto niektóre z form spędzania przez nas wakacyjnego czasu:

- obraz w stylu Picasso,
- malowanie kamieni i tworzenie z nich kaktusów,
- grill i wspólne śpiewanie,
- zdobienie – „projektowanie” torby na książki z tkaniny,
- zajęcia kulinarne – pieczenie ciasteczek,
- zabawa gliną polimerową i tworzenie słoiczka na łakocie,
- zakładka do książki metodą decoupage,
- tworzenie reklamy naszej biblioteki,
- wspólne oglądanie filmu.

Zajęcia organizowane przez Gminną Bibliotekę Publiczną w Trzcianie były okazją do wspólnego spędzenia wakacyjnego czasu w sposób zarówno twórczy i interesujący, ale przede wszystkim dostarczający wiele

płatne zajęcia dla młodych, organizowane i finansowane przez naszą gminę, cieszą się dużą popularnością.

Podczas wakacji nie zabrakło odwiedzin zaprzyjaźnionych ośrodków z naszą placówką. Odwiedzili nas podopieczni Świetlicy Socjoterapeutycznej z Świlczy, uczestnicy dyżuru wakacyjnego z Przedszkola w Trzcianie.

Podczas tegorocznych wakacji odbył się również pokaz produktów z Aloesu firmy Forewers, w którym uczestniczyli Seniorzy z Gminnego Klubu Seniora w Trzcianie.

W sierpniu do Biblioteki na zajęcia biblioteczne przyjechały również dzieci z Regionalnej Placówki Opiekuńczo-Terapeutycznej „Tęczowy Domek”. Dzieci tworzyły słoneczniki, poznały również postać malarza słynnych słoneczników Vincenta Willema van Gogha.

radości. Podsumowując wakacyjne zajęcia po raz kolejny potwierdziły one, że Biblioteka nie jest tylko miejscem, gdzie można wypożyczyć książkę. Zajęcia dobiegły końca, ale Biblioteka oferuje bezpłatny dostęp do Internetu – codziennie w godzinach otwarcia biblioteki, podczas wakacji zakupiła sporo nowych książek wzbogacając księgozbiór o nowe i atrakcyjne pozycje. Cieszymy się, że bez-

Rok 2023 poświęcony jest znanej poetce polskiej Wisławie Szymborskiej, podczas wakacyjnego spotkania z Uczestnikami Środowiskowego Domu Samopomocy z Woliczki czytaliśmy jej poezję, uczestnicy poznali również jej życie i twórczość. Podczas wakacji odbyło się również szkolenie dla członkiń Trzciańskiego Stowarzyszenia Kulturalnego „JESTEM”. Szkolenie poświęcone było technice

Powertex. Podczas wielogodzinnego szkolenia powstały piękne prace.

Spotkania wakacyjne w Bibliotece w Trzcionce pozwoliły nie tylko miło i ciekawie spędzić czas, ale również pobudzić wyobraźnię i fantazję dzieci oraz zachęcić je do czytania.

Dziękujemy wszystkim uczestnikom za wspólnie spędzony czas pełen zabawy, edukacji, rozmów, śmiechu, tworzenia i rozwijania umiejętności.

Dorota Jędral

Filia Biblioteczna w Bratkowicach

Głównymi celami funkcjonowania bibliotek publicznych są upowszechnienie

czytelnictwa oraz kształtowanie kultury czytelniczej, dlatego też podczas wakacji filia Biblioteczna w Bratkowicach ogłosiła konkurs pod hasłem „Czytam, bo lubię – najlepszy czytelnik wakacji”. Skierowany do dzieci i młodzieży w wieku od 3 do

16 lat, w trzech kategoriach wiekowych. Laureaci konkursu zostaną wyłonieni za pomocą systemu komputerowego MAK+ 6 września b.r. Innymi działaniami przygotowanymi podczas wakacji były spotkania z dziećmi z klasy „0” ze Szkoły Podstawowej nr 1 w Bratkowicach oraz warsztaty rękodzieła. Dzieci z zerówki podczas odwiedzin miały okazję w murach bibliotecznych wysłuchać opowieści o przesympatycznym bohaterze książek autorstwa Magdaleny Grucy z serii „Przygody Fenka”. Na zakończenie spotkań wykonały prace plastyczne związane z opowiadaniem.

Dla naszych młodych czytelników przygotowaliśmy z kolei warsztaty tworzenia obrazów 3D z wykorzysta-

niem Powertexu. Nie zapomnieliśmy również o naszych starszych mieszkańcach Bratkowic i aby zachęcić ich do czytania i odwiedzania biblioteki, na zaproszenie udaliśmy się do Dziennego Domu Opieki w Bratkowicach.

Spotkanie rozpoczęliśmy od przedstawienia bogatej historii bratkowickiej biblioteki, która była pretekstem do wspomnień i ciekawych dyskusji. Przygotowaliśmy dla seniorów prezentację książek i czasopism związanych z naszą miejscowością i regionem. Z wykorzystaniem prezentacji multimedialnej przedstawiliśmy działania biblioteczne na przestrzeni kilkunastu lat. Końcówkę wakacji spędziliśmy na Pikniku Rodzinnym organizowanym przez Towarzystwo Miłośników Ziemi Bratkowickiej pod hasłem „Pożegnanie lata”. To właśnie tam mieliśmy własne stoisko, gdzie zorganizowaliśmy konkursy, prezentacje nowości wydawniczych oraz warsztaty rękodzielnicze. Każde ze spotkań było okazją do promocji czytelnictwa i biblioteki.

Wakacyjne spotkania się skończyły, ale biblioteka wciąż jest otwarta i czeka na wszystkich, którzy zechcą ją odwiedzić i mile spędzić czas.

Sabina Wójcik

Filia Biblioteczna w Dąbrowie

Zajęcia wakacyjne w Filii w Dąbrowie odbyły się w przedostatnim tygodniu sierpnia pod hasłem „Wakacyjne warsztaty plastyczne dla dzieci”. W spotkaniach uczestniczyło 12 dzieci, ale zainteresowanie było dużo większe. Warsztaty poprowadziła Katarzyna Wójcik. Uczestnicy każdego dnia wykonywali piękne prace a swoje dzieła mogli zabrać do domu. Pierwszego dnia dzieci zrobiły aż trzy prace: wakacyjny słoik z piaskiem i muszelkami, figurki z masy porcelanowej oraz zwierzątka z koralików HAMA. W kolejnych dniach dzieci wykonały obrazy z ziół i kwiatów w ozdobnych ramkach, piękne, letnie, błękitne butelki, malowały obrazy na płótnie oraz wykonały latawce. W ostatnim dniu warsztatowym uczestnicy pracowali w plenerze, malując obrazy z natury. Był również czas na zbieranie kasztanów w parku oraz wspólny piknik. W krótkich przerwach uczestnicy czytali książki oraz dyskutowali o ulubionych książkach. Na zakończenie wszystkie dzieci otrzymały dyplomy uczestnictwa w wakacyjnych zajęciach. Chętnych zapraszamy już w ferie.

Dorota Madej

Filia Biblioteczna w Świlczy

Filia Biblioteczna w Świlczy w okresie wakacyjnym zorganizowała spotkania promujące czytelnictwo

i bibliotekę w środowisku. W spotkaniach wzięły udział przedszkolaki z zaprzyjaźnionego Niepublicznego Przedszkola „Bajkowy zakątek” w Świlczy wraz z wychowawczyniami. Takie spotkania to, jak zawsze, wspinała okazja, aby w ciekawy i przystępny sposób przybliżyć dzieciom zasa-

dy funkcjonowania Biblioteki i odpowiedni moment by zachęcić najmłodszych do korzystania z dostępnych książeczek. Podczas spotkań nie zabrakło głośnego czytania bajek oraz odgadywania zagadek z ich znajomości. Czas w bibliotece dzieci spędziły na jej zwiedzaniu, oglądaniu książek oraz zabawach. Na zakończenie nie zabrakło słodkich niespodzianek oraz wspólnych pamiątkowych fotografii.

Anna Zakrzewska

Wakacyjne spotkania, tradycyjnie, przebiegały w przyjaznej atmosferze, a ich uczestnicy, opuszczali bibliotekę z uśmiechem na twarzy. W tym roku w zajęciach uczestniczyło 60 osób, które z pewnością dołączą do grona naszych stałych czytelników. Gorąco zachęcamy do udziału w wakacyjnych spotkaniach już za rok!

PRZEMÓWIENIE WÓJTA GMINY ŚWILCZA ADAMA DZIEDZICA

Złote Gody

*Tych lat nie odda nikt, tych lat nie odda nikt
Gdy swoją drogą ja chodziłam, swoją drogą ty [...]*

**Szanowni Państwo, Zacni Jubilaci,
Drogie rodziny naszych Jubilatów
Wszyscy drodzy Goście obecni dziś na Złotych Godach!**

**Obchodzimy dziś radosne święto, więc: do hymnu!
100 lat!
(po odśpiewaniu)**

Gratuluje Wam Drodzy Jubilaci! Wytrwałości, bo jak mówią poeci, miłość nie jedno ma imię. Miłość to chwile piękne, ale to również chwile trudne, kiedy wspólnie pokonywaliście w tym czasie różnego rodzaju trudności, niepowodzenia, często choroby i inne zdarzenia. Natomiast to, co najważniejsze, to że byliście razem, że byliście dla siebie wzajemnie pomocni, bo to pozwala nam, kiedy mamy przy sobie kogoś drugiego, pokonywać najtrudniejsze problemy.

Medal za Długoletnie Pożycie Małżeńskie ustanowiony w 1960 r. stanowi nagrodę dla osób, które przeżyły co najmniej 50 lat w jednym związku małżeńskim. Medal ten jest najcenniejszy, bo zdobywa się go przez 50 lat! Medal za Długoletnie Pożycie Małżeńskie został ustanowiony ustawą z dnia 17 lutego 1960 r. o orderach i odznaczeniach, a włączony do obecnego systemu odznaczeń państwowych ustawą z 16 października 1992 r.

Odznaka jest w kształcie stylizowanej, sześciopromiennej, srebrzonej, oksydowanej gwiazdy o średnicy 35 mm z ornamentowanymi promieniami łączącymi jej ramiona. Na awersie umieszczone są dwie srebrzone, oksydowane róże, zaś rewers tworzy monogram RP z napisem w otoku „Za długoletnie pożycie małżeńskie”.

Jest dowodem uznania państwa polskiego dla trwałości związku małżeńskiego i rodziny.

W tym roku Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej nadał, a ja mam przyjemność i zaszczyt wręczyć je w br., 25 parom małżeńskim z terenu gminy.

Wyjątkowy medal za 60-lecie pożycia małżeńskiego otrzymało małżeństwo z terenu Mrowli.

Medal ten jest symbolicznym wyrazem uznania, jakie żywią władze Rzeczypospolitej Polskiej i władze samorządowe gminy Świlcza dla wartości życia rodzinnego oraz wagi, jaką przywiązują do pomyślności każdej rodziny, do trwałego, zgodnego i szczęśliwego związku małżeńskiego. Zatem medale trafią do zacnych i szanowanych mieszkańców naszej gminy.

Wraz z okrągłym jubileuszem powróciły wspomnienia. Mamy aż, albo tylko – 25 par małżeńskich, które wyraziły zgodę na udział w tej niecodziennej uroczystości.

Pozwólcie, że z okazji Waszego doniosłego święta złożę Wam serdeczne gratulacje za chlubne przeżycie pięknej i długiej drogi życia.

Chcę Wam podziękować za wspólne lata przeżyte razem, za trud w wychowaniu dzieci, za pracę na rzecz swo-

jej rodziny, najbliższego środowiska i całej naszej gminy. Swoją pracą, postawą dawaliście przykład oddania siebie najbliższym i środowisku. Cieszę się, że możemy Was spotkać w dobrym zdrowiu.

Gratuluje pięknego jubileuszu i życzę, żebyśmy wszyscy tu zebrani mogli świętować następne, jeszcze bardziej dostojne jubileusze.

Wszystkim: Diamentowej Parze i Złotym Parom, życzę kolejnych lat w zdrowiu i harmonii oraz radości i satysfakcji z tego, co przez te pół wieku zbudowaliście. trwając przy sobie zgodnie z przyrzeczeniem: w zdrowiu i w chorobie, w smutku i w radości w bogactwie i w biedzie.

Na Diamentowe i Złote Gody 2023

Poeta pisał...

*Już wrzesień w kolorach pięknych przybył
Nićmi babiego lata Złote Gody ozdobił
Pod stopami Jubilatów dywan rozścielił
By dalsza ich droga szczęśliwością była
Bo droga życia, która jest za Wami
Ma wiele wschodów i zachodów słońca
Wiele zim srogich z tegimi mrozami
Jesiennych szarug i wiatrów bez końca.
A Wam się zdaje że to jakby wczoraj
Mirtowy wianek, suknia, welon, gala –
Że jakby wczoraj orkiestra Wam grała
I wiele przeżyć wewnętrznych skrywała*

*Tak przeminęło szybko już ponad – pół wieku.
Na szlaku, który nie szczędził niczego
I zawsze razem w radościach i trudach
Zawsze do przodu, do życia lepszego.*

*Trochę już wybladł na ścianie wiszący
Portret małżonków z miłosnym spojrzeniem
Lampka, co nocne czuwania pamięta
Stary różaniec jak świętość małżeństwa
W nim modły, skargi no i dziękczynienia*

*Dzisiaj niech dla Was – najszczerze życzenia
Z serc naszych jak strumień beztrosko wypłyną
Niechaj pomyślność na drodze Wam świeci
Niech gorące serca biją jednakowo, a w
spracowanych dłoniach niechaj róża spocznie*

Bądźcie szczęśliwi

Zacni Jubilaci

Jesteście doskonałym wzorem dla innych, szczególnie młodych ludzi, którzy właśnie teraz lub w przyszłości zdecydują się na zawarcie małżeństwa. W dzisiejszych czasach potrzeba nam autorytetów, przykładów dobrze spełnionego obowiązku, dobrze jest mieć skąd czerpać dobre wzorce szacunku i uznania, na które zasłużyliście sobie całym życiem. Życzę państwu wielu lat w zdrowiu – w otoczeniu i miłości najbliższych, i oczywiście docze-

kania kolejnych wspaniałych jubileuszy. Drodzy Jubilaci, za zgodność pożycia małżeńskiego, za trud pracy i wyrzeczeń dla dobra swych rodzin założonych przed pół wiekiem, za przykład życia, cierpienia, łzy radości, noce nieprzespane, za każdy siwy włos na skroni – Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej odznaczył was „Medalem za długoletnie pożycie małżeńskie”.

To jest najcenniejszy medal zdobywany przez 50 lat. To jest niezwykła wartość w dzisiejszym świecie, w którym wszystko jest podważane. W małżeństwie druga osoba jest jakby lustrem, wspierają się. To jest piękne, gdy dwoje ludzi idzie przez życie razem, wspiera się...

Dziękuję ks. Kanonikowi za akt odnowienia ślubów małżeńskich. Obecnie tak wiele jest rozpadających się rodzin, małżeństw, to szkoda, że nie będzie dla nich obchodów 50-lecia.

Jesteście przykładem dla młodych, że warto zawierzyć sobie, być ze sobą i się wspierać. Chciałem Państwu podziękować również za to, że wasze życie było związane z Rzeszowszczyzną. Tutaj pracowaliście, przyczyniliście się do rozwoju tego terenu. Chciałem również życzyć Państwu, by wzajemne przywiązanie i szacunek nie ustawały nigdy, byście się wzajemnie wspierali i mieli jak największą siłę, by nieść radość ale też miłość i przekazywać ją swoim dzieciom, wnukom i nam wszystkim.

Dzisiaj świętujecie wspólny sukces, który oparty jest na dochowaniu przysięgi małżeńskiej. Dziękuję za to piękn-

ne świadectwo, z którego powinny czerpać wszystkie pary, szczególnie w czasach, w których o zachowanie wartości musimy zawalczyć. Dziękuję także za Państwa wzajemną miłość, którą wypełniacie swoje domy. W jej otoczeniu wzrastają kolejne pokolenia mieszkańców Gminy Świlcza.

Z okazji dzisiejszego święta pragnę złożyć Państwu serdeczne gratulacje i z serca płynące życzenia kolejnych wspólnie przeżytych lat w zdrowiu, szczęściu i miłości, która jak zapisano w Biblii: „Jest cierpliwa, dobrotliwa. Wszystko zakrywa, wszystkiemu wierzy, wszystkiego się spodziewa, wszystko znosi. Nie szuka pokłasku. Miłość nigdy nie ustaje”.

Niech ta myśl będzie dla Państwa źródłem siły i duchowego oparcia na dalszej małżeńskiej drodze życia. Małżeństwa z wieloletnim stażem to dowód wielkiej miłości, ale również wierności, zaufania i przyjaźni.

Miłość to chwile piękne, ale to również chwile trudne, kiedy wspólnie pokonywaliście w tym czasie różnego rodzaju trudności, niepowodzenia, często choroby i inne zdarzenia.

Natomiast to, co najważniejsze, to że byliście razem, że byliście dla siebie wzajemnie pomocni, bo to pozwala nam, kiedy mamy przy sobie kogoś drugiego, pokonywać najtrudniejsze problemy – zdrowia, szczęścia i pomysłowości na dalsze życie.

Zofia Dziedzic

Diamentowe i Złote Gody 2023 – uroczystość w Gminie Świlcza (3.09.2023 r.)

„Są w życiu takie chwile, obok których nie możemy przejść obojętnie, np. jubileusze. Każdy jubileusz może być okazją do świętowania, ale Diamentowe i Złote Gody, to rocznice wyjątkowe, tak jak wyjątkowi są ludzie, którzy przez pół wieku, albo i więcej spędzili razem w małżeństwie. To taka okazja była powodem uroczystości, jaka odbyła się, już cyklicznie w okresie lata w Gminie Świlcza. Miejscem uroczystości w br. były Bratkowice i Trzcian-

na Kłopoty klimatyczne nieco pokrzyżowały pierwotne plany, ale w końcu i tak wszystko przebiegało należycie. W Kościele Parafialnym pw. Św. Jana Chrzciciela w Bratkowicach w godz. południowych odbyło się nabożeństwo dedykowane Jubilatom, które poprowadził ks. proboszcz parafii Józef Książek. Jego doświadczenie wieloletnie i dokładne przygotowanie nabożeństwa, czytań Pisma Świętego, homilii aż do odnowienia ślubowania małżeń-

skiego przez zgromadzone pary małżeńskie każdego roku jest wzruszające i szlachetne – dla wszystkich wiernych zgromadzonych w przepięknej i zadbanej świątyni. Mówił m.in.: – *Myszę, że dzień dzisiejszy jest taką uroczystą i podniosłą dla państwa chwilą. Dlaczego chwilą? Otóż, Drogie Siostry i Bracia, 50 lat – wydaje się dużo, dla niektórych, zwłaszcza młodych ludzi nawet bardzo dużo, ale jeśli zerkniemy wstecz, zadamy sobie pytanie – kiedy to minęło? Odpowiedź będzie jedna: no nie wiem, ale na pewno za szybko. Tak będzie z dniem dzisiejszym, za tydzień, miesiąc, rok – wróćcie do wspomnień i pomyślcie – przecież to tak, jakby było wczoraj. Wiele lat temu przyrzekaliście sobie, że uczynicie wszystko, aby wasze małżeństwo było zgodne, szczęśliwe i trwałe. Wypowiadając słowo „tak” w obecności rodziny, znajomych, z radością i nadzieją patrzyliście w przyszłość, niejednokrotnie zadając sobie pytanie: co nas czeka, co przyniesie nam los?*

Dziś, po tak wielu wspólnie spędzonych latach, możecie śmiało powiedzieć, że małżeństwo to nie tylko radosne chwile, ale także możliwość dzielenia smutku z drugą osobą. Drugą osobą, która usiadła obok, ujęła dłoń i powiedziała: jestem przy tobie, przejdziemy przez to razem. Szczęść WAM Boże!

Na ślubnym kobiercu stanęli pół wieku temu

1. Zofia i Czesław Buksińscy ze Świlczy
2. Józefa i Józef Cyłowie z Bratkowic
3. Zofia i Jan Ciochowie ze Świlczy

Państwo Buksińscy

Państwo Cyłowie

Państwo Franczykowie

Państwo Jarząbowie

Państwo Kokoszkowie

Państwo Książkowie

4. Zefiryna i Stanisław Franczykowie ze Świlczy
5. Maria i Władysław Jarząbowie z Bratkowic
6. Anna i Franciszek Kwokowie z Bratkowic
7. Janina i Marian Książkowie z Bratkowic
8. Józefa i Emil Kustkowie ze Świlczy
9. Kazimiera i Jan Kuśmiderowie ze Świlczy
10. Czesława i Stanisław Kokoszkowie ze Świlczy
11. Teresa i Władysław Kokoszkowie ze Świlczy
12. Kazimiera i Dominik Lachcikowie z Bratkowic
13. Danuta i Edward Litwowie ze Świlczy
14. Alina i Józef Nowakowie z Mrowli
15. Kazimiera i Władysław Piętowie z Bratkowic
16. Anna i Andrzej Rejzowiczowie z Rudnej Wielkiej
17. Maria i Stanisław Surowcowie z Mrowli
18. Janina i Józef Surowcowie z Mrowli
19. Krystyna i Antoni Stawarzowie ze Trzciany
20. Kazimiera i Zygmunt Salachowie z Rudnej Wielkiej
21. Kazimiera i Andrzej Świstarowie ze Trzciany
22. Lucyna i Ryszard Waliccy z Rudnej Wielkiej
23. Krystyna i Kazimierz Wojtonowie z Bratkowic
24. Janina i Tadeusz Trzeciakowie ze Świlczy

Jedna para – 60 lat pożycia małżeńskiego – Diamentowa Para to: Krystyna i Władysław Wilgowie

Jest to jeden z najważniejszych jubileuszy w życiu małżonków oraz ich rodzin. To przepiękne świadectwo potęgi i siły miłości, która połączyła ze sobą dwoje ludzi i przez 60 lat pozwalała im wspólnie pokonywać życiowe zakręty.

Państwo Kuśmidrowie

Państwo Kwokowie

Państwo Lachcikowie

Państwo Litwowie

Państwo Nowakowie

Państwo Piętowie

Państwo Rejzowiczowie

Państwo Stawarzowie

Państwo Trzeciakowie

Państwo Waliccy

Państwo Wojtonowie

Państwo Wilgowie – Diamentowe Gody

Uroczystość dekoracji Medalami Par Matżeńskich

Druga część uroczystości odbyła się w Gminnym Centrum Kultury Sportu i Rekreacji Gminy Świlcza z/s w Trzcianie i prowadził ją dyrektor Adam Majka W październiku br. – ta zasłużona wielce w zakresie wyznaczonym, choćby przez samą nazwę, Instytucja obchodzi jubileusz 18-lecia działalności. Ma się czym chwalić i stanowić godny przykład do naśladowania – ale to już inny temat.

Wszyscy gościli w tutejszej sali widowiskowej z zapleczem. Była ona na tę specjalną uroczystość specjalnie przygotowana. Biel wnętrza, dekoracji mebli i zastawy stołowej w kontraście: głównie z czerwienią i zielenią dekoracyjnych kwiatów, urokliwych wiązanek, dekoracje aktualne i promocyjne proscenium i sceny, dekoracji plastycznych mogła budzić zachwyty.

Dyr. A. Majka powitał wszystkich zgromadzonych bardzo serdecznie, a szczególnie uroczyste Szanownych Jubilatów. Bo... *Nie wystarczy pokochać, trzeba jeszcze umieć wziąć tę miłość w ręce i przenieść ją przez całe życie* – cytował K. I. Gałczyńskiego na uroczystości.

– *Wszystkim „Złotym Parom”, życzę kolejnych lat w zdrowiu i harmonii oraz radości i satysfakcji. z tego, co przez pół wieku zbudowali, trwając przy sobie zgodnie z przyrzeczeniem: w zdrowiu i w chorobie, w smutku i w radości w bogactwie i w biedzie”.*

W tej dostojnej uroczystości uczestnikami także byli m.in. ks. Proboszcz Józef Książek, kierownictwo samorządowe gminy na czele z Przewodniczącym Rady Gminy

Piotrem Wanatem, Wójtem Gminy Świlcza Adamem Dziezdzicem z Małżonką, zastępcą Wójta Gminy Świlcza Sławomirem Styką z Małżonką.

Obecne były w roli asystryntek Wójta panie – urzędniczki Urzędu Gminy: Wioletta Bajek i Monika Piątek. Pomagały w ceremonii dekoracji Jubilatów.

Ponadto obecni byli Radni Rady Powiatu Rzeszowskiego z terenu gminy i radni Rady Gminy, sołtysi wsi i liczne grono rodzin oraz znajomych Jubilatów.

Przemówienie Wójta Gminy

Medal za Długoletnie Pożycie Małżeńskie ustanowiony w 1960 r. stanowi nagrodę dla osób, które przeżyły co najmniej 50 lat w jednym związku małżeńskim. Medal ten jest najcenniejszy, bo... zdobywa się go przez 50 lat! Medal za Długoletnie Pożycie Małżeńskie został ustanowiony ustawą z dnia 17 lutego 1960 o orderach i odznaczeniach, a włączony do obecnego systemu odznaczeń państwowych ustawą z 16 października 1992 r. o orderach i odznaczeniach. Jest dowodem uznania państwa polskiego dla trwałości związku małżeńskiego i rodziny.

W tym roku Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej nadał, a wójt gminy Świlcza Adam Dziezdzic miał zaszczyt wręczyć je 26 parom małżeńskim z terenu gminy. Wyjątkowy medal za 60-lecie pożycia małżeńskiego otrzymało małżeństwo z terenu Mrowli.

Medal ten jest symbolicznym wyrazem uznania, jakie żywią władze Rzeczypospolitej Polskiej i władze samorządowe gminy Świlcza dla wartości życia rodzinnego oraz wagi, jaką przywiązują do pomyślności każdej rodziny,

Zofia i Władysław Dziezdzicowie.

Dostojni Jubilaci w skupieniu słuchali przemawiających.

Na twarzach na przemian pojawiało się wzruszenie i uśmiech.

do trwałego, zgodnego i szczęśliwego związku małżeńskiego. Zatem medal trafia do zacnych i szanowanych mieszkańców naszej gminy. Wraz z okrągłym jubileuszem powróciły wspomnienia.

Oto fragmenty przemówienia Wójta:

– Pozwólcie, że z okazji Waszego doniosłego Święta złożę Wam serdeczne gratulacje za chlubne przeżycie pięknej i długiej drogi życia.

Chcę Wam podziękować za wspólne lata przeżyte razem, za trud w wychowaniu dzieci, za pracę na rzecz swojej rodziny, najbliższego środowiska i całej naszej gminy. Swoją pracą, postawą dawaliście przykład oddania siebie najbliższym i środowisku. Cieszę się, że możemy Was spotkać w dobrym zdrowiu. Gratuluję pięknego jubileuszu i życzę, żebyśmy wszyscy tu zebrani mogli świętować następane, jeszcze bardziej dostojne.

Wszystkim „Złotym Parom”, życzę kolejnych lat w zdrowiu i harmonii oraz radości i satysfakcji z tego, co przez te pół wieku zbudowali trwając przy sobie zgodnie z przyrzeczeniem: w zdrowiu i w chorobie, w smutku i w radości w bogactwie i w biedzie./

Diaamentowe i Złote Gody

*Już wrzesień w kolorach pięknych przybył
Nićmi babiego lata Złote Gody ozdobił
Pod stopami Jubilatów dywan rozścielił
By dalsza ich droga szczęśliwością była
Bo droga życia, która jest za Wami
Ma wiele wschodów i zachodów słońca
Wiele zim srogich z tegimi mrozami
Jesiennych szarug i wiatrów bez końca.
A Wam się zdaje że to jakby wczoraj
Mirtowy wianek, suknia, welon, gala –
Że jakby wczoraj orkiestra Wam grała
I wiele przeżyć wewnętrznych skrywała*

*Tak przeminęło szybko już ponad – pół wieku.
Na szlaku, który nie szczędził niczego
I Zawsze do przodu, do życia lepszego.[...]*

Wójt dekorował Jubilatów, którzy ze wzruszeniem odbierali medale. W niejednym oku pojawiła się łezka radości? A nie smutku.

Dekoracja medalami to praca dla fotoreporterów, było ich dużo, bo bez różnorodnych pozycji, ujęć, pozowania a czasem lekkiego zażenowania – nie obeszło się.

Koncert Muzyczny dla Jubilatów

Z kolei wystąpił gościnie na scenie sali widowiskowej Kwartet smyczkowy z Rzeszowa „Simple Quartet” pod kierownictwem Kornelii Ignas. Grają jeszcze: Anna Siciak, Alicja Międdlar, Klaudia Borowiec-Wyrazik.

To był urzekający koncert. zawierający i obowiązkowy toast” 100lat” i przeboje współczesne i nieco klasyki., Wszystko tematycznie związane z okolicznościami i możliwościami percepcyjnymi słuchaczy. Przy wzruszającej muzyce wszyscy przeniesli się wspomnieniami w świat młodości i piękna.

Na koniec części oficjalnej w imieniu własnym i zebranych Jubilatów podziękowała za zaproszenie, dekorację medalami, organizację wspaniałą całej uroczystości i obdarowanie cudownymi kwiatami – Władzom Samorządowym i Lokalnym – red. „Trzcionki” Zofia Dziejdzic (przypadek to? – w dniu 56. rocznicy ślubu Z. i W. Dziedziców).

Spotkanie przebiegło w miłej i serdecznej atmosferze

Zwieńczeniem uroczystości był wspólny obiad, przygotowany i podany przez pracowników GCK.

Na koniec wieczoru wspomnień – podziękowania złożył dla wszystkich Jubilatów, uczestników wykonawców prac związanych z uroczystościami Wójt A. Dziejdzic:

– Dziękuję, Dostojnym Jubilatom, z okazji tych szczególnych Jubileuszy pożycia małżeńskiego za przybycie i udział w uroczystościach. Składam jeszcze raz najserdeczniejsze gratulacje oraz najlepsze życzenia spokoju, pomyślności i zdrowia na dalsze lata wspólnego życia. Pokonywaliście przeciwności losu. Dzisiaj świętujecie wspólny sukces, który oparty jest na dochowaniu przysięgi małżeńskiej.

Dziękuję za to piękne świadectwo, z którego powinny czerpać wszystkie pary, szczególnie w czasach, w których o zachowanie wartości musimy zawalczyć.

Dziękuję także za Państwa wzajemną miłość, którą wypełniacie swoje domy. W jej otoczeniu wzrastają kolejne pokolenia mieszkańców Gminy Świlcza.

Fot. Paweł Styka, Zbigniew Lis

Z PARAFII BRATKOWICE

Władysław Kwoczyński

Boże Ciało

Tegoroczna Uroczystość Najświętszego Ciała i Krwi Chrystusa nazywana powszechnie Bożym Ciałem, rozpoczęła się Mszą św. celebrowaną przez ks. kan. Józefa Książka – proboszcza parafii. Po jej zakończeniu wierni wyruszyli w barwnej procesji Eucharystycznej z Najświętszym Sakramentem do czterech ołtarzy, symbolizujących cztery strony świata i czterech ewangelistów. Przy każdym z nich odczytany został fragment Pisma Świętego – kolejno Ewangelii świętych: Mateusza, Marka, Łukasza i Jana.

W procesji eucharystycznej wraz z rzeszą wiernych, szli m.in. ks. kan. Józef Książek – proboszcz, ks. Rafał Majerski, ks. Tadeusz Kawalec – wikariusze, Służba Liturgiczna Ołtarza, dzieci w strojach od I Komunii Świętej. Dziewczynki w białych sukienkach posypywały kolorowymi płatkami kwiatów drogę, tworząc barwny kobierzec, po którym szedł ksiądz niosący Monstrancję z Najświętszym Sakramentem, a chłopcy w białych komeżkach dzwonili dzwoneczkami. To wszystko tworzyło wyjątkowo podniosłą i odświętną atmosferę w czasie tej rozmodlonej i rozśpiewanej procesji.

Jak co roku podczas procesji, widoczni byli strażacy miejscowej OSP z poczem sztandarowym na czele. To właśnie im tradycyjnie przypadł zaszczyt niesienia baldachimu i chorągwi kościelnych oraz zabezpieczanie ruchu drogowego na trasie przebiegu procesji.

W tym roku cztery misternie wykonane ołtarze polowe, usytuowane były wzdłuż drogi powiatowej od kościoła w stronę Trzciany, na terenie posesji: Ochotniczej Straży Pożarnej, Wójcików, Klesyków i Piętów. W pomoc przy wykonywaniu ołtarzy zaangażowani byli strażacy oraz mieszkańcy m.in. Zastawia I, Zastawia II, Dąbrów i Zapola, którzy ufundowali kwiaty do ich wystroju. Ołtarze, jak zawsze, zawierały symbole religijne, co świadczy o głębokiej wierze parafian. Wzniesione na chwałę Bożą ołtarze polowe pięknie przyozdobione kwiatami, tworzyły wyjątkowo barwną całość, podkreślając jednocześnie szczególny charakter i powagę uroczystości Bożego Ciała.

Na zakończenie procesji przy ostatnim ołtarzu, ks. kan. Józef Książek – proboszcz, pobłogosławił wszystkich uczestników procesji. Podziękował im również za wspólną modlitwę oraz za zaangażowanie w przygotowanie okazałych ołtarzy, dając w ten sposób publiczne świadectwo wiary.

Dziewczynki posypujące drogę płatkami kwiatów.

Parafianie podczas procesji Bożego Ciała.

Pamiątkowe zdjęcie strażaków na tle ołtarza Bożego Ciała. W środku od lewej ks. J. Książek i ks. T. Kawalec.

Władysław Kwoczyński

Ołtarz Matki Bożej

Ołtarz z figurą Matki Bożej Fatimskiej w nawie bocznej od strony północnej w kościele, zyskał nowy piękny wygląd. We wtorek 13 czerwca 2023 r. figurka Matki Bożej, otoczona została dębową ramą o wymiarach 212 cm x 130 cm, której tło stanowi szafirowe płótno. Figura na tym tle jest teraz lepiej widoczna, a całość ołtarza bardziej wyrazista. Solidną dębową ramę wykonał stolarz z sąsiednich Kłęzczan. On też z pomocą dwóch swoich pracowników, dokonał zawieszenia ramy i umieszczenia na jej tle figury Matki Bożej Fatimskiej.

Ponadto ten sam stolarz, wykonał dwie dębowe półki ze stylizowanym obramowaniem, które umieszczono w narożnikach dwóch filarów w nawie głównej kościoła. Na półkach ustawiono figurki: św. Ojca Pio i św. Stanisława Kostki, co znacznie przyczyniło się do ozdoby wnętrza świątyni. Wcześniej figurki te odnowił J. Szyjka – miejscowy artysta.

Ks. proboszcz J. Książek jest zadowolony z nowego wyglądu ołtarza.

Figurka św. Ojca Pio już na nowej półce.

Fot. Władysław Kwoczyński

Wszystkie wymienione prace ulepszące wnętrze kościoła, zrealizowano dzięki zaangażowaniu ks. kan. Józefa Książka – proboszcza oraz ofiarności i pomocy parafian.

Władysław Kwoczyński

Odpust parafialny

W niedzielę 25 czerwca 2023 r. w Bratkowicach odbyła się uroczystość odpustowa, związana ze świętem patronalnym parafii pw. św. Jana Chrzciciela. Z tej okazji do parafii przybył ks. bp Krzysztof Chudzio – Biskup Pomocniczy Archidiecezji Przemyskiej, który przewodniczył uroczystej Mszy św. koncelebrowanej, w asyście: ks. kan. Józefa Książka – proboszcza bratkowickiej parafii, ks. Zdzisława Sawki – rodaka z Bratkowic i ks. dr Pawła Romanowskiego – wikariusza z parafii pw. Błogosławnego Ks. Jerzego Popiełuszki w Rzeszowie. Okolicznościową homilię do wiernych wygłosił ks. bp K. Chudzio.

Podczas Mszy św. ks. biskup dokonał uroczystego poświęcenia dwóch nowych konfesjonaliów. We

Ks. biskup i księża uczestniczący w procesji odpustowej.

Mszy św. oprócz licznie zgromadzonych parafian, uczestniczyli również księża z Dekanatu Rzeszów-Zachód: ks. dr Janusz Winiarski – Dziekan Dekanatu Rzeszów-Zachód, a jednocześnie proboszcz parafii w sąsiedniej Trzcionce, ks. Stanisław Szeliga – proboszcz parafii w Błędowej Zgłobieńskiej, ks. Antoni Czerak – proboszcz parafii w Świlczy, ks. Wiesław Lisowicz – wikariusz parafii w Świlczy, ks. Stanisław Szcząchol – proboszcz parafii w Dąbrowie, ks. Roman Depa – proboszcz parafii w Kłęczanach, ks. Paweł Martyka – wikariusz parafii w Mrowli, ks. dr Grzegorz Wójcik – rezydent w parafii Mrowla, ks. Roman Gawron – proboszcz w parafii Rzeszów-Bzianka.

W uroczystej procesji wokół kościoła, uczestniczyli kapłani, Służba Liturgiczna Ołtarza, parafianie oraz Orkiestra Dęta. W czasie procesji miejscowi strażacy tradycyjnie, nieśli baldachim i chorągwie kościelne. Po zakończeniu Mszy św. przedstawicielki parafian: K. Warzocha i M. Kozubal, podziękowały ks. biskupowi, za celebrowaną Eucharystię i wspólną modlitwę. Mszę św. ubogacił udział w niej strażaków miejscowej OSP z Pocztem Sztandarowym oraz Parafialnej Orkiestry Dętej z Komorowa k. Kolbuszowej. Przed rozpoczęciem Mszy św. i po jej zakończeniu, na placu przed kościołem parafianie wysłuchali koncertu w wykonaniu tej Orkiestry.

Tradycyjnie, jak co roku, podczas uroczystości odpustowej w bratkowickiej parafii, nie zabrakło licznych kramów odpustowych, zlokalizowa-

Parafianki podziękowały ks. biskupowi za wspólną modlitwę i poświęcenie konfesonaliów.

Procesja odpustowa.

nych na parkingu przed kościołem. Z ich obecności najbardziej cieszyły się dzieci. Ale odpust parafialny to przede wszystkim wspólna modlitwa wiernych do św. Jana Chrzciciela

– Patrona parafii. To także okazja do rodzinnych i towarzyskich spotkań okolicznościowych m.in. imienin Jana.

Władysław Kwoczyński

Nowy wikariusz

Corocznie w okresie wakacji, we wszystkich diecezjach w kraju, trwają rutynowe przenosiny księży do innych parafii. Zmiany nastąpiły również w Diecezji Rzeszowskiej, w tym także w dekanacie Rzeszów-Zachód, do którego należą Bratkowice. Dekretem ks. bp. Jana Wątroby – Biskupa Rzeszowskiego z bratkowickiej parafii pw. św. Jana Chrzciciela, odszedł ks. Rafał Majerski – wikariusz.

Posługę duszpasterską w tej wspólnoty parafialnej pełnił w latach 2018-2023. Został mianowany wikariuszem w parafii pw. Znalezienia Świętego Krzyża w Niebylcu.

Wierni bratkowickiej parafii, dziękują serdecznie ks. Rafałowi, za pięcioletnią gorliwą posługę duszpasterską, za celebrowane Msze św., głoszone Słowo Boże, wspólne modlitwy, zaangażowanie w życie wspólno-

ty parafialnej, opiekę duchową nad miejscową młodzieżą oraz za życzliwość i serdeczny uśmiech. Życzą mu ponadto wielu łask Bożych oraz błogosławieństwa i opieki Matki Bożej w dalszej posłudze kapłańskiej w nowej parafii.

Na miejsce ks. Rafała do bratkowickiej parafii przybył z dniem 19.08.2023 r. ks. **Józef Buczyński** z parafii pw. św. Anny w Niewodnej koło Wiśniowej, dekanat Frysztak. Parafianie życzą nowemu ks. wikariuszowi błogosławieństwa Bożego i opieki Matki Bożej, na czas pełnienia posługi duszpasterskiej w bratkowickiej wspólnoty parafialnej.

Władysław Kwoczyński

W drodze na Jasną Górę

Co roku okres wakacji to dla wielu osób okres letniego wypoczynku wraz z rodzinami np. nad jeziorami, na morskiej plaży, czy w górach. Niektórzy jednak zamiast relaksu, wybierają trudy pielgrzymowania do miejsc kultu Matki Bożej. Najczęściej pielgrzymi podążają do Sanktuarium Matki Bożej Częstochowskiej na Jasnej Górze. Bo właśnie tu, przed jej Obliczem pragną podziękować za szczęśliwie przeżyty rok i otrzymane łaski i prosić o dalsze w różnych intencjach.

Od dziesiątków lat, utarty szlak pielgrzymkowy prowadzi przez trzy miejscowości naszej gminy Świlcza: Rudna Wielka, Mrowla i Bratkowice, gdzie pątnicy przyjmowani są z niezwykłą serdecznością i gościnnością. Trasę tę od wielu dekad przemierzają i przemierzają nadal m.in. Przemyska Archidiecezjalna Piesza Pielgrzymka, Rzeszowska Piesza Pielgrzymka oraz Pielgrzymki Rowerowe. Ich wspólnym celem jest co roku, Sanktuarium Matki Bożej Częstochowskiej na Jasnej Górze.

Pielgrzymka przemyska

We wtorek 4 lipca 2023 r. wyruszyła z Przemyska Archidiecezjalna Piesza Pielgrzymka na Jasną Górę w roku be-

atyfikacji Rodziny Ulmów. Przyświecało jej hasło: „Z Maryją w Kościele”. Dziesięć grup, wyruszyło na pielgrzymkowy szlak w różnych odstępach czasu, różnymi trasami tak, by wszystkie spotkały się na Jasnej Górze 15 lipca.

Fot. Władysław Kwoczyński

Pierwsza grupa pielgrzymów dotarła do Bratkowic.

W słoneczny piątek 7 lipca 2023 r. około godz. 9.00 do Bratkowic dotarła pierwsza z trzech grup pątników 43 Przemyskiej Archidiecezjalnej Pieszej Pielgrzymki, mijając po drodze miejscowości Rudna Wielka i Mrowla. Kilkudziesięciu pielgrzymów z grupy św. Alberta z Jarosławia, udała się wprost do bratkowickiego kościoła parafialnego pw. św. Jana Chrzciciela. Przed wejściem do świątyni, zostali oni powitani przez ks. kan. Józefa Książkę – proboszcza i zaproszeni na wspólną modlitwę. Następnie strudzeni pątnicy, udali się na plac przed plebanią, gdzie w cieniu drzew

czynku na placu obok plebanii i gościnności bratkowickich gospodyń, które przygotowały smaczne zupy, wiejski chleb, pierogi ruskie i z jagodami leśnymi oraz kompoty. Po odpoczynku, poszczególne grupy wyruszyły w dalszą drogę na Jasną Górę, a modlitwą i śpiewem dziękowali mieszkańcom za życzliwość i gościnnosc. W sobotę 15 lipca wszyscy pielgrzymi 43. Przemyskiej Archidiecezjalnej Pieszej Pielgrzymki, spotkali się na Jasnej Górze, by wspólnie przed tronem Matki Bożej modlić się i dziękować za otrzymane łaski dla siebie i swoich rodzin.

Pielgrzymów powitał ks. kan. J. Książek.

Gospodynie z Czekaja, przygotowały smaczny posiłek dla strudzonych drogą pielgrzymów.

Pielgrzymka rowerowa

W piątek 4 sierpnia 2023 r. w godzinach rannych wyruszyła z Rzeszowa 44. Pielgrzymka Rowerowa im. św. Krzysztofa na Jasną Górę. Poprzedziła ją Msza św. o godz. 6.30 na Placu Farnym w Rzeszowie.

Pielgrzymi-rowerzyści podczas tej Eucharystii modlili się wspólnie z uczestnikami 46. Rzeszowskiej Pieszej Pielgrzymki na Jasną Górę.

Bezpośrednio po Mszy św., grupa 175 pielgrzymów, w tym 47 kobiet, podzielonych na siedem mniejszych grup, wyruszyła na pierwszy etap długości 130 km do Starej Wiślicy. Około godz. 8.30 pierwsza grupa pielgrzymów dojechała do

Józef Drozd (82 lata), najstarszy uczestnik pielgrzymki.

Ks. Witold Pazdan (z prawej) wita się z Andrzejem Bednarzem – redaktorem „Ziemi Bratkowickiej”.

Pierwsza grupa pielgrzymów dotarła do Bratkowic.

Na czele jednej z grup pielgrzymów Janusz Przywara z Bratkowic.

Bratkowic. Zatrzymali się na placu Szkoły Podstawowej Nr 1 im. Kardynała Stefana Wyszyńskiego. Mieli tu około godzinny odpoczynek, podczas którego zjedli śniadanie, przygotowane przez jedną z rzeszowskich firm cateringowych. W trakcie odpoczynku organizatorzy wręczyli wszystkim uczestnikom 44 Pielgrzymki Rowerowej, okolicznościowe koszulki z nadrukiem oraz emblematy. Wśród pielgrzymów-rowerzystów było również trzech mieszkańców Bratkowic. Uczestnicy Pielgrzymki Rowerowej, wywodzą się głównie z Podkarpacia, ale były także osoby m.in. z Krakowa i Zamościa.

Około godz. 10.00 pielgrzymi wyruszyli w dalszą drogę na Jasną Górę. Jadąc przez wieś widzieli, że byli serdecznie pozdrawiani przez mieszkańców Bratkowic. Najstarszymi uczestnikami pielgrzymki był 82-letni Józef Drozd, emerytowany pracownik dawnej rzeszowskiej WSK. Jak sam powiedział – na pielgrzymce jest już po raz 34. Kolejnym najstarszym pątnikiem był Mieczysław Długosz 81 lat (15 razy na pielgrzymce) oraz Jan Stręczek 76 lat (18 razy).

Drugi etap długości około 135 km, zakończył się w Olsztynie k. Częstochowy. W niedzielę 6 sierpnia pielgrzymom pozostał do pokonania ostatni etap długości 25 km. Około godz. 7.30 pątnicy dotarli na Jasną Górę, pokonując łącznie 290 km. Zwieńczeniem pielgrzymki była Msza św. w Kaplicy Matki Bożej Częstochowskiej, a następnie Droga Krzyżowa na Wałach Jasnogórskich. Hasłem tegorocznej pielgrzymki były słowa Jana Pawła II: „*Nie lekajcie się*”.

Pielgrzymi zawieźli przed tron Jasnogórskiej Pani, wszystkie sprawy Ojczyzny i pokoju na świecie oraz podziękowania za dotychczas otrzymane łaski, a także sprawy osobiste, swoich rodzin i znajomych, którzy z różnych powodów nie mogli uczestniczyć w wspólnym pielgrzymowaniu.

Pielgrzymom towarzyszyli księża: ks. Witold Pazdan (po raz 18) z parafii pw. Chrystusa Króla w Jaśle. W latach 2015-2018 był wikariuszem w bratkowickiej parafii pw. św. Jana Chrzyciela oraz ks. prof. Janusz Miąso z parafii pw. Świętego Krzyża w Rzeszowie, nauczyciel akademicki Uniwersytetu Rzeszowskiego.

Pielgrzymce patronuje od 2005 r. Podkarpackie Stowarzyszenie Turystyczno-Sportowe NSZZ „Solidarność” w Rzeszowie.

Kazimierz Kułakowski z Bratkowic – uczestnik pielgrzymki.

Grzegorz Wołowicz z Bratkowic.
Fot. Władysław Kwoczyński

Piesza pielgrzymka rzeszowska

R ó w n i e ż 4 sierpnia 2023 roku, w piątek, wyruszyła z Rzeszowa 46. Rzeszowska Piesza Pielgrzymka na Jasną Górę, na czele z ks. bp.

Edwardem Białogłowskim – Sufraganiem Rzeszowskim. Hasłem tegorocznej pielgrzymki były słowa: „*Matko Kościoła, prowadź!*”. Tradycyjnie o godz. 6.30 pielgrzymi uczestniczyli we Mszy św. na Placu Farnym w Rzeszowie.

Wspólnie z nimi modlili się również pątnicy 44. Pielgrzymki Rowerowej.

Na dziesięciodniowy pielgrzymkowy szlak wyruszyło w tym roku około 550 pątników oraz ponad 1000 osób w systemie jednodniowym (sztafetowym). Po pokonaniu jednego dziennego odcinka trasy pielgrzymkowej, przyjeżdżał autokar i zawoził ich do Rzeszowa. Następnego dnia rano autokar przywoził kolejną grupę pątników. I tak do ostatniego dnia pielgrzymki. W sztafecie, w zależności od dnia, uczestniczyło od 50 do 200 osób. Ponad 300-kilometrowa trasa pielgrzymkowa wiodła przez cztery diecezje: rzeszowską, tarnowską, kielecką i częstochowską.

Pątnicy z Rzeszowa pielgrzymują na Jasną Górę w 12 grupach, noszących imiona świętych i błogosławionych, które z powodu mniejszej liczby pątników, połączono w cztery większe grupy. Natomiast 13 to grupa sztafetowa. Opiekę duchową pielgrzymom zapewniło około 30 księży, w tym ks. bp E. Białogłowski. Wśród pątników byli też klerycy i siostry zakonne.

Pierwsza grupa pielgrzymów z bp. E. Białogłowskim, dotarła do Bratkowic około godz. 13.00. Po drodze byli serdecznie witani i pozdrawiani przez mieszkańców Rudnej Wielkiej i Mrowli. Tradycyjnie pielgrzymi udali się do miejscowego kościoła.

Pielgrzymi byli serdecznie witani i pozdrawiani przez mieszkańców Bratkowic.

Przed wejściem do świątyni, zostali godnie powitani w imieniu ks. proboszcza, przez ks. Rafała Majerskiego – wikariusza i zaproszeni na wspólną modlitwę. Następnie wszystkie grupy pielgrzymów, udały się na miejscowy stadion sportowy, gdzie mogli odpocząć, zjeść ciepły posiłek, przygotowany przez bratkowickie gospodynie, które zawsze słyną z gościnności i serdeczności. Także miejscowi strażacy byli zaangażowani w przyjęcie i obsługę pielgrzymów. Przygotowali dla nich specjalne stanowisko wodne na bazie hydrantu, gdzie można było umyć naczynia i ręce. Ponadto na płycie boiska sportowego, uruchomiono zraszający strumień wodny, gdzie można się było nieco ochłodzić. Najbardziej cieszyły się z tego dzieci.

Około godz. 14.30 pierwsza grupa pątników, a za nią kolejne, wyruszały na pielgrzymkowy szlak na Jasną Górę. Opuszczając Bratkowice pielgrzymi, śpiewem i modlitwą dziękowali mieszkańcom za gościnność i serdeczne przyjęcie. Po drodze pielgrzymi byli serdecznie pozdrawiani przez mieszkańców Bratkowic.

Pielgrzymi dotarli szczęśliwie na Jasną Górę w niedzielę 13 sierpnia, pokonując trudy pielgrzymkowego szlaku w upale i deszczu. Każdy z pielgrzymów przyniósł przed tron Matki Bożej Królowej Polski podziękowania za otrzymane łaski oraz prośby o zdrowie dla siebie i bliskich, o wiarę, o rodzinę, o pracę i o pokój na świecie. Główną intencją tegorocznej rzeszowskiej pielgrzymki były, podobnie jak w roku ubiegłym, słowa: „*Nie siemy pomoc Kościołowi, Ojcu Świętemu i Ojczyźnie*”.

Pielgrzymów powitał ks. Rafał Majerski – wikariusz.

Gospodynie z Bratkowic przygotowały smaczne dania dla pielgrzymów.

Pielgrzymi podczas posiłku i odpoczynku.

Niemal cały stadion wypełniony był pielgrzymami.

Fot. Władysław Kwoczyński

4 sierpnia 2023 roku, rozpoczęła się wyjątkowa podróż z Placu Farnego w Rzeszowie – 46. Piesza Pielgrzymka na Jasną Górę. To nie tylko kilometry przemierzane piechotą, ale także podróż duszy, mająca głęboki sens i intencje.

Stanisława Stasiej

46. Rzeszowska Piesza Pielgrzymka na Jasną Górę

Hasło towarzyszące pielgrzymom – „Matko Kościoła prowadź” – tchnęło w tę wyprawę ducha oddania i poszukiwania. W głównym zamierzeniu tej pielgrzymki tkwiło niesienie wsparcia Kościołowi, Ojcu Świętemu oraz Ojczyźnie, a także modlitwa o pokój – na świecie i szczególnie na Ukrainie – oraz indywidualne intencje, te najgłębsze i najbardziej ukryte.

W pielgrzymkową sztafetę włączyły się parafianki z Błędowej Zgło-

się oni z około tysiącem innych rzeszowskich pątników. Ich serca wypełniły radość i skupienie, kiedy zostali serdecznie powitani na Wałach Jasnej Góry, a później wprowadzeni przed obraz Matki Boskiej Częstochowskiej. Godzina 11:30 to czas Mszy Świętej, w której oprawie uczestniczyli pielgrzymi z Rzeszowa, składając przed tym świętym obrazem swoje intencje i oddając się głębokiemu przeżywaniu liturgii.

Jednakże to nie tylko elementy sztywnego planu stanowiły o sensie tej podróży. Wędrując razem, pątnicy doświadczyli niezwykłego piękna modlitwy, refleksji i wspólnoty. Widok Sanktuarium na Jasnej Górze zapierał dech w ich piersiach, wywołując pokorę i skupienie wobec tego, co boskie. Rozmowy z innymi pielgrzymami przenikały głębokimi przemyśleniami, tworząc nić porozumienia i braterstwa. Wspólna modlitwa budowała więź, która przewyciężyła fizyczne zmęczenie wędrowką.

Podsumowując, 46. Rzeszowska Piesza Pielgrzymka na Jasną Górę to nie tylko fizyczny trud i związane z tym wyzwanie. To podróż w głąb siebie, ku głębokim pragnieniom duchowym i oddaniu. To momenty refleksji przy pięknych krajobrazach i rozmowach z towarzyszami pielgrzymki, które stanowiły prawdziwy skarb. To doświadczenie nie tylko wspólnoty z innymi pielgrzymami, ale także z samym sobą.

bieńskiej. W trakcie jednego z odpoczynków, na Górze Pojednania, spotkały się one z dwojgiem wyjątkowych ludzi – siostrą zakonną Moniką i Marcinem. To również błędowscy parafianie, którzy podążali tą duchową drogą przez dziesięć dni. Ich obecność podkreśliła głęboki sens pielgrzymki, łącząc ich we wspólnym wysiłku i modlitwie.

Ostatni etap, 25-kilometrowa wędrowka z Olsztyna do Częstochowy, była wyzwaniem, ale jednocześnie momentem, w którym połączyli

III KWARTAŁ 2023 R.

Lipiec 2023

1. 1 VII – Hiszpania przejmuje prezydencję w Unii Europejskiej.
2. 2 VII – 100. rocznica urodzin Wisławy Szymborskiej.
3. 11 VII – 80. rocznica Rzezi Wołyńskiej. Ukraińscy nacjonałiści z OUN-UPA zaatakowali jednocześnie 99 miejscowości na terenach płd.-wsch. Rzeczypospolitej. Zamordowano bestialsko ok. 130 tys. ludzi. Zamordowanym należy się pamięć i cześć. Mordercom – hańba, wzgarda i potępienie.
4. 22 VII – 145. rocznica urodzin Janusza Korczaka.
5. 28 VII – 25. rocznica śmierci Zbigniewa Herberta.

Sierpień 2023

1. 1 VIII – 79. rocznica Powstania Warszawskiego.
2. 4 VIII – 79. rocznica śmierci w Powstaniu Warszawskim w 1944 r. – poeta, chorąży AK najwybitniejszy poeta „Pokolenia Kolumbów” Krzysztof Kamil Baczyński.
3. 7 VIII – w siódmym dniu Powstania Warszawskiego zakończyła się rzeź

mieszkańców Woli dokonana przez SS i policję niemiecką. Zginęło 30-65 tys. mieszkańców Warszawy.

4. 7 VIII – 52 lata temu zakończyła się załogowa misja na Księżyc. Astronaucci Apollo 15 przywieśli 77 kg gruntu księżycowego.

5. 15 VIII – przypada Święto Wojska Polskiego oraz Święto Wniebowzięcia Maryi Panny i Matki Boskiej Zielnej. Dzień ten od 1992 roku (ustawą Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 30 lipca 1992 r.) jest dniem wolnym od pracy. Obchodzone 15 sierpnia na pamiątkę zwycięskiej bitwy warszawskiej z 1920 roku, zwanej też Cudem nad Wisłą. Bitwa ocaliła nie tylko niedawno odzyskaną polską niepodległość, ale była to jedna z najważniejszych bitew XX wieku w dziejach świata. Wojsko Polskie na czele ze zwycięskim wodzem marszałkiem Józefem Piłsudskim zatrzymało i zwyciężyło milionową nawałę Armii Czerwonej i uratowało nie tylko Polskę, ale całą Europę przed niewolą oraz wprowadzeniem sowieckiego totalitaryzmu i systemu komunistycznego.

W całej Polsce w tym dniu odbywają się uroczyste msze święte w intencji poległych na polu chwały, apele na cmentarzach i grobach żołnierzy. Jak co roku przed Grobem Nieznanego Żołnierza w Warszawie z udziałem Najwyższych Władz Państwowych odbywa się Honorowa Zmiana Warty. W br. najważniejszym punktem tegorocznych obchodów była defilada Wojska Polskiego, która wróciła po trzech latach do programu uroczystości. Wyruszyła ona 15 sierpnia o godzinie 14:00 na warszawskiej Wisłostradzie. Zaprezentowane zostało na niej 200 jednostek polskiego i zagranicznego sprzętu wojskowego oraz 92 statki powietrzne w asyście 2000 żołnierzy. Wśród zaprezentowanego sprzętu znalazły się m.in. kupione od USA czołgi M1A1 Abrams, zakupione w Korei Południowej czołgi K2 i haubice samobieżne K9, wyrzutnie rakietowe HIMARS, samobieżne armatohaubice Krab, tureckie drony bojowe Bayraktar TB2, a także zestawy obrony po-

wietrznej Patriot, element polskiego systemu „WISŁA”. Do tego doszedł sprzęt polskiej produkcji, jak choćby transportery opancerzone Rosomak czy samobieżne moździerze Rak.

6. 31 VIII – 43. rocznica powstania NSZZ „Solidarność”. 31 sierpnia jest również Dniem Solidarności i Wolności – świętem ustanowionym w celu upamiętnienia historycznego zrywu Polaków do wolności i niepodległości z 1980 roku.

Wydarzenia z 31 sierpnia 1980 r. dały załazek wielkim zmianom, które ukształtowały nowe oblicze Polski i Europy. Tego dnia dziesięciomilionowy ruch „Solidarność” przyczynił się do podpisania porozumienia z ówczesnym rządem, legalizującego i gwarantującego funkcjonowanie niezależnych związków zawodowych. Na mocy porozumienia rząd wprowadził m.in.: podwyżki płac, przywrócenie do pracy osób zwolnionych wcześniej z przyczyn politycznych oraz prawo do strajku.

Zmiany, które nastąpiły po podpisaniu porozumienia były nie do pomysłenia w całym tzw. bloku wschodnim (państw kontrolowanych przez ZSRR), stały się bowiem przyczyną upadku komunizmu i wyzwolenia narodów Europy Środkowej i Wschodniej.

Wrzesień 2023

1. 1 IX – 84. rocznica wybuchu II wojny światowej.
2. 9 IX – 12 edycja Narodowego Czytania Książek Na Wniosek Prezydenta RP A. Dudy – w br. czytamy „Nad Niemnem” – E. Orzeszkowej.
3. 12 IX – 340. rocznica bitwy pod Wiedniem.
4. 17 IX – 84. rocznica wkroczenia wojsk sowieckich do Polski.
5. 17 IX – 85. rocznica śmierci Brunona Jasińskiego.
6. 18 IX – dzień św. Stanisława Kostki – patrona polskich dzieci i młodzieży.
7. 23 IX – pierwszy dzień jesieni.
8. 28 IX 1939 r. – skapitulowała Warszawa oblężona przez Niemców.

(inf. wł.)

Maria

Pawlikowska-Jasnorzewska

Jesienne niebo

Jesienne niebo słodkie, pełne łaski,
spowite w szal kaukaski,
przez drzew bezlistnych
rozszczepione pędzle
przeciąga różową frędzlę.

I ku nadziei mej
podchodzi z bliska,
słodczyła mnie uciska
i na tęsknocie mej opiera dłonie
– pachną ostatnie lewkonie.

Jesienne niebo słodkie, pełne łaski,
zwiąja swój szal kaukaski –
a odrzuciwszy go, staje bez ruchu
z cekinem złotym w uchu.

Władysław Kwoczyński

Odnowili zabytkową sikawkę

Druhowie Ochotniczej Straży Pożarnej w Bratkowicach od dawna dbają o chlubną historię swojej jednostki. Prowadzą kronikę swojej działalności statutowej, w której dokumentują ważne wydarzenia, dokonania i sukcesy od początku istnienia OSP tj. od 1906 roku. Dotąd zapisało osiem tomów strażackich annałów, zawierających ponad 1500 stron tekstu, ubogaconych licznymi fotografiami. Ponadto druhowie z należytą troską dbają o zabytkowy sprzęt pożarniczy, którego używali niegdyś miejscowi strażacy do gaszenia pożarów w swojej miejscowości i nie tylko. Druhowie posiadają ogółem trzy zabytkowe sikawki (dwie przenośne i jedną na podwoziu konnym). Jedną z nich wyeksponowano w korytarzu na piętrze Domu Strażaka, drugą na zewnątrz budynku od strony południowej (odnowioną w 2023 r.), a trzecia stoi pod zadaszoną wiatą na placu od strony zachodniej naprzeciw kościoła.

W czerwcu 2023 r. strażacy, wykonali gruntowną renowację zabytkowej sikawki z przełomu XIX/XX wieku, wyprodukowanej przez firmę „Hydropol-Lwów”. Sikawkę tę zamontowaną na czterokołowym podwoziu konnym, wyremontowano i odnowiono po raz pierwszy w lipcu 2010 r. Następnie wyeksponowano ją na placu przed Domem Strażaka od strony zachodniej. W kolejnych latach w miarę potrzeby przeprowadzono renowację sikawki, poprzez jej konserwację i pomalowanie itp. Tak odnawiana co pewien czas zabytkowa sikawka, stała pod gołym niebem przez 12 lat (do lipca 2022 r. Nic więc dziwnego, że przez ten okres zmienne warunki atmosferyczne (deszcz, śnieg, mróz), spowodowały znaczne uszkodzenia niektórych drewnianych elementów sikawki. W lipcu 2022 r. Zarząd OSP, mając na uwadze odpowiednie zabezpieczenie sikawki przed ewentualnym zniszczeniem, podjął decyzję o budowie drewnianej wiaty zadaszonej. Natomiast postanowienie o gruntownej renowacji sikawki wraz z beczkowo-

Odnowiona sikawka prezentuje się doskonale na tle Domu Strażaka.

zem na podwoziu dwukołowym, podjęto w czerwcu 2023 r. Wszystkie elementy zabytkowej sikawki i beczkowszu, odpowiednio wyczyszczono, zakonserwowano i pomalowano. Ponadto wymieniono cztery koła w podwoziu sikawki, których drewniane elementy uległy znacznemu uszkodzeniu. Zastąpiono je kołami użytkowymi, ale w bardzo dobrym stanie. Odnowiona w ten sposób sikawka, pre-

zentuje się teraz wyjątkowo okazale, wzbudzając zainteresowanie i podziw przechodniów. Po zapadnięciu zmroku, całość jest efektywnie podświetlona oświetleniem LED. Starannie odnowiona zabytkowa sikawka i zabezpieczona zadaszeniem, powinna przetrwać kolejne lata, przypominając o chlubnej historii bratkowickiej OSP.

Druga odnowiona sikawka, wyeksponowana jest przed Domem Strażaka od strony południowej.

Fot. Władysław Kwoczyński

Władysław Kwoczyński

Rocznica akcji „Burza”

Mieszkańcy Bratkowic corocznie czczą pamięć żołnierzy Armii Krajowej, pomordowanych i poległych podczas akcji „Burza” w 1944 r. W tym roku 30 lipca w niedzielę, obchodzo-

celebrowana była uroczysta Msza św.: *O szczęście wieczne dla poległych w akcji „Burza” i walczących o wolność Polski pochodzących z Bratkowic oraz o pomyślność Ojczyzny.*

Zaproszeni goście podczas Mszy św.

no 79. rocznicę tej słynnej akcji. Z tej okazji z inicjatywy Towarzystwa Miłośników Ziemi Bratkowickiej w miejscowym kościele parafialnym pw. św. Jana Chrzciciela o godz. 11.00,

Eucharystię sprawował ks. kan. Józef Książek – proboszcz, który wygłosił okolicznościową homilię, nawiązującą do historycznych wydarzeń sprzed 79. lat. Wspomnił o pomor-

Po Mszy św. wszyscy udali się pod pomnik AK.

dowanych i poległych bohaterskich żołnierzach Armii Krajowej z Bratkowic, podczas akcji „Burza” w 1944 r., którzy oddali swe życie z wolność Ojczyzny. W liturgię Mszy św. zaangażowani byli członkowie TMZB. Podniosłą rangę Eucharystii nadały uczestniczące w niej Poczty Sztandarowe: Ochotniczej Straży Pożarnej, Towarzystwa Miłośników Ziemi Bratkowickiej, Związku „Strzelec” ze Sztandarem Kombatanckim AK, Niepublicznej Szkoły Podstawowej Nr 3 im. Żołnierzy Armii Krajowej i Szkoły Podstawowej nr 1 im. Kardynała Stefana Wyszyńskiego. Uroczyste nabożeństwo ubogacił swym śpiewem Chór Męski *Resonantae* z Bratkowic, działający obecnie przy Gminnym Centrum Kultury Sportu i Rekreacji w Świlczy z siedzibą w Trzcionce. Po zakończeniu Mszy św. odśpiewano wspólnie pieśń „Boże coś Polskę”, a następnie wszyscy przeszli pod pomnik akowski obok Domu Strażaka na czele z Wojskową Orkiestrą Dętą.

Uroczystość przed pomnikiem AK

Prowadził ją Tadeusz Bednarz – członek Zarządu TMZM, a wszystkich gości zaproszonych i mieszkańców, powitała Katarzyna Wdowik – prezes tego Stowarzyszenia.

Przemawia A. Dziedzic, Wójt Gminy Świlcza.

Wśród przybyłych na uroczystość gości byli m.in. Adam Dziedzic – Wójt Gminy Świlcza, Radni Powiatu Rzeszowskiego: Tomasz Wojton – Przewodniczący Rady Powiatu, Tadeusz

Pachorek – Członek Zarządu Powiatu oraz Sławomir Miłek – radny powiatu. Ponadto wśród gości uczestniczących w uroczystości byli również: Radni Gminy Świlcza, reprezentujący Bratkowice – Mieczysław Leja i Andrzej Kozdęba oraz: Ryszard Franczyk – sołtys wsi wraz z Radą Sołecką, dyrektorzy lokalnych placówek oświatowych, mieszkańcy i przedstawiciele miejscowych organizacji społecznych m.in. Ochotniczej Straży Pożarnej, Koła Gospodyń Wiejskich oraz młodzież Katolickiego Stowarzyszenia Młodzieży, która pomogła w przygotowaniu uroczystości. Po ceremonii powitania odśpiewano wspólnie Hymn Polski przy akompaniencie Wojskowej Orkiestry Dętej 21. Brygady Strzelców Podhalańskich z Rzeszowa. Wspólną modlitwę w intencji pomordowanych i poległych akowców, prowadził ks. kan. Józef Książek – proboszcz parafii, wspólnie z ks. Tadeuszem Kawalcem – wikariuszem. Następnie A. Dziedzic – Wójt, wygłosił mowę okolicznościową. Przypomnił w skrócie najważniejsze fakty historyczne i wydarzenia z okresu akcji „Burza”, która na terenie Bratkowic i okolicznych miejscowości trwała 8 dni (od 26 lipca do 2 sierpnia 1944 r.). Wójt w swojej wypowiedzi, wspomniął także o pomordowanych i poległych podczas tej akcji żołnierzy AK z Bratkowic. Mówił również o powojennych przesładowaniach byłych akowców, działaczy podziemnej organizacji Wolność i Niezawisłość oraz tych, którzy zostali zamordowani przez ówczesny komunistyczny Urząd Bezpieczeństwa. Kończąc swoje wystąpienie Wójt powiedział: (...) *dzisiejsza uroczystość jest wyrazem hołdu mieszkańcom Bratkowic dla wszystkich akowców, którzy oddali swe życie za wolność Ojczyzny(...)*.

Podniosła rangę tegorocznej uroczystości rocznicowej akcji „Burza” przed pomnikiem AK, podkreślił udział w niej m.in. Pocztów Sztandarowych, Wojskowej Orkiestry Dętej oraz mieszkańców. O godz. 10.30 na placu przed kościołem, odbył się koncert tej Orkiestry. Na zakończenie uroczystości, poszczególne delegacje m.in. władz powiatowych, gminnych, przedstawiciele lokalnych organizacji społecznych oraz placówek oświatowych, złożyły wiązanki kwiatów przed pomnikiem, zapalono też symboliczne znicze pamięci. Uroczystość zakończyła się odegra-

Od lewej – M. Piątek – prac. UG, A. Dziedzic Wójt, B. Piątek – dyr. GOPS.

Delegacja OSP. Od lewej – G. Pięta, J. Majka, W. Majka.

niem na trąbce znanej melodii „*Śpij kolego w ciemnym grobie*”. Ponadto Orkiestra Dęta zagrała Hymn Wojska Polskiego „*My Pierwsza Brygada*”. (Od 2007 r. jest to Pieśń Reprezentacyjna Wojska Polskiego).

Obecnie na terenie naszej gminy nie ma już byłych żołnierzy Armii Krajowej – kombatanów, wszyscy odeszli na wieczną służbę. Ich szlachetne tradycje akowskie kultuwują dziś członkowie Związku „Strzelec”, działającego przy miejscowej Szkole Podstawowej Nr 1 im. Kardynała Stefana Wyszyńskiego. To oni w 2012 r. przejęli z rąk akowców ich kombatancki Sztandar, który obecnie z dumą i godnością, prezentują podczas różnych uroczystości patriotycznych.

Składanie wiązanek kwiatów przez Delegację Rady Powiatu. Wiązankę składa T. Wojton w asyście T. Pachorka i S. Miłka.

Radni gminy. Od lewej – M. Leja i A. Kozdęba.

Delegacja TMZB. Od lewej – A. Trawka, K. Wdowik i Z. Lesiak.

1 sierpnia 1944 to data znana każdemu Polakowi. Tego dnia okresu czarnej okupacji – o godz. 17.00 wybuchło Powstanie Warszawskie. Było to jedno z najważniejszych, a zarazem najbardziej dramatycznych momentów zapisanych na kartach historii miasta.

„Miłość istnieje zawsze” – to hasło tegorocznych obchodów 79. rocznicy wybuchu Powstania Warszawskiego

Do walki przeciw niemieckiemu okupantowi stanęło 40-50 tys. młodych mężczyzn i kobiet. Zaplanowane było na kilka dni – trwało 63 i w historii zapisało się jako największa bitwa, stoczona podczas II wojny światowej przez organizację podziemną z wojskami okupacyjnymi.

Podczas Powstania Warszawskiego zawarto 256 związków małżeńskich, co statystycznie daje cztery śluby dziennie. Jak podkreśla, zjawisko było tak powszechne, że wydany został specjalny rozkaz dotyczący ślubów

powstańczych. Za zryw Powstania Warszawskiego Warszawa zapłaciła krwią. Przeszło dwa miesiące samotnej walki z przeważającymi siłami niemieckimi. W walce zginęło lub zostało uznanych za zaginionych od 14 do 18 tys. powstańców, kolejne 20-25 tys. zostało rannych, a 15 tys. wzięto do niewoli.

Równie tragiczny był los cywilnych mieszkańców stolicy – w wyniku nalotów, ostrzału artyleryjskiego, ciężkich warunków bytowych oraz masakr urządzanych przez od-

działy niemieckie zginęło od 150 tys. do 200 tys. cywilnych mieszkańców Warszawy. 500 tys. wysiedlono, a miasto przez kolejne 3 miesiące systematycznie było równane z ziemią. – Pomimo, że Powstanie nie osiągnęło swoich celów zarówno wojskowych jak i politycznych pozostaje przykładem polskiego heroizmu i poświęcenia w imię najwyższych wartości, pomnikiem niezłomnych postaw patriotycznych, niepodważalnym elementem tożsamości współczesnej Polski.

– W dniu 1 sierpnia, w 79. rocznicę wybuchu Powstania Warszawskiego oddajemy hołd jego wojskowym i cywilnym bohaterom. W akcie uczczenia pamięci Powstańców o godzinie 17.00 w wielu miastach w Polsce – w Rzeszowie też (w ub.r. nie – bo Ukraińcy na naszym terenie przeżyliby traumę rosyjskich nalotów) uruchomione zostaną syreny alarmowe. Odbędą się także uroczystości upamiętniające ten dzień.

Przelali krew za Ojczyznę,
cześć Im i wieczna chwala!

(inf. wł.)

Wykorzystano materiały z Internetu i prasowe.

Warszawskie dzieci

Nie złamie wolnych żadna klęska
Nie strwoży śmiałych żaden trud
Pójdziemy razem do zwycięstwa
Gdy ramię w ramię stanie lud.

Ref. Warszawskie dzieci pójdziemy w bój
Za każdy kamień twój
Stolico damy krew
Warszawskie dzieci pójdziemy w bój
Gdy padnie rozkaz twój
Poniesiem wrogom gniew

Powisłe Woła i Mokotów
Ulica każda każdy dom
Gdy padnie pierwszy strzał bądź gotów
Jak w ręku Boga złoty grom

Ref. Warszawskie dzieci pójdziemy w bój...

Od piły dłuta młota kielni
Stolico synów swoich sław
Że stoją wraz przy tobie wierni
Na straży twych żelaznych praw
Ref. Warszawskie dzieci pójdziemy w bój...

Poległym chwala wolność żywym
Niech płynie w niebo gromki śpiew
Wierzmy że nam Sprawiedliwy
Odpłaci za przelaną krew,

Ref. Warszawskie dzieci pójdziemy w bój...

Hymn Polski Podziemnej

Naprzód do boju żołnierze
Polski Podziemnej za broń –
Boska potęga nas strzeże
Woła do boju was dzwon!

Godzina pomsty wybija
Za zbrodnie, męki i krew!
Do broni! Jezus Maryja,
Żołnierski woła nas zew! Bis

Za naszą wolność i waszą
Bracia – chwytajmy za miecz –
Śmierć ani trud nas nie straszą,
Zwycięski Orle nasz leć!

Godzina pomsty wybija...

Zorza wolności się pali
Nad Polską idących lat –
Moc nasza przemoc powali
Nowy dziś rodzi się świat!

Godzina pomsty wybija...

80 lat temu, 11 i 12 lipca 1943 r., UPA dokonała skoordynowanego ataku na polskich mieszkańców 150 miejscowości na Wołyniu.

Zofia Dziedzic

Rzeź Wołyńska – ludobójstwo i hekatomba polskich rodzin

Była to kulminacja trwającej już od początku 1943 r. fali zbrodni na Polakach, w której wyniku na Wołyniu i w Galicji Wschodniej zginęło ok. 100 tys. osób. Niedawno premier Mateusz Morawiecki określił Rzeź Wołyńską mianem „ludobójstwa i hekatomby polskich rodzin”.

Jest teraz już mniej więcej policzone, że zginęło 20 tysięcy Ukraińców. Z tym, że około 2 tysiące Ukraińców zginęło niestety z rąk Polaków, bo były wtedy odwety. Jak Ukraińcy mordowali całe wioski, to Polacy prowadzili działania odwetowe i tu na Podkarpaciu mamy Pawłokomę, Lubliniec Nowy czy inne miejsca. Reszta tych pomordowanych Ukraińców ginęła z rąk band UPA. To nie była Ukraińska Powstańcza Armia, tylko bandy, bo armia walczy z inną armią czy z partyzantką AK, z mężczyznami, którzy noszą broń. A jaka armia idzie i morduje kobiety, starców i dzieci oraz pali całe wioski?

Nie wszyscy Ukraińcy mordowali, bo przecież część zginęła z rąk własnych rodaków.

Nie wszyscy byli w UPA. Natomiast część z nich poszła za ideologią Doncowa. Była to antyludzka ideologia, na którą miały wpływ faszyzm we Włoszech i niemiecki nazizm. Metody mordowania politycznego były barbarzyńskie.

Co się działo w latach 1941-1942?

Mordy zaczęły się 17 września 1939 roku w tarnopolskim, bo tam Sowieci na to pozwolili. Już latem 1941 roku Żydzi byli mordowani przez tzw. siczowników, tj. milicję tworzoną przez OUN przy milczącej akceptacji Niemców.

Rok 1942 pokazał, że bezwzględnymi działaniami można unicestwić

społeczność, która przez wieki funkcjonowała na jakimś obszarze.

Barbarzyństwo było wpisane w scenariusz napisany przez OUN jeszcze przed wybuchem II wojny światowej, a pogłębiony analizami z wiosny 1941 roku.

W dokumencie „Walka i działalność OUN w czasie wojny”, którego autorami byli Roman Szuchewycz, Jarosław Stečko i Stefan Łenkawski – ten sam, który wcześniej przygotował „Dekalog ukraińskiego nacjonalisty” – zapisano: „Nasza władza musi być straszna dla naszych przeciwników”. Ten terror miał paraliżować Polaków.

A apogeum nastąpiło w lipcu 1943 roku

W „krwawą niedzielę” 11 lipca cała diecezja łucka została wymordowana... O tych tragicznych wydarzeniach wrogowie często przypominają. Wykorzystują nawet to, co dobre, do wzbudzania niepokojów, a przecież i Polsce, i Ukrainie potrzebne są dobre relacje oparte na współpracy politycznej, gospodarczej, militarnej, naukowej, historycznej i kościelnej.

Święty Papież-Polak Jan Paweł II podczas pobytu we Lwowie w czerwcu 2001 r. mówił: „W ciągu ostatnich wieków nagromadziło się zbyt wiele stereotypowych sposobów myślenia, zbyt wiele wzajemnych urazów i zbyt wiele nietolerancji.

Niech przebaczenie – udzielone i uzyskane – rozleje się niczym dobroczynny balsam w każdym sercu. Niech dzięki oczyszczeniu pamięci historycznej wszyscy gotowi będą stawiać wyżej to, co jednoczy, niż to, co dzieli, ażeby razem budować przyszłość opartą na wzajemnym szacunku, braterskiej współpracy i autentycznej solidarności.

Jedynym sposobem oczyszczenia drogi jest zapomnienie przeszłości, prośba o wzajemne przebaczenie sobie zadanych i otrzymanych ran oraz bezgraniczna ufność w odnowieńcze działanie Ducha Świętego.”

Podczas wielu uroczystych mszy św. w całej Polsce za ofiary UON-UPA wierni modlili się i za Ukraińców, którzy pomagali Polakom, a wielu z ich oddało za nich życie. Niech uczczenie tamtych ofiar i wyjaśnienie całej prawdy będzie początkiem dobra i pojednania pomiędzy narodami polskim i ukraińskim, które przez wieki żyły we wspólnym państwie.

Zbigniew Opoń

Wołyński krzyż

Nie zdążyli się przeżegnać
Odesłani modlitwą matek
W wiosnie swojego życia
Udaliście się w daleką drogę
Nikt was już nie skrzyczy,
Siekierą nie przestraszy,
Do snu nie rozkołysze,
Bajką nie zabawi.

Nikt nie zna przyczyny wyroku,
Który straszni ludzie wydali
Bardziej na siebie, aniżeli na was.
Skazany przez was na smutek
Z tysięcy zdrobniałych imion
Zestawiam wołyński krzyż,
Na dożywotnim kopcu poezji
W samym sercu matki – Polski.

1 września 1939 niemiecka III Rzesza zaatakowała Polskę. O godz. 4.45 niemiecki pancernik szkolny „Schleswig-Holstein” rozpoczął ostrzał Westerplatte – Wojskowej Składowicy Tranzytowej na terenie Wolnego Miasta Gdańska, bronionej przez załogę (około 200 żołnierzy) pod dowództwem mjr. Henryka Sucharskiego i kpt. Franciszka Dąbrowskiego. Przez siedem dni Polacy bohatersko odpierali powtarzające się ataki niemieckie z morza, ziemi i powietrza.

84. rocznica tragicznego września 1939 r.

Do historii przeszła także obrona Poczty Polskiej w Gdańsku. Polacy poddali się dopiero po południu, gdy budynek został podpalony. Miesiąc później zostali rozstrzelani przez Niemców.

1 września 1939 r. na Polskę napadła także sprzymierzona z Niemcami armia słowacka.

Jedną z pierwszych zaatakowanych miejscowości był Wieluń, zbombardowany przez Luftwaffe. Liczbę ofiar szacuje się na około 1200 cywilów. W pierwszych dniach września 1939 r. w wielu miejscach w Polsce doszło do masowych egzekucji cywilów. Zbrodnie te popełnili żołnierze Wehrmachtu. Zgodnie z rozkazami Adolfa Hitlera agresorzy dążyli nie tylko do odniesienia zwycięstwa militarnego, ale także do wyniszczenia ludności cywilnej.

Gdy 17 września na wschodnie rubieże Rzeczypospolitej wkroczyła Armia Czerwona, rozbiór Polski został przesądzony.

Mimo, że w wielu miejscach trwał bohaterski opór, 27 września z powodu dramatycznego położenia ludności cywilnej, pozbawionej żywności, prądu i bieżącej wody, zdecydowano o przerwaniu obrony Warszawy.

Dwa dni później poddała się twierdza Modlin, a 2 października skapitulował Hel.

Ostatnie strzały kampanii padły na Lubelszczyźnie, dokąd dotarły w końcu września oddziały Samodzielnej Grupy Operacyjnej „Polesie” gen. Franciszka Kleeberga, maszerujące na pomoc Warszawie. 6 października 1939 r. po zaciętej bitwie z Niemcami pod Kockiem, z powodu wyczerpania amunicji, Polacy złożyli broń.

Już we wrześniu 1939 r. powstały pierwsze załączki niepodległościowej konspiracji. 27 września 1939 r. w oblężonej przez Niemców Warszawie gen. Michał Tokarzewski-Karaszewicz utworzył wraz z grupą oficerów WP Służbę Zwycięstwu Polski. 4 grudnia premier rządu RP na uchodźstwie gen. Władysław Sikorski powołał Związek Walki Zbrojnej. 14 lutego 1942 r. przekształcił go w Armię Krajową.

Atak nazistowskich Niemiec na Polskę rozpoczął II wojnę światową. Atak na Westerplatte zaczął się od ostrzału polskiej placówki przez niemiecki okręt pancerny. W ślad za nim do ataku ruszyła niemiecka piechota. Około 200 polskich żołnierzy musiało odpiierać atak niemal dwudziestokrotnie silniejszych oddziałów niemieckich. Westerplatte miało bronić się przez jeden dzień. Niezwyczajna determinacja polskich żołnierzy sprawiła, że udało im się stawiać skuteczny opór jeszcze przez kolejny tydzień. Niedługo chwilę po wystrzeleniu pierwszego pocisku na Westerplatte, na szpital w Wieluniu spadły pierwsze niemieckie bomby. Kolejnym celem bombowców był zabytkowy wieluński kościół parafialny. Zaczął się atak terrorystyczny na polską ludność cywilną. Na miasto spa-

dło 380 bomb o łącznej wadze 46 ton. W wyniku bombardowania zginęło około 1000 osób, a zniszczeniu uległo 3/4 zabudowy miasta. Był to dopiero pierwszy dzień niewyobrażalnie okrutnej, trwającej przez kolejne 6 lat wojny, w której życie straciło po – nad – 60 milionów ludzi.

Kolejna rosyjska agresja z 24 lutego 2022 r. na Ukrainę pokazuje nam, że w tej części Europy historia nie kończy się nigdy. W tym szczególnym czasie zachęcamy Państwa do niesienia pomocy walczącej Ukrainie.

(inf. wł.)

Julia Ryczer

Posłuchajcie ludzie

Posłuchajcie ludzie smutnej opowieści
Co ja wam zaśpiewam w głowie się nie mieści
Co ja wam opowiem to jest smutne bardzo
Niechaj wasze serca biedakiem nie wzgardzą

Dnia pierwszego września roku pamiętnego
Wróg napadł na Polskę z kraju niemieckiego.
Najgorzej się zawziął na naszą Warszawę.
Warszawo kochana tyś jest miasto krwawe

Kiedyś byłaś piękna, bogata, wspaniała
Dzisiaj tylko kupa gruzów pozostała
Szpitale zburzone, domy popalone
Gdzie się mają schronić ludzie poranione?

Lecą bomby z nieba, brak jest ludziom chleba
Nie tylko od bomby z głodu umrzeć trzeba.
Lecą bomby, lecą od wieczora do dnia
Nie ma kropli wody do gaszenia ognia.

Kościół zburzone, domy popalone
Gdzie się mają podziąć dzieci wygłodzone.
Matka szuka trupa, głośno wzywa Boga
Błaga o ratunek, przeklinając wroga.

Gdy biedna Warszawa w grodzie pozostała
To biedna Warszawa poddać się musiała.
Itak się broniła całe trzy tygodnie
Jeszcze Pan Bóg skarże szkopów za ich zbrodnie

Co ja wam tu śpiewam w głowie się nie mieści.
Teraz będzie koniec mojej opowieści.
Posłuchajcie ludzie z nami łaska Boża
Odbudujem Polskę od gór, aż do morza

Artur Szary

Ze Świlczy za wielką wodę – historia rodziny Karola Rzucidło w USA

Emigracja ze Świlczy

Karol Rzucidło urodził się w Świlczy 25 lipca 1885 r. W czasach, kiedy dorastał rozpoczęła się w Galicji masowa emigracja zarobkowa, której kierunki wiodły głównie do Stanów Zjednoczonych Ameryki.

Wychodźstwo zarobkowe wynikało z rozpoczętego w ostatniej ćwierci XIX w. przyrostu demograficznego. XIX-wieczny boom demograficzny doprowadził do względnego przeludnienia wsi w tym regionie, a co za tym idzie, nadmiernego rozdrobnienia gruntów rolnych i gospodarstw. Przy braku perspektyw w niedoinwestowanym i nierozwijającym się przemyśle galicyjskim jedyną szansą dla wchodzących w dorosłe życie młodych ludzi była emigracja „za chlebem”. Na przełomie XIX i XX w. ze Świlczy wyjechało – na stałe lub czasowo – kilkaset osób. W tym okresie w statystykach kościelnych proboszcz parafii Świlcza wykazywał ubytek „dusz” w liczbie od 250 do 300 wychodźców zarobkowych poza granice kraju. Zważywszy, że wieś liczyła wówczas nieco ponad 2500 mieszkańców, można przyjąć, że emigracja bezpośrednio obejmowała około 10% świlczan. W tym pierwszym okresie wychodźstwa na wyjazdy decydowali się głównie młodzi i odważni ludzie, pozostawiający w domu rodziny (rodziców, rodzeństwo, rzadziej żony z małymi dziećmi). Ich celem, poza zarobieniem pieniędzy, było zagospodarowanie się w nowym miejscu tak, aby za jakiś czas „ściągnąć” do Ameryki pozostałą w Galicji rodzinę. Niektórzy wyjeżdżali z myślą powrotu po zarobieniu odpowiedniej sumy pieniędzy. Nierzadko wysyłane były do rodziny przekazy pieniężne, jako pomoc w utrzymaniu lub większe transze, na zakup ziemi i powiększenie gospodarstwa. Ponieważ w Świlczy zbiegło się to z parcelacją (ok. 1910 r.) kilkusethektarowego majątku dworskiego, dało to możliwość realnej poprawy kondycji agrarnej miejscowych włóścian.

Karol

Wróćmy jednak do Karola Rzucidły, który w 1906 r. podjął decyzję o wyjeździe do USA. Po kilkutygodniowej podróży, najpierw pociągami do Bremy w Niemczech, a potem na statku *The Main*, dotarł on do Nowego Jorku (Ellis Island). W dokumentach emigracyjnych Karol został opisany jako dwudziestoletni mężczyzna, kawaler, robotnik, który potrafi czytać, pisać i pochodzi ze Świlczy w Galicji.

Pierwszym celem jego przyjazdu było dotarcie do Chester w Pensylwanii, gdzie już wtedy istniała nie-

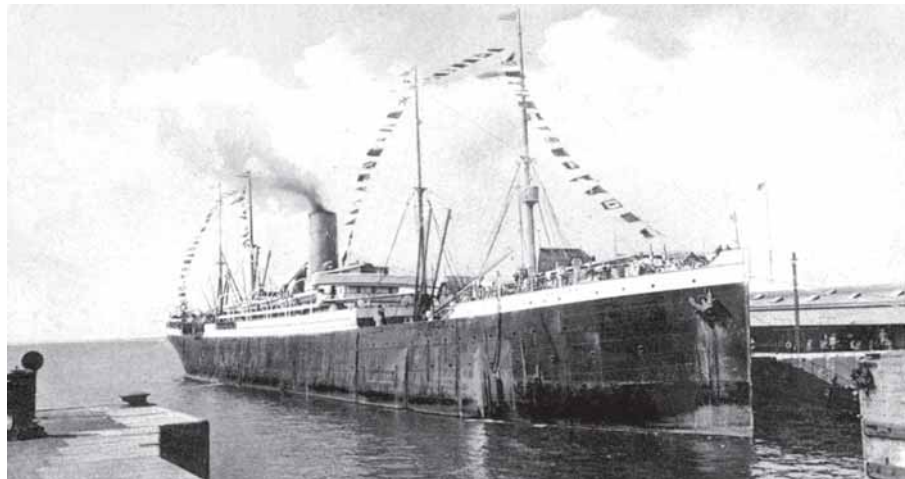

Karol Rzucidło (1885-1952).

mała diaspora emigrantów ze Świlczy i innych podrzeszowskich wsi. Po latach Karol Rzucidło opowiadał synowi Johnowi o dramatycznej podróży statkiem. O tym, jak to pasażerowie spali w kojach z przywiązanymi do siebie bagażami, co miało ich uchronić przed urazami, kiedy rzucano statkiem podczas sztormu.

Jednym z wymogów wjazdu do USA przez Ellis Island było badanie lekarskie stwierdzające zdolność emigranta do podjęcia pracy. W czasie jego trwania Karol był bardzo zdenerwowany, bojąc się nieprzyjęcia i deportowania. W wielkim stresie jego serce kołatało jak szalone. Lekarz poprosił go, aby odsunął się na bok, uspokoił i dopiero potem podszedł do powtórnego badania. Wspominał też, że początkowo nie zamierzał zostać na stałe w USA, jedynie zarobić trochę pieniędzy i wrócić z kapitałem w rodzinne strony. Los jednak inaczej nim pokierował.

Już 29 czerwca 1907 r. w kościele Świętej Jadwigi w Chester PA poślubił swoją kuzynkę Marię Fiedurę. Drużbą na tym weselu był, również pochodzący ze Świlczy, Antoni Rzucidło. Młodziutka Maria urodziła Karolowi sześcioro dzieci: Zofię, Helenę, Stefanię, Stanisława, Józefę i Karola. Niestety, zmarła w 1918 r. podczas epidemii grypy hiszpanki.

Linowiec *The Main*, który w 10 marca 1906 r. przywiózł na wyspę Ellis Island w Nowym Jorku 2875 pasażerów trzeciej klasy. Jednym z nich był Karol Rzucidło.

Karol Rzucidło i jego pierwsza żona Maria z Fiedurów.

W momencie śmierci miała ukończone ledwie 26 lat życia (!). Rok po śmierci Marii Karol poślubił pochodzącą z Czarnej Sędziszowskiej młodą wdowę, Elżbietę z Feretów *primo voto* Kmieć, która urodziła mu kolejną szóstkę dzieci: Józefa, Laure, Genowefę, Jana, Franciszka i Michała.

Rodzina i praca

Karol szybko znalazł pracę w USA. Spis ludności Stanów Zjednoczonych z 1910 r. wymienia Karola jako robotnika w odlewni w miejscowej hucie. W momencie przeprowadzania spisu *Bureau Bros* było jedyną odlewnią w Chester. Rejestracja poborowa z czasów I wojny światowej, z 1918 r., wymienia go jako robotnika w rafinerii *Pure Oil* w Marcus Hook w Pensylwanii. Z kolei podczas spisu powszechnego z 1920 r. Karol Rzucidło kontynuuje pracę w rafinerii ropy naftowej.

Karol i jego druga żona, Elżbieta.

W czasach wielkiego kryzysu w Stanach Zjednoczonych w 1929 r. Rzucidłowie kupili dom wiejski, zwierzęta gospodarskie, maszyny i 75 akrów ziemi (ok. 30 ha) w Landenberg w Pensylwanii, zakładając tam farmę mleczną. Wychowany na wsi, Karol odnosił sukcesy jako hodowca bydła mlecznego. Dojenia krów nauczyła go żona Elżbieta.

Dopiero po 24 latach pobytu w Stanach Zjednoczonych Karol Rzucidło uzyskał obywatelstwo. Cały czas pozostawał on w bliskim

Akt nadania obywatelstwa.

związku ze swoją pierwszą parafią na emigracji. Przyczynił się do rozbudowy kościoła Świętej Jadwigi w Chester, przekazując na ten cel datki. Wraz z pierwszą żoną Marią ufundował XII stację Drogi Krzyżowej w tym kościele. W miejscu tym znajduje się tabliczka z nazwiskami donatorów.

Karol Rzucidło zmarł 12 czerwca 1952 r.

Pomoc świlczanom w Ameryce

Karol Rzucidło ukończył w Polsce tylko 3 klasy szkoły ludowej. Poznał jednak dobrze zasady pisania, czytania i arytmetyki. Wiedza ta służyła mu przez całe dorosłe życie. Swo-

bodnie komunikował się pisząc listy, wspomagając swoich przyjaciół i krewniaków ze Świlczy w ich emigracji do Stanów Zjednoczonych. W tym czasie przejeżdżali oni do USA nader często, drogą przez Ellis Island, Filadelfię i Baltimore. Dom Rzucidłów w Chester był zawsze dla nich otwarty i przyjazny. Z gościnności tej i finansowego wsparcia skorzystali m.in.: Maciej Rzucidło, s. Walentego, który dotarł do Karola 13 marca 1910 r. oraz Jan Rzucidło, s. Marcina, który dotarł do USA przez Filadelfię we wrześniu 1910 r. Tyle dowiadujemy się z oficjalnej dokumentacji emigracyjnej. Jednakże, według spisu powszechnego z 1910 r., w Chester w domu Karola i Marii Rzucidłów, który składał się z 3 pomieszczeń, mieszkało aż 10 dorosłych osób i jedno dziecko.

Oprócz Karola, jego żony i córki Zofii, byli to: Tomasz Macieląg, Helena Macieląg, Walenty Fiedura (szwagier), Antoni Koziół (kuzyn), Mateusz Klimczak, Maksym Rzucidło (kuzyn) oraz Jan Waptisha (nazwisko nieczytelne, być może Waltoś, Worosz?), Mateusz Scipia (nazwisko nieczytelne, być może Szczęś, Sieczka?). Ponieważ spisu nie przeprowadzał Polak, rachmistrzowi trudno

było zrozumieć pisownię niektórych polskich nazwisk. Osiem lat później, tj. w 1918 r., w domu tym pomieszkiwał także niejaki Tomasz Rzucidło.

Bernardine, wnuczka Karola i jej poszukiwania

Mieszkająca obecnie w Filadelfii Bernardine (Bernie) Rzucidło, córka Józefa a wnuczka Karola i Elżbiety, wspomina:

„Jako małe dziecko zapamiętałam, że w 1950 r. mieszkało w naszym domu dwóch wysiedlonych Polaków (Stefan i Janek). Choć nie pamiętam ich twarzy, pamiętam ich imiona i to, że zawsze zdejmowali buty przed wejściem do domu mojego ojca.

Dziadek Karol przez całe życie pomagał rodzinie i przyjaciołom w Polsce, w Świlczy. Dziadek zmarł

Farma Karola i Elżbiety Rzucidłów w Lundberg w Pensylwanii.

w Chester w Pensylwanii, często do niej powracając. Jego najmłodszy syn, Michael (Michał), urodzony w 1933 r. w Landenberg, został ochrzczony w kościele św. Jadwigi RC, Chester PA.”

To właśnie Bernie, którą zaintrygowała rodzinna historia, rozpoczęła poszukiwania swoich korzeni. Poszukiwała ich najpierw w Ameryce, a potem w Polsce, w Szwajcarii i w okolicach Sędziszowa Małopolskiego. Kilka lat temu udało jej się nawiązać kontakt z osobami o podobnych zainteresowaniach skupionych wokół Towarzystwa Przyjaciół Szwajcarii, m.in. z Katarzyną Zdonek. Z ich pomocą udało się odtworzyć znaczną część drzewa genealogicznego jej dziadka, protoplasty amerykańskiej linii rodziny Rzucidłów.

Bernie przekazała też informacje o odbywających się od kilkadziesiąt lat w Pensylwanii dorocznych zjazdach rodziny, tzw. reunionach.

Zjazdy rodzinne Rzucidłów z USA

Pomysłodawcą i organizatorem rodzinnych spotkań jest syn Karola, Michał (Michael, Mike) Rzucidło. Po śmierci starszego brata Franciszka (Franka), najmłodszy z rodzeństwa, Michał, wysłał list do wszystkich żyjących jeszcze braci i sióstr. Zaprosił wszystkich na duże, międzypokoleniowe spotkanie rodzinne. Pierwszy reunion odbył się w 1989 r. w domu Karola i Elżbiety w Landenbergu. W 1992 r. zjazd przeniósł się na farmę Johna, syna Karola w Cochranville, również w Pensylwanii. Tam odbywa się nieprzerwanie od 32 lat. Raz tylko, w 2021 r., odwołano spotkanie z powodu restrykcyjnych przepisów związanych z pandemią COVID.

gdy miałam 5 lat, w 1952 roku. Pozostawił w mojej pamięci jedno żywe wspomnienie. Często towarzyszyłam mojemu Tacie Joemu, który pomagał dziadkowi Karolowi w gospodarstwie mlecznym, przy dojeniu krów, zbieraniu siana czy zasypywaniu silosów zimowym zbożem dla zwierząt gospodarskich. Tam widziałam Karola, ale nie rozmawialiśmy. W każdą niedzielę po mszy tatuś jechał na farmę dziadka Karola po mleko dla naszej rodziny. Moje żywe wspomnienie o Karolu to takie, kiedy dziadek stał na werandzie w słoneczny wiosenny dzień, w białej koszuli i niedzielnych spodniach. Mając 5 lat, mogłam tylko patrzeć przez okno naszego samochodu Chevy z 1949 roku. Nawiązałam kontakt wzrokowy z Karolem. Kontynuowaliśmy wpatrywanie się w siebie, gdy tata odjeżdżał. Karol ani razu nie odwrócił się, żeby wrócić do domu. Nadal mnie obserwował, gdy zniknęliśmy z pola widzenia. Było to dla mnie niezwykle doświadczenie. To zaszczepiło we mnie palącą pragnienie, palącą potrzebę poznania. Poznania mojego dziadka Karola!

Słyszałam historię, że Karol twierdził, że jest sierotą. Nie mówił o życiu w Szwajcarii. Żaden potomek tak naprawdę nie wiedział nic o życiu Karola przed jego wyemigrowaniem do Stanów Zjednoczonych. Kiedyś powiedział, że jego ojciec ma na imię Walenty, ale nie sprecyzował. Z aktu zgonu wynika, że imię jego matki brzmiało Magdalena Rzucidło. Nie figuruje w nim imię ojca.

Choć w 1929 roku Karol przeniósł się z rodziną do Landenberg, zachował bliskie kontakty z krewnymi

Stanley Rzucidło (1913-1944) zw. „Koch”, starszy syn Karola i Marii, żołnierz korpusu gen. Pattona. Poległ śmiercią czolgiisty w grudniu 1944 r. w Ardenach. Odznaczony został Medalem Purpurowego Serca.

Miejsce wiecznego spoczynku kaprala Stanleja Rzucidło (Residlo) na wojskowym Cmentarzu Narodowym w Arlington.

W zależności od pogody, na zjazd przybywa od 75 do 125 osób. Reunio-ny orgagnizowane są zawsze w trzecią niedzielę sierpnia, więc zwykle pogoda dopisuje – jest ciepło. Jednego roku uczestników rodzinnego zjazdu zaskoczyła ulewa i musieli schronić się pod dach wielkiej stodoły na farmie Johna. W następnym roku zakupili więc kilka dużych namiotów, które służą im po dziś dzień. Dla po-

Joseph Rzucidło (1919-2011), syn Karola i Elżbiety. Służył jako starszy marynarz w Marynarce Stanów Zjednoczonych w czasie II wojny światowej.

Patricia Rzucidło, córka Josepha i wnuczka Karola. Wcinek prasowy z czasów jej służby wojskowej w latach 60. XX w. „Nie tylko piękna, ale i mądra” – tak opisywano *Patricię M. Rzucidło SP4*, kiedy została nominowana do tytułu *Żołnierki Tygodnia*. *Pat*, stacjonująca w Korpusie Medycznym w Egdeewood jako asystentka w laboratorium chemicznym, lubi muzykę, powieści historyczne oraz sport.

trzeb wielkiego rodzinnego spotkania zakupiono także specjalne krzesła i stoliki, aby uniknąć ich kłopotliwego wypożyczenia z miejscowej kaplicy.

Zjeżdżający się potomkowie Karola mieszkają w większości w Pensylwanii: Filadelfia, West Grove, Kennett Square, Glenn Mills, Aston, Coatesville, Avondale, Oxford, Unionville i West Chester. Rodzina jednak stale się rozrasta. Dochodzą kolejne pokolenia, a sieć powiązań powiększa się także za sprawą poszukiwań genealogicznych i odnajdywania

Mike Rzucidło, najmłodszy syn Karola i Elżbiety Rzucidło, jako pilot myśliwca Lotniczej Gwardii Narodowej w Delaware.

Bernardine Rzucidło, córka Josepha i wnuczka Karola. Zdjęcie z 1963 r. z czasów jej służby w Armii Stanów Zjednoczonych.

krewnych – potomków emigrantów ze Świcy. Obecnie na reuniony przybywają także Rzucidłowie z Teksasu, Tennessee, Północnej Karoliny i Florydy.

Od 2017 r. uczestniczą w zjazdach członkowie rodziny z Chicago (Illinois), Niagara Falls (Nowy Jork), Newark (Delaware); Elkton i Conawingo (Maryland).

Przebieg spotkania ma określony, wypracowany przez lata rytuał. Rodzina zbiera się na obiedzie o godzinie 13:00. Obiad rozpoczyna wspólna

Michael Rzucidło, emerytowany pilot i ppłk sił powietrznych USA. Urodził się 29 września 1933 r. W czerwcu 1954 roku, jako początkujący lotnik, wstąpił do Lotniczej Gwardii Narodowej w Delaware z zamiarem udania się na szkolenie pilotów po ukończeniu Uniwersytetu w Delaware. W czerwcu 1956 r. został mianowany podporucznikiem Sił Powietrznych Stanów Zjednoczonych i wysłany na szkolenie pilotów w Teksasie, gdzie latał na samolotach J3 cub, T6, T 34, T28 i T 33. Po ukończeniu studiów wrócił do Lotniczej Gwardii Narodowej w Delaware, gdzie przez wiele lat latał na myśliwcach F 86. Później pilotował samoloty transportowe C45, C97 i C130. Samolotami C97 i C130 (Hercules) latał po całym świecie. W czasie wojny w Wietnamie (1955-1975) wykonał tam kilka lotów transportowych. Jesienią 1978 roku, po 24 latach służby, przeszedł na emeryturę w stopniu podpułkownika. Otrzymał wiele odznaczeń USA: Medal za Wybitną Służbę, Medal za Gotowość Bojową/F86, Medal za Długoletnią i Wierną Służbę. W marcu 1966 roku został zatrudniony jako pilot w United Airlines, gdzie latał na Boeingach 727, 737 i 747. Mike we wrześniu br. kończy 90 lat. Mieszka w Newark Delaware.

Pierwszy reunion (zjazd) rodziny Rzucidło w 1989 r. NA zdjęciu dzieci Karola Rzucidło: Mike, Lottie, Ginka, Sadie, John, Sophie, Joe, Josephine, Helen (siadająca na wózku).

Zdjęcie z pierwszego reunionu przedstawia rodzinę Michaela Rzucidło.

Zdjęcie z pierwszego reunionu przedstawia rodzinę Josepha Rzucidło.

modlitwa, którą prowadzi najstarszy przedstawiciel rodziny. Obecnie jest nim ostatni z żyjących synów Karola, Michael. Mike w modlitwie dziękuje Bogu za wszystkich obecnych, wspomina tych, którzy odeszli i wita nowych członków rodziny. Po obiedzie zaczyna się lunch w formie bufetu. Podczas drugiej części imprezy członkowie rodziny serwują swoje, przygotowane wcześniej, kulinarne przysmaki: kiełbasę, kiszoną kapustę w różnych formach, pierogi, chruszki, ogórki kiszone i ze śmietaną oraz babki. Rozmowy toczą się wokół wspólnych spraw, wspomina się więc o „dawnych czasach”, o Karolu i rodzinie emigrującej do Chester. Biesiadujący starają się nadrobić informacyjne zaległości. Podziwiają nowych członków rodziny, a w szczególności dzieci. Impreza toczy się pod namiotami, nad którymi powiewa polska biało-czerwona flaga.

Listę obecności przybyłych gości sporządza Joanne Rzucidło, a zdjęcia robi kilku młodszych członków rodziny. Na farmie jest wyznaczone miejsce gier, głównie dla dzieci, które rywalizują o przygotowane nagrody. Richard Rzucidło, syn Johna, organizuje też atrakcję nazywaną „sianem”. Jest to przejażdżka po okolicy na przyczepie za belami siana, ciągniętej przez traktor. Ponieważ spotkanie odbywa się na farmie mleczarskiej, kolejną z atrakcji jest dojenie krów, a w zasadzie podjęcie próby udoju przez odważniejszych uczestników reunionu.

Niesamowita Bernie!

Od kilku lat Bernardine Rzucidło przygotowuje na doroczne rodzinne spotkania pamiątkowy kalendarz, którego egzemplarze są rozdawane uczestnikom. Kalendarz zawiera archiwalne i aktualne zdjęcia członków wielkiej rodziny Rzucidło oraz ich opisy. Zamieszczane są w nim nowo zdobyte materiały archiwalne dotyczące historii rodu, a także historii Świlczy i pozostających w Polsce krewnych. Bernie Rzucidło zaprojektowała też księgę pamiątkową zawierającą dokumenty i zdjęcia związane z jej archiwalnymi poszukiwaniami, a nawet okolicznościowe koszulki (T-shirty) dla uczestników zjazdu.

Dziękuję Bernardine i jej stryjowi Michaelowi za nawiązanie kontak-

tu i pomoc w przygotowaniu niniejszego artykułu.

W imieniu własnym oraz Towarzystwa Przyjaciół Świltczy przysłałam serdeczne pozdrowienia z Pol-

ski oraz życzenia błogosławieństwa Bożego, zdrowia i wszelkiej pomyślności dla Mike'a, który 29 września będzie świętował swoje 90. urodziny! ■

Zdjęcie grupowe z reunionu 2017. Na traktorze widoczny najstarszy jego uczestnik, Michael Rzucidło, ostatni z żyjących dzieci Karola.

Wnuk Bernardine Lulkas Solot podczas reunionu 2014 w okolicznościowym T-shircie.

T-shirt z jubileuszowego 25. reunionu w 2014 r.

Mike Rzucidło na tegorocznym reunionie.

Grób Josepha Rzucidło, ojca Bernie.

Artur Szary

Z działalności Towarzystwa Przyjaciół Świltczy w 2023 r.

Towarzystwu Przyjaciół Świltczy udaje się pozyskać nowych członków. Tak było podczas tegorocznego zebrania sprawozdawczego, które miało miejsce 7 czerwca. Oprócz dotychczasowych członków wzięli w nim udział przedstawiciele zasłużonej dla Świltczy rodziny Czajkowskich, Tadeusz Rzucidło i jego siostrzenica Anna Kielar. Z rodziny Czajkowskich w 1. poł. XX w. wyszło trzech bohaterów narodowej sprawy. Obok najbardziej znanego płk. Leopolda Lisa-Kuli byli to jeszcze: poległy w 1915 r. pod Żernikami leg. Stanisław Czajkowski i odznaczony Krzyżem Virtuti Militari za bohaterstwo w bitwie o Monte Cassi-

no panc. Roman Czajkowski. Anna Kielar przekazała na rzecz TPŚ rodzinne portrety Czajkowskich, wśród których znalazła się również wykonana tuż przed wybuchem I wojny światowej fotografia przedstawiająca Stanisława w mundurze strzeleckim.

Podczas wiosennych i letnich miesięcy bieżącego roku Towarzystwo Przyjaciół Świltczy realizowało działania statutowe związane z zachowaniem dziedzictwa materialnego Świltczy. Jednym z nich było partnerstwo i merytoryczna współpraca w renowacji zabytkowego krzyża na kamiennym postumencie znajdującego się przy Szkole Podstawowej im. św. Jana Kan-

Anna Kielar przekazująca dla TPŚ portrety przedstawicieli zasłużonej dla Świltczy rodziny Czajkowskich.

Nowe okucia na włazach do krypt grobowca rodziny Dąbskich.

Montowanie odnowionego ogrodzenia grobowca Dąbskich.

Odnowiony zabytkowy krzyż i pamiątkowa tablica.

tego w Świlczy. Zadanie to zostało wykonane w ramach Podkarpackiego Programu Odnowy Wsi na lata 2021-2025.

Równoległe udało się zrealizować wiele zadań związanych z odrestaurowaniem założenia grobowego rodziny Dąbskich na cmentarzu w Świlczy – przygotowane zostały okucia na włazy wejściowe do krypt, zrekonstruowano także ogrodzenia grobowca, przy współfinansowaniu ze strony Lokalnej Grupy Działania TRYGON.

Obecnie trawa odnowienie mogiły – krzyża na piaskowcowym postumencie i kutego ogrodzenia przy tzw.

Tadeusz Rykiel podczas spawania żeliwnego krzyża.

Rudzieskiej Kościelnicy. Aby można było dokonać renowacji, nagrobek ten został przewieziony na cmentarz w Świlczy. Zniszczony, w wielu miejscach popękany żeliwny krzyż nieodpłatnie pospawał Tadeusz Rykiel ze Świlczy. Wykonana też została rekonstrukcja ogrodzenia. Jeżeli pogoda pozwoli, jesienią tego roku całość powróci na swoje pierwotne miejsce, czyli na brzeg Rudzieskiej Kościelnicy. ■

Konserwator Adam Jasiewicz wykonujący renowację zabytkowego krzyża na kamiennym cokole przy Szkole Podstawowej im. św. Jana Kantego w Świlczy.

Fakty o alkoholu

Dlaczego piszę na ten temat?

Dużo mówi się i słyszy o alkoholu na świecie, w domach, restauracjach, barach i na ulicy. Mówi się w telewizji, radiu i Internecie. Część tych informacji jest prawdziwa, część – to nieprawda, albo kłamstwo. Wiele z tego, co słyszycie o alkoholu, tak naprawdę pochodzi od tych, którzy go produkują, sprzedają i nadużywają. Producenci i osoby nadużywające alkoholu zrobią wszystko, by skłonić innych do picia, kupowania i usprawiedliwiania własnego pijaństwa.

Nie dajcie się zwieść reklamom i opowiastkom, że alkohol jest pomocny w życiu. Potrzebujecie prawdziwych faktów o alkoholu, aby uniknąć uzależnienia i pomóc swoim przyjaciółom oraz znajomym trzymać się z dala od prawdziwych kłopotów.

Nie chcę, abym stał się jedną z wielu ofiar alkoholu

W ciągu ostatnich lat na świecie i w Polsce zmienia się sposób myślenia o alkoholu i związanych z nim problemami. Z alkoholu mogą korzystać ludzie dorośli, zdrowi i wyposażeni w wiedzę o sposobie i skutkach jego działania. Alkohol jest substancją, której spożywanie zawsze jest związane z ryzykiem. Nawet w niewielkich ilościach upośledza zdolności człowieka do racjonalnego i trzeźwego myślenia.

Czym jest alkohol?

Alkohol klasyfikowany jest jako środek depresyjny, co oznacza, że spowalnia funkcje życiowe, powoduje niewyraźną mowę, niepewny ruch, zaburzenia spostrzegania i niezdolność do szybkiego reagowania. Jeśli chodzi o wpływ na mózg człowieka – to zmniejsza zdolność do racjonalnego myślenia i wypacza jego osąd. Chociaż klasyfikowany jako środek

depresyjny, to ilość spożywanego alkoholu determinuje rodzaj i ostrość efektu. Większość ludzi pije dla efektu pobudzającego, na przykład piwo lub lampkę wina, aby się „rozluźnić”. Jednak, jeśli dana osoba spożywa więcej niż organizm może znieść, doświadcza depresyjnego działania alkoholu. Zaczyna czuć się „głupio” lub traci koordynację i kontrolę. Przedawkowanie alkoholu powoduje jeszcze poważniejsze skutki: niezdolność odczuwania bólu, toksyczność, w wyniku, której organizm wymiotuje, a w końcu doprowadza to do utraty przytomności i śpiączki, a nawet śmierci z powodu ciężkiego przedawkowania. Reakcje i skutki są zależne od ilości wypitego alkoholu i jak szybko był spożyty. (Więcej na ten temat w dalszej części artykułu).

Alkohol etylowy używany w napojach powstaje w wyniku fermentacji zbóż i owoców. Fermentacja to proces chemiczny, w którym drożdże działają na określone składniki żywności, tworząc alkohol. Napoje fermentowane, takie jak piwo i wino zawierają od 2% do 20% alkoholu. Napoje destylowane lub likiery zawierają od 40% do 50% lub więcej alkoholu.

Zazwyczaj zawartość alkoholu dla każdego z nich to: piwo 2-6% alkoholu, cydr 4-8% alkoholu, wino 8-20% alkoholu, tequila 40% alkoholu, rum 40% lub więcej alkoholu, brandy 40% lub więcej alkoholu, gin 40-47% alkoholu, whisky 40-50% alkoholu, wódka 40-50% alkoholu, likiery 15-60% alkoholu.

Ryzyko śmierci kierowcy pod wpływem alkoholu

Dla większości ludzi statystyki być może są szokujące, ale to tylko liczby. Dla rodzin i przyjaciół, tych, których stracili w wyniku pijaństwa, każda liczba oznacza tragiczną stratę. Warto pamiętać, że wypadki drogowe spowodowane używaniem alkoholu są główną przyczyną śmierci

nastolatków i dorosłych. Istnieją różnice w skutkach używania alkoholu.

Używanie alkoholu przez dorosłych i nastolatków

Picie alkoholu jest bardziej szkodliwe dla nastolatków niż dla dorosłych, ponieważ ich mózg wciąż się rozwija przez cały okres dorastania i jeszcze długo po osiągnięciu dorosłości. Picie w tym krytycznym okresie wzrostu i dojrzewania może prowadzić do trwałego całe życie uszkodzenia funkcji mózgu, zdolności motorycznych i koordynacji. Według badań młodzi ludzie, którzy zaczynają pić przed 15 rokiem życia, są 4 razy bardziej narażeni na uzależnienie od alkoholu niż Ci, którzy zaczynają pić w wieku od 21 lat.

Co to jest upijanie się?

Upijanie się to praktyka spożywania dużych ilości alkoholu w jednym drinku na raz lub w krótkim czasie kilka drinków na raz. Każda osoba, która regularnie upija się, najprawdopodobniej zalicza się do kategorii osób intensywnie pijących.

Co to jest alkoholizm lub uzależnienie od alkoholu?

W alkoholizmie możemy zauważyć następujące objawy:

- 1) Pragnienie picia – głód alkoholowy
- 2) Utrata kontroli nad piciem
- 3) Alkoholowy zespół abstynencyjny
- 4) Zmiana tolerancji na ilość wypijanego alkoholu
- 5) Problemy z pamięcią, tzw. „urwany film”

Alkoholizm nie jest celem, ale postępowaniem, długą drogą pogarszania, podczas której życie danej osoby stale się pogarsza.

Co mówią statystyki międzynarodowe?

Alkohol zabija więcej nastolatków niż wszystkie inne narkotyki razem wzięte pod uwagę. Są to: wypadki, samobójstwa i zabójstwa. Młodzież, która pije, jest 7,5 razy bardziej skłonna do używania innych nielegalnych narkotyków.

Efekty krótkotrwałe to – w zależności od ilości przyjmowanej daw-

ki i stanu fizycznego danej osoby, alkohol może powodować: bełkotliwą wymowę, senność, wymioty, biegunkę, rozstrój żołądka, bóle głowy, trudności w oddychaniu, zniekształcone widzenie i słyszenie, upośledzony osąd, zmniejszoną percepcję i koordynację, nieprzytomność, niedokrwiłość (utrata czerwonych krwinek), zaniki pamięci (pijący nie pamięta wydarzeń, które miały miejsce pod wpływem alkoholu).

Skutki długotrwałe: Jednorazowe picie i ciągłe spożywanie alkoholu w dużych ilościach wiąże się między innymi z wieloma problemami zdrowotnymi:

- Niezamierzone obrażenia, takie jak: wypadek samochodowy, upadki, oparzenia, utonięcia,
- Umyślne obrażenia: napaść na tle seksualnym, domowa przemoc, obrażenia od broni palnej,
- Zwiększona liczba urazów w miejscu pracy i utrata produktywności,
- Zatrucie alkoholowe,
- Wysokie ciśnienie krwi, udar i inne choroby związane z sercem,

- Choroby wątroby,
- Uszkodzenie nerwów,
- Problemy seksualne,
- Trwałe uszkodzenie mózgu,
- Niedobór witaminy B może prowadzić do amnezji, apatii, dezorientacji,
- Wrzody,
- Zapalenie błony śluzowej żołądka,
- Niedożywienie,
- Rak jamy ustnej i gardła.

Najmłodsze ofiary alkoholu: Spożywanie przez ciężarne matki alkoholu może uszkodzić płód na każdym etapie ciąży. Może prowadzić do powstania wad wrodzonych związanych z piciem, w tym: brak wzrostu, zniekształcenia twarzy, uszkodzenia mózgu i układu nerwowego.

Jak nie dać załapać się w pułapkę alkoholową?

Poprawna odpowiedź to: Poznanie faktów i nie picie alkoholu. O alkoholu napisano wiele mądrych książek i artykułów. Cokolwiek by jed-

nak napisano albo powiedziano nie zawsze dociera do umysłów tych, którzy piją i nadużywają alkoholu. Te osoby zawsze usprawiedliwiają swoje pijaństwo. Mimo wszystko, trzeba podejmować wszelkie próby i wysiłki w popularyzacji prawdziwych faktów na temat alkoholu. Te wysiłki na pewno uratują zdrowie i życie wielu potencjalnym alkoholikom. ■

Bibliografia:

1. „Zrozumieć alkohol”, PARPA, 1996.
2. „Alcohol and Underage Drinking”, School of Public Health at Johns Hopkins University.
3. „Alcohol Use Disorders: Alcohol Liver Diseases and Alcohol Dependency”, Warren Kaplan, Ph., D., JD, MPH, 7 Oct 2004.
4. „Statistics on Alcohol England, 2007”, National Health Service (UK).
5. „Alcohol in Europe: A Public Health Perspective”, Institute of Alcohol Studies (UK).
6. Encyclopedia Britannica.

W ostatnich dniach maja wczesnym rankiem 51 uczniów Szkoły Podstawowej Nr 1 im. Marii Konopnickiej w Mrowli gm. Świlcza wyruszyło autokarem ku długo oczekiwanej przygodzie. Naszym celem była kraina wielkich jezior. Gdy dotarliśmy na miejsce, zobaczyliśmy niezwykle urokliwy widok. Mazury zauroczyły nas od pierwszego wejrzenia.

Agata Pełczyńska

Wielka mazurska przygoda – podczas „Zielonej Szkoły”

Pierwszy przystanek – nad jeziorem Roś

Zachwyceni pięknym jeziorem Roś, szuwarami, kumkającymi żabami i ptactwem wodnym oraz komfortowym hotelem, wiedzieliśmy, że najbliższe 5 dni będzie wspaniałym doświadczeniem piękna i przygody. W ten sam dzień rozegraliśmy „grę terenową” na terenie Puszczy Piskiej, a wieczorem spędziliśmy czas przy ognisku, zając się samodzielnie upieczonymi kielbaskami. Niezapomnianym przeżyciem był spływ kajakowy. Dla wielu uczniów był to pierwszy kontakt z kajakami, po wstępnym przeszkoleniu z zakresu bez-

pieczeństwa zostaliśmy zwodowani na dwuosobowych pokładach. Niektórzy pokonywali swoje lęki i słabości, ale przygoda wzywała. W towarzystwie ratowników i eskorcie instruktorów z wypiekami na twarzach i radością w sercach płynęliśmy 8 km jeziorem Roś, a następnie rzeką Pisą. Spływ był wspaniałym przeżyciem, wielu chciało płynąć dalej.

Rejsy żagłówkami i katamaranem

Przed nami były kolejne atrakcje: rejs statkiem po jeziorze Nidzkim, który okazał się być dużą uciechą, blo-

gim relaksem i czasem integracji. Kolejne wezwanie to pływanie żagłówkami i choć byli z nami doświadczeni sternicy, niektórzy z nas mogli przejąć stery, niektórzy zwiłali bądź rozwijali żagle, poznawaliśmy tajniki żeglarstwa, czuliśmy bryzę na policzkach i wiatr we włosach, żaglowanie dla wielu było spełnieniem marzeń, dla niektórych początkiem nowej pasji. A to nie koniec mazurskiej przygody. Niezwykłym wydarzeniem było pływanie katamaranem i znów wielu mogło samodzielnie sterować mając poczucie sprawczości, inni podziwiali piękno przyrody i oddawali się urokowi chwili.

Wycieczka rowerowa... do pasieki i wyluskarni nasion

Z naszym udziałem odbyła się również wycieczka rowerowa, podczas której pokonaliśmy dystans 20 km, drogą rowerową prowadzoną malowniczymi terenami.

Odbyliśmy wizytę w pasiece, gdzie dowiedzieliśmy się wiele o życiu pszczoł i tajnikach ich hodowli, te małe istotki bardzo nas urzekły. Skosztowaliśmy różnych gatunków miodów, z prawdziwą ciekawością poznawaliśmy ich smaki i właściwości. Z wosku pszczelego wytwarzaliśmy świece, co było dużą frajdą.

Miejszem, gdzie odbyliśmy bogatą lekcję przyrody, było spotkanie z leśniczymi w wyluskarni nasion, prowadzonej przez Nadleśnictwo Maskulińskie.

Każdy z nas nabył niecodzienną wiedzę i został obdarowany ciekawymi upominkami.

Nad jeziorem Śniardwy

Mazury to niezwykła kraina. Widzieliśmy kilka jezior i oczywiście musieliśmy być nad Śniardwami. Wielkość jeziora robiła wrażenie i budziła zachwyt. W trakcie naszego pobytu pogoda nam dopisywała, udało nam się nawet zaznać krótkiej kąpieli i zabawy w wodzie jak również trochę plażowania. Graliśmy w gry zespołowe, w niektóre po raz pierwszy. Bawiliśmy się w dyskotecę, zwiedzaliśmy miasto Pisz, odbył się turniej gier planszowych, a na koniec – konkurs wiedzy o Mazurach.

Pokochaliśmy Mazury, czas spędziliśmy aktywnie ucząc się i bawiąc. Obsługa hotelu zapewniła nam wspaniałe warunki i apetyczne menu. Zielona Szkoła odbyła się z inicjatywy dyr. szk. Janusza Ostrowskiego. Znaczny udział miał także Wójt Gminy Świlcza, który dofinansował nasze przedsięwzięcie. Wójtowi Adamowi Dziedzicowi bardzo dziękujemy za przydzielone fundusze, skorzystaliśmy wiele. Wycieczka była ona dla uczniów niezwykłym przeżyciem, wielką przygodą, niezapomnianym i bardzo kształcącym doświadczeniem. Co ważne – był to czas długich rozmów, wielu żartów i śmiechów, sportowej rywalizacji i zacieśniania wzajemnych relacji.

Zielona Szkoła to doskonała forma edukacji, i wychowania, która pozostaje na długo w sercach i umysłach młodych ludzi, a my – Dyrektor i Rada Pedagogiczna rekomendujemy taką formę pracy.

W niedzielę 4 czerwca 2023 r. na placu obok NSP w Bratkowicach odbył się XVII Piknik Rodzinny, który zgromadził liczne grono mieszkańców Bratkowic i okolicznych miejscowości. Tegoroczna impreza została dedykowana śp. Dyrektor Janinie Gawet, z którą jeszcze w lutym rozpoczęto przygotowania do tego wydarzenia.

Faustyna Ząbczyk-Olchowy

Piknik Rodzinny w NSP w Bratkowicach

Aktywne świętowanie Dnia Rodziny

Uroczystość zainaugurowała nowo mianowana dyrektor mgr Danuta Rudzka. Na wstępie powitała zebranych gości, przedstawiła sponsorów imprezy oraz dokonała uroczystego otwarcia festynu.

Jednym z głównych punktów programu były występy artystyczne, które dostarczyły mnóstwo radości i rozrywki. Na początku zaprezentowała się grupa taneczna „KOLORET” pod kierownictwem instruktora w GCKSiR – Ewy Chmaj. Widzowie z zachwytem

oglądali układy taneczne w wykonaniu dzieci z różnych grup wiekowych. Następnie uczniowie zaprezentowali bogaty program artystyczny, na który złożyły się scenki teatralne, piosenki, wiersze, zabawy oraz tańce o tematyce rodzinnej i obyczajowej. W czasie pikniku uczestnicy zajęć akrobatycznych, które odbywają się w naszej szkole co piątek, mieli możliwość zaprezentować swoje umiejętności pod czujnym okiem instruktora Mateusza Dudka. Ten dzień był okazją do wspólnego i aktywnego świętowania Dnia Rodziny.

Wyczekiwany wydarzeniem był mecz koszykówki – rodzice kontra

uczniowie, który stał się coroczną tradycją pikniku.

Od początku zabawy dzieci miały możliwość korzystania z wielu atrakcji. Tych standardowych – placu zabaw oraz boiska szkolnego, ale także z bardziej niecodziennych – na przykład zjazd z dużej dmuchanej zjeżdżalni, czy z wykonywania brokatowych tatuaży. Powodzeniem cieszyło się także malowanie twarzy.

Dla najmłodszych uczestników pikniku przygotowano wiele atrakcji. Animatorzy z firmy „Kraina Zabawy – Animacje” dostarczyły dzieciom dużo radości i uśmiechu. Oprócz tego typu zabaw przez cały czas można było

korzystać z dmuchanej zjeżdżalni i trampoliny.

Finałem tego wydarzenia było rozstrzygnięcie konkursu pt.:

„Aktywnie żyć to zdrowym być!”

który miał na celu promowanie zdrowego stylu życia, bez używek i nałogów. Na koniec odbyła się zabawa taneczna dla dzieci, młodzieży, a nawet dorosłych, którą poprowadził Sylwester Styka.

Organizatorzy imprezy przygotowali stoiska z bogatym bufetem. W czasie pikniku wszyscy mogli częstować się ciastami upieczonymi przez rodziców, zapiekankami, goframi, grillowaną kielbaską, drożdżówkami. Nie zabrakło również stoiska z lodami, watą cukrową i napojami. Organizacja pikniku była możliwa dzięki ogromnemu zaangażowaniu pracowników szkoły, rodziców, a także dzięki życzliwości i szczodrości wielu osób prywatnych, firm i instytucji, które na organizację imprezy przekazały różne gadzety, swoje towary lub

wsparty nasze działania finansowo. Gorące podziękowania kierujemy do Tadeusza Wąsika i Marii Janusz – za bezpłatne użyczenie placu na zorganizowanie pikniku. Wszystkim osobom, którzy poprzez swoją obecność oraz zaangażowanie przyczynili się do organizacji tego przedsięwzięcia jeszcze raz serdecznie dziękujemy.

Piknik był nie tylko okazją do wspaniałej zabawy i radości, ale także do wzmacniania więzi społecznych i wspierania lokalnej społeczności. Wydarzenie to z pewnością pozostawiło po sobie wiele pięknych wspomnień oraz zachęciło nas do dalszej organizacji podobnych uroczystości.

Półkolonia w NSP w Bratkowicach

*Niech żyją wakacje, niech żyje pole, las
i niebo i słońce i wojny swobodny czas...*

Wakacje to czas przeznaczony na odpoczynek od nauki i zregenerowanie sił po trudach szkolnych zmaganiach.

W czasie pierwszych dwóch tygodni letniego wypoczynku po trudnym dla nas roku szkolnym i ostatnim pożegnaniu naszej nieodżałowanej pamięci śp. Dyrektora, Niepubliczna Szkoła Podstawowa po raz kolejny zorganizowała półkolonię letnią. Zajęcia cieszyły się dużym zainteresowaniem i były dla dzieci okazją do wzajemnych spotkań, wspólnych zabaw, a także doskonałą lekcją historii, przyrody i bezpieczeństwa.

W pierwszym tygodniu w zajęciach uczestniczyło 24 dzieci, natomiast w drugim 28. W czasie turnusu opieka sprawowana przez pedagogów w/w szkoły była zapewniona od godziny 6:30 do 16:30. Wyjazdy odbywały się w godzinach od 9:00 do 14:00. Dzieci codziennie miały zapewniony ciepły posiłek, otrzymywały napoje oraz słodycze.

Wyjazdy edukacyjne – uczyć i bawić

Program półkolonii był bardzo bogaty i urozmaicony. Uczestnicy zwiedzili skansen w Kolbuszowej oraz bazylikę i Ogród Biblijny w Starej Wsi. Wielu wrażeń dostarczyła dzieciom wycieczka do nowo powstałego Podkarpackiego Centrum Nauki „Łukasiewicz”. Uczestnicy odwiedzili też Muzeum Lalek w Pilźnie, gdzie podziwiali piękne ekspozycje oraz wystawy lalek w strojach ludowych.

Dużym zainteresowaniem cieszyła się również wycieczka do bratkowskiej zagrody „Alpakamix”, gdzie dzieci spacerowały i karmiły alpaki.

Wyjazdy do Centrum Zabaw „Fantazja”, Laserowej Twierdzy w Rzeszowie oraz do Kompleksu Turystycznego w Brzezówce dostarczyły wszystkim uczestnikom zajęć wielu niezapomnianych wrażeń i uśmiechu na twarzy. Uczniowie korzystali z szeregu atrakcji, m.in. basenów wypełnionych gąbkami, trampolin sportowych, ścieżek akrobatycznych i placu zabaw.

Uczestnicy półkolonii udali się również do kina „Helios” na film pt.: „Super Mario Bros”. Jest to pełna przygód animacja, oparta na popularnej grze komputerowej z lat 80.

Wyjazdy edukacyjne kształtują wrażliwość estetyczną poprzez aktywny odbiór sztuki filmowej, wyrabiają nawyki kulturalnego zachowania.

Podziękowania

Serdecznie dziękujemy Dyrektora Szkoły, Radzie Rodziców oraz przede wszystkim Wójtowi Gminy Świlcza za dofinansowanie półkolonii. Spotkanie się w niecodziennych miejscach publicznych oraz w środkach transportu, integrują uczniów, wzmacniają więzi koleżeńskie i mają zawsze posmak przygody.

Półkolonia była bardzo ciekawą i bezpieczną formą spędzania wolnego czasu. Uśmiechy na buziach dzieci utwierdziły nas w przekonaniu, że miło i przyjemnie spędzili pierwsze tygodnie wakacji i z nowymi siłami oraz entuzjazmem rozpoczną kolejny rok szkolny.

Benedykta Piątek

O atrakcjach dla seniorów Gminy Świlcza

Rzadko starzenie się ludności postrzegane jest jako naturalny etap, z którym należy się pogodzić. Udział seniorów w polskim społeczeństwie szybko rośnie i obecnie wynosi ponad 23%. Podobnie sytuacja wygląda w Europie Zachodniej. Uwarunkowane jest to zjawiskiem kompensaty strat z okresu II wojny światowej w latach 50. XX wieku. W Polsce przyjmuje się, że wyż demograficzny objął roczniki 1946-1955. W tym okresie przyrost naturalny był bardzo wysoki i sięgał 19%. Coraz bardziej uwidoczniła się różnica pomiędzy populacją emerytów a populacją osób w wieku przedprodukcyjnym. Dysproporcja ta będzie się powiększać.

Czy wiek jest przeszkodą, by odkrywać nowe miejsca i cieszyć się przygodami? Nie!

Wycieczki bliższe i dalsze, krajoznawcze i religijne

Seniorzy z Dziennego Domu Pomocy w Bratkowicach oraz Gminnego Klubu Seniora w Trzcinie udowadniają, że nie! Mieli oni okazję uczestniczyć w serii wycieczek integracyjnych. To nie tylko wyjątkowa okazja do zwiedzania pięknych miejsc, ale także doskonały sposób na integrację i tworzenie silniejszych więzi w grupie.

Seniorzy z Dziennego Domu Pomocy w Bratkowicach odwiedzili malowniczą Solinę. Spacerowali po urokliwej zaporze wodnej w Myczkowcach. Ciekawa dla nich była przejażdżka kolejką gondolową PKL, spacer po imponującej zaporze wodnej oraz rejs statkiem po Jeziorze Solińskim.

W Sanktuarium Bożego Miłosierdzia w Łągiwnikach oddali się chwilom zadumy i modlitwy przy relikwiach Świętej Siostry Faustyny. Potem nie mogło również zabraknąć przejazdu meleksami po Krakowie.

Najpiękniejsze zakątki Zakopanego zwiedzali, jeżdżąc bryczkami. Odwiedzili również Sanktuarium Matki Bo-

skiej Fatimskiej, Gubałówkę, Muzeum Tatrzańskie na Krupówkach, uznając, że polskie góry są cudowne.

Historia, zabytki i współczesność naszej Ojczyzny

Uczestnicy Gminnego Klubu Seniora w Trzcinie też zwiedzają kraj.

Meleksami zwiedzili najciekawsze zakątki Zamościa i jego okolic, uzyskując wiele interesujących wiadomości dotyczących historii i czasów współczesnych. Kolejnym ciekawym punktem wyjazdu był Zwierzyniec z barokowym kościółkiem na wodzie. Wyjazd do miejscowości Guciów w celu zwiedzenia Muzeum Etnograficznego i przejazd do Krasnogrądu – zwiedzanie Kapliczki „Na Wodzie” nazywanej

Uczestnicy Dziennego Domu Pomocy w Bratkowicach na Rynku Głównym w Krakowie oraz w Muzeum Tatrzańskim na Krupówkach.

często „Kaplicą Objawień” – to kolejne atrakcje. Według miejscowej ludności woda wypływające ze źródeł pod kaplicą ma właściwości lecznicze i uzdrawiające. Wokół kapliczki rozlokowane są drewniane rzeźby.

Wyprawę turystyczną do Kazimierza Dolnego Seniorzy Gminnego Klubu Seniora w Trzcianie rozpoczęli rejsem statkiem po Wiśle, potem przejażdżką meleksami na cmentarz żydowski – „Ściana Płaczu”, wawóz „Korzeniowy Dół”, Stare Miasto oraz zabytkowe spichlerze. Trochę wysiłku wymagało dotarcie do Kościoła pw. Z. N. M. P. i Klasztoru Reformatorów, gdzie do pokonania czekało na seniorów kilkadziesiąt stromych schodków.

Najbliższa nam Rzeszowszczyzna

Wyjazdy integracyjne dla seniorów Trzciany i Bratkowic to również wyjazdy do lubianego i często odwiedzanego uzdrowiska w Latoszynie. W pięknej scenerii uzdrowiska seniorzy korzystają z kąpeli siarkowych, tężni solankowej i zwiedzają piękną okolicę. Nie zapominamy o rozwoju intelektualnym naszych Seniorów. W tym celu organizowane są wyjazdy do kina, teatru czy filharmonii.

Wiele emocji dostarczył seniorom oglądany ostatnio w Filharmonii rzeszowskiej spektakl komediowy „Ślub doskonały”. W Międzynarodowy Dzień Muzeów – 18 maja odbył się wyjazd do Muzeum Polaków Ratujących Żydów im. Rodziny Ulmów w Markowej. Organizowane również były „grille” integracyjne w Osadzie Koła Łowieckiego JEDNOŚĆ w Bratkowicach. W spotkaniach uczestniczyły również władze naszej gminy na czele z Wójtem Gminy Świlcza Adamem Dziedzicem.

Cieszymy się życiem! Dziękujemy za wsparcie

To tylko kilka przykładów i inicjatyw podejmowanych przez Gminny Klub Seniora w Trzcianie oraz Dzienny Dom Pomocy w Bratkowicach. Spotkania integracyjne oraz wycieczki dla seniorów to nie tylko wyjście z codziennej rutyny, ale także szansa na poszerzanie horyzontów myślowych, odkrywanie nowych

Uczestnicy Dziennego Domu Pomocy w Bratkowicach w Galerii Sztuki Polskiej w Sukiennicach, a także zwiedzają Sanktuarium Bożego Miłosierdzia w Łagiewnikach oraz nad zaporą wodną w Solinie.

pasji i spotkanie ciekawych ludzi. Dzięki takim inicjatywom, seniorzy czują się docenieni, ważni i pełni energii do dalszego aktywnego udziału w życiu społecznym. W niedalekiej przyszłości seniorzy ponownie wyruszą na nową przygodę – tym razem do Sandomierza.

To wszystko jest możliwe dzięki dofinansowaniu Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Świlczy środkami z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020, współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego, budżetu państwa oraz środków własnych. Warto poszerzać takie działania, aby seniorzy mogli w pełni cieszyć się życiem.

■ Uczestnicy Gminnego Klubu Seniora w Trzcie – wycieczka do Zamościa.

Uczestnicy Gminnego Klubu Seniora w Trzcie podczas rejsu statkiem oraz w Muzeum Ulmów.

Uczestnicy Gminnego Klubu Seniora w Trzcie w Muzeum Etnograficznym – Guciów oraz Ściana Płacz.

Fot. Dorota Jędrał, Ewelina Panek

Przedszkole to miejsce, w którym nie tylko zapoznaje się dzieci z różnymi zawodami i wytworami pracy dorosłych, ale także uczy ich organizowania własnych działań. Doświadczanie konkretnych obowiązków przyczynia się do kształtowania u przedszkolaków określonych umiejętności i postaw związanych z pracą.

Agnieszka Toton

Kim będę w przyszłości, czyli poznajemy zawody

Preorientacja zawodowa wśród przedszkolaków

Na co dzień dzieci z dużym zaciekawieniem obserwują pracę ludzi dorosłych, szczególnie rodziców i osób z najbliższego otoczenia. Swoje spostrzeżenia często odzwierciedlają w zabawach tematycznych. Pojawiają się zabawy w sklep, strażaka, policjanta, nauczyciela, lekarza, fryzjera, kucharza. Początkowo w zabawach tematycznych dzieci poznają aspekt czynnościowy danego zawodu. Jednak wraz z wiekiem lepiej rozumieją istotę i sens zajęć wykonywanych przez ludzi dorosłych. Zaczynają także dostrzegać społeczne znaczenie pracy i wzajemną współzależność między zawodami.

W poznaniu różnych zawodów ogromną rolę spełnia literatura dziecięca. Odpowiednio dobrana i przekazana książka budzi duże zainteresowanie dzieci, daje im możliwość przeżyć emocjonalnych. Jest także swoistego rodzaju zabawą odbywającą się w wyobraźni. Dzięki urozma-

iceniu form i metod pracy dzieci wzbogacają swoją wiedzę na temat zawodów, poznają efekty pracy, narzędzia, charakterystyczny ubiór, wzbogacają słownictwo, dostrzegają i szanują prace ludzi z bliskiego im otoczenia. Zaprezentowane działania w zakresie preorientacji zawodowej dostarczają dzieciom ogólnych wiadomości, rozbudzają różnokierunkowe zainteresowania, sugerują podejmowanie różnych działań oraz przygotowują dzieci do podjęcia świadomego wyboru pracy zawodowej w przyszłości.

Fachowcy różnych zawodów na spotkaniach z dziećmi

W roku szkolnym 2022/2023 dzieci z Przedszkola w Bratkowicach, uczęszczały na wiele spotkań z osobami reprezentującymi różne zawody. I tak: 16 grudnia nasze przedszkolaki gościły górników. Goście opowiedzieli dzieciom ciekawostki o pracy w kopalni, o mundurze górniczym,

pokazali także kilka urządzeń i narzędzi, wykorzystywanych w pracy pod ziemią. Przedszkolaki miały okazję zadawać pytania dotyczące pracy w kopalni. Spotkanie dostarczyło naszym wychowankom wiele informacji.

10 lutego nasze przedszkole odwiedziła dietetyk Monika Jałowiec. Podczas spotkania dzieci dowiedziały się, w jaki sposób żywność wpływa na nasze zdrowie i codzienne funkcjonowanie. Pani tłumaczyła, dlaczego należy ograniczać słodczyce i słodkie napoje, a zwiększyć spożycie warzyw i owoców. Wyjaśniła również przedszkolakom w oparciu o ilustracje, że oprócz dobrego żywienia bardzo ważna jest aktywność fizyczna. Przedszkolaki bardzo chętnie brały udział w zadaniach przygotowanych dla nich. Bez żadnego problemu potrafiły podzielić produkty spożywcze na zdrowe i niezdrowe i umieścić w odpowiednich miejscach. Zaproszony gość zrobił przedszkolakom niesamowitą niespodziankę i obdarował ich na zakończenie zajęć dyplomami. 14 kwietnia 2023 r. nasze

przedszkole odwiedziła pani adwokat Magdalena Borowiec. Spędziliśmy bardzo miło czas słuchając bajki „Leśne sprawy Misia Adwokata”, dowiedzieliśmy się również na czym polega zawód adwokata i gdzie można go spotkać. Chętne przedszkolaki mogły przybijać pieczętki i przymierzać wyjątkowy strój (togę). Wizyta gościa dostarczyła dzieciom wiele radości. Dorosłym wizyta u fryzjera kojarzy się z przyjemnością, której efektem jest wspaniała fryzura i dobre samopoczucie. Zupełnie inne zdanie mogą mieć na ten temat dzieci, dlatego 21 kwietnia 2023 r. przedszkolaki z grupy IV przeniosły się do salonu fryzjerskiego z pomocą mamy Zuzi, Pani Ilony, oraz jej cioci Pani Ani, które przybliżyły dzieciom zawód fryzjera, opowiedziały o różnych akcesoriach i narzędziach potrzebnych do tej pracy. Na koniec spotkania na głowach dzieci, jak prawdziwy magik, Pani wyczarowała fantazyjne fryzury.

25 kwietnia 2023 r. dla przedszkolaków odbyły się zajęcia z Instrukctorem Dalekowschodnich Sztuk walki TAO Mirosławem Barszowskim, który prowadzi działalność popularyzującą Wushu i kulturę chińską organizując zajęcia z kaligrafii i malarstwa chińskiego zarówno dla dzieci, jaki i dla młodzieży i dorosłych.

To człowiek z pasją, kochający swoją pracę i kontakt z wychowankami, podczas spotkania gość uświadomił dzieciom, iż trening rozwija nie tylko ogólną sprawność fizyczną, ale jest istotnym elementem rozwoju psychicznego, radzenia sobie ze zdenerwowaniem, oraz pozytywnym podej-

ściem do podejmowanych wyzwań. Dzieci podczas spotkania z trenerem słuchały jak zaczarowane, było to dla nich zupełnie nowe doświadczenie.

Wypadki losowe – jaka jest rola dzieci?

W dniu 8 maja 2023 r. w naszym przedszkolu odbyły się zajęcia pt.

„Klinika Doktora Misia”, dzięki którym nasi 5- i 6-letni wychowankowie, dowiedzieli się, jak należy udzielić pierwszej pomocy przedmedycznej. Dzieci dowiedziały się, w jaki sposób zgłaszać wypadek, jakie informacje podać dyspozytorowi. Przedszkolaki uczyły się również jak należy sprawdzać przytomność osoby po-

Wycieczki zawodoznawcze

11 maja dzieci z grupy I i II udały się na wycieczkę do Piekarni Krupa, która ma swoją siedzibę na ul. ks. Feliksa Dymnickiego 6 w Rzeszowie. Podczas wycieczki dzieci miały możliwość zobaczyć jak wygląda piekarnia od środka. Z wielkim zainteresowaniem przyglądały się pracy piekacza, poznały etapy powstawania pieczywa oraz produkty potrzebne do jego wypieku. Zobaczyły maszyny, które pomagają w pracy piekarskiej. W piekarni wszystko było ciekawe: ogromne misy na ciasto, wózki z upieczonym chlebem i wielkie łopaty do wsadzania pieczywa. Największe wrażenie wywarł na przedszkolakach ogromny piec, który miał wiele poziomych drzwiczek. Dzieci powróciły do swych domów pełne wrażeń.

Korzystając z okazji składam serdeczne podziękowania Wszystkim Osobom, Instytucjom, Urzędowi, dzięki którym przez cały rok przedszkolaki z Bratkowic miały możliwość poznać wiele ciekawych zawodów i wzbogacić swoje doświadczenia. ■

szkodowanej i w jaki sposób można komuś pomóc zanim przyjedzie pogotowie ratunkowe. Wychowankowie z wielką radością i ciekawością ćwiczyły na rówieśnikach jak prawidłowo ułożyć poszkodowanego w pozycji bocznej bezpiecznej. Zajęcia zostały przeprowadzone przez pana Tomasza Micka – ratownika medycznego. Ta lekcja bardzo podobała się wszystkim uczestnikom i z pewnością pozostanie na długo w ich pamięci.

2 czerwca 2023 r. grupę IV odwiedził tata Klarci, Pan Tomasz, który również pracuje jako ratownik medyczny. Dzieci wysłuchały informacji na temat udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej, uczyły się w jaki sposób można komuś pomóc zanim przyjedzie pogotowie ratunkowe oraz jak należy sprawdzać przytomność osoby poszkodowanej i jak możemy wyzywać pomoc. Dzieci przypominały sobie w jaki sposób korzystać z numerów telefonów alarmowych.

Adam Zagajewski

Jesień

Jesień przychodzi za wcześnie.
 Jeszcze kwitną piwonie, jeszcze
 pszczoły budują idealne państwo,
 gdy nagle na polach zabłyszczą
 zimne bagnety jesieni i zerwie się wiatr.
 Skąd idzie jesień, czemu niszczy
 marzenia, zielone altany i pamięć?
 Obce mocarstwo wchodzi w cichy las,
 złość nadciąga, idzie dżuma
 i dym pożaru, ochryple okrzyki Tatarów
 Jesień zrywa liście z drzew i nazwy,
 owoce. Jesień zaciera ślady, granice,
 gasi lampy, świece, gromnice; młoda
 jesień z purpurą na wargach całuje
 śmiertelnie żywe istoty i kradnie życie.
 Płyną soki i krew płynie ofiarne,
 płynię oliwa i wino, i rzeki płyną,
 żółte rzeki wzdęte padliną,
 przekleństwo płynie, płynie błoto, lawa, lawina
 Biegnie jesień zdyszana i noże
 błękitne świecą w jej niemym spojrzeniu.
 Ona ścina imiona jak zioła sierpem
 ostrym i nie ma litości w jej ogniu,
 oddechu. Idzie anonim, terror, armia czerwona.

Impreza plenerowa na góralską nutę

*Gdzie słyszysz śpiew – tam wchodź,
Tam dobre serca mają.
Źli ludzie – wierzaj mi –
Ci nigdy nie śpiewają.*

Jobann Wolfgang Goethe

W niedzielne popołudnie, 15 lipca 2023 r., do bratkovickiego parku podworskiego, ściągnęli tłumnie mieszkańcy nie tylko Bratkowice, ale także z okolicznych miejscowości gminy Świlcza. Przyciągnęły ich dźwięki góralskiej muzyki i śpiewu. Tu w zielonej scenerii parku, odbyła

nia dzisiejszej imprezy zaprosiliśmy Stanisława Jaskułkę – aktora teatralnego, filmowego i dubbingowego, absolwenta Wyższej Szkoły Teatralnej w Krakowie oraz Marię Dudek – malarzkę na szkle, nauczycielkę, animatorkę kultury podbalańskiej, poetkę, prowadzącą Góralski Zespół Dziecięcy „Zawaternik” i Zespół Góralski „Ślebodni”.

Również Adam Dziedzic – Wójt Gminy Świlcza, witając przybyłych na imprezę mieszkańców gminy Świlcza i sołectwa Bratkowice, powiedział:

nowe formuły tego typu imprez pokazujących naszą piękną kulturę, taniec śpiew, zabawę i to co jest dzisiaj najważniejsze, przyjaźni, które się tutaj zawierają, trwają często latami. (...) Tu dzisiaj będzie wspólna impreza, świetne widowisko, trzy zespoły z Podbala i nasza kapela z GCKSiR. (...) Są dzisiaj z nami panie z Kół Gospodyń Wiejskich z Bratkowic i z Świlczy oraz miejscowi strażacy, którzy będą dbali o nasze bezpieczeństwo, są także służby medyczne i wszyscy ci, którzy wło-

się druga już edycja imprezy plenerowej pod nazwą „PARK” – Podróż Artystyczna Regionami Kulturowymi, a jej motywem przewodnim było tym razem Podbale, jeden z najciekawszych regionów Polski, zarówno pod względem kulturowym, jaki krajoznawczym.

Rozpoczęcie imprezy

O godz. 17.00 zgromadzoną publiczność w parku, powitał Adam Majka – dyrektor Gminnego Centrum Kultury Sportu i Rekreacji w Świlczy z siedzibą w Trzcianie, słowami: „(...) Dzisiaj chcemy Wam zaprezentować Podbale w różnej formie, m.in. góralskiej gwary, przyśpiewek, tańców, ale również smaków, których możecie szukać w bacówce i karczmie na terenie parku. Są tu oryginalne oscypki, przywiezione z Suchego koła Zakopanego(...). Do prowadze-

(...) To kolejna edycja imprezy plenerowej pod nazwą PARK, tu w bratkovickim parku, wcześniej Warszawa, a teraz Podbale. (...) Staramy się, jako Samorząd, wprowadzać

żyli mnóstwo serca i pracy w organizację dzisiejszej imprezy. (...) Życzę wszystkim Państwu wspaniałej zabawy podczas trwania imprezy – dodał Wójt.

Na rozpoczęcie imprezy odegrano hymn sygnałowy „PARK-u”. I zaczęła się przygoda z ciekawą kulturą i tradycją Podhala. Prowadzenie imprezy objął Stanisław Jaskułka wraz z Marią Dudek. To oni wspólnie wprowadzali publiczność w klimaty Podhala. Posługując się piękną góralską gwarą z dawką humoru, opowiadali o kulturze, zwyczajach, obrzędach, podhalańskiej muzyce i śpiewie.

Zabawy i konkursy

Na terenie parku organizatorzy, przygotowali wiele atrakcji i konkursów, zarówno dla dzieci, jak i dorosłych. Była m.in. karczma oferująca góralskie jadło i napoje, baczówka, gdzie można było zobaczyć, jak wyrabia się tradycyjne góralskie oscypki i spróbować ich doskonałego smaku. A wszystko to przy dźwiękach góralskiej muzyki...

Niezwykle ciekawym i zabawnym konkursem, był wybór gazdy i gaździny. Uczestniczyło w nim pięciu mężczyzn i kobiet. Do zadań, jakie musieli wykonać poszczególni mężczyźni, należało: przepiłowanie kłody drewna piłą tzw. „moja-twoja” w dodatku wyjątkowo stępioną, żeby było „łatwiej”, przewrócenie drewnianych klocków szmacianą rzutką, wbijanie gwoźdźcia „dziurawym” młotkiem (mężczyźni i kobiety). Zadaniem kobiet było natomiast trafienie drewnianą łyżką do wiklinowego koszyka. Nie były to łatwe zadania do wykonania, ale było wesoło. Ponadto wszyscy uczestnicy konkursu musieli odpowiedzieć na kilka pytań np. dotyczących znaczenia słów używanych w gwarze góralskiej i innych podchwytliwych pytań. Publiczność świetnie się przy tym bawiła. Nagrodami w konkursie na wybór gazdy i gaździny były, dla kobiet: piękna chustka góralska ze szcotkami, a dla mężczyzn: spinka góralska (zapinka do koszuli) również piękna. Fundatorem tych nagród było Gmin-

ne Centrum Kultury Sportu i Rekreacji w Świlczy z siedzibą w Trzcianie. Jak powiedział A. Majka przed rozpo-

częciem konkursu, dodatkowymi nagrodami miały być jeszcze: wycieczka pociągami do Bratkowic oraz posprzątanie całości placu po imprezie. Konkurs prowadziła Maria Dudek, a jurorami byli: Adam Majka – dyrektor GCKSiR, Bernard Dworak – miejscowy leśniczy oraz Andrzej Michalski – gazda.

Podczas trwania imprezy, zainteresowani mogli uczestniczyć w warsztatach malowania na szkle z udziałem instruktorek w tej dziedzinie. Skorzystały z tego głównie dzieci, dla których była to wielka frajda. Publiczność mogła ponadto po-

jażdżki bryczką konną, zwiedzając urokliwe zakątki Bratkowic i miejscowego lasu, lub zrobić sobie pamiątkowe zdjęcie w stroju góralskim, korzystając z fotobudki. Niektóre dzieci korzystały z pompowanej zjeżdżalni, a jeszcze inne próbowały nauczyć się chodzenia na szcudłach. Były też stoiska z zabawkami, wata cukrowa, lody, itp.

Niemalym zainteresowaniem cieszyły się wśród publiczności warsztaty tańców i przyśpiewek góralskich. Młode dziewczęta i chłopcy z zespołów, zapraszały do wspólnej zabawy. Chętnych nie brakowało. Już pierwsze takty góralskiej muzyki, zachęciły uczestników warsztatów do wspólnego tańca. Warsztaty prowadziła Maria Dudek. Widzowie z zaciekawieniem przyglądali się poczynaniom miłośników tańca góralskiego z naszej gminy.

Zabrzmiąta góralska muzyka i śpiew

Jako pierwszy na estradzie pojawił się Dziecięcy Zespół Góralski „Zawaternik”. Jak wyjaśniła Maria Dudek – kierująca zespołem – „Zawaternik”

to jest kawałek drewnianka, zwykle bukowego, który się wiecznie tli w watri (ognisku) w szalasie. Nie wolno było dopuścić do tego, żeby ten zawaternik zgasł, bo uróżyło to coś niedobrego... Ale jak jubasi wracają z bal, zaczynają później warzyć (gotować) mleko i kładą, na ten zawaternik suche gałązki, rozdmuchują i zapala się watra. Właśnie te dzieci są takimi iskierkami z tego zawaternika i trzeba na nie dmuchać,

chuchać, żeby zapłonęła watra, która pali się już od czterdziestu lat, bo tyle istnieje ten dziecięcy góralski zespół(...)” Przyjechaliśmy do was z gminy Bukowina Tatrzańska – mówiła M. Dudek, a taka ciekawostka, że w tej gminie, w jej obrębie, znajdują się najwyższe szczyty Tatr: Rysy,

chuchać, żeby zapłonęła watra, która pali się już od czterdziestu lat, bo tyle istnieje ten dziecięcy góralski zespół(...)” Przyjechaliśmy do was z gminy Bukowina Tatrzańska – mówiła M. Dudek, a taka ciekawostka, że w tej gminie, w jej obrębie, znajdują się najwyższe szczyty Tatr: Rysy,

Orla Perć, Rozbrat i Dolina Pięciu Stawów.

(...) Dziewczęta z „Zawaternika” – mówiła dalej M. Dudek – wystąpią w zwykłych skromnych sukieneczkach, w jakich dawniej chodziły góralskie dzieci, bo wtedy była bieda, nie było tak jak jest teraz, chodziło się boso, myło się nogi w potoku, zakładano się buty i szło się do kościoła (...). Ale my staramy się pokazać, jak to dawniej bywało, mamy Izbę Regionalną, mamy Dom Kultury „Walusiówka” w Leśnicy Groniu. Są tam różne artefakty z życia górali, sprzęty gospodarskie, ubiory itp. Na co dzień rozmawiamy gwarą góralską, także w szkole na przerwach (...).

Zespół „Zawaternik” zaprezentował podczas swego występu, jak dawniej bawiły się góralskie dzieci, jakie miały obowiązki domowe np. pasły

gąski, owce, pomagały rodzicom w gospodarstwie. Często, żeby się nie nudziły, bawiły się w różne zabawy, wylczanki, śpiewanki, a czasem też naśladowanie dorosłych. Zdarzało się

Fot. Anna i Paweł Styka

czasami, że muzykanci wracali przed południem z zabawy i pytali dzieci, czy by im nie zagrać, żeby sobie pospiewały z muzyką... Piękny występ Zespołu „Zawaternik”, oglądało się z wielką przyjemnością. Nic więc dziwnego, że ten góralski dziecięcy zespół za swój występ, został nagrodzony gromkimi brawami.

Bardzo ciekawy był występ jednego z członków góralskiej kapeli, który zaprezentował grę na drewnianej trombiecie, kozie (dudach podhalańskich) i różnego rodzaju fujarkach. Opowiedział też z jakiego rodzaju drewna są wykonane. Niektóre instrumenty drewniane sam wykonuje. Po jego występie zagrała góralska kapela. A po chwili wystąpiła młoda góralka Paulina, która wręcz aktorsko opowiedziała humorystyczną gawędę pt. „Pokrewieństwo”.

Występ Zespołu Góralskiego „Ślebodni” z Gronia-Leśnicy, zapowiedział prowadzący imprezę Stanisław Jaskułka, który przytoczył słowa ks. Józefa Tischnera: *„Śleboda to pirsó rzec, za któro worce stracić casemi trochę krwi i honor, który trzeba wortować, bo syćka polujom na to politycy i inne zarazy, żeby cie przekręcić, a ty mos mieć swój honor i szumnie bonornie, ślebodnie po świecie nosić. Casem bieda, ale twój honor i śleboda wortajom tego”*. I stąd nazwa „Ślebodni – nowe pokolenie, które ze ślebodom, ze swoim pomysleniem i prowdziwości i prowdzie w zyciu idzie po nauki, żeby te nauki wiedzy ku honorowi, ślebodzie i prowdzie – powiedział St. Jaskułka.

Jak zapowiedziała Maria Dudek – *„Ślebodni” zaprezentują podczas swojego występu śpiewanie, tańce, muzykę, bedom śpasować, bedom wos cieszyć i mom nadzieje, ze się wom spodobo (...)*. Zespół „Ślebodni” wystąpił przed publicznością, prezentując żywiolowe tańce podhalańskie i muzykę. Występ bardzo się podobał publiczności o czym świadczyły długie oklaski. Zespół będzie obchodził w przyszłym roku 40. lecie swojej działalności na folklorystycznych scenach.

Równie efektownie zaprezentowali się „górale nizinni”, czyli Kapela z GCKSiR w Świlczy z siedzibą w Trzcionce, pod kierownictwem Justyny Drozd-Ochał. Wystąpili oni w góralskich strojach, prezentując dynamiczny góralski śpiew i muzykę. Po ich niezwykle udanym występie Sta-

niślaw Jaskulka – góral z krwi i kości powiedział: *po wasym pięknym występie myślołyk, zeście som z nasych stron (...). Piekno robota i piękne śpiwanie, a ta dwójceka śpiwoków – dobrze naoliwione gardziolka, wysokie dźwięki, fajne strojenie, nic dodać nic ująć (...). Mocie szczęście, ze mocie tak dobrych muzyków, bo grając trzczańskie nuty od Rzesowa, zagrac pohalańskom nutę z takim pazurem i zadziorem to trzeba być dobrym majstrem... Piekno robota i to, ze wom daje radość – wielkie brawa!* – dodał St. Jaskulka. Na zakończenie zaprosił on wszystkich uczestników imprezy do góralskiej karczmy, słowami przyśpiewki: *„Z tamtej strony góry, karczma murowano, hej jest tam karczmarecka jesce nie tykano...”*. Dodał, że karczmarecka serwuje strasznie dobre wino i dobre jedzenia, a obok w pięknie wrychtowanej babcówce „u Biółego”, gdzie można posmakować góralskich oscypków.

Skład Kapeli: Justyna Drozd-Ochał (skrzypce, wokal), Gabriel Czech (skrzypce), Krzysztof Jałowiec (skrzypce, wokal), Karol Nabożny (skrzypce), Jakub Pyziak (skrzypce), Bartosz Cwynar (klarnet), Mirosław Cwynar (akordeon), Mateusz Piątek (akordeon), Janusz Czech (kontrabas).

Góralskie granie tak zafascynowało zgromadzoną w parku publiczność, że z niecierpliwością oczekiwali na zapowiadany wcześniej występ gwiazdy wieczoru, czyli Kapeli „Ciupaga” z Łącka, istniejącej od 2005 r. Około godz. 21.00 pojawili się na scenie. Zabrzmiały pierwsze dźwięki góralskiej muzyki. Lider kapeli zaprosił publiczność, by podeszła bliżej sceny. W trakcie występu rzucał do rąk widzów płyty z nagraniami kapeli. Lider „Ciupagi” zapowiedział, że zagrają tak, aż publiczność wyskoczy z butów. I zagraли... Góralska muzyka i śpiew porwała do tańca wiele osób. Zabawa rozkręciła się na całego. W pewnym momencie muzycy zaprosili na scenę kilka młodych dziewczyn, by zaśpiewali wspólnie z kapelą. W nagrodę otrzymały płyty z nagraniami Kapeli „Ciupaga”. Po dynamicznym występie Kapeli rozległy się gromkie i długie brawa publiczności...

Tuż po godz. 22.00 odbyła się tradycyjna potańcówka z zespołem muzycznym „Klimat”, bo klimat tej plenerowej imprezy w bratkowickim

parku był niezwykle emocjonujący. Zabawa trwała do późnych godzin nocnych. „To była piękna i udana impreza”, mówiło wiele osób, powracających do domu.

Podsumowanie

Organizatorami tegorocznej imprezy plenerowej PARK w Bratkowicach byli wspólnie: Urząd Gminy w Świlczy na czele z Adamem Dziedzicem – Wójtem oraz Gminne Cen-

trum Kultury Sportu i Rekreacji w Świlczy z siedzibą w Trzcianie na czele z Adamem Majką – dyrektorem. Impreza została przygotowana i przeprowadzona perfekcyjnie. Niewątpliwie jest to również duża zasługa pracowników GCKSiR, Urzędu Gminy i organizacji społecznych (KGW, OSP). Organizatorzy zapewniają, że w przyszłym roku na imprezie PARK w Bratkowicach, spotkamy się góralami żywieckimi i Zespołem „Magurzanie”.

POZNAJMY ZESPOŁY

Dziecięcy Zespół Góralski „Zawaternik” z Leśnicy-Gronia

„Zawaternik” powstał w 1983 r. przy szkole podstawowej w Leśnicy. Założycielką i kierowniczką zespołu jest Maria Dudek. Zespół prezentuje autentyczny taniec, śpiew i muzykę górali podhalańskich. Z wielką pasją kultywuje rodzimą tradycję, odkrywając przy tym piękno swojego regionu poprzez gwarę, taniec, śpiew, dawne zwyczaje i zabawy dziecięce. „Zawaternik” bierze udział w różnych konkursach, przeglądach i festiwalach folklorystycznych na terenie Polski i za granicą, zdobywając wiele prestiżowych nagród, m.in. za śpiew, recytację, gawędę, taniec i muzykę. Zespół prezentował się również na Międzynarodowych Festiwalach Folklorystycznych (Słowacja, Czechy, Holandia, Litwa, Grecja, Węgry, Belgia, Francja, Ukraina, USA, Włochy. Zespół nagrał dwie kasety z góralską muzyką i śpiewem.

Zespół Góralski „Ślebodni” – Groń-Leśnica

Zespół został założony w 1984 r. przez Mariana Bryję przy Związku Podhalań Oddział Groń-Leśnica, prezentuje autentyczne tańce, śpiewy i muzykę górali podhalańskich. Obecny skład zespołu to wychowankowie Dziecięcego Zespołu Góralskiego „Zawaternik” oraz młodzież i dorośli z Gronia i Leśnicy. „Ślebodni” uczestniczył w konkursach regionalnych, imprezach folklorystycznych i festiwalach na terenie Podhala, w kraju i za granicą (Słowacja, Francja, Hiszpania, Niemcy, Czechy, Rumunia, Włochy), gdzie zdobył liczne nagrody. Zespół nagrał dwie płyty CD. Kierowniczką Zespołu jest Maria Dudek. W 2024 r. Zespół obchodził będzie 40-lecie swojej działalności folklorystycznej.

Kapela Góralska „Ciupaga”

To zespół wokalnie-instrumentalny z Łącka. Istnieje od 2005 r. Jest to grupa przyjaciół, którą połączyła miłość do muzyki. Wszyscy członkowie kapeli są samoukami. Kapela wielokrotnie występowała na scenach lokalnych, ogólnopolskich i międzynarodowych (Słowacja, Czechy, Holandia, Anglia, Austria, Gruzja, Armenia). Zagrali ponad 300 koncertów. Kapela gra bardzo żywiołowe utwory folkowe inspirowane głównie klimatami bałkańskimi, węgierskimi, słowackimi i cygańskimi. W czerwcu 2016 r. Kapela uczestniczyła w programie telewizyjnym „Mam Talent”, gdzie zakwalifikowała się do wielkiego finału, zajmując ostatecznie trzecie miejsce. Dla Zespołu był to ogromny sukces, zyskując przy tym sympatię całej Polski. Zespół w swoim dorobku posiada trzy płyty CD. Wielką zaletą wszystkich członków kapeli jest żywiołowe i radosne przekazywanie muzyki, które udziela się słuchaczom. Liczba członków kapeli wzrasta wraz ze wzbogaceniem instrumentarium.

XIX Światowy Festiwal Polonijnych Zespołów Folklorystycznych

Rzeszów – Gmina Świlcza – lipiec 2023 r.

„Witajcie kochani
i bądźcie nam tu
– i w gminie Świlcza radzi!”

W dniach 12-18 lipca po cztero-letniej przerwie przebywali w Rzeszowie i na Rzeszowszczyźnie polonijni tancerze i muzycy. W XIX Światowym Festiwalu Polonijnych Zespołów Folklorystycznych w Rzeszowie wzięło udział 20 zespołów z 9 krajów: 6 – USA, 3 – z Kanady, 2 – z Republiki Czech, po 1 z Australii, Brazylii, Litwy, Mołdawii, Ukrainy i Wielkiej Brytanii – z 4 stron świata: Europy, Azji, Australii, Ameryki.

Polonijny festiwal to
„czas integracji”

Dni polonijne na Podkarpaciu w gminie Świlcza – to upalny weekend 14-16 lipca 2023 r. W sobotę do 35°C, w niedzielę do 33°C, a w poniedziałek do 30°C.

Wójt Gminy Świlcza Adam Dzedzic oraz Gminne Centrum Kultury Sportu i Rekreacji Gminy Świlcza z/s w Trzcianie z dyrektorem Adamem Majką byli gospodarzami tych uroczystości. W gminie w br. Festiwal gościł w Rudnej Wielkiej.

Otwierając i witając serdecznie wszystkich artystów i widzów zgromadzonych w dn. 15 lipca br. na „terenie imprezowym” stadionu rudniańskiego – dyrektor Gminnego Centrum Kultury Sportu i Rekreacji Gminy Świlcza z/s w Trzcianie Adam Majka prezentował przez cały czas imprezy mnóstwo wiadomości merytorycznych. Był prowadzącym, przygotowanym i sprawnie „przemycal” informacje ważne o ludziach i zespołach oraz ich sukcesach.

Na estradzie na nowoczesnym stadionie KS „Rudnianka” Rudna Wielka odbywały się popisy taneczno-śpiewacze, a w ustawionych tuż obok namiotach była baza garderoby, anty-

słoneczny „parasol”, bo upał był nie-
miłosierny. Być może, że to była przy-
czyna niezbyt licznej widowni. Szko-
da, że nie było młodzieży, wszak to
wakacje, więc kulturalna rozrywka jest
mile widziana. W programie królował
folklor polski oraz innych narodów.
Gośćmi honorowymi był Zespół Pie-
śni i Tańca „Karolinka” z Londynu
(Wielka Brytania).

Karolinka nie poszła do Gogolina, ale do Rzeszowa i Rudnej Wielkiej

Był to Zespół Pieśni i Tańca „Ka-
rolinka” z Londynu – stolicy Wiel-
kiej Brytanii. To młodzi artyści,
w większości utalentowani, serdecz-
ni, łączący codzienne obowiązki
z pracą artystyczną, pokonujący nie-
kiedy wiele kilometrów, by przybyć
na próby zespołu. Ubrani w stroje tra-
dycyjne, kolorowe do każdego wy-
ścia scenicznego – inne – są dumni
ze swojej „polskości”. Cechowała
ich gracją i lekkością, np. kujawiak,
tańce cieszyńskie i wykonanie arty-
styczne dumki – polską gwara
– chwyciły za serca słuchaczy i wy-
woływały burzę oklasków. Artyści od-
działywali na widzów głosem, stro-
jem, tańcem, i choreografią, polsz-
czyzną – czasem z błędami fonetycz-
nymi ale „nic to”, każdy rozumiał, bo
grały emocje. Tylko dobrym słowem,
gościnnością i oklaskami można było
Gościom wyrazić uznanie.

Organizatorzy przewidzieli inte-
gracyjny walor koncertu i na skrom-
nych zasadach „mamo, chwałą nas”
pokazali Gościom swój bogaty dorobek
artystyczny. Najmłodsza stażem
jest obecna Młodzieżowa Kapela GCK-
SiR z/s w Trzcionce, pod batutą Justy-
ny Drozd-Ochał. Wystąpił także Ze-
spół Pieśni i Tańca „Pułanie” pod kie-
rownictwem choreografa P. Drozda
i Grupa Obrzędowa im J. i M. Dzie-
dziców pod kierownictwem Andrze-
ja Świstary.

Wiązanki tańców rzeszowskich,
przeworskich, warszawskich – dla
bywalców i uczestników życia kulta-
ralnego w Gminie Świlcza – nie były
nowością, ale wzbudzały radość, po-
dziw, uznanie i szacunek. Nie było
sztuczności, emocje i autentyczna ra-
dość – królowały. Folklor to niezwy-
kłe bogactwo, czyż nie jest to niekie-
dy „ucieczka” przed współczesnością

i jej wynalazkami? Taniec i muzyka
istnieją ponad podziałami, łączą od-
rębne kultury i zacierają wymyślone
przez człowieka granice.

Koncert w Rudnej był wspaniały,
pełny także elektronicznych efektów,
które niekiedy wypierały żywą muzy-
kę. Trwał do godzin wieczornych.
Publiczność bawiła się znakomicie.

Wspólne występy pozwoliły też zin-
tegrować się uczestnikom i poznać
wzajemnie, a także poznawać kultu-
rę kraju przodków, bo kultura ludo-
wa jest wciąż jeszcze dotąd niezbad-
nym bogactwem. Tak, gościliśmy ich.
Była wspólna integracja zespołów,
stoły zastawione wymyślnymi i smakowi-
tymi potrawami wzbudzały szczerół-

ne zainteresowanie. Podczas przyjemnego wieczoru wystąpił zespół „Tekla Klebetnica”. Nie było barier językowych. Radość i zadowolenie Gości były dla gospodarzy – najważniejsze. Serdeczne podziękowania odbierał więc z godnością dyr. GCKSiR Gminy Świlcza z/s Trzcianie – Adam Majka.

Opadły już emocje po wielkim i ważnym dla kultury narodowej wydarzeniu, jakim było spotkanie zespołów folklorystycznych w Rzeszowie. Była to nie tylko prezentacja dorobku artystycznego poszczególnych

grup, ale przede wszystkim wielka, patriotyczna manifestacja młodzieży polonijnej, zafascynowanej polską kulturą i rozumiejącej jej znaczenie dla ciągłości narodowych więzi. Rzeszów długo wspominał będzie radość i entuzjazm, jaki wnieśli w życie jego mieszkańców uczestnicy Festiwalu. Dziękuję za to serdecznie. Jestem od wielu lat widzem Festiwalu i nikt nie

zaprzeczy, że piosenki i hymny festiwalowe na zakończenie Koncertu Galowego zawsze wywołują wzruszenia. Czy za 3 lata na jubileuszowym festiwalu będzie podobnie?

PS. Nieodczowna festiwalowa pieśń zw. „Daleko, daleko” powstała w latach 60. ubiegłego stulecia na Antypodach, w Australii. Autorami jest

małżeństwo, Helena i Tadeusz Mikucy, Pieśń zyskała popularność wśród Polonii z całego świata.

Wykorzystano Internet.

W słońcu pławia się doliny
i gdziekolwiek spojrzysz rad,
kraj mej Matki, kraj rodzinny
kwitnie jak wiosenny sad.

Ref. Daleko, daleko,
za morzem, daleko,
przepiękna kraina
kraj rodzinny Matki mej.

Tutaj brzoźka, tu kalina,
tam nad rzeką olszyn gaj,
to jest ziemia Jej rodzinna,
gdzie jest taki drugi kraj?

Tam bociany gniazda ścielą
i jaskółki w polu są,
tam kościółek Jej rodzinny
i krzyż za poranną mgłą.

Mimo początkowo niepewnych prognoz pogody, które groziły burzami, 30 lipca 2023 r. rozegrano na stadionie w Trzcianie Turniej Sołectw Gminy Świlcza. Organizatorem było Gminne Centrum Kultury Sportu i Rekreacji w Świlczy z siedzibą w Trzcianie. Turniej rozegrano w dwóch kategoriach: sportowo-wiedzowej oraz kulinarnej. Całość imprezy poprowadził dyr. Adam Majka.

Karolina Salach

Turniej Sołectw Gminy Świlcza

W rozgrywkach sportowych wzięło udział 6 sołectw: Bratkowice, Mrowla, Rudna Wielka, Świlcza, Trzciana i Woliczka. Jurorami tych zawodów, którzy musieli wykazać się spostrzegawczością i sumiennością byli Radni Rady Powiatu Rzeszowskiego – Sławomir Miłek, Tadeusz Pachorek i Tomasz Wojton oraz Kierownik Posterunku Policji w Trzcianie – st. asp. Mateusz Jarosz.

Konkurencje były nietypowe i doskonale wpisywały się w klimat rozgrywek.

Cięcie kłody, wbijanie gwoździ dziurawym młotkiem, wyścig na piłkach skoczkach, szukanie monet w zbożu, przenoszenie kapusty na

szpadlu, „łebska wieś”, wyścig na taczkach – wszystkie wymagały sprawności, siły, szybkości i sprytu. Dodatkowo zorganizowano test z wiedzy ogólnej oraz zagadki muzyczne, które budziły ogromne emocje. Najmocniejsza okazała się drużyna z Bratkowic, która zebrała najwięcej punktów i to ona cieszyła się ze zdobytej nagrody ufundowanej przez Wójta Gminy Świlcza – 15 000 zł. Sołtys wsi podziękował w ciepłych słowach swojej drużynie, a zawodnicy nie kryli radości. Na ogromne brawa zasługują jednak także pozostałe drużyny, gdyż rywalizacja była zacięta, a walka trwała do ostatniej konkurencji. Zwyciężyli Bratkowice.

Kategoria kulinarna – pod znakiem pierogów

Koła Gospodyń Wiejskich udowodniły, że pod jednym słowem może się kryć cała paleta smaków i kolorów. Z jednej strony zazdrościmy jurorom – mogli pokosztować tylu wspaniałości. Z drugiej jednak – nie chcielibyśmy być na ich miejscu. Wszak trzeba było zdecydować, które pierogi zasługują na wyróżnienie.

Jury w składzie: Wójt Adam Dziezdzic, st. asp. Mateusz Jarosz oraz szef kuchni Kamil Rzeszutko, z 8 propozycji wybrało potrawę pań z Mrowli, które zdobyły nagrodę ufundowaną przez Wójta Gminy Świlcza – 3000 zł,

ale sam fakt, że wszystkie sztuki zniknęły z talerzy świadczy o tym, że pozostałe pierogi nie były od nich mniej smaczne. Wszystkim Paniom ogromnie dziękujemy za zaangażowanie. Zwyciężyła Mrowla.

Tak jak w każdej poprzedniej edycji, tak i w tej, głównym celem była dobra zabawa. Cieszymy się, że druzyny podjęły się przygotowania potraw oraz udziału w zawodach sportowych. Najbardziej cieszy nas jednak fakt, że wszystko to odbyło się w miłej, przyjaznej atmosferze. Skarg i zażaleń (przynajmniej tych oficjalnych) nie stwierdzono.

Przednia zabawa i rozrywka

Pomiędzy kolejnymi konkurencjami mogliśmy podziwiać występy Zespołu Tanecznego „Koloret”. Przez cały czas trwania rozgrywek oraz po ich zakończeniu, wszyscy przybyli mieli okazję pokosztować przysmaków przygotowanych przez Koła Go-

Fot. Anna i Paweł Styka

spodyń Wiejskich, jak i cateringu eventowego, zaś dzieci chętnie korzystały z bezpłatnych dmuchańców. Wydarzenie zakończyła zabawa taneczna z Zespołem Muzycznym „Legato”, który zagwarantował dobrą zabawę aż do północy. Dziękujemy wszystkim

zaangażowanym w przygotowanie i przebieg Turnieju Sołectw. Szczególne słowa podziękowania kierujemy do strażaków z jednostek OSP z Trziciany i Mrowli za pomoc w załadunku i rozładunku materiałów. ■

Władysław Kwoczyński

Dożynki parafialne w Bratkowicach

Oddaję bołd spracowanym rękom polskiego rolnika. Tym rękom, które z trudnej ziemi, ciężkiej ziemi wydobywały chleb dla kraju, a w chwilach zagrożenia były gotowe tej ziemi strzec i bronić.

Jan Paweł II

Dożynki to święto głęboko zakorzenione w kulturze i tradycji polskiej wsi. Choć dziś może przyjmować inne nazwy – to jest to dzień, w którym rolnik świętuje szczęśliwe zakończenie żniw. Czas dożynek to czas radości i podziękowań Bogu i Matce Bożej za okazane łaski, zebrany urodzaj i „chleb powszedni”. Często jednak zdarza się, że długotrwałe susze, burze, ulewne deszcze, powódzie, a nawet pożary, mają znaczący wpływ na spadek zbiorów rolnych. Mimo wielu przeciwności losu, rolnik pracuje w pocie czoła, by z „trudnej i ciężkiej ziemi” wydobyć chleb” dla swojej rodziny i kraju. Wymownym symbolem dziękczynienia za zebrane płody ziemi, są wieńce dożynkowe,

kwiaty i zioła, przynoszone przez spracowanych rolników do kościoła.

Rokrocznie 15 sierpnia bratkowicka parafia pw. św. Jana Chrzciciela przeżywa dzień dożynek, który przypada w Święto Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny. W tym uroczystym dniu parafianie – rolnicy, przynoszą do świątyni okazałe wieńce dożynkowe, uwite z najdorodniej-

szych kłosów zbóż, kwiatów i ziół oraz chleb.

Wzorem lat ubiegłych, trzy misternie wykonane wieńce dożynkowe, zawierające symbole religijne, przygotowali: Akcja Katolicka, Koło Gospodyń Wiejskich oraz mieszkańcy przysiółka Czekaj. Tradycyjnie przed wejściem głównym do kościoła, delegacje z wieńcami, zostały powitane przez

Delegacje z wieńcami dożynkowymi przed wejściem do kościoła.

Powitanie grup wieńcowych przez ks. kan. J. Książka i ks. T. Kawalca.

Uroczyste poświęcenie ziół i kwiatów.

Delegacja mieszkańców Czekała z wieńcem dożynkowym.

Grupa wieńcowa KGW na czele z M. Nowożeńską – przewodniczącą i R. Franczykiem – sołtysiem.

Grupa wieńcowa Akcji Katolickiej.

Fot. Andrzej Bednarz

Uroczysta Msza św. dziękczynna za szczęśliwie zebrane plony.

ks. kan. Józefa Książka – proboszcza w asyście ks. Tadeusza Kawalca – wikariusza. Po ceremonii poświęcenia wieńców, ziół i kwiatów, orszaki wraz z wieńcami, zostały uroczystie wprowadzone do świątyni w asyście księży oraz służby liturgicznej ołtarza. Wieńce dożynkowe, wyeksponowane zostały w widocznym miejscu przed ołtarzem głównym. Mszę św. dziękczynną koncelebrowaną za zebrane plody ziemi, sprawował ks. kan. J. Książek w asyście ks. T. Kawalca.

Podczas Mszy św. przedstawiciele poszczególnych delegacji wieńcowych, złożyły dary ofiarne w postaci chleba i wina mszalnego. Eucharystię ubogacił swym śpiewem Chór Męski *Resonantae* z Bratkowic. Podczas Eucharystii modlono się również za wszystkich rolników, dziękując im za ich ciężką pracę na roli. Okolicznościową homilię do wiernych wygłosił ks. Zdzisław Sawka – rodak z Bratkowic. Na zakończenie Mszy św. odśpiewano wspólnie pieśń *Boże coś Polskę*.

Tradycyjnie po Mszy św., wszystkie wieńce przez pewien czas pozostaną w kościele, by parafianie mogli podziwiać te dożynkowe dzieła. Delegacja z wieńcem Akcji Katolickiej, reprezentowała bratkowicką parafię, podczas tegorocznych Dożynek Diecezjalnych w Rzeszowie w niedzielę 27 sierpnia. Natomiast grupa wieńcowa Koła Gospodyń Wiejskich, reprezentowała sołectwo Bratkowice, podczas Dożynek Gminnych w Świlczy w niedzielę 20 sierpnia.

Jak co roku po Mszy św. grupy wieńcowe zostały zaproszone przez ks. proboszcza na plac przed plebanią. Tu odbyło się okolicznościowe spotkanie integracyjne, podczas którego śpiewano wspólnie pieśni Maryjne i piosenki biesiadne przy akompaniamencie akordeonu. Jak na biesiadne spotkanie przystało, częstowano się kielbasą z grilla oraz smacznymi ciastami przygotowanymi przez panie z poszczególnych grup wieńcowych. Wśród biesiadników był również ks. J. Książek – księża. Panowała przyjazna rodzinna atmosfera, sprzyjająca wspólnym rozmowom i wspomnieniom.

15 sierpnia w Domu Ludowym w Błędowej Zgłobieńskiej odbyły się Dożynki Parafialne, w których udział wzięli: OSP, KGW, Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Błędowej Zgłobieńskiej jak również mieszkańcy, młodzież, dzieci oraz sąsiedzi Błędowej Zgłobieńskiej. Nie zabrakło również przedstawicieli Urzędu Gminy Świlcza w osobie sekretarza Wojciecha Słowika, ks. Proboszcza Parafii pw. św. Wojciecha Stanisława Szeligi i dyrektora Niepublicznej Szkoły Podstawowej w Błędowej Zgłobieńskiej Piotra Wolińskiego.

Dożynki w Błędowej Zgłobieńskiej

Zgromadzonych gości przywitała Sołtys wsi Wiesława Szczepanik okolicznościowym wierszem:

*Zboża już z pól sprzątnięte
Tradycja więc każe
By to godnie uczcili
Wszyscy gospodarze.*

*Dzisiaj w naszej wiosce
Świętujemy Dożynki
Będą świeże chleby
I pachnące szynki.*

*I plony przeróżne
Co ziemia nam dała
Będzie dziś świętować
Błędowa cała.*

– Dożynki to uświęcona tradycją okazja do wspólnego świętowania – mówiła Wiesława Szczepanik. – Tak kiedyś, jak i dzisiaj, dożynki są okazją do wyrażenia naszej wdzięczności i szacunku dla rolników, ale jest to wdzięczność wyrażona w stosunku do wielu ludzi. Bo kromka chleba, którą podnosimy do ust powstaje dzięki zbiorowemu wysiłkowi wielu ludzi: rolników, młynarzy, piekarzy, transportowców, sprzedawców. Można by powiedzieć, że w jakimś sensie symbolizuje wysiłek znaczącej części społeczeństwa. Jest to więc symbol solidarności człowieka z człowiekiem. Dzisiejsza wieś to ostoją wartości. Wieś to świat, w którym gospodaruje się na „swoim”. To świat, w którym ludzie tworzą wielopokoleniowe rodziny. Świat, w którym na co dzień żyje się w podziwie dla stworzonej przez Boga natury. Drodzy rolnicy, za Waszą ciężką pracę chcieliśmy dzisiaj Wam podziękować, a obecni wszyscy tu zgromadzeni niech będą tego wyrazem. Wszystkim państwu życzę miłego świętowania i jak najlepszych wspomnień z tych dożynek – tymi słowami sołtyska wsi Wiesława Szczepanik zakończyła przemówienie.

Finałem tego wydarzenia była możliwość degustacji starodawnego jadła przygotowana przez miejscowe członkinie koła. Uwieńczeniem uroczystości dożynkowych była wspólna potańcówka z zespołem muzycznym. Ten dzień był okazją do wspólnie spędzonego czasu rodziny, rówieśników, przyjaciół i znajomych. Był to czas spędzony bezpiecznie, atrakcyjnie, bez Internetu, telefonu i co najważniejsze na świeżym powietrzu.

Wyrazy szacunku i podziękowania za okazaną pomoc przy organizacji dożynek kierując do druhów, strażaków, pań z koła gospodyń, do osób ze Sto-

Podczas dożynek można było posłuchać opowieści Zbigniewa Lisa jak wyglądały dawniej żniwa oraz jak i czym dawniej pracowano.

Dzieci miały możliwość korzystania z wielu atrakcji dużej dmuchanej zjeżdżalni, wykonywania brokatowych tatuży, czy malowania twarzy. Była również krótka część artystyczna w wykonaniu pań z KGW.

warzyszenia, zaproszonych gości. Dziękuję również tym, którzy w jakikolwiek sposób przyczynili się do pomocy, jak i samym mieszkańcom Błędownej za przybycie i wspólną zabawę.

Sama uroczysta dożynkowa uroczystość była powiązana z profilaktyką uzależnień, tj. m.in. ustawą o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

Dzięki dofinansowaniu ze środków z budżetu Gminy Świlcza przeznaczonych na wychowanie w trzeźwości i przeciwdziałanie alkoholizmowi można było zorganizować tę uroczystość za co serdecznie dziękuję.

(inf. wł. sołectwa)

15 października obchodzony jest Międzynarodowy Dzień Kobiet Wiejskich. Dzień ten podkreśla ważną rolę i wkład kobiet w rozwój środowisk wiejskich. To one podtrzymują tradycje, religijność, zwyczaje związane z różnymi wydarzeniami i pielęgnują bogatą kulturę swoich środowisk. Integrują środowisko i często są pomysłodawczyniami i realizatorkami wielu inicjatyw na terenie swojej wsi gminy czy regionu.

Zofia Dzedzic

Kobiety z KGW Słotwinka – to serce i ostoja polskiej tradycji

Rozmowa z panią Marią Kozubal – skarbnikiem KGW Trzciana-Słotwinka, aktywistką i „dobrym duchem” organizacji.

– Jak Pani postrzega rolę kobiety wiejskiej dawniej i dziś?

– Kobiety wiejską dawniej kojarzono z chatą wiejską, pracą w gospodarstwie, kuchnią i opieką nad dziećmi. Obecnie kobieta wiejska nie tylko zajmuje się domem, ale jest ważnym elementem społeczności, w której żyje. Potrafi połączyć pracę zawodową

z pracą społeczną na rzecz środowiska. Wiele kobiet wiejskich ma dziś co najmniej średnie wykształcenie, podnosi swoje kwalifikacje zawodowe, uczy się języków obcych a nawet zakłada swoje firmy. Obecnie kobiety wiejskie zajmują ważne i wysokie stanowiska w samorządach różnych szczebli.

– Pełni Pani wiele funkcji w swoim środowisku. Jak udaje się łączyć życie rodzinne jako żona, mama, z pracą zawodową i społeczną?

– Obecnie kobiety wiejskie są bardzo dobrze zorganizowane mnie udaje się godzić pracę w gospodarstwie rolnym. Myślę, że udaje mi się połączyć życie rodzinne z pracą zawodową,

wygospodarowywać czas na odpoczynek, relaks, hobby i pracę społeczną. Praca społeczna jest to taka chwila wytchnienia – odskocznia od życia codziennego. Wspólne spotkania oraz realizowanie wszelkich przedsięwzięć sprawiają mi dużą satysfakcję.

– W środowisku widzimy ogromną aktywność i efektywność pracy Waszej, naprawdę nielicznej, organizacji KGW wymaga to wysiłku, zaangażowania. Jak postrzega pani swoją pracę z perspektywy czasu?

– Jestem dumna, że zostawiam po sobie ślad mojej działalności i chronię to, co pozostawili po sobie nasi dziadkowie i pradiadkowie i czego uczyli nas nasi nauczyciele w szkołach. Kocham to co robię i w pełni

KGW Trzciana-Słotwinka. Dożynki 2023

się spełniam. Staram się chronić od zapomnienia i przekazywać młodszemu pokoleniu dawne zwyczaje, obrzędy, jakie zapamiętałyśmy z dzieciństwa i rodzinnych domów.

W obecnym Kole pracuję dopiero kilka lat. Pochodzę z Ropczyc. Ukończyłam Technikum Ogrodnicze, znam wieś i jej specyfikę, a to mąż – rodowity Trzcianiak sprawił, że wspólnie z paniami, sąsiadkami i koleżankami organizujemy spotkania z różnymi okazji przygotowujemy i uczestniczymy aktywnie w uroczystościach i konkursach organizowanych przez GCKSiR Gminy Świlcza i inne nadrzędne instytucje z dziećmi i młodzieżą i seniorami.

Naszym pomysłem było wyszywanie gorsetów. Całe dwie zimy nam to zajęło. Uszyłyśmy spódnice do gorsetów i mamy komplety strojów. Robienie kwiatów z bibuły – to proste, bez tajemnic. Dla chcącego – nic trud-

nego. Trochę wiedzy przekazała mi mama i babcia, resztę podpatrzeć można w Internecie. Nie ma rzeczy niemożliwych, trzeba tylko chcieć.

Tak się złożyło że moja teściowa – to pierwsza przewodnicząca tego Koła KGW powstałego w 2000 roku to, bardzo dobry wzór do naśladowania i czerpania przykładów i Jej doświadczeń.

Zimą robimy wspólnie ozdoby choinkowe, kwiaty z bibuły, śpiewamy stare, zapomniane piosenki. Robimy warsztaty kulinarne, często w prywatnych naszych domach, bo nie mamy zaplecza gospodarczego, pieczemy proziaki, chleb, ciastka i placki oraz wykwentne torty. Jeśli wieziemy to na jakiś konkurs – znika w mig – my mamy satysfakcję i dochód, promocję i szacunek – ktoś ma pożytek.

Jesteśmy od kilku lat uczestniczkami tradycji lokalnego Konkursu Palm Wielkanocnych, który organizuje nasza parafia Błędowa Zgłobieńska oraz Dożynki, które cieszą się wielką popularnością. To nie jest chwalba, ale same zbieramy prawie cały rok materiał roślinny, suszymy odpowiednio, przechowujemy, a później projektujemy nasze dzieła i wykonujemy nawet na zamówienia.

Piszemy albo rysujemy projekty, pozyskujemy fundusze i cieszymy się z każdej pochwały czy nagrody. Dla nas jest jednak najważniejsze – przekazywanie tradycji przodków.

– Co Was najbardziej satysfakcjonuje?

– Największą satysfakcję daje nam przygotowywanie produktów i surowców na różne uroczystości. Byłyśmy na konferencjach w Filharmonii w Rzeszowie, pomagałyśmy Ukrain-

com na początku barbarzyńskiej wojny i obecnie. Brałyśmy udział, z sukcesami, w następujących konkursach „Polska od Kuchni” – Stalowa Wola. Dostałyśmy wyróżnienie w kategorii „Rękodzieło” za pięknie wyszyte obrusy, metodą haftu pełnego. Inne konkursy to: Najsmaczniejsza szarlotka (Pstrągowa), od kilku lat aktywnie uczestniczymy w Gminnych Kiermaszach Bożonarodzeniowych i Wielkanocnych w Mrowli, organizowanych z rozmachem przez GCKSiR Gminy Świlcza z/s w Trzcianie. Włączamy się w akcje charytatywne i promocyjne. Jest sporo rzeczy, które możemy zrobić za pośrednictwem GCKSiR, Rady Sołeckiej czy Urzędu Gminy.

Dziękujemy serdecznie na łamach naszego gminnego kwartalnika przede wszystkim:

– Panu Wójtowi Gminy Świlcza – Adamowi Dziedzicowi za docenianie naszej działalności, życzliwość, merytoryczne i finansowe wsparcie, dbałość o nasz intelekt i wypoczynek (wycieczki sponsorowane).

– Dyrektorowi GCKSiR – Adamowi Majce dziękujemy za pomysły inicjatywy, zachętę do działań i wszelką możliwą pomoc w potrzebie.

Działamy stosunkowo krótko, bo w 2020 r. minęło – 20 lat. Niestety, przypomnę, że był to rok pandemii Covid-19 i sanitarne obostrzenia nie pozwoliły na wspólne świętowanie. Wkrótce będzie ćwierćwiecze naszej działalności. Mam nadzieję, że dostrawimy i godnie będziemy świętować jubileusz. To do nas należy przekazywanie tradycji młodszemu pokoleniu, aby pamiętało i o swoich korzeniach, podtrzymywało tradycje, zwyczaje i było dumne z dorobku dotychczasowego.

Póki zdrowie dopisuje staramy się żyć bardzo aktywnie. Mamy jeszcze wiele pomysłów, które chciałybyśmy zrealizować. Nasze korzenie historyczne sięgają daleko i dumni są wszyscy mieszkańcy naszej części wsi, która kiedyś była samodzielną – z tego, że mieszkamy na pięknej wsi podkarpackiej.

– Gratuluję tej pięknej działalności, zapału, a co najważniejsze, dbania o nasze lokalne i regionalne dziedzictwo kulturowe, które odchodzi w zapomnienie wraz ze starszym pokoleniem. Dziękuję za rozmowę.

Kontynuujemy wspomnienia z działalności GCKSiR. W tym numerze przypomnimy lata 2011-2016. Był to czas licznych wydarzeń, rozwoju placówki i działań projektowych. Wspomnimy także jubileusz 10-lecia.

Karolina Salach

Historia Gminnego Centrum Kultury Sportu i Rekreacji w Świlczy z siedzibą w Trzcianie (cz. II)

Lata 2011-2016

W 2011 roku instytucję Gminnego Centrum Kultury tworzyły 2 budynki – siedziba w Trzcianie oraz Dom Ludowy w Bratkowicach. W 2012 roku zmieniono nazwę z „Gminne Centrum Kultury” na „Gminne Centrum Kultury, Sportu i Rekreacji”. Uchwałą nr XXXIV/260/2013 Rady Gminy Świlcza z dnia 13 lutego 2013 roku w skład Gminnego Centrum Kultury, Sportu i Rekreacji w Świlczy z siedzibą w Trzcianie weszły 3 filie: w Dąbrowie (przekazana 10.06.2011 jako Dom Ludowy), w Bratkowicach (od 1.09.2006 jako Dom Ludowy) oraz Świlczy (zarządzana jako Dom Strażaka od 25.01.2012). GCK zarządza także czterema innymi obiektami: od 1.08.2012 roku Stadionem Sportowym i parkiem w Bratkowicach, od 25.08.2015 Domem Strażaka w Mrowli.

Budżet, jakim dysponowała jednostka w ramach dotacji podmiotowej rósł corocznie z 522 388,00 zł w 2011 roku do 737 325,79 zł w roku 2016. Umożliwiło to organizację licznych przedsięwzięć kulturalnych, artystycznych, ale i organizację spotkań tematycznych. Każdego roku było ich około 60, załączamy pełną listę dla zobrazowania różnorodności.

W roku 2011 zapoczątkowano dwa wydarzenia, które później stały się cykliczne – Przegląd Kolęd i Pastorałek, który potem otrzymał nazwę „Dzieciątko się narodziło” oraz Konkurs Pieśni Maryjnej „Matuchnie Pieśń niesiemy”, który od kilku lat rozgrywany jest w formie przeglądu. Kontynuowano także już wcześniej rozpoczęte tradycje – współorganizację Ogólnopolskiego Konkursu Tradycyjnego Tańca Ludowego, Podkarpackiego Forum Lokalnej Prasy Samorządowej czy Podkarpackiej Konferen-

2011 I Międzygminny Przegląd Kolęd i Pastorałek w Trzcianie.

2011 Ogólnopolski Konkurs Tradycyjnego Tańca Ludowego w Trzcianie.

cji Rolnictwa Ekologicznego. Organizowano także konkursy we współpracy z placówkami oświatowymi – ekologiczne, sztuki recytatorskiej, plastyczne. W latach 2011 i 2014 przygotowano rekonstrukcję Akcji Burza, mającej miejsce także na terenie Bratkowic. W latach 2012, 2015 i 2016 przygotowywano w Świlczy Misterium Męki Pańskiej. Poza wydarzenia-

mi artystycznymi, organizowano liczne imprezy sportowe i patriotyczne.

Zespoły amatorskiego ruchu artystycznego uświetniały wydarzenia lokalne, brały udział w konkursach, przeglądach i festiwalach. Prezentowały się na terenie gminy, ale i na występach gościnnych w kraju i za granicą. W roku 2013 zespół Pułanie oraz Kapela Młoda Olsza brały udział

w festiwalu na Litwie, w 2016 roku Grupa Obrzędowa prezentowała się na Węgrzech (Budapeszt), a grupy: Pułanie, Kapela GCKSiR i Silver Tone odwiedzały Włochy w ramach festiwalu „Le Spiagge d'Italia” w Riccione. W 2016 roku nastąpiło połączenie Kapel Olsza i Młoda Olsza i powstała Kapela GCKSiR.

Wyjątkowym w tym okresie jest rok 2015 – rok 10-lecia działalności GCK i 15-lecia pracy artystycznej Zespołu Pieśni i Tańca Pułanie. Jubileusz był trzydniowym wydarzeniem obfitującym w estetyczne doznania. Rozpoczął się od

przejazdu po gminie kapel działających przy GCK (Młoda Olsza, Olsza i Muzykanty) oraz zaprzyjaźnionych. W barwnych ludowych strojach muzycznie zapraszały mieszkańców na sobotni koncert, wprowadzając klimat wspólnego biesiadowania.

Sobota stanęła pod znakiem folkloru. Koncert rozpoczęto widowiskiem „Wesele trzczańskie” w wykonaniu Grupy Obrzędowej im. Marii i Józefa Dziedziców oraz Zespołu Pieśni i Tańca „Pułanie”. Scenariusz powstał przed laty, jego autorami są Dziedzicowie, których imię nosi Grupa Obrzędowa. Na scenie zaprezentowały się także zaprzyjaźnione zespoły – Zespół Góralski „Ślebodni” z Gronia-Leśnicy, Zespół Pieśni i Tańca „Lubenka” z Lubeni, Regionalny Zespół Pieśni i Tańca „Markowianie” z Markowej oraz Zespół Regionalny „Lipniczanie” z Lipnicy Wielkiej. Pierwszy dzień Jubileuszu zakończył się koncertem Kapel Ludowych działających przy Gminnym Centrum Kultury, Sportu i Rekreacji.

Niedzielny koncert galowy poprzedziła Msza Święta w kościele parafialnym w Trzcianie. Brali w niej udział nie tylko członkowie grup amatorskiego ruchu artystycznego GCKSiR, ale i góralskich zespołów: „Ślebodni” oraz „Lipniczanie”. Koncert Galowy miał na celu prezentację dorobku artystycznego GCKSiR, szczególnie ZPiT PUŁANIE. Na scenie zespołom towarzyszyły zaprzyjaźnione zespoły folklorystyczne – Zespół Regionalny „Lipniczanie” z Lipnicy

2011 Podkarpacka Konferencja Rolnictwa Ekologicznego w Trzcianie.

2012 Sobótki w Bratkowicach.

2013 Podkarpackie Forum Lokalnej Prasy Samorządowej w Trzcianie.

Wielkiej, Zespół Pieśni i Tańca „Rochy” z Sędziszowa Małopolskiego oraz Zespół Góralski „Ślebodni” z Gronia-Leśnicy.

Prezentację dorobku artystycznego rozpoczęli: Zespół Pieśni i Tańca PUŁANIE, Grupa Obrzędowa oraz Zespół Taneczny KOLORET we wspólnym polonezie. Tancerze 4 grup wiekowych kilkakrotnie pojawiali się na scenie, za każdym razem w innej odsłonie – zaprezentowali mazura, kujawiaka z oberkiem, tańce Starej Warszawy, Lasowiaczka, tańce przeworskie, tańce Beskidu Śląskiego, tańce gorlickie, walca oraz tańce rzeszowskie wraz z Grupą Obrzędową. Występy te były przeplatane występami innych zespołów – Chóru Cantus, Zespołu Tanecznego Koloret (Muzyczna podróż w czasie), Kapeli Olsza, Młoda Olsza i Muzykanci oraz Zespołu Muzycznego Silver Tone. Solowy występ dał także Kazimierz Marcinek – skrzypek, członek Kapeli Muzykanty, który miesiąc wcześniej na Ogólnopolskim Konkursie Kapel i Śpiewaków Ludowych w Kazimierzu nad Wisłą zdobył I nagrodę.

Był to czas małych podsumowań i snucia planów na przyszłość. Czas podziękowań dla Instruktorów i choreografów grup. Nie mogło też zabraknąć wyrazów wdzięczności darczyńcom, sponsorom i partnerom wydarzenia. Obecność na scenie wszystkich wykonawców podczas finału wywarła ogromne wrażenie, gdyż dała obraz ilości osób zaangażowanych w amatorski ruch artystyczny GCKSiR. W słowie skierowane do publiczności na zakończenie, Wójt Gmi-

2013 Wyjazd Zespołu Pułanie i Kapeli Młoda Olsza do Wilna.

2014 Rekonstrukcja Akcji Burza w Bratkowicach.

2014 Światowy Festiwal Polonijnych Zespołów Folklorystycznych – koncert w Szwajcarii.

2015 Jubileusz Gminnego Centrum Kultury w Świlczy zs. w Trzcianie

ny Świlcza – Pan Adam Dziedzic – podzielił się swoimi osobistymi refleksjami związanymi z wydarzeniem, wspomniął nieżyjących już krzewicieli kultury w gminie, a także pogratulował organizatorom i wykonawcom efektów ich pracy.

Poza pracą artystyczną, lata 2011-2016 to także czas rozbudowy zaplecza scenicznego i garderoby. Ze względu na wysokie koszty, jest ona najczęściej związana z projektami finansowanymi (czy współfinansowanymi) ze źródeł zewnętrznych.

- W roku 2012 zrealizowano projekt „Zakup strojów dla Zespołu Pieśni i Tańca Pułanie” – kwota dofinansowania z Urzędu Marszałkowskiego: 25 000 zł, kwota projektu: 40 822,80 zł. W ramach projektu zakupiono 10 kompletów strojów Beskidu Śląskiego damskich i męskich oraz 8 strojów gorlickich damskich i 8 męskich.
- W roku 2014 zrealizowano projekt „Zakup strojów dla ZPiT Pułanie”, w ramach którego zakupiono 8 kompletów przeworskich damskich i 8 kompletów męskich, a także uzupełniono garderobę rzeszowską (kabatki, pasy, kapelusze, sukmany), kwota dofinansowania z Urzędu Marszałkowskiego:

2015 Misterium Męki Pańskiej w Świlczy.

2016 Konkurs Pieśni Maryjnej w Mrowli.

2016 Wyjazd Grupy Obrzędowej na festiwal w Budapeszcie.

go: 25 000 zł, całkowita kwota projektu: 45 657,60 zł.

- W 2015 roku w ramach projektu „Zakup sprzętu wokalnego dla Gminnego Centrum Kultury Sportu i Rekreacji w Świlczy z siedzibą w Trzcionie” zakupiono 16 zestawów bezprzewodowych wokalowych, kwota dofinansowania z Urzędu Marszałkowskiego: 23 466,66 zł, całkowita kwota projektu: 36 080 zł.

Fot. archiwum GCKSiR

2016 Wyjazd ZPiT Pułanie oraz kapel na festiwal we Włoszech.

(cdn.)

Wydarzenia i uroczystości organizowane oraz współorganizowane przez Gminne Centrum Kultury w latach 2011-2016

2011

05.01.2011 Spotkanie opłatkowe pracowników UG oraz Samorządowców z udziałem Grupy Obrzędowej
16.01.2011 Dzień Seniora w Dąbrowie
22.01.2011 I Międzygminny Przegląd Kolęd i Pastorałek w Trzcianie z udziałem Kapeli Muzykanty, Kapeli Olsza
23.01.2011 Jasełka w Domu Strażaka w Woliczce z udziałem Grupy Obrzędowej i Kapeli Olsza
25-28.01.2011 Ferie w GCK
06.02.2011 Dzień Seniora w Trzcianie z udziałem Grupy Obrzędowej, Kapeli Muzykanty, Kapeli Olsza
01.03.2011 60 rocznica śmierci ppłk. Mieczysława Kawalca w Centrum Kultury w Trzcianie
08.03.2011 Gminny Dzień Kobiet w Trzcianie z udziałem Kapeli Olsza
25.03.2011 II Wojewódzki Przegląd Dziecięcych i Młodzieżowych Zespołów Tańca Ludowego „GARNIEC” w Łańcucie z udziałem ZPiT Pułanie i Kapeli Mała Olsza
02.04.2011 Koncert Kapeli Olsza podczas Uroczystości VI Rocznicy Śmierci Jana Pawła II w kościele w Świlczy
15.04.2011 Eliminacje rejonowe 56. Ogólnopolskiego Konkursu Recytatorskiego w Gminnym Centrum Kultury w Trzcianie
28.04.2011 X Wojewódzki Konkurs Ekologiczny
03.05.2011 Uroczystość z okazji 3-go Maja w Dąbrowie
11.05.2011 VIII Podkarpackie Forum Lokalnej Prasy Samorządowej
13.05.2011 Dzień Rodziny w Przedszkolu w Świlczy
19.05.2011 Występ Kapeli Mała Olsza w Łukawcu
20.05.2011 Koncert Kapeli Olsza podczas Międzynarodowych Targów Żywności „Ekogala”
21.05.2011 Dzień Samorządowca z udziałem Zespołu Pułanie, Kapeli Olsza, Kapeli Mała Olsza, Kapeli Muzykanty, Grupy Obrzędowej, Zespołu Tańca Nowoczesnego z Dąbrowy, Zespołu Koloret
22.05.2011 XV Przegląd Kapel i Śpiewaków Ludowych „Pogórzańska Nuta” z udziałem Kapeli Mała Olsza
26-29.05.2011 Wjazd Grupy Obrzędowej, Kapeli Muzykanty oraz Samorządowców do Pruszcza Gdańskiego
05.06.2011 Koncert Kapeli Mała Olsza w Sędziszowie Młp.
09.06.2011 IX Gminny Konkurs Sztuki Recytatorskiej „Gimnazjalne Spotkania z Poezją”
12.06.2011 I Ponadregionalny Konkurs Czcieli Pieśni Maryjnej „Matuchnie pieśń niesiemy” z udziałem Kapeli Olsza
19.06.2011 Występ Kapeli Muzykanty w Domatkowie
19.06.2011 Koncert Kapeli Olsza podczas „Dni Otwartych Drzwi” w Boguchwale
01-03.07.2011 Wjazd ZPiT Pułanie oraz Kapeli Olsza na Konkurs zat. „Folklor świata” do Zduńskiej Woli
03.07.2011 Parafiada z udziałem ZPiT Pułanie oraz kapeli Mała Olsza

23.07.2011 XV Światowy Festiwal Polonijnych Zespołów Folklorystycznych z udziałem Kapeli Olsza i ZPiT Pułanie
31.07.2011 Akcja Burza – odsłonięcie pomnika w Parku w Bratkowicach
31.07.2011 Występ Grupy Obrzędowej, Kapeli Muzykanty w Rymanowie Zdroju podczas „Wesela Podkarpackiego”
07.08.2011 Turniej Gmin Lubenia, Boguchwała, Świlcza z udziałem ZPiT Pułanie, Grupy Obrzędowej, kapel Muzykanty, Mała Olsza, Olsza, Zespołu Tańca Nowoczesnego z Dąbrowy, Zespołu Tanecznego Koloret
14.08.2011 Piknik „W folklorze ukryte” w Świlczy z udziałem ZPiT Pułanie i Kapeli Olsza, Kapeli Mała Olsza, Kapeli Muzykanty
28.08.2011 Gminne Dożynki w Mrowli z udziałem Grupy Obrzędowej, Zespołu Pułanie, Kapeli Muzykanty, Kapeli Olsza
28.08.2011 Koncert Kapeli Olsza podczas „Dni Załęża”
09-06.10.2011 Zgrupowanie Kapeli Olsza, Kapeli Muzykanty i Grupy Obrzędowej w Olchowcu
16.10.2011 Udział Kapeli Mała Olsza w Konkursie „Do Korzeni” w Rzeszowie
16.10.2011 Otwarcie stadionu w Bratkowicach
22-23.10.2011 27. Ogólnopolski Konkurs Tradycyjnego Tańca Ludowego w Trzcianie z udziałem Grupy Obrzędowej i Kapeli Muzykanty
23.10.2011 Koncert Kapeli Olsza w koncercie galowym 27. Ogólnopolskiego Konkursu Tradycyjnego Tańca Ludowego w Rzeszowie
13.11.2011 Uroczystość otwarcia Regionalnego Domu Tradycji Ludowych w Trzcianie z udziałem Grupy Obrzędowej, Kapeli Muzykanty, Kapeli Olsza i Kapeli Mała Olsza
23.11.2011 IV Podkarpacka Konferencja Rolnictwa Ekologicznego w Trzcianie
29.11.2011 Powiatowe eliminacje do XXI Podkarpackiego Konkursu Poezji Religijnej w GCK w Trzcianie
21.12.2011 Uroczyste otwarcie nowej siedziby Banku Spółdzielczego w Świlczy
28.12.2011 Wigilia Kół Gospodyń Wiejskich w Dąbrowie

2012

08.01.2012 Dzień Seniora w Mrowli z udziałem Kapeli Muzykanty
08.01.2012 Koncert Kapeli Olsza w „Wieczorze Kolęd” odbywającym się w Domu Strażaka na Załężu
21.01.2012 II Międzygminny Przegląd Kolęd i Pastorałek w GCK w Trzcianie z udziałem Chóru Cantus, Kapeli Olsza, Kapeli Młoda Olsza
22.01.2012 XII edycja Szkolnego Konkursu „Rodzinna Szopka Betlejemka”
22.01.2012 Dzień Seniora w Dąbrowie z udziałem Kapeli Muzykanty

- 22.01.2012 Dzień Seniora w Błędowej Zgłobieńskiej
 29.01.2012 Dzień Seniora w Trzcianie z udziałem Grupy Obrzędowej, Kapeli Muzykanty
 05.02.2012 Uroczyste poświęcenie i otwarcie Domu Strażaka w Świlczy z udziałem Kapeli Olsza, Zespołu Silver Tone
 18.02.2012 Występ Zespołu Koloret w konkursie „Klounada” w Rakszawie
 01.03.2012 Narodowy Dzień Pamięci „Żołnierzy Wyklętych” w Bratkowicach
 10.03.2012 Gminny Dzień Kobiet w Świlczy z udziałem Kapeli Olsza, Kapeli Młoda Olsza
 28.04.2012 Uroczysta Akademia z okazji obchodów święta Straży Pożarnej w Świlczy
 03.05.2012 Uroczystość Święta Konstytucji 3 Maja w Dąbrowie
 10.05.2012 Występ Kapeli Młoda Olsza w IX Międzygminnym Przeglądzie Pieśni Religijnej w Sokołowie Młp.
 16.05.2012 IX Podkarpackie Forum Lokalnej Prasy Samorządowej w Świlczy
 19.05.2012 Występ Kapeli Młoda Olsza w XIX Ogólnopolskim Przeglądzie Pieśni Religijnej w Nisku
 26.05.2012 Koncert Kapeli Muzykanty w Boguchwale w ramach XII Podkarpackiego Festiwalu „Seniorzy wciąż młodzi twórczo” – eliminacje do konkursu ogólnopolskiego w Bydgoszczy
 27.05.2012 Piknik Rodzinny przy Zespole Szkół w Bratkowicach z udziałem Zespołu Koloret i Zespołu Tańca Nowoczesnego z Dąbrowy
 26.05.2012 Gminne obchody Dnia Matki oraz uroczystość 60-lecia powstania Koła Gospodyń Wiejskich w Bratkowicach
 01.06.2012 Występ Kapeli Olsza w XVII Ogólnopolskim Festiwalu Muzyki Myśliwskiej w Łańcucie
 03.06.2012 Festyn z okazji 50-lecia Przedszkola Publicznego w Bratkowicach z udziałem Zespołu Koloret
 10.06.2012 II Ponadregionalny Konkurs Pieśni Maryjnej z udziałem Kapeli Młoda Olsza, Zespołu Silver Tone
 16.06.2012 Koncert Dzieci Rodzicom w Trzcianie z udziałem ZPiT Pułanie oraz Kapeli Młoda Olsza
 17.06.2012 Widowisko Sobótki w Bratkowicach z udziałem Kapeli Muzykanty, Młoda Olsza, Grupy Obrzędowej, ZPiT Pułanie
 17.06.2012 Piknik Rodzinny przy Szkole Podstawowej nr 3 w Bratkowicach z udziałem Zespołu Koloret
 20.06.2012 Koncert „Dzieci-Rodzicom” w wykonaniu Zespołu Koloret, Zespołu Silver Tone
 24.06.2012 Parafiada w Mrowli z udziałem Kapeli Młoda Olsza, Zespołu Silver Tone, Zespołu Tańca Nowoczesnego z Dąbrowy, ZPiT Pułanie
 01.07.2012 Gminne Zawody Sportowo-Pożarnicze w Świlczy
 01.07.2012 Udział Kapeli Młoda Olsza w XVII Ogólnopolskim Festiwalu „Bukowskie Prezentacje Folkloru Młodych”
 08.07.2012 III edycja Turnieju Gmin w Lubeni z udziałem Zespołu Koloret, Grupy Obrzędowej, Kapeli Muzykanty, Kapeli Olsza, Kapeli Młoda Olsza, ZPiT Pułanie
 14.07.2012 Obchody 100-lecia OSP w Błędowej Zgłobieńskiej
 17-23.07.2012 VII Międzynarodowe Spotkania Folklorystyczne z udziałem Grupy Obrzędowej, Kapeli Muzykanty, Kapeli Olsza, Kapeli Młoda Olsza, ZPiT Pułanie
 05.08.2012 Występ Grupy Obrzędowej, Kapeli Muzykanty na pikniku przy plebanii w Trzcianie
 19.08.2012 Gminne Dożynki w Trzcianie z udziałem Grupy Obrzędowej, ZPiT Pułanie, Kapeli Muzykanty, Kapeli Olsza, Kapeli Młoda Olsza
 08.09.2012 Koncert Kapeli Muzykanty i Kapeli Olsza podczas Dni Otwartych w TVP Rzeszów
 13-15.09.2012 Wyjazd Kapeli Muzykanty do Bydgoszczy na Ogólnopolski Przegląd Artystyczny „Ruch Seniorów” ARS 2012 r.
 06.10.2012 Jubileusz 80-lecia Chóru Mieszanego Cantus
 14.10.2012 Jubileusz 140-lecia powstania OSP Świlcza
 20-21.10.2012 Wystawa malarstwa Felicji Mroczyki
 20-21.10.2012 28. Ogólnopolski Konkurs Tradycyjnego Tańca Ludowego z udziałem Grupy Obrzędowej, Kapeli Muzykanty
 11.11.2012 Gminna uroczystość z okazji obchodów Święta Niepodległości
 14.11.2012 V Podkarpacka Konferencja Rolnictwa Ekologicznego w Trzcianie
 23.11.2012 Spotkanie kucharzy w Świlczy
 29.11.2012 XI Przegląd Dziecięcych i Młodzieżowych Zespołów Tanecznych Pasikonik z udziałem Zespołu Koloret
 06.12.2012 Spotkanie ZPiT Pułanie z Mikołajem
 21.12.2012 Koncert Zespołu Silver Tone w Zespole Szkół w Świlczy
 28.12.2012 Koncert Kapeli Olsza podczas spotkania opłatkowego pracowników UG Świlcza oraz Samorządowców

2013

- 06.01.2013 Koncert Zespołu Silver Tone w Świlczy
 12.01.2013 III Międzygminny Przegląd Kolęd i Pastorałek z udziałem Kapeli Młoda Olsza i Zespołu Silver Tone
 20.01.2013 100-lecie urodzin Ks. Prałata Władysława Aszklara. Występ Kapeli Olsza
 20.01.2013 XX Dzień Seniora w Trzcianie z udziałem Grupy Obrzędowej, ZPiT Pułanie, Kapeli Muzykanty, Kapeli Olsza
 03.02.2013 Dzień Seniora w Świlczy z udziałem Grupy Obrzędowej, ZPiT Pułanie, Kapeli Muzykanty, Kapeli Olsza, Zespołu Silver Tone
 10-12.02.2013 Zgrupowanie Zespołu Tanecznego Koloret i Zespołu Silver Tone w Gliczarowie Górnym k. Zakopanego
 17-20.02.2013 Zgrupowanie ZPiT Pułanie i Kapeli Młoda Olsza w Gliczarowie Górnym k. Zakopanego
 01.03.2013 Narodowy Dzień Pamięci „Żołnierzy Wyklętych” w Zespole Szkół w Bratkowicach oraz w Zespole Szkół w Trzcianie
 09.03.2013 Gminne obchody Dnia Kobiet
 14.04.2013 Spektakl teatralny pt. „W labiryncie”
 17.04.2013 Uroczysty finał XII Wojewódzkiego Konkursu Ekologicznego w Zespole Szkół w Rudnej Wielkiej
 28.04.2013 Koncert Kapeli Muzykanty i Kapeli Olsza w Jasionce podczas Dnia Seniora
 03.05.2013 Gminne Obchody Rocznicy Uchwalenia Konstytucji 3 Maja w Dąbrowie
 08.05.2013 Koncert Kapeli Muzykanty w Wiercanach
 12.05.2013 Koncert Kapeli Muzykanty w Nowej Sarzynie
 22.05.2013 X Podkarpackie Forum Lokalnej Prasy Samorządowej

25.05.2013 Targi EKOGALA – Dzień Samorządowca
 26.05.2013 Koncert chóru Cantus i Kapeli Młoda Olsza, ZPiT Pułanie podczas Pikniku Rodzinnego w Szkole Podstawowej nr 2 w Bratkowicach
 02.06.2013 III Ponadregionalny Konkurs Pieśni Maryjnej w Mrowli z udziałem Chóru Cantus
 08.06.2013 Oficjalne otwarcie kompleksu sportowo-rekreacyjnego ORLIK 2012 w Rudnej Wielkiej
 09.06.2013 Koncert Kapeli Muzykanty i Kapeli Olsza na Pikniku Rodzinnym w Bratkowicach
 16.06.2013 Smaki Podkarpacia – występ Kapeli Olsza w Górnice k. Sokołowa Młp.
 16.06.2013 Obchody 30. rocznicy śmierci profesor Izydory Dąbskiej
 16.06.2013 Powiatowe Zawody Sportowo-Pożarnicze w Bratkowicach
 21-23.06.2013 Zgrupowanie Chóru Cantus w Olchowcu
 23.06.2013 Parafiada w Mrowli z udziałem Kapeli Młoda Olsza, ZPiT Pułanie i Zespołu Silver Tone
 28.06.2013 Jubileusz 20-lecia Szkoły Muzycznej w Trzycanie oraz nadanie jej imienia Józefa Barlika
 29.06.2013 Koncert Dzieci-Rodzicom w wykonaniu ZPiT Pułanie, Kapeli Młoda Olsza oraz Zespołu Koloret
 30.06.2013 Gminne Zawody Sportowo-Pożarnicze
 07-08.07.2013 Udział Kapeli Młoda Olsza w Przeglądzie Folkloru Młodych w Bukowsku
 13.07.2013 Warsztaty Lokalnej Grupy Działania w Świlczy z udziałem Kapeli Olsza i ZPiT Pułanie
 13.07.2013 Koncert Grupy Obrzędowej i Kapeli Muzykanty w Lubeni w ramach Warsztatów LGD
 14.07.2013 Turniej Gmin w Niechobrzu z udziałem Chóru Cantus, Grupy Obrzędowej, ZPiT Pułanie, Kapeli Muzykanty, Kapeli Młoda Olsza
 20.07.2013 Turniej piłki siatkowej w Trzycanie
 21.07.2013 Finał Pucharu Wójta
 27.07.2013 Rocznicza akcji „Burza” w Bratkowicach
 28.07.2013 Występ Grupy Obrzędowej oraz kapeli Muzykanty w Weselu Podkarpackim w Rymanowie Zdroju
 04.08.2013 Koncert chóru Cantus, ZPiT Pułanie i Kapeli Olsza podczas uroczystości pn. „Spotkanie Rodzin” w Trzycanie
 04.08.2013 Wyjazd Kapeli Muzykanty na koncert do Małogoszczu
 18.08.2013 Dożynki Gminne w Bratkowicach. Występ ZPiT Pułanie i kapeli Młoda Olsza
 18.08.2013 Wyjazd Grupy Obrzędowej i Kapeli Muzykanty na koncert do Sanoka – VII Kiermasz Karpackich Smaków
 05.09.2013 Koncert Kapeli Młoda Olsza oraz ZPiT Pułanie w Wyższej Szkole Informatyki i Zarządzania w Rzeszowie
 12-17.09.2013 Wyjazd ZPiT Pułanie oraz Kapeli Młoda Olsza na koncerty w Litwie
 27.09.2013 74. rocznica Powstania Polskiego Państwa Podziemnego
 28.09.2013 Koncert Grupy Obrzędowej i Kapeli Muzykanty w Woli Cichej
 06.10.2013 Koncert Kapeli Młoda Olsza i ZPiT Pułanie w Rzeszowskim Domu Kultury oddział w Przybyszówce
 12.10.2013 Uroczyste otwarcie Żłobka i Przedszkola w Trzycanie
 19.10.2013 29. Ogólnopolski Konkurs Tradycyjnego Tańca Ludowego w Trzycanie z udziałem Grupy Obrzędowej i Kapeli Muzykanty, ZPiT Pułanie

20.10.2013 Koncert Kapeli Młoda Olsza w WDK w Rzeszowie w ramach 29 edycji OKTTL
 10.11.2013 Gminna uroczystość z okazji obchodów Święta Niepodległości
 20.11.2013 VI Podkarpacka Konferencja Rolnictwa Ekologicznego w Trzycanie
 09.12.2013 Mikołaj w GCKSiR w Trzycanie
 14.12.2013 Koncert Chóru Cantus w Jarosławiu – eliminacje do konkursu w Będzinie
 21.12.2013 Spotkanie Wigilijne w Gminnym Centrum Kultury, Sportu i Rekreacji w Dąbrowie
 27.12.2013 Koncert Kapeli Olsza na Oplątku Gminnym w Trzycanie

2014

05.01.2014 Jasełka w Gminnym Centrum Kultury, Sportu i Rekreacji w Świlczy z udziałem Zespołu Silver Tone
 11.01.2014 IV Międzygminny Przegląd Kolęd i Pastorałek z udziałem Chóru Cantus i Kapeli Młoda Olsza
 11.01.2014 Koncert Chóru Cantus w I Rzeszowskim Festiwalu Kolęd i Pastorałek
 12.01.2014 Koncert Chóru Cantus i Zespołu Silver Tone w Woliczce
 18.01.2014 Dzień Seniora w Dąbrowie
 19.01.2014 XXI Dzień Seniora w Trzycanie z udziałem Grupy Obrzędowej i Kapeli Młoda Olsza
 19.01.2014 Występ Chóru Cantus i Kapeli Młoda Olsza w Rzeszowie
 20-23.01.2014 Zgrupowanie Zespołu Koloret i Silver Tone w Gliczarowie Górnym k. Zakopanego
 26.01.2014 Koncert Kolęd i Pastorałek w Bratkowicach z udziałem Chóru Cantus
 26.01.2014 Koncert chóru Cantus w kościele w Świlczy
 27-30.01.2014 Ferie zimowe w Gminnym Centrum Kultury w Trzycanie
 31.01-3.02.2014 Zgrupowanie ZPiT Pułanie w Gliczarowie Górnym k. Zakopanego
 01.02.2014 Koncert Kapeli Muzykanty w Lubeni
 02.02.2014 Koncert Kapeli Muzykanty w Wiercanach
 16.02.2014 Dzień Seniora w Świlczy z udziałem Grupy Obrzędowej, ZPiT Pułanie, Kapeli Muzykanty, Kapeli Młoda Olsza
 28.02.2014 Narodowy Dzień Pamięci „Żołnierzy Wyklętych” w Trzycanie
 28.02.2014 Narodowy Dzień Pamięci „Żołnierzy Wyklętych” w Bratkowicach
 28.02.2014 X Przegląd Zespołów Tanecznych „Klaunada” w Rakszawie z udziałem Zespołu Koloret
 08.03.2014 Dzień Kobiet w Rudnej Wielkiej
 10.04.2014 Finał XIII Wojewódzkiego Konkursu Ekologicznego w Zespole Szkół w Rudnej Wielkiej
 10.04.2014 XI edycja konkursu „Moje Gniazdo” – O historii regionu rzeszowskiego
 11.04.2014 Droga Krzyżowa w Świlczy z udziałem Chóru Cantus
 16.04.2014 Nagranie Kapeli Młoda Olsza w Studio Spaart w Boguchwale
 26.04.2014 Gminne Obchody Dnia Strażaka GCKSiR w Trzycanie
 03.05.2014 Gminne Obchody Roczniczy Uchwalenia Konstytucji 3 Maja w Dąbrowie

- 9-11.05.2014 Zgrupowanie Grupy Obrzędowej w Groniu k. Zakopanego
- 14-15.05.2014 XI Podkarpackie Forum Lokalnej Prasy Samorządowej z udziałem Kapeli Młoda Olsza
- 16-18.05.2014 Zgrupowanie Kapeli Młoda Olsza w Kamionce
- 18.05.2014 IV Ponadregionalny Konkurs Pieśni Maryjnej „Matuchnie pieśń niesiemy” w Mrowli z udziałem Zespołu Silver Tone
- 20.05.2014 II Przegląd Poezji Osób Niepełnosprawnych
- 25.05.2014 Występ Zespołu Koloret podczas Pikniku Rodzinnego przy Szkole Podstawowej nr 2 w Bratkowicach
- 29.05.2014 XII Gminny Konkurs Sztuki Recytatorskiej – Gimnazjalne spotkania z poezją
- 01.06.2014 Koncert Kapeli Młoda Olsza w Wiercanach na koncercie zat. „Czerwone Biesiadowanie – Muzyka, Taniec, Śpiew”
- 04.06.2014 25. rocznica wolnych wyborów – Uroczysta Sesja Rady Gminy w GCKSiR w Trzcianie – występ Chóru Cantus
- 08.06.2014 Występy Kapeli Młoda Olsza i ZPiT Pułanie na Pikniku Rodzinnym w Rudnej Wielkiej
- 08.06.2014 Występ Zespołu Koloret, ZPiT Pułanie i Kapeli Młoda Olsza podczas Pikniku Rodzinnego przy Zespole Szkół w Bratkowicach
- 08.06.2014 Występ Kapeli Muzykanty w Błażowskich Spotkaniach Kapel Ludowych zat. „Starych Potraw Smak i Urok”
- 13.06.2014 Występ Chóru Cantus w XVIII Międzynarodowym Festiwalu Pieśni Religijnej „Cantate Deo” w Rzeszowie
- 14.06.2014 Występ Zespołu Koloret w VIII Liceum Ogólnokształcącym w Rzeszowie
- 15.06.2014 Występ Zespołu Koloret podczas Pikniku Rodzinnego przy Szkole Podstawowej nr 3 w Bratkowicach
- 21.06.2014 Sobótka w Bratkowicach z udziałem Grupy Obrzędowej, Zespołu Pułanie oraz Kapeli Muzykanty i Młoda Olsza
- 22.06.2014 Powiatowe Zawody Straży Pożarnej w Bratkowicach
- 28.06.2014 Podsumowanie roku pracy GCKSiR Koncert Dzieci Rodzicom z udziałem ZPiT Pułanie i Kapeli Młoda Olsza
- 29.06.2014 Występ Zespołu Koloret, ZPiT Pułanie i Kapeli Młoda Olsza na Parafiadzie w Mrowli
- 18-20.07.2014 Zgrupowanie Chóru Cantus w Groniu k. Zakopanego
- 20.07.2014 Udział Kapeli Młoda Olsza i ZPiT Pułanie w IX edycji Wesela Podkarpackiego w Rymanowie Zdroju
- 26-27.07.2014 XVI Światowy Festiwal Polonijnych Zespołów Folklorystycznych – koncerty w GCK w Trzcianie oraz stadionie sportowym w Świlczy z udziałem Grupy Obrzędowej, ZPiT Pułanie, Kapeli Muzykanty, Kapeli Młoda Olsza
- 26-27.07.2014 70. Rocznica Operacji „Burza” w Bratkowicach
- 10.08.2014 Koncert Grupy Obrzędowej, Kapeli Muzykanty na koncercie pn. „Spotkanie Rodzin” w Trzcianie
- 17.08.2014 Gminne Dożynki w Trzcianie z udziałem Grupy Obrzędowej, ZPiT Pułanie, Kapeli Muzykanty, Kapeli Młoda Olsza
- 31.08.2014 Występ Kapeli Młoda Olsza na Jubileuszu Koła Wędkarskiego „Karaś” w Świlczy
- 31.08.2014 Występ Kapeli Młoda Olsza w Olchowej
- 07.09.2014 Występ Kapeli Młoda Olsza w Lubeni podczas uroczystości zat. „Ziemniaczane Harce”
- 07.09.2014 Jubileusz 110 lat OSP Mrowla
- 21.09.2014 Udział Kapeli Olsza w 4. Głogowskim Przeglądzie Kapel i Śpiewaków Ludowych „Wykopki” w Zabajce
- 15.10.2014 Gminne święto Edukacji Narodowej
- 18-19.10.2014 30. Ogólnopolski Konkurs Tradycyjnego Tańca Ludowego z udziałem Grupy Obrzędowej, ZPiT Pułanie, Kapeli Olsza, Kapeli Młoda Olsza i Kapeli Muzykanty
- 09.11.2014 Dzień Seniora w Świlczy z udziałem Kapeli Młoda Olsza i ZPiT Pułanie
- 11.11.2014 „Małe ojczyzny” mają swoistą duszę – „Ślady dziejów wsi Trzciana”
- 11.11.2014 Gminne obchody Święta Niepodległości w Mrowli
- 11.11.2014 Obchody Święta Odzyskania Niepodległości w Świlczy z udziałem ZPiT Pułanie
- 12.11.2014 VII Podkarpacka Konferencja Rolnictwa Ekologicznego w Trzcianie
- 16.11.2014 Finał IX Gminnego Konkursu Papieskiego „Z WADOWIC DO ŚWIĘTOŚCI”
- 06.12.2014 Mikołaj na próbach tanecznych w GCK
- 13.12.2014 Wigilia KGW w Bziance z udziałem Kapeli Młoda Olsza
- 20-21.12.2014 Występ Chóru Cantus, ZPiT Pułanie i Kapeli Młoda Olsza w Jarmarku Bożonarodzeniowym w Millennium Hall w Rzeszowie
- 29.12.2014 Występ Chóru Cantus, Kapeli Olsza i Grupy Obrzędowej podczas opłatka gminnego w Trzcianie

2015

- 04.01.2015 Występ Chóru Cantus w Pstrągowej
- 17.01.2015 V Międzygminny Przegląd Kolęd i Pastorałek w GCKSiR w Trzcianie z udziałem Chóru Cantus, Kapeli Młoda Olsza i Kapeli Muzykanty
- 18.01.2015 Dzień Seniora w Dąbrowie
- 25.01.2015 Występ Chóru Cantus i Kapeli Młoda Olsza w przeglądzie kolęd w Bratkowicach
- 25.01.2015 XXII Dzień Seniora w Trzcianie z udziałem Grupy Obrzędowej, Zespołu Pułanie, Kapeli Muzykanty i Kapeli Młoda Olsza
- 28.01.2015 Występ Kapeli Muzykanty podczas Dniu Babci i Dziadka w Przedszkolu w Bratkowicach
- 01.02.2015 Dzień Seniora w Świlczy
- 02.02.2015 Spotkanie Noworoczne w Błędowej Zgłobieńskiej z udziałem Kapeli Muzykanty
- 02-04.02.2015 Zgrupowanie Zespołu Koloret w Groniu k. Zakopanego
- 02-14.02.2015 Ferie zimowe w GCKSiR
- 04-08.02.2015 Zgrupowanie ZPiT Pułanie, kapeli Młoda Olsza oraz zespołu Silver Tone w Groniu
- 13.02.2015 Turniej „Piłkarzyków” w GCKSiR
- 14.02.2015 Warsztaty taneczne Grupy Obrzędowej w Markowej
- 01.03.2015 Narodowy Dzień Pamięci „Żołnierzy Wyklętych” w Bratkowicach
- 08.03.2015 Dzień Kobiet w GCKSiR w Trzcianie
- 10.03.2015 Misterium Męki Pańskiej w Świlczy

- 26.03.2015 XII Gminny Konkurs Regionalny „Moje Gniazdo” – Świat Zabaw Dziecięcych
- 27.03.2015 Droga krzyżowa ulicami Świlczy
- 29.03.2015 Śniadanie wielkanocne w Trzcianie – występ Chóru Cantus
- 15.14.2015 Spotkanie aktywizacyjne Trygonu w GCKSiR w Trzcianie
- 25.04.2015 Występ Kapeli Muzykanty w I Podkarpackim Jarmarku Ogrodniczym w Boguchwale
- 28.04.2015 XIV Wojewódzki Konkurs Ekologiczny
- 01.05.2015 Występ Kapeli Młoda Olsza w XXIII Ogólnopolskich Spotkaniach Skrzypków Grających Muzykę Ludową w Nowej Sarzynie
- 03.05.2015 Gminne Obchody 3 Maja
- 09.05.2015 II Ultramaraton podkarpacki
- 14.05.2015 XII Forum Lokalnej Prasy Samorządowej
- 17.05.2015 Koncert Kapeli Muzykanty w II Festiwalu Żywej Muzyki na Strun Dwanaście i Trzy Smyki w Kolbuszowej
- 17.05.2015 Występ Zespołu Tanecznego Koloret na Pikniku w Szkole Podstawowej nr 2 w Bratkowicach
- 17.05.2015 V Ponadregionalny Konkurs Pieśni Maryjnej
- 21.05.2015 III Przegląd Poezji Karola Wojtyły i Twórczości o Karolu Wojtyle Osób Niepełnosprawnych
- 22.05.2015 Jubileusz 140-lecia szkolnictwa w Trzcianie z udziałem Chóru Cantus, Kapeli Młoda Olsza i Zespołu Pułanie
- 24.05.2015 Koncert Zespołu Silver Tone na Pikniku Rodzinnym Zespołu Szkół w Świlczy
- 31.05.2015 Koncert Kapeli Muzykanty, Zespołu Pułanie i Kapeli Olsza w Sędziszowie Młp.
- 31.05.2015 Występ zespołów Młoda Olsza i Silver Tone w Rudnej Wielkiej
- 31.05.2015 Występ kapeli Młoda Olsza w Jarosławiu
- 31.05.2015 Gminny Dzień Matki w Błędowej Zgłobieńskiej
- 01.06.2015 Powiatowy Konkurs Fotograficzny
- 04.06.2015 Uroczystość Bożego Ciała w Świlczy
- 07.06.2015 Występ Zespołu Koloret na Pikniku Rodzinnym w Bratkowicach
- 10.06.2015 W stulecie bohaterskiej walki... Legionista Stanisław Czajkowski (1894-1915)
- 14.06.2015 Występ Kapeli Młoda Olsza na Pikniku Rodzinnym przy Szkole Podstawowej nr 3 w Bratkowicach
- 21.06.2015 Koncert Zespołu Koloret, Zespołu Pułanie, Zespołu Silver Tone i Kapeli Młoda Olsza na Parafiadzie w Mrowli
- 04.07.2015 Jubileusz GCKSiR Występ Zespołu Pułanie, Grupy Obrzędowej, Zespołu Lubenianka, Zespołu Markowanie, Zespołu Rochy, Zespołu Lipniczanie, Zespołu Ślebodni
- 05.07.2015 Jubileusz GCKSiR Występ Zespołu Pułanie, Grupy Obrzędowej, Kapeli Olsza, Kapeli Młoda Olsza, Kapeli Muzykanty, Zespołu Silver Tone, Zespołu Koloret, Chóru Cantus
- 07.07.2015 I Forum Gospodarcze Przedsiębiorców
- 19.07.2015 Gminne Zawody w Siatkówce Piłkowej
- 19.07.2015 XVII Memoriał im. Ryszarda Rodzonia
- 26.07.2015 Występ Grupy Obrzędowej, Zespołu Pułanie i Kapeli Olsza w X edycji Wesela Podkarpackiego w Rymańowie
- 26.07.2015 Piknik Sportowy – Bieg Bratkowicka Dycha
- 02.08.2015 Otwarcie i oddanie do użytku nowego pawilonu i boiska sportowego w Woliczce
- 02.08.2015 Puchar Wójta Gminy Świlcza w piłce nożnej
- 09.08.2015 Koncert Chóru Cantus na uroczystości pn. „Spotkanie rodzin” w Trzcianie
- 15.08.2015 Występ Kapeli Olsza i Zespołu Pułanie na Dożynkach Parafialnych w Błędowej Zgłobieńskiej oraz Czarnej Sędziszowskiej
- 16.08.2015 Koncert Kapeli Olsza na Dożynkach w Ropczycach
- 23.08.2015 Występ Kapeli Olsza podczas Dożynek w Kłęczanach
- 23.08.2015 Gminne Dożynki w Świlczy z udziałem Kapeli Młoda Olsza, Zespołu Silver Tone i Zespołu Pułanie
- 11.09.2015 Koncerty promocyjne Zespołu Koloret i Zespołu Pułanie w szkołach w Trzcianie, Świlczy, Rudnej Wielkiej oraz Bratkowicach
- 19.09.2015 Występ Chóru Cantus, Kapeli Olsza i ZPiT Pułanie podczas uroczystości 70-lecia istnienia Zespołu Szkół Techniczno-Weterynaryjnych w Trzcianie
- 20.09.2015 Projekt „Pasjonalista” w GCK w Świlczy
- 09.2015 Zgrupowanie Grupy Obrzędowej
- 03.10.2015 Odsłonięcie tablicy kpt. Franciszka Wątroby. Wieczornica patriotyczna z udziałem Chóru Cantus i Kapeli Młoda Olsza
- 09.10.2015 Koncert Zespołu Pułanie podczas święta 21. batalionu logistycznego WP z Rzeszowa w GCKSiR w Trzcianie
- 10.10.2015 II gminny miting lekkoatletyczny
- 13.10.2015 Gminne obchody Dnia Edukacji Narodowej z udziałem Zespołu Koloret
- 16.10.2015 Konkurs Papieski – Jan Paweł II Patron Rodziny
- 17-18.10.2015 31. Ogólnopolski Konkurs Tradycyjnego Tańca Ludowego. Występ Grupy Obrzędowej, Zespołu Pułanie i Kapeli Olsza
- 01.11.2015 Poświęcenie nagrobka Nieznanego Żołnierza
- 11.11.2015 Święto Niepodległości – Gminna uroczystość w Rudnej Wielkiej z udziałem Kapeli Młoda Olsza
- 11.11.2015 Patriotyczna wieczornica w Świlczy z udziałem Zespołu Pułanie
- 14.11.2015 Gminne manewry strażackie w GCK w Trzcianie
- 18.11.2015 VIII Podkarpacka Konferencja Rolnictwa Ekologicznego
- 24.11.2015 XIII edycja Gminnego Konkursu Recytatorskiego
- 27.11.2015 Udział Zespołu Koloret w XIV Przeglądzie Zespołów Tanecznych „Pasikonik” w Mielcu
- 01.12.2015 Nagranie przez Grupę Obrzędową i Kapelę Młoda Olsza płyty z kolędami w studio Spaart w Boguchwale
- 06.12.2015 Spotkanie z Mikołajem w Domu Strażaka w Świlczy
- 07.12.2015 Mikołaj w Gminnym Centrum Kultury, Sportu i Rekreacji w Trzcianie
- 13.12.2015 Oplatek gminnych Kół Gospodyń Wiejskich w Świlczy z udziałem Kapeli Młoda Olsza
- 20.12.2015 Wigilia dla osób samotnych w GCKSiR w Świlczy – występ Kapeli Olsza
- 28.12.2015 Występ Kapeli Olsza podczas spotkania oplatekowego samorządowców w GCKSiR w Trzcianie

2016

- 03.01.2016 Koncert noworoczny zespołów muzycznych działających przy GCKSiR w Trzcianie w Domu Strażaka w Mrowli. Występ Chóru Cantus, Kapeli Młoda Olsza, Kapeli Olsza, Zespołu Silver Tone
- 06.01.2016 Występ Grupy Obrzędowej, Zespołu Pułanie i Kapeli Olsza w Dąbrowie – widowisko „Herody w karczmie u Żyda”
- 10.01.2016 Koncert noworoczny ZPiT Pułanie, Kapeli Olsza i Młoda Olsza
- 14.01.2016 Spotkanie z profesorem Andrzejem Nowakiem w Świlczy
- 16.01.2016 VI Przegląd Kolęd i Pastorałek zat. „Dzieciatko się narodziło” w Trzcianie z udziałem Chóru Cantus
- 17.01.2016 Dzień Seniora w Świlczy – widowisko Herody w karczmie u Żyda w wykonaniu Grupy Obrzędowej i Kapeli Olsza
- 24.01.2016 Dzień Seniora w Trzcianie
- 24.01.2016 Dzień Seniora w Bratkowicach z udziałem ZPiT Pułanie i kapeli Młoda Olsza
- 31.01.2016 Widowisko Herody w karczmie u Żyda w wykonaniu Grupy Obrzędowej, Zespołu Pułanie i Kapeli Olsza w Bziance
- 06.02.2016 Ogólnopolski Konkurs Grup Kolędniczych w Bukowinie Tatrzańskiej z udziałem Grupy Obrzędowej
- 07.02.2016 Koncert noworoczny Zespołu Tanecznego Koloret i Zespołu Silver Tone w Bratkowicach
- 15-17.02.2016 Zgrupowanie ZPiT Pułanie, Kapeli Olsza i Młoda Olsza w Bodzentynie woj. świętokrzyskie
- 18-20.02.2016 Zgrupowanie Zespołu Tanecznego Koloret w Bodzentynie woj. świętokrzyskie
- 26.02.2016 Gminny Turniej „Piłkarzyków” w GCKSiR
- 01.03.2016 Obchody Narodowego Dnia Pamięci „Żołnierzy Wyklętych”
- 06.03.2016r Udział Chóru Cantus w I Koncercie Pieśni Pasyjnej „Któryś za nas cierpiał rany” w kościele pw. Miłosierdzia Bożego w Rzeszowie
- 06-07.03.2016 Obchody 97. rocznicy bohaterskiej śmierci płk. Leopolda Lisa-Kuli
- 08.03.2016 Gminny Dzień Kobiet
- 13.03.2016 Misterium Męki Pańskiej w wykonaniu Oazy ze Świlczy
- 16.03.2016 XIII Edycja Gminnego Konkursu Regionalnego „Moje Gniazdo”
- 18.03.2016 Droga Krzyżowa w Świlczy
- 20.03.2016 Śniadanie Wielkanocne
- 09.04.2016 VIII Podkarpacki Przegląd Dziecięcych i Młodzieżowych Zespołów Tanecznych „Złoty Gryf” w Dębicy – występ Zespołu Koloret
- 10.04.2016 VIII Podkarpacki Przegląd Dziecięcych i Młodzieżowych Zespołów Tanecznych „Złoty Gryf” w Dębicy – Występ Zespołu Pułanie i Kapeli Młoda Olsza
- 23.04.2016 Koncert z okazji 1050. rocznicy Chrztu Polski w GCKSiR w Świlczy z udziałem Zespołu Pułanie i Kapeli Olsza
- 24.04.2016 XI Zjazd Oddziału Gminnego Związku OSP RP w Świlczy
- 27.04.2016 XV Wojewódzki Konkurs Ekologiczny „Czyste podkarpackie środowisko – to najlepsze uzdrowisko”
- 03.05.2016 Gminne obchody Święta Majowego w Dąbrowie
- 17.05.2016 Konkurs fotograficzny „Z książką w plenerze”
- 18.05.2016 XIII Podkarpackie Forum Lokalnej Prasy Samorządowej
- 21.05.2016 III Gminny Miting Lekkoatletyczny „Piknik sportowy”
- 22.05.2016 Koncert Zespołu Koloret i Zespołu Pułanie na Pikniku Rodzinnym Przy Szkole Podstawowej nr 2 w Bratkowicach
- 28.05.2016 Koncert Kapeli Młoda Olsza podczas gminnych obchodów Dnia Matki w Bratkowicach
- 29.05.2016 Koncert Zespołu Koloret, Zespołu Pułanie i Kapeli Młoda Olsza na Pikniku Rodzinnym przy Zespole Szkół nr 1 w Bratkowicach
- 29.05.2016 VI Ponadregionalny Konkurs Pieśni Maryjnej „Matuchnie Pieśń Niesiemy” z udziałem Zespołu Silver Tone
- 04.06.2016 Koncert Zespołu Koloret na Pikniku Rodzinnym w Rudnej Wielkiej
- 04.06.2016 Koncert Zespołu Koloret i Silver Tone na Pikniku Rodzinnym w Świlczy
- 05.06.2016 Koncert Zespołu Koloret, Zespołu Pułanie i Kapeli Młoda Olsza na Pikniku Rodzinnym w Mrowli
- 05.06.2016 Koncert Zespołu Koloret w Niepublicznej Szkole Podstawowej w Bratkowicach
- 05.06.2016 Występ Zespołu Pułanie i Kapeli Olsza w X Wojewódzkim Przeglądzie Tanecznym „Roztańczona Wiosna”
- 12.06.2016 Festyn Rodziny w Trzcianie
- 12.06.2016 X Targi Żywności Tradycyjnej „Festiwal Podkarpackich Smaków” w Górnicy z udziałem Kapeli Młoda Olsza
- 14.06.2016 IV Przegląd Poezji Osób Niepełnosprawnych
- 16.06.2016 Gminna Olimpiada Sportowa dla Przedszkolaków
- 17.06.2016 Udział Chóru Cantus w XX Międzynarodowym Festiwalu Muzyki Religijnej „Cantate Deo” w Rzeszowie
- 19.06.2016 Koncert Zespołu Koloret, Kapeli Młoda Olsza, Zespołu Pułanie i Grupy Obrzędowej na Parafiadzie w Mrowli
- 19.06.2016 Udział Zespołu Pułanie i Kapeli Młoda Olsza w IX Podkarpackim Jarmarku Folklorystycznym „Roztańczony Chorzelów” w Chorzelowie
- 23-26.06.2016 Udział Grupy Obrzędowej w Międzynarodowym Festiwalu Folklorystycznym Świętego Władysława w Budapeszcie
- 26.06.2016 Gminne Zawody Sportowo-Pożarnicze
- 30.06.2016 Zakończenie sezonu artystycznego Zespołu Koloret na stadionie w Bratkowicach
- 02.07.2016 Wyjazd grupy dziecięcej Zespołu Pieśni i Tańca Pułanie na wycieczkę do Krakowie
- 03.07.2016 Miłość na „Medal”... Złote Gody małżeńskie w gminie Świlcza
- 05-07.07.2016 Warsztaty taneczne Zespołu Pułanie i Lipniczanie w Trzcianie
- 10.07.2016 Koncert Zespołu Pułanie i Kapeli Młoda Olsza na obchodach 650-lecia wsi Markuszowa
- 17.07.2016 Puchar Wójta Gminy Świlcza w piłce nożnej 2016
- 23.07.2016 Gminne Zawody Siatkówki Piłkowej
- 24.07.2016 72. rocznica Operacji „Burza”
- 01-12-08.2016 Półkolonia Akademii Piłkarskiej Bratek

07.08.2016 Koncert Grupy Obrzędowej i Kapeli Ludowej GCKSiR na uroczystości pn. „Spotkanie rodzin” w Trzcianie
 21.08.2016 Gminne Dożynki w Woliczce z udziałem Grupy Obrzędowej, Kapeli Ludowej GCKSiR i Zespołu Pułanie
 18.09.2016 Występ Kapeli Ludowej GCKSiR w Nisku na przeglądzie zat. „Na straży tradycji”
 22-26.09.2016 XV Międzynarodowy Festiwal Pieśni i Tańca Plaź w Riccione we Włoszech z udziałem ZPiT Pułanie, Kapeli Ludowej GCKSiR i Zespołu Silver Tone
 24.09.2016 Rozstrzygnięcie Powiatowego Konkursu Plastycznego
 01.10.2016 IV Gminny Mityng Lekkoatletyczny i Festiwal Sztafet
 13.10.2016 Gminne obchody Dnia Edukacji Narodowej w Zespole Szkół w Trzcianie
 15.10.2016 32. Ogólnopolski Konkurs Tradycyjnego Tań-

ca Ludowego w Trzcianie z udziałem Grupy Obrzędowej i Kapeli Ludowej GCKSiR
 16.10.2016 Udział ZPiT Pułanie oraz Kapeli Ludowej GCKSiR w koncercie galowym 32 OKTTL w WDK w Rzeszowie
 18.10.2016 Konkurs Papieski
 27.10.2016 Jubileusz 125 lecia szkoły w Rudnej Wielkiej
 07.11.2016 I Gminny Przegląd Piosenki Patriotycznej
 11.11.2016 Gminne obchody Święta Niepodległości w Świlczy z udziałem Chóru Cantus
 11.11.2016 Uroczyste otwarcie hali sportowej przy Zespole Szkół w Świlczy i obchody 140-lecia szkoły
 13.11.2016 Koncert Pieśni Patriotycznej w kościele w Bratkowicach z udziałem Chóru Cantus
 04.12.2016 Spotkanie Mikołaja z niepełnosprawnymi dziećmi
 28.12.2016 Oplatek Samorządowy z udziałem Kapeli Olsza

Joanna Cyran

O rozwoju muzyki chóralnej na terenie Gminy Świlcza

W ramach obchodów jubileuszu 18. rocznicy powstania Gminnego Centrum Kultury Sportu i Rekreacji w Świlczy z siedzibą w Trzcianie w dniu 4 czerwca 2023 roku zorganizowany został kolejny event podsumowujący działalność kulturalną na terenie Gminy Świlcza. Tym razem miejscem spotkania był Dom Ludowy w Dąbrowie, gdzie zaprezentowane zostały dokonania chórów działających w GCKSiR, tj. Chór Kantuski z Trziciany, Chór Gama ze Świlczy, Chór Resonantae z Bratkowic, Chór Cantus z Trziciany i Chór Gaudeamus z Dąbrowy.

Celem wydarzenia, oprócz prezentacji utworów w tym przypadku

o charakterze ludowym i rozrywkowym, było przypomnienie kluczowych momentów rozwoju muzyki chóralnej na terenie Gminy Świlcza. W programie spotkania wyodrębnić można było trzy części tj: prezentacje utworów, konkurs wiedzy o Gminnym Centrum Kultury i działających przy nim chórach, oraz wspólne świętowanie chórzystów.

Chóry – wizytówką są kultury

Na wstępie spotkania prowadzący nawiązał do teledysku przygotowane-

go z okazji 18 rocznicy działania Gminnego Centrum Kultury i Sportu, gdzie możemy usłyszeć a nawet zaśpiewać, że „chóry wizytówką są kultury”. Prawdą jest, że chóry tę kulturę tworzą dzieląc się przygotowanymi utworami, organizując przeglądy i koncerty a przez to inspirując innych do działania. Jeżeli weźmiemy pod uwagę fakt, że utwory chóralne najczęściej wykonywane są na koncertach i uroczystościach kościelnych to właśnie chóry mają największe audytorium odbiorców. Spośród 423 członków ruchu amatorskiego działającego przy GCKSiR 120 osób stanowią chórzyści, będąc jedną z najliczniejszych grup tematycznych ruchu amatorskiego. Spotkanie zgromadziło na Sali Domu Ludowego ponad 200 osób, często rodzin z dziećmi z terenu całej Gminy Świlcza i okolicznych miejscowości

Jako pierwszy wystąpił chór **Gaudeamus z Dąbrowy**. Gaudeamus jest najmłodszym chórem działającym w gminie. Powstał przy parafii Matki Bożej Królowej Polski w Dąbrowie z inicjatywy parafian w styczniu 2016 roku. Od października 2019 roku chór działa w GCKSiR w Świlczy z/s w Trzcianie. Prowadzącymi chór są Joanna Cyran i Dominik Cyran.

Chór „Gaudeamus” z Dąbrowy.

Chór zaprezentował trzy utwory: JABLONECZKA, ZACZNIJ OD BACHA, GÓRALU CZY CI NIE ŻAL.

Jako drugi swoje dokonania zaprezentował Chór Dziecięcy **Kantuski z Trzciany**. Chór powstał w 1991 roku jako zespół złożony z uczniów Szkoły Podstawowej w Trzcianie. W obecnej formule jest grupą którą tworzą dzieci z całej gminy w wieku od 5 do 12 lat. Chór Dziecięcy Kantuski działa w GCKSiR w Świlczy z/s w Trzcianie od września 2016 r. Dyrygentem chóru Kantuski jest Kornelia Ignas.

Chór wykonał trzy utwory: OKULARY, STRASZYDŁO, MIŚ USZATEK.

Trzecim chórem który zaprezentował się na scenie był chór **Gama ze Świlczy**. Chór powstał w 2002 roku, a od 2016 roku działa przy GCKSiR w Świlczy z/s w Trzcianie. Prowadzącym chór jest Patryk Rak.

Chór wykonał dwa utwory w tym: BELLA CIAO, REKSIO

Kolejnym chórem, który zaprezentował utwory był chór **Resonantae z Bratkowic**. Chór powstał w 1996 roku przy parafii pw. św. Jana Chrzciciela w Bratkowicach. Od stycznia 2019 roku został oficjalnie włączony w szeregi GCKSiR w Świlczy z/s w Trzcianie. Dyrygentem chóru i kierownikiem artystycznym jest Jakub Pięta.

Chór w trakcie swojej prezentacji wykonał utwory: ADA TO NIE WYPADA & ACH ŚPIJ KOCHANIE (medley), UPIĆ SIĘ WARTO, JUŻ TAKI JESTEM ZIMNY DRĄŻ.

Ostatnim chórem który wystąpił na scenie był chór **Cantus z Trzciany**. Początki chóru sięgają 1932 roku kiedy został założony jako chór parafialny przez organistę i chórmistrza śp. Józefa Barlika. Od 2013 roku chór funkcjonuje pod patronatem GCKSiR z/s w Trzcianie. Jego prowadzącym jest Łukasz Adamus.

Chór zaprezentował cztery utwory: JAK ZA DAWNYCH LAT, PIOSENKA O MEYNARECZCE, THE LION SLEEPS TO NIGHT, ZOTTELMARSCH.

QUIZ na temat działalności kulturalnej – 18-latką GCKSiR Gminy Świlcza

W drugiej części wydarzenia zorganizowany został QUIZ na temat działalności Gminnego Centrum Kultury oraz chórów biorących

„Kantuski” z Trzciany.

Chór „Gama” ze Świlczy.

Chór „Resonantae” z Bratkowic.

udział w koncercie. Celem konkursu było przypomnienie i utrwalenie najważniejszych informacji i ciekawostek z życia poszczególnych chórów, a także wspólna zabawa przy zaangażowaniu całej widowni. Pytania

konkursowe przygotowane zostały między innymi przez instruktorów poszczególnych chórów i dotyczyły wielu ciekawych historii, jakie zapisały się w historii i pamięci dotychczasowej ich działalności.

Dla uproszczenia i uatrakcyjnienia przebiegu konkursu do jego przeprowadzenia wykorzystano jedną z dostępnych aplikacji edukacyjnych obsługiwaną przez smartfony. Jak się okazało quiz był bardzo dobrym pomysłem. W trakcie konkursu można było obserwować intensywną rywalizację zarówno pojedynczych osób jak i grup, które zaciekle rywalizowały o wysokie miejsce w rankingu. Gorącą atmosferą jaka panowała na sali podkreślała bieżąca multimedialna prezentacja wyników odpowiedzi i pozycji szczególnie zawodników.

Zwycięzcami konkursu wyłonionymi na podstawie największej liczby poprawnych odpowiedzi i czasu na ich udzielenie okazały się dziewczynki z Chóru dziecięcego „Kantuski”. Zwycięzcy gratulujemy. Oprócz świetnej zabawy jaka towarzyszyła konkursowi była to kolejna okazja do zachowania w pamięci ważnych wydarzeń z życia społeczno-kulturalnego gminy.

Ostatnia część spotkania była okazją do wspomnień i świętowania przy symbolicznej filiżance kawy i ciastku.

Fot. archiwum GCKSiR

Chór „Cantus” Trzciana.

Widownia koncertów.

Karolina Salach

W niedzielny wieczór – spektakl taneczny

18 czerwca sala widowiskowa GCKSiR w Trzcianie wypełniła się do ostatniego miejsca siedzącego. Nic w tym dziwnego, wszak i grono występujących było tego wieczoru liczne. Na scenie zaprezentowało się 140 młodych tancerzy z Zespołu Tanecznego „Koloret” w tradycyjnym już podsumowaniu roku artystycznego. Tym razem motywem przewodnim były magiczne filmowe i bajkowe krainy.

Koncert rozpoczął się prezentacją współpracy Koloretu i chóru Kantuski. Obie grupy wykonały razem utwory „Okulary” i „Laleczka z saskiej porcelany”.

Później prowadzeni przez mapę widzowie obejrzeni aż 10 układów w isticie magicznym klimacie.

1. Planeta Pandora – „Avatar” – grupa młodsza Rudna Wielka
2. Świat Czarodziejów – „Harry Potter” – grupa młodsza Bratkowice
3. Gumisiowa Dolina – „Gumisie” – grupa najmłodsza I Bratkowice
4. Osada Minionków – „Minionki” – grupa młodsza Świlcza
5. Nibylandia – „Piotruś Pan” – grupa najmłodsza II Bratkowice
6. Knieja – „Czarownica” – grupa średnia Bratkowice
7. Kraina Czarów – „Alicja po drugiej stronie lustra” – grupa starsza Rudna Wielka
8. Królestwo Śnieżki – „Królowa Śnieżka” – grupa starsza Bratkowice
9. Kraina Aslana – „Opowieści z Narnii: Książę Kaspian” – grupa starsza Świlcza
10. Narnia – „Opowieści z Narnii” – grupa najstarsza Bratkowice

Fot. Anna i Paweł Styka

Zakończenie roku Grupy Teatralnej Tespis

W środowy wieczór, 21 czerwca, rok artystyczny zakończyła Grupa Teatralna Tespis. Przybyłej na tę okazję publiczności zaprezentowała 2 spektakle.

„Czerwony Kapturek szuka księcia” w wykonaniu grupy młodszej to opowieść o zamieszaniu, jakie pojawiło się, kiedy mała bohaterka zamiast udać się w znaną nam z bajki podróż, zdecydowała się znaleźć poznanego na czacie księcia. Nie zabrakło postaci znanych z klasycznej historii – Babci i Wilka, ale niespodziewanie pojawili się także Żaba, Pszczółka, Smok, Książę, Księżniczka i Wiedźma. Całość została zgrabnie opowiedziana przez Narratora.

Przedstawiony przez starszą grupę „Bal” to pełne rozważań na temat życia, przemijania, sukcesów i porażek kadry z autorskiego spotkania z poetką. Teksty znanych polskich autorów (Szymborska, Różewicz, Barańczak, Białoszewski) prezentowane przez wachlarz postaci, czasem w nieoczekiwanej sytuacji, wzbudzały zainteresowanie i nierzadko uśmiech.

Na koniec młodzi artyści otrzymali pamiątkowe dyplomy.

Fot. Anna Styka

Rok 2023 dla GCKSiR jest rokiem szczególnym – Gminne Centrum Kultury, Sportu i Rekreacji obchodzi 18 lat swego istnienia.

Piotr Drozd

Koncert folklorystyczny

Z tej okazji od stycznia odbywają się różnego rodzaju koncerty, widowiska, konferencje.

W uroczyste obchody jubileuszu włączył się ZPiT Pułanie (wszystkie grupy wiekowe), Grupa Obrzędowa im. Marii i Józefa Dziedziców oraz Kapela Ludowa GCKSiR i 24 czerwca wspólnie zaprezentowali się na scenie Gminnego Centrum Kultury, Sportu i Rekreacji w Trzcionce.

Zespół Pułanie rozpoczął koncert dostojnym polonezem, a następnie kolejne grupy tancerzy i muzyków przybliżyły nam folklor Lasowiaków, Beskidu Śląskiego, Ziemi Przeworskiej, Starej Warszawy, Sądeckizny oraz Rzeszowszczyzny. Tańce przeplecione były śpiewem grupy dziecięcej Zespołu Pułanie oraz występem naszej kapeli.

Licznie zgromadzona publiczność gromkimi brawami nagradzała tancerzy. Koncert zakończył walc do muzyki z filmu Noce i Dnie w wykonaniu grupy reprezentacyjnej oraz wspólne wykonanie utworu „Zachodzi Słoneczko”.

Serdeczne życzenia

W imieniu własnym oraz wszystkich uczestników koncertu z okazji Jubileuszu składamy szczerze życzenia Sz.P. Dyrektorowi oraz wszystkim Pracownikom merytorycznym i administracyjnym.

Życzymy zdrowia, ciągle nowych pomysłów i inicjatyw, sukcesów w pracy.

Zapewniamy, że zawsze będziemy się starali godnie reprezentować Gminne Centrum Kultury.

Fot. Anna i Paweł Styka

Agnieszka Draus

Kino plenerowe

Już trzeci rok w okresie wakacyjnym mieszkańcy naszej gminy zaopatrzeni w kocyki, a także korzystający z rozłożonych leżaków uczestniczyli w seansach kina plenerowego. Organizatorem wydarzeń jest Gminne Centrum Kultury, Sportu i Rekreacji w Świlczy z siedzibą w Trzcianie. Udział w wydarzeniach jest bezpłatny.

Co roku seanse odbywają się w innej miejscowości naszej gminy, i tak w roku 2021 letnie kino odbyło się w Bratkowicach i Mrowli. W roku 2022 zawitaliśmy do Świlczy, Trzciany i Woliczki.

Podczas tegorocznych wakacji odbyły się trzy kolejne edycje kina. Pierwsza 22 lipca na placu obok kościoła w Błędowej Zgłobieńskiej, druga 5 sierpnia na stadionie w Dąbrowie, a trzecia 12 sierpnia na stadionie w Rudnej Wielkiej. Widzowie mieli okazję obejrzeć filmy familijne „Człowiek i wilk”, „Wojna z dziadkiem” oraz „Młody geniusz i kłopotliwe wynalazki”.

Fot. archiwum GCKSiR

Justyna Drozd-Ochał

Warsztaty Kapeli Ludowej GCKSiR

W dniach 19-20 sierpnia 2023 r. w Gminnym Centrum Kultury odbyły się warsztaty muzyczne kapeli działającej przy tejże instytucji. Pod okiem Anny Czupryn – wspaniałej wokalistki oraz skrzypaczki zespołu Tekla Klebetnica mieli możliwość szlifować swój warsztat muzyczny. Podczas spotkania mogli poznać podstawy techniki śpiewu białego oraz emisji głosu. Opracowali nowe utwory muzyki ludowej nie tylko polskiej, ale także słowackiej i czeskiej. Dzięki tym warsztatom odkrywali swój potencjał twórczy. Już niebawem będzie można usłyszeć efekty ich pracy podczas koncertów. Jak sami mówią: „Ania dodała nam odwagi i wiary we własne możliwości. Obudziła w nas muzyczną ciekawość i pokazała jak pracować z nowym repertuarem”.

Fot. archiwum GCKSiR

Grupa Obrzędowa na Festiwalu Zespołów Ludowych w Chorwacji

Po czteroletniej przerwie w zagranicznych wyjazdach Grupy Obrzędowej im. Marii i Józefa Dziedzic ze Trzcianny, spowodowanej pandemią przyszedł czas i możliwość na kolejną wyprawę Grupy poza granice naszego kraju.

Pandemia nie wpłynęła niekorzystnie na członków Zespołu. Dziewięć par tanecznych w doskonałej kondycji i dobrze przygotowanych przez instruktora Andrzeja Świstareę wyjechało w dniu 25 sierpnia 2023 r. w podróż do Chorwacji.

Pula nad Adriatykiem – krajobrazy, ludzie, historia

W dniu 26 sierpnia 2023 r. po osiemnastu godzinach spokojnej jazdy, przerywanej krótkimi postojami Grupa szczęśliwie dotarła do celu. Miejscem zakwaterowania był hotel położony nad brzegiem Morza Adriatyckiego oddalony 25 km od miejscowości Pula. Po zakwaterowaniu był czas wolny. Ponieważ sprzyjała piękna pogoda, wszyscy udali się na kamienistą chorwacką plażę, aby przywitać się z morzem. Większość członków Grupy była w Chorwacji pierwszy raz, stąd ogromna radość, która przepełniała ich serca. Mogli zobaczyć ten przepiękny kraj.

Po kolacji odbyło się spotkanie przedstawicieli Zespołów z organiza-

torem festiwalu. Niedługo potem wszyscy zmęczeni długą jazdą udali się do swoich pokojów, żeby wypocząć. Następnego dnia po śniadaniu zaplanowano wycieczkę do miasta Pula i znajdującego się w jego pobliżu miasta Rovinj. Pula leży w południowej części półwyspu Istria w Chorwacji. Jest to największy ośrodek miejski w tym regionie. Nazywana jest „chorwackim Rzymem”, a wynika to m.in. z jej położenia. Pula, podobnie, jak stolica Włoch mieści się na siedmiu wzgórzach. Miasto to słynie z doskonale zachowanego rzymskiego amfiteatru oraz innych starożytnych zabytków, które przetrwa-

ły do dzisiaj. Warto zauważyć, że Pula jest jednym z ważniejszych portów turystycznych Chorwacji. Tereny, na których położona jest dzisiejsza Pula, od V w. p.n.e. zamieszkiwał starożytny lud Ilirowów, który przebywał tam do czasu, kiedy ziemia ta znalazła się pod panowaniem Rzymian tj. do ok. 177 r. p.n.e. Miasto stało się kolonią rzymską, ważnym ośrodkiem handlowym i administracyjnym. Był to jeden z lepszych czasów dla ówczesnego miasta. Powstał wtedy łuk triumfalny i amfiteatr. Po upadku Cesarstwa Rzymskiego Pula dostała się pod wpływ Bizancjum a w roku 1334 przejęła ją Republika Wenecka.

Dawną świetność miasto odzyskało dopiero w XIX wieku pod panowaniem Austro-Węgier. Zaczęły tu powstawać zakłady przemysłowe, stocznie i fortyfikacje. Malownicze położenie miasta przyciągało arystokrację w celach wypoczynkowych i rekreacyjnych. Po I wojnie światowej Pula, jak i cały teren Istrii znalazły się pod panowaniem Włoch. Dopiero po II wojnie światowej oraz rozpadzie Jugosławii miasto znajduje się w granicach Chorwacji. Najważniejszym zabytkiem Puli jest amfiteatr. Jego budowa trwała od panowania Oktawiana Augusta w 2 r. p.n.e. do 14 r. n.e.

za rządów Tytusa Flawiusza. Podstawą zabytku jest elipsa, do jego budowy w całości użyto biały wapień. W swoich najlepszych czasach mógł pomieścić 23 tysiące widzów, którzy oglądali walki gladiatorów i przedstawienia. Obecnie amfiteatr mieści 5 tysięcy osób. Odbywają się tu liczne koncerty. Obiekt można zwiedzać.

Drugim najsłynniejszym zabytkiem Puli zaraz po amfiteatrze jest Łuk Sergiusza, zwany Złotą Bramą. Wybudowany w 29 r. p.n.e. znajduje się przy wejściu do starego miasta. Powstał ku pamięci zmarłych członków rodziny Sergiuszów. Jest zdobiony kolumnami w stylu korynckim, a na przejściach widoczne są reliefy, przedstawiające winorośla oraz małe stworzenia. Na stropie znajduje się orzeł, który w szponach trzyma węża. Pula to miasto portowe, można się stąd wybrać np. do Wenecji lub w podróż po wodach Adriatyku, połączoną z obserwacją delfinów w ich naturalnym środowisku. W mieście

znajduje się mnóstwo kawiarni i restauracji serwujących lokalne przysmaki. Na targowisku Gradska Trznica można znaleźć lokalne produkty i nietuzinkowe pamiątki.

Miasteczko Rovinj – uroczne, romantyczne, niby wyjęte z Włoch

Po spacerze z energiczną i niezwykle sympatyczną panią przewodnik Grupa oczarowana wspaniałym klimatem miasta udała się do znajdującego się niedaleko Puli miasteczka Rovinj. Posiada ono typowo włoski klimat. Znajduje się tu dużo restauracji i sklepów, umiejscowionych w urokliwych kamieniczkach. Rovinj był kiedyś wyspą, jednak w 1763 r. zasypiano cieśninę. Przez wielu uważane jest za najpiękniejsze w Chorwacji. Uroczne, romantyczne, wręcz wyjęte z Włoch, nie przypomina chorwackich miast. Ze względu na niekwestionowane podobieństwo do włoskich miast i weneckich wpływów, jak również ekstrawagancję i wysoką tolerancję nazywane jest Chorwacką Wenecją. Historia Rovinj sięga VII w. p.n.e., czasów plemienia Iliria. W 129 r. p.n.e. miasto poddało się władaniu Imperium Rzymskiego, któ-

re nadało mu tę nazwę. Przez wieki przechodziło przez wiele „rąk”, zmieniających się granic państw. W okresie międzywojennym należało do Włoch. Po II wojnie światowej znalazło się w granicach Federacji Republiki Jugosławii. W tym czasie wyjechało stąd większość włoskich mieszkań-

ców. Od roku 1991 Rovinj należy do Republiki Chorwacji. Najbardziej miasto rozwinęło się za czasów Habsburgów, stając się największym miastem w zachodniej części Istrii. Powstały wtedy zakłady przetwórstwa rybnego, fabryka tytoniu, kwitło życie kulturalne i społeczne. Powstał teatr i lecznica Marii Teresy. Rovinj obecnie to namiastka Włoch. Spotyka się tu podwójne nazewnictwo ulic, często słyszy się na co dzień język włoski, co

wynika z historii miasta. Znajduje się tu również pięknie ulokowany port. Zwiedzanie Rovinj to przyjemny spacer wąskimi, brukowanymi uliczkami starówki, która w większości wyłączona jest z ruchu samochodowego i skrywa wiele zabytków. Przy sklepikach poustawiane są kwiaty i stoliczki, które dodatkowo dodają uroku tym miejscom. Uliczki biegną w górę wzgórza, który wieńczy Kościół św. Eufemii. Św. Eufemia jest patronką miasta Rovinj. Urodziła się w III w. n.e. w moźnej rodzinie w Chalcedonie (dzisiejsza stolica Stambułu). Została uwięziona pod zarzutem odmówienia złożenia ofiary bogu wojny Marsowi. Po rozlicznych mękach wydano ją na pożarcie zwierzętom rzymskim w amfiteatrze. Mimo śmierci Jej ciało nie zostało rozszarpane. Cud św. Eufemii związany jest z IV soborem powszechnym w Chalcedonie. W czasie najazdów Persów ok. 617 r., z obawy przed splądrowaniem

grobu, szczątki Świętej zostały przeniesione z Chalcedonu do Konstantynopola i umieszczone w bazylice, wzniesionej pod wezwaniem świętej Eufemii. Podczas ikonoklazmu, relikwie św. Eufemii zostały wrzucone do morza, a następnie odzyskane przez statki braci Sergiusza i Sergonosa i przechowane przez miejscowego biskupa. Relikwie zostały przeniesione na wyspę Limnos, a następnie wróciły do Konstantynopola.

W średniowieczu relikwie Eufemii zabrali z Konstantynopola krzyżowcy. Głowę Świętej templariusze przechowywali w Nikozji na Cyprze. Dziś większość relikwii znajduje się bazylice św. Eufemii w Rovinj, w rzymskim sarkofagu z VI w. Według legendy relikwie trafiły tu ok. 800 r. – sarkofag wyłowić miał z morza mały chłopiec.

Po zwiedzeniu miasteczka nasza Grupa Obrzędowa miała chwilę czasu na kawę i zakup pamiątek z tego przepięknego miejsca. Zachwyceni, pełni wrażeń i troszkę zmęczeni upałem wszyscy wrócili do hotelu, aby nacieszyć się jeszcze kąpielą w morzu i plażowaniem. Po obiadokolacji przyszedł czas na próbę zespołów, wspólne granie i śpiewanie na tarasie hotelu wraz z innymi grupami, będącymi uczestnikami festiwalu w Puli.

Kolejny dzień przeznaczony był na kąpiel w morzu i basenie który znajdował się na terenie hotelu, plażowanie, spacer brzegiem morza utwardzonymi drózkami i upajanie się pięknem bogatej przyrody. Po całonocnym odpoczynku i wieczornym posiłku oraz próbie zespołu znów rozbrzmiewały do późna w nocy muzyka i śpiew w językach: chorwackim, czeskim, słowackim i polskim. Nasza kapela pod kierownictwem Justyny Drozd-Ochał dawała popisy włączając się we wspólne muzykowanie z kapelami z wszystkich pozostałych zespołów. Uszy pękały i serca podskakiwały, gdy połączona kapela z wszystkich zespołów liczyła ok. 50 muzyków. Muzyka tak pięknie łączy wszystkich ludzi i daje wiele radości. Tak było i tym razem. Graniu i śpiewaniu nie było końca i nikt nie czuł zmęczenia.

Dzień 29 sierpnia 2023 r. był dniem festiwalowym

Po krótszym już skorzystaniu z dobrodziejstw pobliskiego morza i basenu Grupa przygotowywała się do występu. O godz. 16.30 trzciański Zespół oczekiwał na wyjazd do Puli na występ. Wszyscy byli zmobilizowa-

ni, a świeżo wyprasowane stroje przepięknie wyglądały na tancerzach. Niepokojąco wyglądały tylko chmury na niebie. Niedługo zaczął padać deszcz, ale wszyscy wierzyli, że występ się odbędzie, mimo, że nie było zadaszenia w miejscu koncertu.

I rzeczywiście, po przyjeździe zespołu na miejsce chmury zaczęły ustępować i występ tancerzy z Grupy Obrzędowej im. Marii i Józefa Dziedzic mógł się odbyć bez kropli deszczu. Widać, że „Bozia sprzyjała” Polakom!

I początek. Na przodzie różnobarwnego wesołego korowodu – wszyscy w strojach ludowych – powiewała nasza ukochana państwowa biało-czerwona flaga, niesiona z dumą przez uczestnika Grupy. Pięknie prezentowała się tabliczka z nazwą zespołu w rękach pracownika GCK-SiR w Trzcianie. I zabrzmiała polska muzyka ludowa, pięknie grana przez kapelę ze Trziciany w rynku Puli, i ruszył nasz zespół do tańca. Prze cudne stroje rzeszowskie dodały blasku i wspaniałości występowi. Tancerki i tancerzy owacyjnie powitało wielu Polaków, wypoczywających w Chorwacji Występ przypadł do serca obserwatorom. Co chwila wybuchały oklaski wśród zgromadzonej widowni, a to jeszcze bardziej dodawało sił i unosiło sera i nogi naszych tancerzy. Iskry się sypały...Na te dwadzie-

ścia minut występu trzeba było pracować co tydzień, latami, aby utrzymać formę i kondycję a także właściwie zaprezentować układy taneczne. Występ należy zaliczyć do bardzo udanych. Po występie Zespół długo oklaskiwano, otrzymał wiele gratulacji, proszono o kontakty. Te brawa i słowa uznania to wspaniała nagroda dla występujących, którzy amatorsko poświęcają wiele godzin życia, aby Zespół mógł wystąpić z takim trudnym repertuarem i mógł tak wspaniale się zaprezentować.

Po występie Grupa Obrzędowa szczęśliwa i zadowolona wróciła do hotelu. Tu po posiłku i krótkim odpoczynku znów nastąpiło spotkanie wszystkich Zespołów uczestniczących w festiwalu. Rozdano certyfikaty uczestnictwa i wymieniono prezenty. W festiwalu wzięły udział następujące zespoły: Camella i Javornicek z Czech, Zasadbreg z Chorwacji, Kanas ze Słowacji, Mali Bialcanie z Polski i Grupa Obrzędowa im. Marii i Józefa Dziedzic ze Trziciany. Ale wieczorem nie były to te zespoły – międzynarodowe – oddzielnie rywalizujące ze sobą.

Wieczorem grał, śpiewał i tańczył jeden wielki, połączony Zespół Słowiański.

Pożegnania i podziękowania

Nadszedł jednak dzień wyjazdu. Ponieważ padał deszcz, troszkę mniej żał było wyjeżdżać. Po kilkunastu godzinach jazdy autobus firmy BUSIK świetnie prowadzony przez kierowców: Piotra i Pawła szczęśliwie dotarł pod budynek GCKSiR w Trzcianie. Wyjazd pozostawił w pamięci uczestników niesamowite przeżycia i szczęśliwe chwile, opaleniznę na skórze a także motywację do dalszej pracy.

Grupa Obrzędowa im. Marii i Józefa Dziedzic ze Trziciany składa serdeczne podziękowanie Adamowi Dziedzicowi – Wójtowi Gminy Świlcza za wspieranie wszelkich działań, dotyczących kultury w gminie Świlcza a także Adamowi Majce – Dyrektorowi Gminnego Centrum Kultury, Sportu i Rekreacji w Trzcianie za organizację wyjazdu i stwarzanie przyjaznych warunków do działalności amatorskiej.

Fot. Bogdan Dworak

Monika Piątek

Wypoczywają, pracują, śpiewają i uczują... z życia Chóru Resonantae

„Muzyka to dusza wszechświata, skrzydła umysłu, lot wyobraźni i całe życie” (Platon)

Parafrazując słowa piosenki Stanisława Soyki i Grzegorza Turnaua „Soplicowo” spróbuję ukazać letni sezon naszego Chóru Resonantae, który jak we wspomnianym wyżej tytule „nie osiada na laurach” ale nadal ciężko pracuje.

Chór Resonantae w okresie letnim, urlopowym nie przerywał swojej pracy

Cotygodniowe próby obfitują coraz to bogatszym repertuarem, którym chórzyci chętnie dzielą się z publicznością. 4 czerwca 2023 r. w Domu Ludowym w Dąbrowie odbył się Koncert Chórów działających przy Gminnym Centrum Kultury, Sportu i Rekreacji w Świlczy z siedzibą w Trzciannie. W koncercie wystąpiły:

- Chór Gaudeamus
- Chór Kantuski
- Chór Gama
- Chór Resonantae
- Chór Cantus.

W trakcie koncertu Panowie zaprezentowali nowy repertuar rozrywkowy. Zgromadzona licznie widownia mogła wysłuchać piosenek „Ada, to nie wypada” z repertuaru Sławy Przybylskiej, „Już taki jestem zimny drań” Eugeniusza Bodo oraz „Upić się warto” tango argentyńskie napisane w 1934 roku przez Mariana Hemara

z muzyką Mariana Hemara i Pawła Asłanowicza Piosenka śpiewana przez wielu polskich wykonawców, m.in. przez Chór Juranda. Współcześnie przypomniana publiczności przez kwartet w składzie: Wiktor Zborowski, Jacek Borkowski, Marian Kociniak i Marian Opania. W lipcu Chór „Resonantae” brał udział w obchodach 78. rocznicy Akcji Burza uświetniając mszę utworami religijnymi o charakterze patriotycznym oraz biorąc udział w upamiętnieniu bohaterów pod Pomnikiem Poległych.

Wycieczki i warsztaty artystyczne

W dniach 26-27 sierpnia 2023 Chórzyci wraz z sympatykami i członkami rodzin udali się na wycieczkę połączoną z warsztatami chóralnymi i koncertem. Pierwszym punktem na trasie było MIEJSCE PAMIĘCI I MUZEUM AUSCHWITZ-BIRKENAU BYŁY NIEMIECKI NAZISTOWSKI OBÓZ KONCENTRACYJNY I ZAGŁADY. Obóz jako jedyny tego typu obiekt wpisany na listę Światowego Dziedzictwa UNESCO. Miejsce, które było świadkiem zagłady zwłaszcza narodu żydowskiego zwiedziliśmy w ciszy i skupieniu.

Po zwiedzaniu Muzeum, które powinno się odwiedzić choćby raz

w życiu, udaliśmy się do Tyskich Browarów Książęcych, zwiedzić obiekt założony w 1629 roku, co oznacza, że jest to jeden z najstarszych obiektów tego typu w Polsce. Tyskie Browary Książęce powstały z inicjatywy rodu Promnitzów, a czas ich rozkwitu przypada na przełom XIX i XX wieku. Ówczesnym właścicielem browaru był wizjoner, książę Jan Henryk XI Hochberg. Książę zmodernizował i rozbudował browar przekształcając go w perłę architektury XIX-wiecznej. I był to rok 1861. Wprowadził też do browaru najnowsze osiągnięcia epoki – elektryfikację i kolej żelazną. Książę od początku stawiał na nowoczesne technologie warzenia: wprowadził maszyny do suszenia słoju i wytwarzania lodu, windę do transportu beczek z leżakowni oraz automatyczną butelkownię. Browar był więc w stanie sprostać olbrzymiemu popytowi. Zatrudniony przez księcia Julius Müller mistrz piwowarski i obieżyświat, który w niejednym europejskim browarze warzył piwo, poznał sekret wyśmienitego złocistego lagera, którego warzył z użyciem drożdży dolnej fermentacji.

Müller zastosował tę metodę w tyskim browarze i uzyskał piwo jakie znamy dziś – złote, jasne z gęstą pianą. Metoda ta poprowadziła browar prosto do sukcesu – rozpoczęto produkcję na dużą skalę, a tyskiego lagera poznała cała Europa. Zwiedzanie browaru było ciekawym doświadczeniem, zupełnie nowym dla laika. Pierwszy dzień wyjazdu zakończył się wspólną biesiadą przy muzyce. Na akordeonie przygrywał zaprzyjaźniony Trzcianianin Zbyszek Krawiec oraz chórzysta Marek Surowiec. Drugi dzień Panowie rozpoczęli od warsztatów chóralnych, które poprowadził dyrygent Jakub Pięta. W sali konferencyjnej hotelu Alpex w Zabrze, każdy „głos” chóralny miał do przećwiczenia swoje partie wokalne.

Koncert Chórów, Dąbrowa. Chór „Resonantae” w całej okazałości.

Po zakończeniu warsztatów grupa udała się do Zabytkowej Kopalni GUIDO. O godzinie 10:00 wzięliśmy udział we mszy świętej w zabytkowej kaplicy św. Barbary na 170 poziomie

Koncert w kopalni Guido

kopalni. Mszę odprawioną przez księdza kamiliana Andrzeja Książkowskiego śpiewem i czytaniem uświetnił Chór Resonantae. Po mszy odbył się koncert w kaplicy. Chór zaśpiewał dla zgromadzonych, pieśni z repertuaru: „Schowaj mnie”, „Ubi Caritas”, „Jezus Najwyższe imię”, „Będę śpiewał Tobie”, „Królowo Nieba”, „Matko Zbawiciela”, „O pełen skarbów”. Po każdym utworze chórzyci otrzymali gromkie brawa, a słowa zachwytu wyraził ksiądz Andrzej, który został obdarowany płytą Jubileuszową Chóru. Po skończonym koncercie podzieliliśmy się na dwie grupy i wraz z przewodnikami udaliśmy się zwiedzać kopalnię na 320 poziomie. Każdy musiał wyposażyć się w kask ochronny. Na 320 metrów pod ziemię zjechaliśmy oryginalną szolą górniczą i udaliśmy się na 2 godzinny Podziemny Spacer Górniczy podziemnymi wyrobiskami, przejażdżkę podwieszoną kolejką elektryczną, odwiedziliśmy również najniższy położony pub w całej Europie. Odkrywanie poziomu 320 wiąże się przede wszystkim z poznawaniem rozwoju techniki górniczej od końca XIX wieku aż do czasów współczesnych. Choć Kopalnia Guido od lat nie wydobywa węgla, to na trasie turystycznej go nie brakuje. Podczas zwiedzania można zobaczyć go co najmniej cztery razy, i to w zupełnie surowej formie pokładu o grubości nawet do dwóch metrów.

Część trasy na poziomie 320 m pokonaliśmy elektryczną kolejką pod-

wieszaną. Jest to jedyna tego typu kolejka górnicza na świecie udostępniona dla turystów! Zawiozła nas w rejon pracy dwóch kombajnów górniczych, chodnikowego i ścianowego.

Tam z bliska zobaczyliśmy, jak pracują te potężne maszyny do urabiania skał i węgla. Ponadto dzięki multimedialnym pokazom poznaliśmy założyciela kopalni, hrabiego Guido Henckel von Donnersmarcka, który otrzymał nadanie górnicze 2 października 1855 roku, a założony obiekt otrzymał jego imię. Zobaczyliśmy również zagrożenia jakie czekają na górników, z któ-

rego Pstrąga to jeden z najdłuższych w Europie podziemnych przepływów łodziami fragmentem XIX-wiecznej Sztolni Głębokiej Fryderyk wpisane go na listę dziedzictwa UNESCO. Obiekt położony jest na terenie urokliwego Parku Repeckiego.

Trasa biegnie kilkadziesiąt metrów pod ziemią. W tajemniczej scenerii, przy świetle lamp karbidowych, turyści pokonują łodziami odcinek 600 m. Przewodnik wprawia łódki w ruch, odpychając się od ścian sztolni zwanych ociosami. Jednocześnie snuje opowieści o dawnym górnictwie. Sunąc po krystalicznie czystej wodzie, wypełnione turystami łodzie przepływają przez cztery murowane bramy (Pamięci, Odważnych, Szczęśliwych i Leniwych). Każda z nich skrywa tajemnice związane z budową tego arcydzieła podziemnej hydrotechniki.

Krystalicznie czysta woda przyciąga kilka gatunków ryb, w tym pstrągi, od których wzięła się nazwa obiektu

Jak żegnaliśmy lato

W czasie pikniku organizowanego przez Towarzystwo Miłośników Ziemi Bratkowickiej na „Pożegnanie lata” panowie wykonali na scenie stadionu sportowego swoje rozrywkowe utwo-

Piknik „Pożegnanie lata”.

rych najniebezpieczniejszy jest wybuch metanu Zwiedzanie Kopalni Guido zakończyliśmy w budynku nadzobyia.

Niezwykła atrakcja

Ostatnim punktem programu był spływ Sztolnią Czarnego Pstrąga w Tarnowskich Górach. Sztolnia Czar-

ry: m.in. „Ada to nie wypada”, czy „Zimny drań”. Akompaniował oczywiście pan Jakub Pięta, który ponadto przygotował do występu młodzież ze Studia Wokalnego oraz grupę Seniorów z Dziennego Domu Pomocy w Bratkowicach. Za swój występ wszyscy zebrali gromkie brawa.

Fot. Monika Piątek

W sobotę 22 lipca 2023 r. na stadionie sportowym LKS „Bratek” w Bratkowicach, przeprowadzone zostały XV Zawody Drwali Nadleśnictwa Głogów Małopolski.

Władysław Kwoczyński

Zawody drwali

O miano „Najlepszego Drwala” rywalizowało pięciu mężczyzn, którzy na co dzień wykonują ciężką i niebezpieczną pracę, jako drwale na terenie lasów państwowych. Nadrzędnym celem zawodów było przypomnienie ginącego już zawodu drwala oraz utrwalenie i promowanie zasad bezpieczeństwa i higieny pracy drwali podczas wykonywania różnych prac leśnych.

Głównymi jurorami zawodów byli: Maciej Gawęł – p.o. Nadleśniczego Nadleśnictwa Głogów Młp., Bogdan Dziedzic – Inżynier Nadzoru i Dawid Pasieka – Starszy Specjalista SL.

Zgodnie z programem zawody, rozpoczęły się po godz. 9.00 w bratkowickim lesie w wyznaczonym sektorze. To właśnie tu pięciu doświadczonych drwali – zawodników, rywalizowało między sobą w pierwszej konkurencji – ścinka drzew. Jest to najbardziej emocjonująca i najwyższej punktowana konkurencja, w której oceniane są m.in. zachowanie kierunku obalenia drzewa na wybrany punkt (wbity w ziemię kołek znacznikowy w odległości 11 m od pnia drzewa) i parametry techniczne pniaka (wysokość pniaka, rżaz podcinający, kąt podcięcia, rżaz ścinający itp.). Ważne też były zasady przestrzegania przepisów BHP. Przebieg konkurencji obserwowała wnikliwie komisja jurorska złożona z doświadczonych leśników: Grzegorz Tarała, Jakub Władysław i Krzysztof Krupa.

Nad bezpieczeństwem zawodników czuwała załoga karetki Pogotowia Ratunkowego. Ze względu na bezpieczeństwo, publiczność nie mogła obserwować rywalizacji drwali. Najlepszym w tej widowiskowej konkurencji, został Damian Dziadura z Firmy Usługowo-Handlowo-Produkcyjnej Leszek Kochanowicz, zdobywając 543 punkty.

Przebieg konkurencji

Pozostałe konkurencje w zawodach drwali, odbywały się już na pły-

cie boiska sportowego, gdzie publiczność mogła oglądać z zainteresowaniem zmagania drwali w drugiej konkurencji, okrzesywanie drzew z gałęzi, czyli kłody naszpikowanej drewnianymi kołkami. Tu liczył się nie tylko czas wykonania zadania i dokładność, ale przede wszystkim przestrzeganie zasad bezpieczeństwa BHP. Również w tej konkurencji najlepiej spisał się Damian Dziadura – doświadczony drwal, uzyskując 202 punkty. Konkurencję oceniali jurorzy: Andrzej Draus, Tomasz Czyżewski i Dominik Bąk.

Równie interesującą była trzecia konkurencja – wymiana piły łańcuchowej. Także w tej rywalizacji liczył się czas, precyzja, poprawność wykonania czynności i przestrzeganie zasad BHP. Najlepiej i najszybciej zadanie to wykonał Damian Pruchnik – reprezentujący F.U.H.P. Zakład Usług Leśnych Damian i Ewelina Pruchnik. Zdobył 87 punktów. Jurorami w tej konkurencji byli: Wiesław Jodłowski, Józef Gawęł i Adam Smoleń.

W czwartej konkurencji – przerynka kłody na dokładność, widzenie podziwiali wysokie umiejętności drwali w posługiwaniu się pilarką

łańcuchową. W tej konkurencji jurorzy w składzie: Ryszard Piecuch, Stanisław Lis i Krzysztof Margański, wnikliwie obserwowali i sprawdzali poprawność wykonania zadania przez poszczególnych drwali. Zwracali uwagę na przestrzeganie przepisów BHP i precyzję. W tej trudnej konkurencji najwięcej punktów, bo aż 218, zdobył Krzysztof Mieleczko – drwal, reprezentujący Zakład Usług Leśnych Bieleń Leszek.

Bardzo emocjonująca była piąta konkurencja w zawodach – złożona przerynka kłód. Jak w każdej z konkurencji, tutaj również wymagana była dokładność, czas wykonania i przestrzeganie przepisów BHP. Także to zadanie najlepiej wykonał Krzysztof Mieleczko, zdobywając 161

punktów. Poprawność wykonania konkurencji oceniali jurorzy: Jarosław Marek, Kazimierz Białas i Daniel Gierlak.

W klasyfikacji ogólnej, pierwsze miejsce w Zawodach Drwali, zajął Damian Dziadura, zdobywając łącznie 1162 punkty i to on reprezentował będzie Nadleśnictwo Głogów Młp. na przyszłych Zawodach Regionalnych Drwali, które odbędą się w na terenie Nadleśnictwa Brzozów. Drugie miejsce zdobył Krzysztof Mileczko (1134 pkt.), trzecie – Wiesław Depa, reprezentujący F.U.H.P. Leszek Kochanowicz (951

pkt.), czwarte – Damian Pruchnik (726 pkt.), piąte – Piotr Bułaś – F.U.H.P. Zakład Usług Leśnych Damian i Ewelina Pruchnik (637 pkt.).

Asystentami zajmującymi się komunikacją interpersonalną, pomiędzy Jury, Komisjami, zawodnikami i wywoływaniem uczestników zawodów, byli: Alicja Liszkowska, Piotr Łabno i Bernard Dworak.

Również widzowie włączyli się do rywalizacji w przygotowanych dla nich konkurencjach, jak: rzut drewnianym wałkiem na odległość, ręczna przerzynka kłody na czas piłą „moja-twoja”. W tej pierwszej konkurencji udział wzięło kilkanaście osób (mężczyzn, kobiet, a nawet dzieci). Najdalej cisnął wałkiem Grzegorz Pałka z Bratkowic (członek miejscowej OSP).

Najwięcej emocji przysporzyła widzom ręczna przerzynka kłody na czas piłą „moja-twoja”. Był wielki doping publiczności, bo nawet panie próbowały sił w tej, wydawałoby się męskiej konkurencji. Najlepszymi zawodnikami w tej konkurencji okazali się: Józef Gawel i Wiesław Jodłowski – leśnicy. Drugie miejsce zajęli mieszkańcy Bratkowic: Tadeusz Bednarz i Jan Zięba.

W konkurencji rzut drewnianym wałkiem na odległość wśród mężczyzn zwyciężył Grzegorz Pałka – mieszkaniec Bratkowic. Rzucił na odległość 8 m 20 cm. Pierwsze miejsce wśród kobiet, zajęła Agnieszka Franczyk z Bratkowic, osiągając wynik 6m 30 cm.

Ponadto w ramach zawodów, zorganizowano dla publiczności warsztaty edukacyjne m.in. spacer z leśnikiem po lesie, poznawanie prac leśnych wykonywanych w drzewostanach,

upraw leśnych, młodników i innych zadań wykonywanych przez Nadleśnictwo i podległe mu Leśnictwa. Warsztaty trwały nieco ponad

godzinę, a skorzystało z nich kilka osób. Warsztaty prowadził Piotr Łabno – pracownik Nadleśnictwa Głogów Młp.

Zakończenie zawodów, wręczenie nagród, podsumowanie

Tradycyjnie po zakończeniu zawodów, nastąpiło ogłoszenie wyników i wręczenie cennych nagród dla zwycięzców w poszczególnych konkurencjach i pozostałych zawodników. Wśród nagród był m.in. profesjonalny sprzęt firmy Stihl (pilarka łańcuchowa, podkaszarka, myjka ciśnieniowa, pilniki, koszule i inne akcesoria). Również uczestnicy konkursów dla publiczności, otrzymali nagrody i upominki. Uroczystego wręczenia nagród, dokonali wspólnie: Maciej Gaweł – p.o. Nadleśniczego, Adam Dziedzic – Wójt, Adam Majka – dyrektor GCKSiR, Bernard Dworak – leśniczy. Nagrody ufundowała firma Stihl, Firma IWO-Sport. Firma Stihl, ustawiła na terenie stadionu stoisko, gdzie można było oglądać profesjonalny sprzęt tej firmy (pilarki łańcuchowe, podkaszarki żyłkowe, myjki ciśnieniowe, sprzęt ochronny itp.) oraz dowiedzieć się o jego przeznaczeniu, parametrach, a także dokonać jego zakupu. Organizację Imprezy wsparły finansowo Zakłady Usług Leśnych.

Po ceremonii wręczenia nagród Adam Dziedzic – Wójt Gminy Świlcza, powiedział: „(...) Cieszę się, że właśnie tu w Bratkowicach – miejscowości położonej blisko lasu, udało się po raz pierwszy zorganizować tak ciekawą imprezę, jak Zawody Drwali. Liczę na to, że w przyszłości będzie to impreza cykliczna (...).

Deklaruję – dodał Wójt, że jako Samorząd Gminy Świlcza będziemy się dokładać do takiej imprezy siłą, sercem i środkami tak, żeby to była wspólna impreza (...).

Natomiast Maciej Gaweł p.o. Nadleśniczego Nadleśnictwa Głogów Młp. powiedział: „(...) Pragnę podziękować i pogratulować wszystkim uczestnikom zawodów i zwycięzcom, bo wszyscy jesteście zwycięzcami. Dziękuję za doskonałą atmosferę współzawodnictwa (...). Chcę podziękować wszystkim widzom i kibicom za gorący doping podczas emocjonującej rywalizacji drwali. Dziękuję również publiczności, która przybyła, by zobaczyć, jak przebiegają takie zawody (...). Myślę, że jak będzie wszystko dobrze to tak, jak powiedział Pan Wójt, będą to cykliczne zawody i spotkamy się w Bratkowicach za rok. Dziękuję wszystkim – dodał Nadleśniczy, którzy przyczynili się do doskonałej organizacji i przebiegu zawodów i tak wspaniałej imprezy (...).

Także prowadzący imprezę Marek Szczer – pracownik Nadleśnictwa, podziękował wszystkim za pomoc w organizacji zawodów, a szczególnie członkiniom Koła Gospodyń Wiejskich w Trzcianie (wraz z mężami), za przygotowanie kulinarnej części imprezy oraz obsłudze medycznej karetki Pogotowia Ratunkowego, która dbała o bezpieczeństwo zawodników.

Organizatorem XV Zawodów Drwali było Nadleśnictwo Głogów Małopolski, a współorganizatorami: Gminne Centrum Kultury Sportu i Rekreacji w Świlczy z siedzibą w Trzcianie oraz Urząd Gminy w Świlczy. Partnerem imprezy była firma Stihl.

Rok temu na terenie Leśnictwa Husów, przeprowadzone zostały XIV Zawody Drwali Nadleśnictwa Głogów Młp. Organizatorzy zadeklarowali wspólnie podczas tegorocznej imprezy, że kolejne XVI Zawody Drwali, odbywać się będą cyklicznie w Bratkowicach. Jedną z atrakcji tej imprezy plenerowej, był przyjazd na stadion grupy kilkunastu motocyklistów na imponujących pod każdym względem maszynach. Takich wzbudzających podziw, dwu i trzykołowców nie ogląda się na co dzień na gminnych drogach.

Fot. Andrzej Bednarz

Na podium stanęli najlepsi.

Jak rośliny chronią się przed zagładą

Świat i środowisko, które zewsząd nas otacza jest złożone i zdominowane przede wszystkim przez rośliny. To one pierwsze wykształciły się w minionych dziejach Ziemi i opanowały świat. Bez nich nie mogłyby zaistnieć późniejsze formacje zwierząt, owadów, ptaków i ryb. To rośliny ciągle nadają rytm życia w świecie. Bez nich nie moglibyśmy istnieć i my – ludzie. Jakie więc mechanizmy obronne posiadają, skoro opanowały cały świat, skrajnie nieprzyjazne środowiska, opierają się wszelakim sposobom walki z nimi, jakie wytacza im człowiek, zwierzęta i warunki klimatyczne. Czy wszystkie i czy zawsze są nam przyjazne i czy wszystko już o nich wiemy, o ich ukrytej, niewidocznej dla nas broni. Jak bronią się przed roślinożercami, tymi ze świata zwierząt, nami, mikroorganizmami i innymi roślinami?

Sadziec konopiasty – bylina terenów podmokłych i bagiennych. Pyłek z jej kwiatów zawiera alkaloidy.

„Samoobrona” roślin

Jedną z broni jaką dysponują rośliny, która umożliwia im egzystencję są alkaloidy pirolizydynowe (fitotoksyny) – grupa ok. 600 metabolitów wtórnych wytwarzanych przez rośliny

w celu zabezpieczenia się przed niekorzystnymi warunkami środowiskowymi, owadami, albo też do zahamowania wzrostu innych, konkurencyjnych roślin.

Na razie wiadomo, że co najmniej 6 tysięcy gatunków roślin na świecie wytwarza w swoich tkankach ten swoisty, obronny dla nich środek chemiczny. Są to głównie rośliny z rodzaju ogórecznikowatych, astrowatych i bobowatych. Zazwyczaj to pospolite, uporczywe dla nas chwasty, ale nie tylko.

Jak łatwo zauważyć, dlatego chwasty tak dobrze sobie radzą wśród naszych roślin uprawnych i uzyskują nad nimi przewagę. Kto w swoim sadzie ma orzecha włoskiego to zauważy, że wokół niego nawet trawa nie chce rosnąć, tak skutecznie potrafi eliminować roślinną konkurencję.

Fitotoksyny są wytwarzane również przez niektóre popularne rośliny zielarskie, między innymi przez żywokost lekarski, lepiężniki czy pospolicie kwitnący na przedwiośniu podbiał. Do mniej znanych należą okazałe kwitnący sadziec konopiasty, żmijowiec oraz starzec jakubek (często mylony z dziurawcem) i starzec zwyczajny.

Rośliny zielarskie szkodliwe dla zdrowia?

Rośliny zielarskie zawierające związki alkaidowe przy nieumiejętnie prowadzonym zbiorze, przechowywaniu i dawkowaniu mogą stać się szkodliwe dla zdrowia. Ze względu na powszechność ich występowania mogą także stanowić zagrożenie dla zwierząt.

Dzięki postępowi badań naukowych wprowadzane są bariery dotyczące najwyższych, dopuszczalnych poziomów alkaloidów pirolizydynowych w użytkowanych surowcach zielarskich. Należy pamiętać, że niektóre z tych „specyfików” w określonych dawkach mają wyjątkowe działania lecznicze. Taką rośliną jest chociażby

pięknie kwitnąca naparstnica purpurowa, z której uzyskuje się leki nasercowe przy ścisłym dawkowaniu.

Żmijowiec – w naszym regionie roślina rzadko spotykana na stanowiskach kserotermicznych. Zawiera pyłek z alkaloidami.

Jak głosi максима Paracelsusa: „Wszystko jest trucizną i nic nie jest trucizną, bo tylko dawka czyni truciznę” chodzi więc o dawkę. Trzeba być wyjątkowo ostrożnym.

Z dawnych doniesień wynika, że najczęstsze zatrucia u ludzi były spowodowane nieumiejętnym, bez jakiegokolwiek konsultacji z ośrodkami medycznymi, stosowaniem surowców zielarskich zawierających właśnie alkaloidy pirolizydynowe. Spośród dawnych przypadków zatruc tymi związkami roślinnymi poza Europą należałoby wspomnieć chociażby o masowym wystąpieniu marskości wątroby w 1920 r. u ludności Republiki Południowej Afryki, czy w 1974 r. w Afganistanie zatruciami 7 tys. ludności żywnością zanieczyszczoną nasionami nie występującego w naszym klimacie heliotropu. Podobny przypadek stwierdzono w 1992 r. w Tadżykistanie.

Fitotoksyny roślinne, jakże zbawienne dla roślin je wytwarzających, u organizmów żywych mają działanie

toksyczne i mogą powodować ostrą mutagenność, czy aberracje chromosomowe oraz zaburzenia w łańcuchu genetycznym. Alkaloidy są niezbędnym łącznikiem syntetyzującym różnorodne, strukturalne związki chemiczne pełniące w organach roślin określone funkcje. Są one produktem przemiany materii roślin i stanowią zasadniczą część mechanizmu obronnego przed zwierzętami roślinożernymi, patogenami bakteryjnymi, wirusowymi i grzybowymi. Warto zauważyć, jak to u niektórych roślin ich nikle siewki potrafią wśród „lasu” otaczającego zielska wybić się na swoje (pokrzywy, nawłocie, niecierpek Roylego, szczeń i wiele innych) właśnie dzięki tym obronnym związkom chemicznym.

Nie należy się jednak obawiać tych roślin

Są one od zawsze w naszym otoczeniu. Nie wszystkie z nich w równym stopniu wytwarzają takie same ilości tych związków obronnych. Na ich zawartość w roślinie wpływa wiele czynników, jak miejsce wzrostu, faza rozwoju rośliny, czynniki środowiskowe. Związki te nie są w roślinie rozłożone równomiernie – są części, gdzie ich prawie nie ma lub ich koncentracja zależy od pory dnia, warunków atmosferycznych. To ważna przesłanka dla sposobu i pory zbioru oraz warunków przechowywania użytkowych surowców zielarskich. Jako ciekawostkę warto nadmienić przykładowo zróżnicowaną zawartość alkaloidów w liściach podbiału pochodzącego z różnych regionów Polski. Nie można więc jednoznacznie uważać, że dany gatunek rośliny gdziekolwiek rośnie to zawiera taką samą ilość alkaloidów. Również zjadanie przez zwierzęta jakiegoś gatunku rośliny nie jest jednoznaczne z jego nietrujących właściwości. Sarny na przykład chętnie zjadają jaskier ostry, który jest silną trucizną dla koni i człowieka, a trująca pospolita trawa życica nie szkodzi bydłu rogatemu.

Uwagi i wyjaśnienia

Na koniec zachodzi pytanie czy toksyczne alkaloidy pirolizydynowe wytwarzane przez rośliny mogą znaleźć się w produktach pozyskiwanych od

Naparstnica purpurowa – ozdobna roślina uprawna i dziczka. Zawiera alkaloidy nasercowe.

pszczoł, zbierających przecież nektar i pyłek z różnych roślin, w tym także i tych wytwarzających te związki? Z szerokich doniesień naukowych wynika, że po pierwsze nigdzie w kraju nie występują żadne z tych roślin łanowo na dużych, zwartych obszarach w dużej ilości, to też nie stanowią znaczącego źródła nektaru i pyłku przynieszonego do ula. Ponadto rozliczne badania wykazały, że w roślinach alkaloidy pirolizydynowe głównie mają postać tlenków, które

są redukowane w organizmie pszczoł przynoszących nektar i pyłek. Analiza miodów przeprowadzona w latach 2014-2023 w Unii Europejskiej, pochodzących z wielu krajów, także i z Polski, nie wykazała zagrożenia tymi związkami. Dotychczas nie odnotowano żadnych przypadków zatrucia alkaloidami pirozydynamowymi w wyniku spożycia miodu. Tak więc ewolucja tych niemal doskonałych owadów jakimi są pszczoły wyposażała je w mechanizm enzymatycznego rozkładu alkaloidów przynoszonych z nektarem, stąd nie ma ich w miodzie i pyłku.

Natomiast znane są przypadki zatrucia miodem pozyskiwanym z rododendronów wytwarzających fitotoksyny, ale są to u nas obce rośliny ozdobne w małych nasadzeniach parkowych bez znaczenia. Zaobserwowana też narkotyczne działanie miodu pozyskiwanego na azjatyckich terenach z rozległych upraw maku na opium. U nas takich przypadków nie ma, ale ze względu na pogłębiające się ocieplenie klimatyczne będą wprowadzane w parkach i ogrodach egzotyczne, obce gatunki roślin, często trujące, zwiększające ryzyko pojawiania się w produktach pszczelich związków szkodliwych. Póki co naszym miodom zagrażają metale ciężkie dostające się do środowiska przyrodniczego w wyniku masowych „utylicacji” składowisk śmieci metodą ich palenia bezpośrednio na składowiskach.

Korzystałem z materiałów autorstwa prof. A. Posyniaka i prof. I. Jasickiej-Misiak.

W czerwcu bieżącego roku panie z kół gospodyń wiejskich uczestniczyły w projekcie i warsztatach kulinarnych pod nazwą „Kurs dla kucharzy i szefów kuchni”. Organizatorem był wójt Gminy Świlcza i KGW Błędowa Zgłobieńska. Realizatorem była Podkarpacka Akademia Przedsiębiorczości mieszcząca się w Rzeszowie przy ul. Dąbrowskiego.

Wiesława Szczepanik

Tradycyjna kuchnia regionalna w nowoczesnej formie

Warsztaty kulinarne Kół Gospodyń Wiejskich w Gminie Świlcza

W warsztatach uczestniczyło 28 pań w dwóch grupach przez trzy dni po osiem godz. dziennie. Warsztaty zostały przeprowadzone w Domu Ludowym w Błędowej Zgłobieńskiej. Prowadził je Mateusz Płodzień profesjonalny i doświadczony kucharz. Wspólne warsztaty rozpoczęły się od wykładów, a kończyły na wspólnym przygotowaniu potraw. Każde koło miało przygotowane stanowisko z produktami, które trzeba było sobie nawzajem pożyczyć lub podzielić, co sprzyjało integracji i wspólnym rozmowom.

Na naukę nigdy nie jest za późno...

Tradycyjna kuchnia regionalna w nowoczesnej formie była tematem szkolenia. W trakcie zajęć udało się odkryć wiele tajemnic zdrowej kuchni roślinnej, skosztować

smakowitych dań, a przede wszystkim uzyskać nową wiedzę i poszerzyć swoje kulinarne horyzonty. Była to okazja do podniesienia swoich gastronomicznych kwalifikacji poprzez pozyskanie sporej wiedzy fachowej.

Punktem kulminacyjnym warsztatów było pozyskanie wiedzy i umiejętności, które to zakończyło się egzaminem osobistym przez każdą uczestniczkę i pozyskaniem certyfi-

katu oraz otrzymaniem kwalifikacji do wykonywania zawodu kucharz – szef kuchni. Warsztaty były wspaniałą okazją do mile spędzonego czasu, dzięki temu wydarzeniu można było się przekonać o tym, iż warto wykorzystywać naturalne składniki do przyrządzania potraw, dań i zyskać wiele cennych informacji na temat zdrowej żywności.

Dało się zauważyć uśmiech i zadowolenie pań co zostało uwieńczone wspólnym biesiadowaniem z Kucharzem – Wykładowcą, Adamem Dziedzicem – Wójtem Gminy Świlcza no i samymi Uczestniczkami. Równocześnie wyrażam serdeczne podziękowania w/w za przychyłność i pomoc w realizacji tego projektu.

Kwiaty mogą leczyć...

Już ojciec medycyny Hipokrates mówił, że: „Mądry człowiek powinien wiedzieć, że zdrowie jest jego najcenniejszą wartością i powinien uczyć się, jak sam może leczyć swoje choroby”.

Tę cenną maksymę stosują specjaliści medycyny naturalnej, którzy w swoich metodach terapeutycznych stosują różnorodne sposoby przywrócenia harmonii między ciałem i duszą. Stosują przy tym środki oferowane przez naturę.

Medycyna naturalna

– to leczenie bez stosowania chemicznych preparatów farmakologicznych, np. leczenie miodem jest istotnym działem współczesnej medycyny naturalnej. Miód ma znakomite właściwości leczenia chorób gastrycznych, przewodu moczowego, nerek, przeziębienia, zapaleń.

Czy wiemy wszyscy, że istnieje ponad 80 gatunków kwiatów jadalnych? Są to kwiaty: warzyw, ziół, krzewów, drzew.

Wydawnictwo naukowe PWN Encyklopedia Zdrowia (wyd. II), 1995 r., na końcu tabeli II, tabl. XVI podaje 20 fotek roślin leczniczych. Są to np. stokrotki mak polny, fiołek trójbarwny, miłek wiosenny, konwalia majowa, głóg, nagietek, jeżyna, la-

wenda itp. Musimy jednak wiedzieć, że do celów kulinarnych nie używa się kwiatów z kwaciarni ani centrów ogrodniczych.

Kwiaty w kuchni

Oto kilka nazw potraw dla tych którzy eksperymentują w kuchni i szukają wyjątkowych smaków i zapachów: sałatka z nasturcji, tort przystrojony bratkami, zupa z nagietka, nalewka z mniszka lekarskiego, naleśniki z kwiatów bzu czarnego, ciasteczka lawendowe, konfitury z płatków róż itp. Można je smażyć, jeść na surowo, gotować, suszyć, marynować, kandyzować. Wszystkie one są niskokaloryczne, zawierają dużo witamin, związków mineralnych, błonnik i olejki eteryczne.

Niegdyś na pańskich dworach kucharki przyrządzały herbatki z lipy, bratka, nagietka, przecier z róży i wody różane.

Niegdyś wiejskie gospodynie robiły oranżadę z chabrów zw. także bławatkowym winem.

Dzisiaj kwiaty jadalne goszczą w naszych domach i na stołach, może często nieświadomie. Do pączków, rogalików drożdżowych ciastek dajemy konfitury z róż Zjadamy kalafiory, brokuły – to też kwiaty, herbaty ziołowe pijemy często, dodatki nasze to

czosnek, bazylia, oregano, liście laurowe, szczypior, tymianek, koper.

Kwiaty jadalne leczą, mają większe znaczenie w leczeniu niż w kuchni

- **rumianek** stosujemy podczas chorób skóry, w przeziębieniach, zaburzeniach trawienych, zaburzeniach snu,
- **lawenda** jest składnikiem ziół prowansalskich, pasuje do przypraw kurczaka i ryb, zmniejsza niepokój, przyspiesza gojenie ran, oparzeń
- **mniszek lekarski (mlecz)** stosujemy go do sałatek warzywnych, dodawać usmażony do naleśników, robić z niego syropy i nalewki,
- **róża** – wzmacnia układ odpornościowy, poprawia krążenie, stymuluje wątrobę,
- **fiołek** – ma właściwości moczopędne i przeciwzapalne, zmniejsza obrzęki, zbija gorączkę i zapalenia bakteryjne Jednak zarówno w kuchni jak i w „naturalnym leczeniu” posłuchajmy porad ludzi – zawodowców – bez wiedzy których nie możemy czuć się bezpiecznie.

(inf. wł.)

Wykorzystano:

– *Encyklopedię Zdrowia PWN*, t. II pod red. W. Gomułki i W. Rewerskiego, wyd. II, Warszawa 1995.

– *Kuchnia roślinna* – praca zbiorowa.

Puchar Wójta Gminy Świlcza w piłce nożnej 2023

Zgodnie z tradycją – w lipcu 2023 roku ruszyła kolejna edycja rozgrywek piłkarskich o Puchar Wójta Gminy Świlcza. Tak jak zwykle – sześć zespołów zostało rozlosowanych na dwie grupy eliminacyjne, w których rywalizowały systemem „każdy z każdym”. Zwycięzcy swoich grup awansowali do finału, zespoły z drugich miejsc zagrały w finale pocieszenia, natomiast drużyny, które zajęły trzecie lokaty odpadły z dalszych gier.

W tym roku w pierwszej grupie znalazły się ekipy LKS „Mrowlanka” Mrowla, LKS „Bratka” Bratkowice i LKS „Dąb” Dąbrowa. Tutaj doszło do bezprecedensowej sytuacji. Na pierwszym miejscu ex aequo znalazły się faworyzowane drużyny „Mrowlanki” i „Bratka” (taki sam dorobek punktowy, bilans bramkowy i klasyfikacja fair play). O kolejności w tabeli zdecydowało więc – zgodnie z regulaminem turnieju losowanie.

Los był bardzo łaskawy dla ekipy z Mrowli i po rzucie monetą to ona awansowała do finału. Druga grupa mecze rozgrywała w Świlczy, a w jej skład weszły: KS Świlcza, LKS Trzcianka” Trzciana i KS „Rudnianka” Rudna Wielka.

Zwycięstwo po dwóch wygranych spotkaniach przypadło zespołowi z Rudnej Wielkiej, a drugie miejsce „Trzciance” Trzciana.

Wyniki w grupie A: stadion LKS „Mrowlanki” Mrowla

LKS „Mrowlanka” Mrowla – LKS „Bratka” Bratkowice 1:1 (0:0)

Bramki:

0:1 – Paweł Mytych (50 min.)

1:1 – Paweł Zajac (57 min.)

LKS „Dąb” Dąbrowa – LKS „Bratek” Bratkowice 0:6 (0:2)

Bramki:

0:1 – Grzegorz Ciszewski (8 min.)

0:2 – Marcin Kłeczek (30 + 2 min.)

0:3 – Marcin Kłeczek (42 min.)

0:4 – Arkadiusz Grobelny (44 min.)

0:5 – Dawid Adamiak (57 min.)

0:6 – Dawid Kwoka (60 + 2 min.)

LKS „Mrowlanka” Mrowla – LKS „Dąb” Dąbrowa 6:0 (2:0)

Bramki:

1:0 – Paweł Adamczyk

2:0 – Paweł Zajac

3:0 – Paweł Zajac

4:0 – Dawid Janowski

5:0 – Paweł Zajac

6:0 – Jakub Bednarz

Tabela, grupa A

Miejsce	Drużyna	Mecze	Punkty	Bilans bramkowy
I	„Bratek”	2	4	7 – 1
II	„Mrowlanka”	2	4	7 – 1
III	„Dąb”	2	0	0 – 12

Wyniki w grupie B; stadion KS Świlcza

KS Świlcza – LKS „Trzcianka” Trzciana 1:2 (0:2)

Bramki:

0:1 – Jan Miłek (27 min.)

0:2 – Jan Miłek (30 min.)

1:2 – Bartosz Molęda (38 min.)

KS „Rudnianka” Rudna Wielka – LKS „Trzcianka” Trzciana 4:1 (2:0)

Bramki:

1:0 – Sebastian Kruczek (1 min.)

2:0 – Jakub Dajak (22 min.)

2:1 – Jan Miłek (34 min.)

3:1 – Grzegorz Kornaga (43 min.)

4:1 – Sebastian Kruczek (58 min.)

KS Świlcza – KS „Rudnianka” Rudna Wielka 1:2 (1:0)

Bramki:

1:0 – Michał Stalec

1:1 – Michał Zieliński

1:2 – Michał Zieliński

Tabela, grupa B

Miejsce	Nazwa drużyny	Mecze	Punkty	Bilans bramkowy
I	„Rudnianka”	2	6	6 – 2
II	„Trzcianka”	2	3	3 – 5
III	KS Świlcza	2	0	2 – 4

Decydujące mecze zostały rozegrane 22 lipca 2023 r., a gospodarzem zawodów był Ludowy Klub Sportowy „Mrowlanka” Mrowla. Turniej finałowy połączony został z obchodami 70-lecia istnienia klubu z Mrowli. Licznie przybyłych sympatyków piłki nożnej oprócz emocji sportowych czekało wiele atrakcji. Zarząd klubu stanął na wysokości zadania i zapewnił niespodzianki dla dzieci i dorosłych. Na imprezie można było korzystać z grilla i dmuchanej zjeżdżalni. Dzieci miały do dyspozycji watę cu-

krową, popcorn i lody. Przed meczami finałowymi przeprowadzone zostały rozgrywki dla dzieci, które wraz z rodzicami wzięły udział w pokazowych meczach i konkursie rzutów karnych. Wieczorem odbyła się zabawa taneczna.

O godzinie 15⁰⁰ w meczu o III miejsce na płytę boiska wybiegły drużyny LKS „Bratka” Bratkowice i LKS „Trzcianki” Trzciana. Dysponujący szerszą kadrą zawodników zespół „Bratka” nie pozostawił złudzeń „Trzciance” i wysoko ją pokonał – strzelając aż siedem bramek. Borykająca się z kontuzjami piłkarzy drużyna ze Trzciany miała swoje okazje do zdobycia honorowego trafienia, ale ostatecznie sztuka ta nie udała się i mecz zakończył się wynikiem 7:0.

LKS „Bratek” Bratkowice – LKS „LKS „Trzcianka” Trzciana 7:0 (3:0)

1:0 – Dawid Kwoka (10 min.)

2:0 – Dawid Adamiak (35 min.)

3:0 – Paweł Mytych (45 min.)

4:0 – Mariusz Kowal (55 min.)

Pełna klasyfikacja strzelców

Paweł Zając („Mrowlanka”) – 4 bramki

Jan Miłek („Trzcianka”), Mariusz Kowal, Marcin Kłeczek (obaj „Bratek”) – po 3

Paweł Mytych, Dawid Kwoka, Dawid Adamiak (wszyscy „Bratek”), Sebastian Kruczek, Michał Zieliński (obaj „Rudniana”) – po 2

Grzegorz Ciszewski, Arkadiusz Grobelny (obaj „Bratek”), Paweł Adamczyk, Dawid Janowski, Jakub Bednarz (wszyscy „Mrowlanka”), Bartosz Mołęda, Michał Stalec (obaj KS Świlcza), Jakub Dajak, Grzegorz Kornaga (obaj „Rudniana”) – po 1.

Turniej piłkarski o Puchar Wójta Gminy Świlcza od pierwszych edycji cieszy się bardzo dużym zainteresowaniem ze strony uczestniczących klubów piłkarskich, a także kibiców. Jest doskonałą okazją do popularyzacji tej dyscypliny sportu, a także zachęcenia

5:0 – Marcin Kłeczek (72 min.)

6:0 – Mariusz Kowal (82 min.)

7:0 – Mariusz Kowal (86 min.)

O godzinie 17³⁰ w meczu finałowym spotkały się drużyny LKS „Mrowlanki” Mrowla i KS „Rudniana” Rudna Wielka. Mecz przez cały czas był wyrównany i bardzo zacięty. Obie ekipy nie pozostawiały swojemu rywalowi zbyt wiele miejsca na boisku przez co o sytuacji strzeleckiej było bardzo trudno.

Przez regulaminowe 90 minut gry utrzymał się wynik bezbramkowy – więc byliśmy świadkami dogrywki. W dodatkowym czasie gry również nie zanośiło się, aby któraś z ekip strzeliła decydującego gola. Gdy wszyscy kibice byli już przygotowani na serię

LKS „Mrowlanka” Mrowla – KS „Rudniana” Rudna Wielka 1:0 (0:0, 0:0)

Bramki:

1:0 – Kamil Bosek (117 min.)

Ostateczna klasyfikacja Pucharu Wójta w piłce nożnej 2023 r.

1. LKS „Mrowlanka” Mrowla,
2. KS „Rudniana” Rudna Wielka,
3. LKS „Bratek” Bratkowice,
4. LKS „Trzcianka” Trzciana.

rzutów karnych – w 117 minucie Kamil Bosek z drużyny gospodarzy znalazł trochę miejsca w polu karnym i strzałem w długi róg nie dał szans bramkarzowi „Rudniana”. Na odrabianie strat ekipie z Rudnej Wielkiej zabrakło czasu i po roku przerwy „Mrowlanka” ponownie mogła cieszyć się z wygranej w Pucharze Wójta.

Korona króla strzelców przypadła również zawodnikowi „Mrowlanki”. Najwięcej trafień w trzech meczach zaliczył Paweł Zając, który cztery razy pokonywał bramkarzy rywali. Wszystkie gole strzelił w meczach eliminacyjnych: z „Bratkem” Bratkowice i „Dębem” Dąbrowa.

dzieci i młodzieży do wspólnego oraz aktywnego spędzania czasu wolnego. Podczas rozgrywania spotkań finałowych stadion w Mrowli wypełniony był po brzegi sympatykami piłki nożnej z terenu całej gminy. Warto podkreślić, że wszystkie mecze przebiegały w atmosferze fair play i sportowej rywalizacji. Nad bezpieczeństwem zawodników czuwali ratownicy z Podkarpackiego Centrum Ratownictwa Medycznego w Rzeszowie. Słowa podziękowania należą się gospodarzom eliminacji i finałów. Zarządy i piłkarze „Mrowlanki” i KS Świlcza stanęły na wysokości zadania w pełni wywiązując się z roli współorganizatorów.

Po ostatnim gwizdku sędziego Wójt Gminy Świlcza – Adam Dziedzic wyróżnił najlepsze zespoły wręczając im pamiątkowe puchary i dyplomy. Również najlepszy snajper turnieju został uhonorowany statuetką oraz dyplomem.

Przy okazji jubileuszu „Mrowlanki” docenieni zostali wieloletni działacze i piłkarze zespołu, którzy swoją aktywnością przez wiele lat przyczyniali się do popularyzacji piłki nożnej w Mrowli i Gminie Świlcza. Wójt

Gminy w towarzystwie swojego Zastępcy – Sławomira Styki i Prezesa „Mrowlanki” – Dominika Zajęca wręczył im symboliczne medale.

AKTUALNOŚCI PIŁKARSKIE – PODSUMOWANIE SEZONU 2022/2023

Paweł Rzepka

„Bratek” Bratkowice i „Trzcianka” Trzciana z awansem do A-klasy

W niedzielę 18 czerwca 2023 r. rozegrane zostały ostatnie mecze w rozgrywkach o mistrzostwo klasy B w pierwszej grupie rzeszowskiej, w której rywalizowały wszystkie seniorskie zespoły z terenu gminy Świlcza. Po przerwie zimowej liga wznowiła rozgrywki 16 kwietnia 2023 r. Prawie do samego końca liga trzymała kibiców w napięciu. Nie brakowało niespodzianek i rozczarowań. Emocje związane z awansem do A klasy trwały do przedostatniej kolejki spotkań. Wtedy to poznaliśmy dwie drużyny, które będą od następnego sezonu grać o poziom wyżej. Niektóre zespoły zrealizowały zakładane cele, a inne będą musiały ambitne plany odłożyć na później. Największe słowa uznania należą się dwóm zespołom z terenu gminy Świlcza, które uplasowały się na szczycie tabeli. Gratulacje dla piłkarzy, zarządców, trenerów i kibiców

ludowych klubów sportowych „Bratek” Bratkowice i „Trzcianki” Trzciana. Po rocznej przerwie powrót obu ekip do A klasy stał się faktem.

LKS „Bratek” Bratkowice

Tylko jeden cel miał zespół „Bratek” przed wznowieniem rundy re-

wanżowej – utrzymanie pierwszego miejsca w tabeli i powrót do A klasy. Jak się później okazało – udało się ten plan zrealizować. Do rundy wiosennej zawodnicy z Bratkowic przystąpili z przewagą trzech punktów nad „Mrowlanką” i siedmiu nad znajdującą się na trzecim miejscu „Trzcianką”. Niby to spora zaliczka, ale niepewny start w rozgrywkach mógł napsuć trochę krwi trenerowi i zawodnikom. Strata pięciu oczek w trzech premierowych meczach to bardzo dużo jak na lidera i w efekcie już na początku ligi lokalni rywale zbliżyli się na niebezpieczny dystans. Na szczęście czwarte spotkanie z wymagającą zawsze Resovią III Rzeszów dało komplet punktów podopiecznym Dawida Homy i od tego momentu weszli oni na właściwy tor. Tydzień potem kluczowa wygrana na wyjeździe w Trzcianiu 2:1 dodała im jeszcze większej pewności i do końca rozgrywek wygrali wszystkie potyczki. Na trzy kolejki przed zakończeniem sezonu powrót do A klasy mieli zapewniony. – *Za nami bardzo udany sezon przypieczonej upragnionym awansem. Przed rozgrywkami udało się zbudować fajny zespół oparty na swoich zawodnikach i z miejsca byliśmy wskazywani jako główny pretendent do szybkiego powrotu na A klasowe boiska. Presja nałożona przez kibiców na zwycięstwa była więc duża. Wiadomo, że niekiedy taka sytuacja nie pomaga. Zawodnicy jednak wywiązali się ze swoich zadań bardzo dobrze i przez cały sezon niezagrożenie dążyliśmy do oczekiwanego awansu. Bardzo dziękuję wszystkim za zaangażowanie i poświęcenie, a kibicom za doping w każdym meczu. Zobowiązujemy się w kolejnym sezonie iść za ciosem i powalczyć o kolejny awans – podsumowuje Dawid Homa, trener „Bratka”.* W przekroju całego sezonu piłkarze „Bratka” mieli najlepszą obronę, bo w 22 meczach stracili zaledwie 17 bramek. Strzelili 69 goli, a najwięcej Michał Bednarz – 18.

LKS „Trzcianka” Trzciana

Również drużyna „Trzcianki” miała swoje założenia przez wiosenną inauguracją ligi: odrobić straty punktowe i zająć pierwsze lub drugie miejsce w klasie B w pierwszej grupie rzeszowskiej. No i chyba miano „Ryce-

bronionej przez „Trzciankę”, ale nie potrafiła trafić do siatki. Ostatecznie po dramatycznym spotkaniu i pozostawieniu mnóstwa zdrowia na boisku to goście cieszyli się z trzech punktów. Ta wygrana dodała zawodnikom wiary w końcowy sukces i pomimo dużych problemów kadrowych poprowadziła „Trzciankę” w kolejnych meczach do samych zwycięstw. – *Cieszy powrót na A klasowe boiska. Wszystkim zawodnikom i osobom zaangażowanym w ten sukces należą się podziękowania. Teraz czas na odpoczynek i wyleczenie wielu kontuzji, które znowu nas nie omijały. Bardzo ważne jest odbudowanie kadry. Być może potrzebne będą dwa, trzy solidne wzmocnienia, bo A klasa stawia dużo większe wymagania* – powiedział trener „Trzcianki”.

rzy Wiosny” zespołowi z Trzciany po prostu się należy. Tylko jedna porażka – z liderem, jeden remis i dziewięć zwycięstw – to bilans zespołu prowadzonego przez Pawła Rzepkę. Taki wynik dał z powrotem awans „Trzcianki” do A klasy. Już po przedostatniej serii spotkań był pewny. Jednym z kluczowych meczów dla zawodników z Trzciany było wyjazdowe spotkanie z innym pretendentem do wejścia do wyższej ligi i dotychczasowym wiceliderem – „Mrowlanką” Mrowla. Do zawodów obie drużyny przystąpiły mocno osłabione. W pierwszej połowie goście szybko wypracowali sobie trzybramkową przewagę, by w drugiej części nastawić się grę z kontrataku. Drużyna gospodarzy w drugiej odsłonie meczu często nie schodziła z połowy

W sezonie 2022/23 zespół zdobył 73 gole co jest czwartym wynikiem w lidze i stracił zaledwie 18 (drugi wynik). Najskuteczniejsi strzelcy to: Jan Miłek – 24 zdobyte bramki oraz Jakub Zięba i Maciej Kozubal – po 12.

LKS „Mrowlanka” Mrowla

Powtórzyła się historia z ubiegłego sezonu. Na półmetku rozgrywek: miejsce premiowane awansem do A klasy, przewaga punktowa nad pozostałymi zespołami, a potem słabsza runda rewanżowa i w efekcie kolejny sezon trzeba będzie dalej walczyć w klasie B. A zaczęło się planowo, bo od trzech wygranych w trzech premiowanych wiosennych kolejkach. Potem przyszło mierzyć się z silnymi rywalami mającymi również wysokie aspiracje. I po serii wygranych – przyszła seria czterech porażek z rzędu (przebrane z „Rudnianką”, Resovią III, Baranówką i „Trzcianką”). Potem dwie wygrane: z Białą i na trudnym terenie w Budach Głogowskich, które przywróciły nadzieje podopiecznym trenera Huberta Różańskiego. Wszystko miało się rozstrzygnąć w przedostatniej kolejce. „Mrowlanka” podejmowała na własnym boisku „Bratka”, który już był pewny awansu, a „Trzcianka” pojechała na ciężki mecz do ekipy z Rudnej Wielkiej, która tydzień wcześniej pożegnała się z szansami na wejście do A klasy. Żeby „Mrowlanka” mogła mieć jeszcze szanse – musiała wygrać z liderem, a drużyna „Rudnianki” musiała „urwać” punkty graczom ze Trzciany. Żaden z tych warunków nie został spełniony, bo pewnie zwyciężyły zespoły z Bratkowic i Trzciany. Po tych meczach wszystko było już jasne. Na poprawę humorów zawodnikom i kibicom z Mrowli – w ostatnim meczu udało się odnieść rekordowe zwycięstwo 15:2 na Rudzikiem Rudna Mała. Po 5 trafień zaliczyli Mariusz Mazur i Radosław Tomaszek. Ten drugi dzięki temu przegonił Jana Miłka z Trzcianki i został królem strzelców całej ligi z 28 strzelonymi bramkami. W czołówce strzelców znaleźli się także: Mariusz Mazur – 12 goli i Dominik Zajac – 9.

KS „Rudnianka” Rudna Wielka

Zawodnicy Wojciecha Brudka – grającego trenera – pokazali swoje możli-

wości w drugiej części rozgrywek i skutecznie grali z czołowymi zespołami. W Rudnej Wielkiej punkty stracił „Bratek” Bratkowice. U siebie zawodnicy „Mrowlanki” nie zdołali uchronić się przed porażką ze zdolną młodzieżą z Rudnej Wielkiej. Ten wynik miał duży wpływ na układ tabeli i pozwolił kilku ekipom na zmniejszenie dystansu do miejsc premiowanych awansem.

W meczu na bardzo trudnym terenie w Rzeszowie, na sztucznym boisku Resovii, gdzie punkty zdobywali nieliczni – Rudnianka straciła remis w ostatniej minucie gry. Po tym meczu, gdy do końca ligi pozostało jeszcze dwa mecze drużyna straciła szansę na miejsce w czołowej dwójce. – *W przekroju całego sezonu mieliśmy za dużo remisów. Gdyby kilka z tych spotkań udało się wygrać to walczylibyśmy do samego końca o wejście do A klasy. Nie udało się teraz, spróbujemy w przyszłym sezonie* – mówi Wojciech Brudek. Wśród najlepszych strzelców B klasowych pierwszej grupy rzeszowskiej znalazł się Sebastian Kruczek, który 18 razy pokonywał bramkarzy przeciwników.

zakończeniem rozgrywek klub rozstał się z trenerem i w sezonie 2023/24 zawodnicy ze Świlczy będą trenowali pod okiem innego szkoleniowca. Małą rekompensatą dla kibiców i zawodników jest piąte miejsce wśród najlepszych snajperów całej ligi dla Mateusza Piżło, który zdobył 15 goli. To prawie połowa wszystkich bramek strzelonych przez zespół ze Świlczy.

LKS „Dąb” Dąbrowa

Na dziesiątym miejscu zakończyli sezon piłkarze Ludowego Klubu Sportowego „Dąb” Dąbrowa. W przerwie zimowej do drużyny po kilku latach wrócił trener – Grzegorz Gdowik. Kibice liczyli zatem na trochę lepsze wyniki osiągane przez zespół i awans w górę klasyfikacji. Niestety po dwóch remisach i jednym zwycięstwie udało się uzbierać zaledwie pięć punktów. W rezultacie zespół w porównaniu do zajmowanego miejsca na półmetku rozgrywek przesunął się o jedną lokatę w dół tabeli.

Tabela – klasa B, sezon 2022/2023, grupa: Rzeszów I

Lp.	Drużyna	M	Pkt	Bramki
1.	Bratek Bratkowice	22	59	69 – 17
2.	Trzcianka Trzciana	22	52	73 – 18
3.	Mrowlanka Mrowla	22	46	74 – 30
4.	Resovia III Rzeszów	22	43	98 – 27
5.	KS Baranówka	22	40	75 – 40
6.	KS Rudnianka Rudna Wielka	22	38	55 – 36
7.	Victoria Budy Głogowskie	22	33	48 – 43
8.	Orzeł Wysoka Głogowska	22	25	36 – 52
9.	KS Świlcza	22	23	35 – 66
10.	Dąb Dąbrowa	22	15	18 – 79
11.	Rudzik Rudna Mała	22	10	31 – 91
12.	LKS Biała	22	1	17 – 130

KS Świlcza

Punkty na wiosnę drużyna KS Świlcza zdobywała tylko z drużynami z dołu tabeli. Zwyciężyła w pojedynkach z Białą i Rudzikiem Rudna Mała oraz zremisowała z ekipą z Dąbrowy. Pozostałe 8 meczów przegrała, a niektóre bardzo wyraźnie. Przyczyny należy upatrywać w brakach kadrowych. W większości spotkań drużyna prowadzona przez Rafała Twardowskiego grała „gołą” jedenastką. W takich warunkach trudno o dobre wyniki. Na trzy kolejki przed

Gratulacje i pamiątkowe puchary dla „Bratka” i „Trzcianki”

Sukces drużyn „Bratka” i „Trzcianka” nie przeszedł obojętnie obok władz samorządowych. W dniu rozgrywania ostatnich meczów Wójt Gminy Świlcza – Adam Dziedzic pojechał do Bratkowic i Trzciany, aby przed pierwszym gwizdkiem sędziego wręczyć pamiątkowe puchary. Nie obyło się bez gratulacji, pamiątkowych zdjęć i sympatycznej, sportowej atmosfery. ■

Gminne Zawody Sportowo-Pożarnicze

W niedzielne popołudnie 18 czerwca 2023 r. na stadionie piłkarskim LKS „Dąb” Dąbrowa przeprowadzone zostały gminne zawody sportowo-pożarnicze. Do strażackiej rywalizacji przystąpiło 7 drużyn męskich (grupa A) z jednostek ochotniczych straży pożarnych z terenu gminy Świlcza tj. OSP Błędowa Zgłobieńska, OSP Bratkowice, OSP Dąbrowa, OSP Mrowla, OSP Rudna Wielka, OSP Trzciana oraz OSP Woliczka. Na starcie zabrakło jednostki ze Świlczy. Nie było również – w odróżnieniu do poprzednich lat – drużyny żeńskiej (grupa C), ale za to po raz pierwszy w historii zmagania strażackich w gminie Świlcza wystąpiła Młodzieżowa Drużyna Pożarnicza. O jej start postarała się jednostka Ochotniczej Straży Pożarnej w Dąbrowie, która w tym celu podjęła stosowną uchwałę. A wszystko to dla szerszego zainteresowania młodzieży działalnością społeczną na rzecz ochrony przeciwpożarowej oraz przygotowania jej do bezinteresownej służby w szeregach OSP.

Zawody to jeden z ważniejszych elementów szkolenia pożarniczego strażaków ratowników

Warto podkreślić, że konkurencje wykonywane podczas zawodów są

Druhowie bratkowickiej OSP, starannie przygotowali się do konkurencji ćwiczenie bojowe.

bardzo zbliżone do działań ratowniczo-gaśniczych, więc okres przygotowań do zawodów służy podniesieniu ich umiejętności i kwalifikacji, a tym samym wzrostowi bezpieczeństwa lokalnej społeczności. Zawody rozpoczęły się o godz. 16⁰⁰ przemarszem pododdziałów OSP na płytę boiska, prowadzonych przez Komendanta Gminnego ZOSP RP w Świlczy – Bogdana Ciocha i złożenia przez niego meldunku o gotowości do zawodów – Wójtowi Gminy Świlcza – Adamowi

Dziedzicowi, który następnie przywitał wszystkich strażaków, zaproszonych gości oraz zgromadzonych na stadionie kibiców.

Pod czujnym okiem komisji sędziowskiej zawody sportowo-pożarnicze rozgrywały się w 3 konkurencjach: sztafecie pożarniczej 7x50 m, ćwiczeniu bojowym oraz mustrze. Zasady klasyfikacji końcowej sztafety i bojówki niezmiennie są od lat: na końcowy wynik składa się suma punktów uzyskana przez poszczególne jed-

Strażacy z Bratkowic z impetem ruszyli do boju...

Także w sztafecie pożarniczej, druhowie osiągnęli doskonały wynik. Na zdjęciu dh Piotr Wojton.

nostki w obu konkurencjach, przy czym zwycięża jednostka, która zdobywa ich najmniejszą liczbę (suma uzyskanego czasu w sekundach przy założeniu, że 1 sekunda = 1 punkt oraz punktów karnych przyznawanych za nieprawidłowe wykonanie ćwiczeń). Po rozlosowaniu kolejności startowej drużyn zmagania rozpoczęli druhowie z OSP Trzciana, a następnie do startu przystępowały pozostałe jednostki

W rywalizacji drużyn męskich – najlepsza okazała się Ochotnicza Straż Pożarna z Bratkowic. Wystąpiła w składzie: Jakub Majka, Paweł Stec, Michał Kwas, Piotr Wojton, Robert Kwas, Kamil Kula, Dawid Ziobro, Bartosz Zajac, Marcel Jucha i Sławomir Wojton.

Dh J. Majka odbiera z rąk A. Dziedzica – Wójta, puchar za zajęcie pierwszego miejsca w zawodach.

Wyniki osiągnięte przez poszczególne jednostki startujące w Grupie „A”

Zajęte miejsce	Jednostka	Uzyskany wynik
1.	OSP Bratkowice	108,44 pkt.
2.	OSP Mrowla	111,92 pkt.
3.	OSP Rudna Wielka	125,04 pkt.
4.	OSP Trzciana	127,50 pkt.
5.	OSP Woliczka	130,00 pkt.
6.	OSP Dąbrowa	131,41 pkt.
7.	OSP Błędowa Zgłobieńska	147,18 pkt.

Wójta – Sławomir Styka, Prezes ZOSP RP w Świlczy – Tomasz Kwoka, Komendant Gminny ZOSP RP w Świlczy – Bogdan Cioch oraz ks. Józef Książek – kapelan powiatowy strażaków.

Gratulujemy zwycięzcom i jednocześnie składamy podziękowania dla wszystkich strażaków ratowników za udział w zawodach, za wysoki poziom sportowy oraz postawę fair play. Dziękujemy druhom OSP z Dąbrowy za prace wynikające z roli gospodarza oraz wszystkim zaangażowanym w przeprowadzenie współzawodnictwa.

W konkurencji „Musztra” zwyciężyła jednostka OSP z Dąbrowy z łącznym wynikiem 101 punktów. Ta stosunkowo młoda konkurencja to ogół ćwiczeń prowadzących do przygotowania strażaka oraz pododdziałów straży pożarnej do służby wewnętrznej. Ma na celu wypracować jednolite normy zachowania się w typowych sytuacjach, a także uczy dokładnego wykonywania rozkazów, wytrwałości, dyscypliny, podporządkowania służbowego, szacunku do drugich osób oraz szacunku do munduru.

gadżetów oraz podsumowanie całej imprezy. Gratulacje strażakom za udział w zawodach składali: Wójt Gminy – Adam Dziedzic, Zastępca

Gratulujemy zwycięzcom, dziękujemy wszystkim zawodnikom!

Zawody zakończyły się złożeniem meldunku Wójtowi Gminy Świlczy i wyprowadzeniem pododdziałów OSP przez Komendanta Gminnego ZOSP RP w Świlczy. Po zakończeniu rywalizacji nastąpiło wręczenie pucharów, dyplomów, pamiątkowych

Zwycięska drużyna OSP Bratkowice. W rzędzie pierwszym stoją od lewej – J. Majka, M. Jucha, P. Wojton, K. Kula, S. Wojton. W rzędzie drugim od lewej – B. Zajac i M. Kwas.

Wiesława Szczepanik

Czarna kontra zielona herbata – która zdrowsza

Herbata jest uwielbiana przez ludzi na całym świecie. Zarówno zielona, jak i czarna herbata są wytwarzane z liści rośliny *CAMELLIA SINENSIS*. Czy pod względem wartości są takie same? Czy jedna z nich jest któraś zdrowsza? Kluczowa różnica między zieloną a czarną herbatą polega na tym, że czarna her-

bata jest utleniana, a zielona nie. Aby przygotować czarną herbatę liście najpierw zwija się, a następnie wystawia na działanie powietrza, aby rozpocząć proces utleniania. Ta reakcja powoduje, że liście stają się ciemno brązowej koloru, co pozwala to na zwiększenie smaku i intensyfikację aromatu. Z drugiej strony zielona herbata jest przetwarzana, aby zapobiec utlenianiu, a tym samym produkt końcowy ma o wiele jaśniejszy kolor niż czarna herbata.

Teaflawiny wydają się oferować wiele korzyści zdrowotnych – wszystkie związane z ich zdolnościami przeciwutleniającymi. Te polifenole mogą chronić komórki tłuszczowe przed uszkodzeniem przez wolne rodniki i mogą wspierać naturalną produkcję przeciwutleniaczy w organizmie. Co więcej mogą chronić twoje serce i naczynia krwionośne. Ponadto wykazano, że teaflawiny znacznie obniżają poziom cholesterolu i glukozy we krwi. W rzeczywistości teaflawiny w czarnej herbacie mogą mieć taką samą zdolność przeciwutleniającą jak polifenole w zielonej herbacie.

Ogórki kanapkowe

Składniki:

1,5 kg małych ogórków grunto-
wych, 2 szklanki wody – 500 ml,
1 i 1/3 szklanki octu spirytusowe-
go 10%, 1 i 1/3 szklanki cukru
– do 350 g, 10 ziaren ziela angielskiego,
łyżka ziaren czarnego pieprzu,
łyżka ziaren gorczycy, płaska
łyżka soli, płaska łyżka kurkumy lub
curry

Wykonanie:

Ogórki umyć, pokroić wzdłuż w cienkie plastry (za pomocą krawa-
jalnicy lub ostrym nożem). Ułożyć
ciasno w słoikach.

W garnku zagotować wodę z cu-
krem i przyprawami. Dodać ocet
i gotować całość pod przykryciem
przez ok. 5 minut. Zalać ogórki za-
lewą, zakręcić słoiki i wstawić je do
garnka wyłożonego ściereczką. Za-
lać słoiki w garnku gorącą wodą, do
3/4 ich wysokości i przykryć po-
krywką. Zagotować. Od chwili wrze-
nia gotować około 5-7 minut. Ogór-
ki powinny zmienić kolor z ciem-
no zielonego na jasno zielony. Po
tym czasie wyciągnąć słoiki z garn-
ka na deseczkę i przykryć je ści-
ereczką. Pozostawić do ostygnięcia.

Kilka słów o zielonej herbacie

Zielona herbata jest doskonałym źródłem silnego przeciw utleniacza. Chociaż zielona herbata zawiera także inne polifenole, takie jak katechiny i kwas galusowy uważane za najbardziej skuteczne i prawdopodobnie odpowiedzialne za wiele korzyści zdrowotnych zielonej herbaty. Oto lista możliwych korzyści wynikających z picia zielonej herbaty.

- może hamować namnażanie komórek rakowych,
- zmniejsza szkodliwe działanie płytek amyloidowych, które gromadzą się u pacjentów z chorobą Alzheimera,
- ogranicza rozwój stłuszczenia wątroby na diecie wysoko tłuszczowej,
- może powodować uszkodzenie ścian komórkowych bakterii, a nawet może zmniejszyć przeniesienie niektórych wirusów.

Warto podkreślić, że w herbacie znajduje się teina – ma takie same właściwości jak kofeina w kawie (działa jednak wolniej i nieco dłużej) oraz teofilina teobromina. W herbacie jest także tanina – naturalny garbnik roślinny, który sprawia, że herbata ma lekko cierpki smak.

Kilka słów o czarnej herbacie

Teaflawiny to grupa polifenoli, które są unikalne dla czarnej herbaty.

Którą herbatę powinieneś wypić?

Chociaż zielona i czarna herbata różnią się między sobą mogą one zapewniać takie same korzyści zdrowotne. Zarówno zielona jak i czarna herbata są bogate w grupę ochronnych przeciwutleniaczy zwanych polifenolami. Ponadto zielona herbata zawiera więcej L-teaniny, aminokwasu, który działa uspokajająco i może zrównoważyć działanie kofeiny.

Pamiętaj, że zarówno zielona, jak i czarna herbata zawierają garbniki, które mogą wiązać się z minerałami i zmniejszyć ich zdolność absorpcji. Dlatego najlepiej herbatę spożywać między posiłkami. Dodatkowo warto pamiętać, że nie należy nimi popijać leków.

Podsumowanie

Zielona i czarna herbata zapewniają podobne korzyści zdrowotne, w tym dla serca i mózgu. Obie zawierają L-teaninę, która działa uspokajająco. Krótko mówiąc zielona oraz czarna herbata są świetnymi dodatkami do codziennego jadłospisu, a zwłaszcza w jesienne długie wieczory.

Ciasto szachownica...

jest nietuzinkowym ciastem, które aż przyciąga wzrok. Każdy zachwyci się jego niespotykanym wyglądem. Nic dziwnego, gdyż zdecydowanie jest nietypowe. Zaskakującym faktem jest to, że nie jest trudne w przygotowaniu, więc poradzi sobie z nim dosłownie każdy.

Do wykonania tego przepisu użyłam dwóch keksówek o wymiarach 12 x 24 cm.

Składniki na ciasto jasne: 240 g mąki, 4 jajka, 165 g cukru, 8 łyżek wody, 8 łyżek oleju, 2 płaskie łyżeczki proszku do pieczenia

Składniki na ciemne ciasto: 240 g mąki (odejmujemy 3 łyżki), 4 jajka, 165 g cukru, 8 łyżek oleju, 2 płaskie łyżeczki proszku do pieczenia, 3 łyżki kakao.

Składniki na krem budyniowy: 3 żółtka, 3 łyżki mąki, 120 g cukru, 1 cukier wanilinowy, kilka kropel oleju migdałowego, 200 g masła w temperaturze pokojowej, 2 łyżki cukru pudru, opcjonalnie 2 łyżki kakao (jeśli wolicie ciemną masę)

Składniki na polewę czekoladową: 200 g czekolady, 150 ml śmietanki 30%

Ciasto jasne wykonanie:

Mąkę wraz z proszkiem do pieczenia przesiewamy do miski. W drugiej misce ubijamy białka ze szczyptą soli na pianę.

Do oddzielnej miski dodajemy oddzielone od białek żółtka, a następnie ucieramy je z 165 g cukru. Ucieramy do czasu powstania puszystej piany i do czasu całkowitego rozpuszczenia się cukru. Zmniejszamy obroty miksera i dodajemy łyżkę po łyżce wody na przemian z olejem, cały czas miksując. Dodajemy suche składniki wraz z pianą z białek i delikatnie mieszamy do czasu całkowitego połączenia się składników.

To samo wykonujemy z ciemnym ciastem. Odejmujemy jedynie 3 łyżki mąki i dodajemy 3 łyżki kakao.

Obie masy wlewamy oddzielnie do dwóch keksówek wyłożonych papierem do pieczenia i pieczemy w piekarniku nagrzanym do temperatury 175°C przez ok. 45 min. Następnie ciasto studzimy.

Krem budyniowy wykonanie:

Z 700 ml mleka, cukru wanilinowego, cukru, mąki, mąki ziemniaczanej, żółtek robimy budyń. Dodajemy również kilka kropel oleju migdałowego. Jeśli wolicie ciemną masę do-

dajcie również 2 łyżki kakao. Następnie budyń studzimy. Masło ucieramy wraz z cukrem pudrem na gładką i puszystą masę, a następnie dodaje-

my łyżka po łyżce wystudzony budyń. Cały czas miksujemy.

Upieczone placki kroimy wzdłuż na 3 równe części, a potem każdą z tych części na kolejne równe 3 części. Z każdego ciasta powinno nam powstać 9 kawałków.

Układamy warstwy ciemna-jasna-ciemna, jasna-ciemna-jasna. Wszystko skleamy masą budyniową.

Polewa czekoladowa wykonanie:

200 g czekolady rozpuszczamy w kąpieli wodnej i dodajemy 150 ml śmietanki. Studzimy i polewamy nasze ciasto. Dodatkowo

można obsypać je prażonym kokosem. Ciasto chłodzimy w lodówce.

SMACZNEGO!

Władysław Kwoczyński

Na grzyby

Wprawdzie szczyt sezonu na grzyby w polskim klimacie, przypada na koniec lata i jesień, ale już w maju możemy spotkać w lasach pierwsze grzyby m.in. borowiki ceglastopore, prawdziwki, podgrzybki, a pod koniec czerwca kurki. Jest ich jednak zbyt mało, ponieważ warunki atmosferyczne nie sprzyjają w pełni ich wzrostowi. Najlepszym okresem na grzybobranie jest bez wątpienia jesień, kiedy następuje wysyp m.in.

Jeden z mieszkańców Bratkowic, zebrał w lesie (8.07.2023 r.) pokaźną ilość grzybów w zaledwie kilka godzin.

Fot. Władysław Kwoczyński

Humor z zeszytów szkolnych

Na pożegnanie wakacji

- Hokus pokus... czary mary... NIE MA SZKOŁY – SĄ WAGARY!
- Podpowiadacz klasowy raz znalazł się w biedzie – zapomniał przy tablicy sobie podpowiedzieć.
- Szkoła jest jak posterunek, ciągle cię pytają, a ty nic nie wiesz...
- Ma na lekcji tyle wiedzy, ile szepną mu koleddy.

Wiedza o społeczeństwie – przedmiot zastąpiony od nowego roku szkolnego

- Harcerstwo ma swoje zalety, a pewne intymne wypaczenia nie są częste.
- Żołnierze przyszedli do wsi, żeby zjeść trochę grochówki i uratować ją od powodzi.
- Praca lekarza jest trudna i niebezpieczna dla pacjenta.
- Najbardziej podoba mi się zawód sekretarki, bo z dyrektorem jest czysta praca.
- Praca praczki jest ciężka, bo brudy się trzymają.
- Nowoczesne sposoby gospodarowania to robić jak najmniej.
- Polska wysłała za granicę: węgiel, artykuły spożywcze, samochody i inne zabytki.
- Męty społeczne to fusy w szklance napoju uczciwej części społeczeństwa.
- Bolało mnie serce i w ośrodku zdrowia miałem robione KGB.
- Strażacy śpią w kalesonach i mają tam dzwonki alarmowe.
- Przyjeżdżają jednostki straży po-

zarnej i potem po zgaszeniu straty są milionowe.

- Najważniejszą osobą na wsi jest ksiądz, który ukrywa pod sutanną złe cechy charakteru.
- Przed wojną chłop dzielił zapalkę na cztery i też mu wystarczała.
- Wieś była samowystarczalna, bo kobiety dostarczały mleka, mięsa i skór.
- Młodzi rolnicy dostarczaliby więcej płodów, ale brakuje im żon.
- Obecnie na wsi buduje się domy kultury, w których chłop może odpocząć i przespać się.
- W domach publicznych są organizowane różne odczyty dla społeczeństwa.
- Na ten temat mówiło i pisało wielu mądrych ludzi, więc i ja chciałbym zabrać głos w tej sprawie.
- Przewodniczący zebrania nie mógł dalej mówić, ponieważ wyszła mu karafka.
- Obywatel po użyciu probierza trzeźwości zmienił kolor. To znak, że alkohol był używany.
- Młodzież w stanie nietrzeźwym może spowodować potomstwo.
- Choroby weneryczne są szeroko rozpowszechnione przez radio, telewizję, prasę i wykłady.
- Choroby społeczne to takie, które się leczy, chociaż ich nie ma.
- Dzisiaj w każdym domu jest telewizja, która zaopatruje ludność w duchowe potrzeby.
- Rozmawiając z kobietą, trzeba wyjąć ręce z kieszeni i papierosa.
- Panie były na dożynkach odświętnie ubrane i wystawiły swoją część

artystyczną, a panowie w tym dniu byli nieczynni.

- Hulajnoga to dawny wytwór motoryzacji. Teraz mamy pojazdy jednopośladowe i dwupośladowe.
- Niezawodność tej obrabiarki polega na tym, że po każdorazowym zepsuciu można ją naprawić.

cdn.

Czy wiesz, że...

– W środę 28 czerwca 2023 r., Ministerstwo Zdrowia poinformowało, że od dn. 4 marca 2020 r., gdy wykryto w Polsce pierwsze zakażenie SARC-CoV-2, potwierdzono 6 517 822 przypadki zachorowań. Zmarły 119 624 osoby. Niestety, w dn. 22-28 czerwca br. wykonano ponad 10,7 tys. testów na koronawirusa. W szpitalach przebywało 60 pacjentów z COVID-19.

– Nowiny w dn. 25 VIII 2023 r. podały, że w Polsce nieco ponad 8 mln osób ma wyższe wykształcenie. To 24,48 proc. wszystkich mieszkańców w wieku powyżej 13 roku życia. W województwie podkarpackim wskaźnik ten wynosi 22,16 proc.

W naszym regionie znacznie lepiej wykształcone są kobiety. 26,09 proc. pań ma wyższe wykształcenie, wśród mężczyzn odsetek ten wynosi 18,00 proc.

Mieszkańcy Podkarpacia są gorzej wykształceni niż średnio Polacy. Odsetek osób z wyższym wykształceniem jest o prawie dwa punkty procentowe niższy niż średnia ogólnokrajowa. Nasz ranking przygotowaliśmy na podstawie najnowszych danych Głównego Urzędu Statystycznego. Taki odsetek mieszkańców z wyższym wykształceniem jest w poszczególnych powiatach województwa podkarpackiego:

- Rzeszów, miasto na prawach powiatu – 41,45%,
- Krosno, miasto na prawach powiatu – 30,24%,
- Przemysł, miasto na prawach powiatu – 27,74%,
- powiat rzeszowski – 22,91%,
- powiat łańcucki – 22,76%,
- powiat stalowowolski – 22,19%.

Uwaga. Podajemy jedynie 3 liderów, by nie zapeszać. Autorem powyższych informacji jest red. Norbert Ziętał.

TURNIEJ SOŁECTW GMINY ŚWILCZA

Trzciana, 30 lipca 2023 r.

Fot. Anna i Paweł Styka

